

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตึนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE CURRICULUM FOR CULTURAL TOURISM FROM
“TIN CHOK MAE CHAEM” IN ACCORDANCE WITH ACTIVE LEARNING APPROACH
FOR CHINESE LEARNERS

กฤษณา สมบัติ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิด
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE CURRICULUM FOR CULTURAL TOURISM FROM
“TIN CHOK MAE CHAEM” IN ACCORDANCE WITH ACTIVE LEARNING APPROACH
FOR CHINESE LEARNERS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF ARTS
(Thai Language)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม”ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

ของ

กฤษณา สมบัติ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรรการ)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิอร พรอำไพสกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีญญา กลิ่นน้ำหอม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม”ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน
ผู้วิจัย	กฤษณา สมบัติ
ปริญญา	ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัค มหาวรรการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน และเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ โดยใช้ฐานคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learn) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบเรียน แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และปรับปรุงแก้ไข แล้วทดลองใช้หลักสูตรกับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย หลังจากนั้นจึงนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร โดยใช้การทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design แบ่งการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1. ทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความสามารถทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียน และการศึกษาบทเรียนในชั้นเรียน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ช่วงที่ 2. การทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่ เพื่อต่อยอดความรู้ และเพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ช่วงที่ 3. การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม เพื่อตรวจสอบข้อมูลและเพิ่มความรู้ โดยทำกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” และช่วงที่ 4. การสรุปและประเมินผล จากการพูดแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากตีนจกแม่แจ่ม และทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดพัฒนาการของผู้เรียนหลังเรียนจบหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน มีค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 81.88/83.11$ อยู่ในเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด ($E1/E2 = 75/75$) และมีความสามารถหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรเท่ากับ 0.64 ตลอดจนผู้เรียนชาวจีนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ย 4.92 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สูงขึ้น โดยใช้กิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น มีความจำในระยะยาว (Long-Term Memory) สามารถเชื่อมโยงความรู้และสบท่องจำกับปัจจุบัน และสร้างเป็นความรู้ใหม่แล้วนำไปถ่ายทอดในรูปแบบผู้นำเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือได้ หลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเด่นคือ นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาบูรณาการกับองค์ความรู้ทางมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ซึ่งเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ตีนจกแม่แจ่ม, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ผู้เรียนชาวจีน

Title	DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE CURRICULUM FOR CULTURAL TOURISM FROM “TIN CHOK MAE CHAEM” IN ACCORDANCE WITH ACTIVE LEARNING APPROACH FOR CHINESE LEARNERS
Author	KRITSANA SOMBAT
Degree	DOCTOR OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Supak Mahavarakorn

The purposes of this study are to develop a Thai language course for cultural tourism in “Tin Chok Mae Chaem” for Chinese learners using the active learning approach and to develop Thai skills for cultural tourism in the north of Thailand and using the active learning approach. The research instruments consisted of active learning management plans, lessons, field trip forms, pre-tests, post-tests and surveys on the satisfaction of Chinese learners with the active learning approach. The quality of the course was verified by experts. The course was piloted with learners outside the target group. Then, the researcher conducted the course with the target group to evaluate the effectiveness and efficiency of the course. The study was conducted using a one group pre-test post-test design. The study was divided into four phases. In phase one, the participants took a pre-test to evaluate Thai skills for the cultural tourism of learners. There was also a study on the lessons in the course. The researcher assessed their knowledge and understanding. In phase two, the participants took a trip to Chiang Mai to enhance their knowledge and experience of cultural tourism. In phase three, the participants took a trip to Mae Chaem to do a survey and activities to enhance their understanding and knowledge of “Tin Chok Mae Chaem”. In the last phase, the researcher concluded and evaluated the study by observing their presentations on cultural tourism in “Tin Chok Mae Chaem”. The participants also did a post-test to measure improvement after the course. The results of the study showed that the efficiency (E1/E2) of the Thai language course for “Tin Chok Mae Chaem” with the active learning approach with Chinese learners was 81.88/83.11. It was in the acceptable range ($E1/E2 = 75/75$). The abilities of the participants after the administration of the course were higher (0.64). The satisfaction of Chinese learners with the active learning approach was at the highest level (4.92). The results maintained that the course developed by the research had efficiency and effectiveness. It also helped learners to improve Thai skills for cultural tourism. The active learning activities made it easier for them to understand and create long-term memories. They managed to link what they had already knew with new content to create new knowledge. Moreover, they could apply new knowledge while working as guides in local cultures in the north of Thailand. The strength of this course was the integration of the active learning approach with the cultural knowledge of “Tin Chok Mae Chaem”. It proposed a practical way to create a Thai language course for learners who studied Thai as a foreign language.

Keyword : curriculum development, Thai language for cultural tourism, Tin Chok Mae Chaem, Active Learning, Chinese Learners

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัค มหาวาการ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ผู้ให้โอกาสทางการศึกษา ชี้แนะความรู้และเปิดโลกทัศน์ทางวิชาการแก่ผู้วิจัย ให้คำปรึกษาที่ดีเยี่ยมในด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ตลอดจนทุ่มเท ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ปริญญาานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิธร พรอำไพสกุล ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้กำลังใจในการเรียนและการใช้ชีวิต ตลอดจนการดูแลและช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจะนำคำแนะนำของอาจารย์เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาคพงศ์ อุดมศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนีญา กลิ่นน้ำหอม และอาจารย์ประจำหลักสูตรทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อันมีค่า ชี้แนะให้คำแนะนำและแนวทางการพัฒนาปริญญาานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา ประธานกรรมการการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจแก้ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงปริญญาานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี จิรมาส รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรม

สวนสมุทร ที่กรุณาสละเวลาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และให้แนวทางการพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่สนับสนุนทุนการศึกษา และอนุเคราะห์เวลาในการศึกษาต่อในเวลาราชการจนสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สละเวลาอันมีค่า มุ่งมั่น ตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการทดลองอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นาย (อาจารย์ Le Tran Mac Khai) เพื่อนชาวเวียดนาม น้องใจ (ผศ.ดร. รัตนพล ชื่นคำ) พี่ก๊ก (อาจารย์ศิวาพร พิรอด) ที่มอบมิตรภาพที่ดี ให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการเรียนอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณตงที่ ซานซาน และเซ็มที่คอยช่วยเหลือจนทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี และขอบคุณเนิร์ส เขียนเขียน ลูฝิง และอั่งร่วนน้องที่คอยให้กำลังใจอย่างดีแก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผศ.ดร. กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์ อาจารย์ดลยา แก้วคำแสน อาจารย์วาทีณี ศิริชัย อาจารย์จุมพิต ศรีวัฒนพงษ์ กัลยาณมิตรที่คอยช่วยเหลือ ประสานงาน และให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณย่าฝอยทอง สมบัติ คุณพ่ออุทิศ สมบัติ คุณแม่ภัทราภรณ์ สมบัติ และคุณน้ากมลภรณ์ เสราดี ที่คอยสนับสนุนผู้วิจัยทุกด้าน และมอบสิ่งที่ดีที่สุดให้แก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งเสมอมา ตลอดจนญาติพี่น้องทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจเป็นอย่างดี

ประโยชน์อันเกิดจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแก่บรรพบุรุษช่างทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม ที่สร้างสรรค์สืบสาน และถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันมีค่าอันนี้ให้คงอยู่ตราบนานแสนนาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	8
ความสำคัญของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 การสร้างหลักสูตร แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม.....	10
1. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในเขตภาคเหนือตอนบน....	10
2. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก	19
2.1 การสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ	19
2.2 แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	29
3. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” กับการสอนภาษาไทยในฐานะ	
ภาษาต่างประเทศ	53
3.1 การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะ	
ภาษาต่างประเทศ	54
3.2 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”	60

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
1. การกำหนดรูปแบบการวิจัย	76
2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย.....	77
2.1 กลุ่มประชากร	77
2.2 กลุ่มเป้าหมาย.....	77
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77
3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”	90
3.3 การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย	108
4. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย	133
4.1 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ	133
4.2 การปรับแก้เครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ.....	142
4.3 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้เรียนที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมาย	150
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	170
1. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตาม แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน	170
1.1 ระยะเวลาที่ 1 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	170
1.2 ระยะเวลาที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร	196
1.3 ระยะเวลาที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (implement)	199
1.4 ระยะเวลาที่ 4 การประเมินหลักสูตร.....	205
2. การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ.	250
2.1 คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	250
2.2 คะแนนในชั้นเรียน	253

2.3	คะแนนจากการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่.....	255
2.4	คะแนนจากการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม.....	257
2.5	คะแนนจากการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำงาน.....	260
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	264
	สรุปผลการวิจัย.....	264
1.	การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน.....	264
2.	การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ.....	269
	269
	อภิปรายผลการวิจัย	270
	ข้อเสนอแนะ	279
บรรณานุกรม	281
	292
ภาคผนวก.....	292
	293
ภาคผนวก ก	หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	293
ภาคผนวก ข	หนังสือขออนุญาตและหลักฐานประกอบการเข้าพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัย.....	297
ประวัติผู้เขียน.....	303

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ข้อมูลรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนทั้ง 7 แห่ง	79
ตาราง 2 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนชาวต่างชาติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในเขตภาคเหนือตอนบน	81
ตาราง 3 แสดงการกำหนดความสามารถในการเรียนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน.....	83
ตาราง 4 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 1	90
ตาราง 5 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 2	94
ตาราง 6 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 3	97
ตาราง 7 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 4	101
ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์องค์ความรู้จากตีนจกแม่แจ่มที่สอดคล้องกับหมวดวัฒนธรรม	106
ตาราง 9 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	110
ตาราง 10 แสดงองค์ความรู้ในบทเรียนที่สอดคล้องกับมิติความรู้ตามการแบ่งหมวดวัฒนธรรม	118
ตาราง 11 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 1	120
ตาราง 12 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 2	121
ตาราง 13 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 3	121

ตาราง 14 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 4	122
ตาราง 15 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 5	123
ตาราง 16 แสดงข้อมูลแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 1	124
ตาราง 17 แสดงข้อมูลแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 2	126
ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่จำแนกตามการวัดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom.....	130
ตาราง 19 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	131
ตาราง 20 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเขียนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	132
ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในหลักสูตร	134
ตาราง 22 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตร	141
ตาราง 23 แสดงตัวอย่างการแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	142
ตาราง 24 แสดงตัวอย่างการแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	143
ตาราง 25 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแผนการเรียนเชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ...	143
ตาราง 26 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแผนการเรียนเชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 ...	144
ตาราง 27 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบเรียนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3.....	145
ตาราง 28 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 1 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	146
ตาราง 29 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 1 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3.....	146
ตาราง 30 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 2 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	147
ตาราง 31 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	148

ตาราง 32 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2.....	149
ตาราง 33 แสดงรายละเอียดของข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ใช้ทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมาย.....	151
ตาราง 34 แสดงระยะเวลาการดำเนินการทดลองเครื่องมือวิจัยของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมาย.....	152
ตาราง 35 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ...	154
ตาราง 36 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากการทำแบบ ฝึกในชั้นเรียน.....	156
ตาราง 37 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากการปฏิบัติ กิจกรรมระหว่างเรียนนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาตัวเมืองเชียงใหม่.....	158
ตาราง 38 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากการปฏิบัติ กิจกรรมระหว่างเรียนนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาอำเภอแม่แจ่ม.....	159
ตาราง 39 แสดงคะแนนหลังเรียน (E2) จากการสอบพูด และทำชิ้นงานของผู้เรียนกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย.....	161
ตาราง 40 แสดงความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน	164
ตาราง 41 แสดงความคิดเห็นของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เชิงรุก.....	165
ตาราง 42 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแผนการเรียนเชิงรุกหลังจากทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมาย.....	166
ตาราง 43 แสดงตัวอย่างการแก้ไข แบบเรียนหลังจากทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย	167
ตาราง 44 แสดงตัวอย่างการแก้ไข แบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 2 หลังจากทดลองกับกลุ่ม ทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย.....	167

ตาราง 45 ผลการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”	173
ตาราง 46 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตลอดหลักสูตร จำนวน 17 แผน.....	181
ตาราง 47 วัตถุประสงค์ของการออกแบบกิจกรรมที่ปรากฏในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา	189
ตาราง 48 สรุปประเด็นการปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรครั้งที่ 1 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ .	197
ตาราง 49 สรุปประเด็นการปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรครั้งที่ 2 หลังจากทดลองใช้หลักสูตร (try out).....	199
ตาราง 50 การปรับแนวทางการทดลองเครื่องมือการวิจัยเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19.....	200
ตาราง 51 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มเป้าหมาย จากการทำแบบฝึก ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน.....	205
ตาราง 52 แสดงคะแนนหลังเรียน (E2) จากการสอบพูดและการทำชิ้นงานของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย.....	207
ตาราง 53 แสดงคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อหาค่าประสิทธิผลของหลักสูตร.....	210
ตาราง 54 แสดงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน.....	211
ตาราง 55 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนที่มีต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	213
ตาราง 56 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ปรากฏในหลักสูตร	217
ตาราง 57 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย	250
ตาราง 58 คะแนนในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย	254
ตาราง 59 แสดงคะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ของกลุ่มเป้าหมาย	256

ตาราง 60 คะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มของกลุ่มเป้าหมาย	258
ตาราง 61 แสดงคะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงานของ กลุ่มเป้าหมาย.....	260

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 พีระมิดประสิทธิภาพของการเรียนรู้	33
ภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย	50
ภาพประกอบ 3 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับกลางและสูง	51
ภาพประกอบ 4 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง	52
ภาพประกอบ 5 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่	62
ภาพประกอบ 6 แผนที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	63
ภาพประกอบ 7 ส่วนประกอบชิ้นดินจกแม่แจ่ม ที่มา ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563	67
ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบของดินจกแม่แจ่ม	68
ภาพประกอบ 9 ลายดินจกแม่แจ่มลายที่ 1-6 ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	69
ภาพประกอบ 10 ลายดินจกแม่แจ่มลายที่ 7-12 ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	70
ภาพประกอบ 11 ลายดินจกแม่แจ่มลายที่ 13-16 ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	71
ภาพประกอบ 12 องค์ประกอบของดินจกแม่แจ่ม “ลายชั้น” มีรูปทรงคล้ายกับ	72
ภาพประกอบ 13 “ลายนาคกุ่ม” มีรูปทรงคล้าย “ตัวนาค” ที่ปรากฏเชิงบันไดนาค ที่มา ถ่ายภาพ โดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563	73
ภาพประกอบ 14 ความสัมพันธ์ของดินจกแม่แจ่มกับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่มา ถ่ายภาพโดย กฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563	74

ภาพประกอบ 15 แสดงรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมภาคเหนือ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน	80
ภาพประกอบ 16 แสดงขั้นตอนการดำเนินการสร้างหลักสูตร	85
ภาพประกอบ 17 วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ในชั้นเรียนของหลักสูตร	88
ภาพประกอบ 18 วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้นอกชั้นเรียนของหลักสูตร	89
ภาพประกอบ 19 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: อุปกรณ์การทอดีนจกแม่แจ่มเรียกว่า “ชนเม่น”	91
ภาพประกอบ 20 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: กระบวนการเตรียมผ้าขึ้นตอนแรก คือ การอีดผ้า	91
ภาพประกอบ 21 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: การทอดีนจกแม่แจ่ม	92
ภาพประกอบ 22 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: “ก๊ทอผ้าแม่แจ่ม”	92
ภาพประกอบ 23 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: ตัวอย่างการออกแบบผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม “ต่างหูจากลายจกแม่แจ่ม”	93
ภาพประกอบ 24 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: โอกาสการนุ่งขึ้นตีนจกของสตรีชาวแม่แจ่มในงานแต่งงาน	93
ภาพประกอบ 25 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2: สํารวจสถานที่ทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่ ณ พิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นล้านนา	95
ภาพประกอบ 26 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2: สํารวจและสัมภาษณ์ข้อมูลประวัติตีนจกแม่แจ่ม ณ พิพิธภัณฑ์เงินตราและผ้าไทย	95
ภาพประกอบ 27 เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2: สํารวจและสัมภาษณ์ข้อมูลประวัติ บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตีนจกแม่แจ่ม ณ พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์	96
ภาพประกอบ 28 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2: ภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับการแต่งของสตรีล้านนา ณ วิหารลายคำ วัดพระสิงห์	96
ภาพประกอบ 29 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3: ขบวนการในงานเทศกาลตีนจกแม่แจ่ม	98

ภาพประกอบ 30 ภาคสนามครั้งที่ 3: การแต่งกายของสตรีชาวแม่แจ่มในงานเทศกาลตีนจกแม่แจ่ม	98
ภาพประกอบ 31 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3: ผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม “หมอนหน้าจก”	99
ภาพประกอบ 32 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3: ชิ่นตีนจกแม่แจ่มที่ทอจากฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	99
ภาพประกอบ 33 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3: ลายกุดขอเบ็ด มีลักษณะคล้ายรูปทรง “ขอเบ็ด”	100
ภาพประกอบ 34 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3: การแต่งกายของสตรีชาวแม่แจ่มในงานปอยหลวง	100
ภาพประกอบ 35 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: กิจกรรมเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชิ่นตีนจกแม่แจ่ม ณ วัดป่าแดด	102
ภาพประกอบ 36 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: กิจกรรมเรียนรู้ลายตีนจกแม่แจ่มที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ณ เขื่อนสีปสานผญาเมืองแจ่ม	102
ภาพประกอบ 37 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้ที่มาของลวดลาย ณ โรงทอผ้าบ้านไร่	103
ภาพประกอบ 38 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้ขั้นตอนการทอตีนจกแม่แจ่ม ณ โรงทอผ้าบ้านไร่	103
ภาพประกอบ 39 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้ขั้นตอนการผลิตฝ้าย ณ โรงทอผ้าบ้านไร่	104
ภาพประกอบ 40 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้ขั้นตอนการทำปิ่นโบราณแม่แจ่ม ณ บ้านปิ่นโบราณ	104
ภาพประกอบ 41 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้วัฒนธรรมการรับประทานอาหารพื้นบ้านภาคเหนือแบบขันโตก	105
ภาพประกอบ 42 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้วัฒนธรรมการนุ่งชิ่นทำบุญตามประเพณี “งานทอดกฐิน” วัดห้วยริน	105

ภาพประกอบ 43 องค์ความรู้จากตื่นจกแม่แจ่มที่เชื่อมโยงกับหมวดความรู้ทางวัฒนธรรม	108
ภาพประกอบ 44 แสดงองค์ประกอบที่ปรากฏในหลักสูตร	109
ภาพประกอบ 45 องค์ประกอบของบทเรียน	119
ภาพประกอบ 46 การกำหนดสัดส่วนข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามทฤษฎีการคิดของ Bloom	129
ภาพประกอบ 47 แผนภูมิแสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ หลักสูตรแต่ละด้าน	137
ภาพประกอบ 48 ผลคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายรายบุคคล	160
ภาพประกอบ 49 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างเรียน และค่าประสิทธิภาพ E1 ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย	160
ภาพประกอบ 50 ผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายรายบุคคล	162
ภาพประกอบ 51 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างเรียน และค่าประสิทธิภาพ E2 ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย	162
ภาพประกอบ 52 ความรู้เกี่ยวกับชินตื่นจกแม่แจ่ม	183
ภาพประกอบ 53 ความรู้เกี่ยวกับหลักการพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	184
ภาพประกอบ 54 ความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือ	185
ภาพประกอบ 55 ความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยและจีน	186
ภาพประกอบ 56 คำศัพท์เพิ่มเติมที่ปรากฏในบทเรียนคำที่ 1-45	187
ภาพประกอบ 57 คำศัพท์เพิ่มเติมที่ปรากฏในบทเรียนคำที่ 46-90	188
ภาพประกอบ 58 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตัวเมืองเชียงใหม่	190
ภาพประกอบ 59 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอแม่แจ่ม	191
ภาพประกอบ 60 ตัวอย่างแบบทดสอบก่อนเรียน (1)	192

ภาพประกอบ 61 ตัวอย่างแบบทดสอบก่อนเรียน (2)	193
ภาพประกอบ 62 ตัวอย่างแบบทดสอบหลังเรียน (1).....	194
ภาพประกอบ 63 อย่างแบบทดสอบหลังเรียน (2)	195
ภาพประกอบ 64 ตัวอย่างแบบทดสอบหลังเรียน (3).....	195
ภาพประกอบ 65 แสดงรายละเอียดแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน.....	201
ภาพประกอบ 66 แสดงกระบวนการดำเนินการทดลองเครื่องมือวิจัยของกลุ่มเป้าหมาย	202
ภาพประกอบ 67 แสดงรายละเอียดคะแนนการสอบการพูดและทำชิ้นงานของกลุ่มเป้าหมาย .	204
ภาพประกอบ 68 ผลคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนของกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล	206
ภาพประกอบ 69 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างเรียน และค่าประสิทธิภาพ E1 ของกลุ่มเป้าหมาย	206
ภาพประกอบ 70 ผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล	208
ภาพประกอบ 71 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมหลังเรียน และค่าประสิทธิภาพ E2 ของกลุ่มเป้าหมาย ...	208
ภาพประกอบ 72 การจำแนกระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อ วิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	215
ภาพประกอบ 73 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 1).....	222
ภาพประกอบ 74 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 2).....	223
ภาพประกอบ 75 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 3).....	224
ภาพประกอบ 76 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 4).....	225
ภาพประกอบ 77 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 5-6).....	226
ภาพประกอบ 78 ตัวอย่างภาพประกอบการทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา: เขียนสรุปข้อความสั้น ๆ (one-minute paper)	227
ภาพประกอบ 79 ตัวอย่างบทเรียนที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 4)	228
ภาพประกอบ 80 ตัวอย่างบทเรียนที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 5)	229
ภาพประกอบ 81 ตัวอย่างบทเรียนที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 6)	230

ภาพประกอบ 82 ตัวอย่างบทเรียนที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 7)	231
ภาพประกอบ 83 ตัวอย่างบทเรียนที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 8)	232
ภาพประกอบ 84 ตัวอย่างกิจกรรมท้ายบทที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 10)	233
ภาพประกอบ 85 ตัวอย่างกิจกรรมท้ายบทที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 12)	234
ภาพประกอบ 86 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมือง เชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว” แผนที่ 10 (หน้า 1)	236
ภาพประกอบ 87 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมือง เชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว” แผนที่ 10 (หน้า 2-3)	237
ภาพประกอบ 88 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมือง เชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว” แผนที่ 10 (หน้า 4-5)	238
ภาพประกอบ 89 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ ตรอกเล่าโจ้ว ตามแผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 10: การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative learning)	239
ภาพประกอบ 90 ตัวอย่างแบบบันทึกกิจกรรมทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว” (หน้า 2).....	240
ภาพประกอบ 91 ตัวอย่างแบบบันทึกกิจกรรมทัศนศึกษาตัวเมืองเชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว” (หน้า 6).....	241
ภาพประกอบ 92 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 1).....	243
ภาพประกอบ 93 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 2-3).....	244
ภาพประกอบ 94 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 4-6).....	245
ภาพประกอบ 95 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 7-8).....	246

ภาพประกอบ 96 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เชิง
 รุกที่ 13 กระบวนการผลิตฝ้ายทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม: การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based
 Learning) 247

ภาพประกอบ 97 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 ที่ 13 การทำผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม: การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning)... 247

ภาพประกอบ 98 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เชิง
 รุกที่ 13 ออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่มสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน และชาว
 ต่างประเทศ: การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) 248

ภาพประกอบ 99 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 ที่ 13 ฝึกพูดแนะนำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่ม: การลงมือปฏิบัติ (Experiential
 Learning) 248

ภาพประกอบ 100 ตัวอย่างแบบบันทึกกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม วันที่ 2 (หน้า 2)..... 249

ภาพประกอบ 101 แสดงพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก
 บริบทท้องถิ่นเหนือ จากคะแนนการทำแบบฝึกและกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 262

ภาพประกอบ 102 แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในหลักสูตร 266

ภาพประกอบ 103 กระบวนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว
 เชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน... 269

ภาพประกอบ 104 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้นแรกถึงขั้นสุดท้าย 272

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการเรียนรู้ทุกระดับการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลจำเป็นต้องมี “หลักสูตร” เป็นแม่แบบสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนชาวไทยหรือชาวต่างชาติจึงควรเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรตามองค์ประกอบสำคัญ สอดคล้องกับที่ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2549, น. 4) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลโดยออกแบบให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติในปัจจุบันต้องคำนึงถึงความมุ่งหวังในการเรียนภาษาไทยเพื่อการประกอบอาชีพ ลักษณะการเรียนรู้ และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละชาติ สถาบันการศึกษาของไทยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในบริบทประเทศและต่างประเทศอย่างแพร่หลาย ทั้งรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรระดับปริญญาตรี และหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เช่น การเปิดสอนภาษาไทยที่ Southeast Asian Summer Institute, Northern Illinois University ประเทศสหรัฐอเมริกา และมหาวิทยาลัย Tenri University, Tenri, Nara ประเทศญี่ปุ่น นิตยา กาญจนะวรรณ (2558, น. 57) โครงการอบรมภาษาไทยระยะสั้นให้ชาวต่างชาติ เช่น นักศึกษาชาวเวียดนาม เจ้าหน้าที่อัยการสูงสุดและเจ้าหน้าที่ตำรวจสาธารณรัฐมัลดีฟส์ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการเพิ่มศักยภาพการสอนภาษาไทยให้แก่อาจารย์ชาวเวียดนาม โครงการจัดอบรมภาษาไทยให้แก่ผู้จัดการบริษัทซัมซุง โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อจัดการเรียนการสอนในระบบแบบ 3+1 และ 3.5+5 สำหรับนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐเกาหลี สุภัค มหาวรากร, Nasir, และ Zeng (2559, น. 38-42)

การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างหลากหลายและดำเนินการถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนชาวต่างชาติสนใจการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และเหตุผลของนักศึกษาจีนส่วนใหญ่ที่มาเรียนที่ประเทศไทยเพราะต้องการใช้ภาษาไทยทำงานในอนาคตโดยเชื่อว่าการรู้ภาษาไทยในระดับที่สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้คงจะมีโอกาสทำงานกับคนไทย และบริษัทไทยในประเทศจีนได้ง่าย (สุรียัวรรณ เสถียรสุคนธ์, 2554, น. 135) โดยกลุ่มผู้เรียนชาวจีนคือชาวต่างชาติที่สนใจเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมาก

ที่สุด นิยมศึกษาในมหาวิทยาลัยเขตภาคกลาง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร และในเขตภาคเหนือตอนบนซึ่งมีอาณาเขตติดต่อทางตอนใต้ของจีน

ผู้วิจัยศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนพบว่า ทุกหลักสูตรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรมไทยตามบริบทสังคมที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ซึ่งบางกิจกรรมมีวิธีการวัดและประเมินผลชัดเจน และออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทยจากสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และทักษะทางภาษาในสถานการณ์จริงทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจน สามารถจดจำความรู้ได้นานมากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายในชั้นเรียน อีกทั้งยังกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ให้มากขึ้น ดังที่ พู เจียงหย่ง (2544, น. 113-115) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนกับการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวจีนในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (Peking University) ว่ากิจกรรมนอกชั้นเรียนได้แก่ การแสดงสินค้าและศิลปวัฒนธรรมไทย การเป็นล่ามภาษาไทยในงานต่าง ๆ การเข้าร่วมเทศกาลสำคัญของไทย ได้แก่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น และได้รับความรู้ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะ และความรู้ทางภาษาไทย ส่งผลให้ผู้เรียนชาวจีนรักภาษาไทยและสนใจเรียนภาษาไทยมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (Beijing Foreign Studies University) พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นประสบการณ์ที่ดีทำให้เข้าใจการใช้ภาษาไทยได้ลึกซึ้งมากขึ้น และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น การทัศนศึกษาที่ประเทศไทยตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในช่วงปิดภาคเรียนทำให้มีโอกาสฟังและสื่อสารกับคนไทยจากประสบการณ์ตรง จึงช่วยพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาไทยได้มากยิ่งขึ้น (เงิน ชู เยน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 18 พฤศจิกายน 62)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการ “กระตุ้น” ให้ผู้เรียน “ตื่นตัว” และมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้มากกว่าการรับความรู้จากการฟังและดูผู้สอนเพียงอย่างเดียว ดังที่ Rowntree (1981, p. 4)¹ กล่าวถึงการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟังและดูผู้สอนหรือชุดอุปกรณ์การสอน ถือเป็นจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับ Prince (2004, p. 223)² กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกประกอบด้วยกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีเป้าหมายในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน เป็นการออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลอง เน้นการปฏิบัติ เพื่อเปิดโลกทัศน์และมุมมองร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจดจำความรู้ได้คงทนกว่าการเรียนแบบเป็นผู้รับความรู้จากการอ่านและฟังอย่างเดียว และเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนที่เป็นผู้รับความรู้เป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและให้คำแนะนำทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดขั้นสูง ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและสร้างความทรงจำในระยะยาวได้มากถึงร้อยละ 90 (วิจารณ์ พานิช, 2556, น. 28)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีหลากหลายวิธี ได้แก่ การใช้กิจกรรมเป็นฐาน การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน การทัศนศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิด การแสดงบทบาทสมมุติ การลงมือปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ การทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรูปแบบหนึ่งที่สร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในประเทศไทย เป็นประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่ผู้เรียนได้เห็นของจริงและสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนอธิบายในชั้นเรียนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังที่ Blount และ Klausmeir (1968, p. 268-269)³ กล่าวถึงการทัศนศึกษาว่า เป็นการหลีกเลี่ยงการสอนที่เน้นการบรรยายและสิ่งที่เป็นนามธรรมมากเกินไปให้กลายเป็นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม รวมทั้ง

¹ Rowntree. (1981, p. 4). "Learning that requires the learner to do something more than look at and listen to a teacher or PACKAGED teaching materials."

² Prince. (2004, p. 223). "The core elements of active learning are student activity and engagement in the learning process. Active learning is often contrasted to the traditional lecture where students passively receive information from the instructor."

³ Blount และ Klausmeir (1968, p. 268-269) "...The field trip is invaluable for escaping from excessive verbalism and abstraction into concrete experience... Field trips are generally considered to be of significant value in building a better understanding of the community, in developing student responsibilities for their own actions, and in bringing school and community programs into closer relationship."

ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตนในชุมชนได้ดีมากยิ่งขึ้น และทำให้สถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อกันอย่างใกล้ชิด

การทัศนศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ท่องเที่ยวพร้อมกับแสวงหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานเพลิดเพลิน และได้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจากประสบการณ์ตรงที่ได้จากการท่องเที่ยว การทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากการสอบถาม การลงมือทำและถ่ายทอดข้อมูลในรูปแบบของการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวหรือเป็นผู้นำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนชาวต่างชาติได้มาก และช่วยสืบสานความเป็นไทยผ่านการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น

ผู้สอนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (Beijing Foreign Studies University) กล่าวถึงการทัศนศึกษาว่า การทัศนศึกษา ณ สวนดอกไม้ในเมืองปักกิ่ง โดยให้ผู้เรียนชาวจีนพูดอธิบายเกี่ยวกับสถานที่ด้วยภาษาไทย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาไทยในสถานการณ์จริงจากการปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกกระบวนการคิด การลำดับเนื้อหาและสรุปความคิดรวบยอด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะการใช้ภาษาซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทยของผู้เรียนได้ดีมากขึ้น (จรัสศรี จิรภาส, การสื่อสารส่วนบุคคล, 18 พฤศจิกายน 62) ถือเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นจริง สอดคล้องกับสมพงษ์ วิทาศักดิ์พันธ์ุ (2549, น. 40-41) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนให้ผู้เรียนชาวต่างชาติให้สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ทักษะที่เรียนรู้มาฝึกฝนส่งผลให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและตั้งใจ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการทัศนศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะภาษาไทย และมีทักษะทางสังคมที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทัศนศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกเป็นแหล่งรวมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งด้านการแต่งกาย ภาษา อาหาร ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและได้รับการยกย่องเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติไทย คือ “ขันตินจกแม่แจ่ม” ที่มีลวดลายพิเศษต่างจากผ้าซิ่นที่ใช้ปกติในชีวิตประจำวัน และคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (กระทรวงวัฒนธรรม, 2552, น. 58-60) เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คนและชุมชน ได้รับการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่

จับต้องไม่ได้ จากองค์การสหประชาชาติเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมหรือยูเนสโกในปี พ.ศ. 2552 สาขาช่างฝีมือดั้งเดิม ประเภทผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า

“ตีนจกแม่แจ่ม” เป็น “เชิงชิน” ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ แหล่ง “ชินตีนจก” ที่สำคัญคือ อำเภอแม่แจ่ม มีเอกลักษณ์จนทำให้ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) จากกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง และเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงคุณค่า มาตรฐานและชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2546)

การนุ่งชินตีนจกเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิมของสตรีชาวล้านนา ปราภภูวนภาพจิตรกรรมฝาผนังในวิหารวัดป่าแดด อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน เป็นต้น (ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล และ แพทรีเซีย แน่นหนา, 2533, น. 100) ผู้หญิงล้านนาแต่เดิมจะนุ่งชินจกในโอกาสพิเศษ เช่น เวลาไปวัด และอาจกล่าวได้ว่า “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิมของสตรีล้านนา ดังที่ ปราโมทย์ ภัคดีณรงค์ (2548, น. 168) กล่าวว่าชินตีนจกแม่แจ่มเป็นศิลปหัตถกรรมที่ได้รับการเชิดชูให้เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ในฐานะภาพแทนวัฒนธรรมการแต่งกายแบบล้านนา “แท้” หรือ “ดั้งเดิม” จึงแสดงให้เห็นว่าตีนจกแม่แจ่มเป็นเครื่องแต่งกายที่มีเอกลักษณ์และมีบทบาทสำคัญของชาวล้านนาหรือคนในภาคเหนือ

ผู้วิจัยพบว่าตีนจกแม่แจ่มมีบทบาทสำคัญหลายประการดังในอดีตได้หมอบเป็นเครื่องบรรณาการให้แก่เจ้าเมืองเชียงใหม่ และเป็นเครื่องบ่งชี้สถานภาพผู้หญิงแม่แจ่มว่าหญิงคนใดเมื่อทอดตีนจกเป็นก็พร้อมที่จะแต่งงาน ทั้งนี้การนุ่งชินจกหรือจำนวนของตีนจกยังบ่งบอกสถานะทางสังคมของผู้สวมใส่หรือผู้ครอบครอง ชินตีนจกมีบทบาททางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญต่อสตรีแม่แจ่มตั้งแต่เกิดจนตาย เริ่มจากในวัยเด็กจะช่วยแม่เตรียมฝ้ายสำหรับทอ โตขึ้นจึงฝึกทอเพื่อใช้สำหรับใส่ทำบุญ และหมอบให้กับแม่สามีในวันแต่งงานหรือเป็นของขวัญในโอกาสต่าง ๆ เมื่อแก่เตรียมตีนจกมอบให้กับลูกหลานเพื่อสืบทอดเอกลักษณ์การทอ และใช้นุ่งตอนเสียชีวิตเนื่องจากเชื่อว่าจะมีตีนจกไว้ใส่ในโลกหน้า รวมถึงนำตีนจกถวายทานเพราะเชื่อว่าบุญกุศลจะนำพาให้เกิดในภพภูมิที่ดี โดยทั่วไปสตรีชาวมแม่แจ่มจะมีตีนจกอย่างน้อย 1 ผืนเพื่อนุ่งไปทำบุญที่วัด หรือในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ งานปอยหลวง คือ งานทำบุญ เจริญฉลองศาสนสถานที่ประชาชนร่วมกันสร้างให้วัดเป็นประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน เป็นต้น (ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล, 2542, น. 4046) แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความผูกพันของสตรีแม่แจ่มกับตีนจกที่สืบทอดจากอดีตถึงปัจจุบัน

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าที่สำคัญของล้านนา คือ พระราชชายาเจ้าดารารัศมี เจ้าจอมในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรวบรวมช่างทอที่มีความชำนาญการทอจากที่ต่าง ๆ มาทอในตำหนักเพื่อไว้ใช้เป็นการส่วนพระองค์ และสำหรับประทานให้ผู้อื่นในโอกาสสำคัญ รวมทั้งให้ช่างทอฝึกให้ลูกหลานได้มีวิชาและนำไปประกอบอาชีพได้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2542, น. 2182) และในปี พ.ศ. 2517 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรอำเภอแม่แจ่มเป็นครั้งแรก โปรดเกล้าให้ช่างทอตีนจกแม่แจ่มฝึกทอตีนจก ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์โดยใช้ฝ้ายที่เรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” ทำให้ทอได้เร็วขึ้นและช่วยลดต้นทุนการผลิต (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2550, น. 3) รวมทั้งให้โครงการส่งเสริมศิลปาชีพเข้ามาสนับสนุนการทอและการจำหน่ายเพื่อส่งเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันขึ้นตีนจกแม่แจ่มมีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้ช่างทอ และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ชุมชนมีรายได้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2563) ตีนจกแม่แจ่มยังมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในชุมชน สถานศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นจากตีนจกแม่แจ่ม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง จากการปฏิบัติผ่านประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 6) โดยนำความรู้เกี่ยวกับตีนจกแม่แจ่มบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ของแต่ละระดับชั้น ทำให้เยาวชนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และมีส่วนสำคัญในการสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

จากข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า มีลวดลายและวิธีการทอที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชนได้อย่างชัดเจน ควรแก่การสืบทอดและเผยแพร่แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ประเพณี การแต่งกาย ชาติพันธุ์ สถาปัตยกรรมทางศาสนา เครื่องประดับ ภาษาถิ่น และสิ่งแวดล้อม และเป็นผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว สามารถนำไปพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคตได้ ทั้งนี้สามารถนำมาส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในรูปแบบการจัด

การศึกษาที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน หรือการทัศนศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ศิริมาลย์ วัฒนา, อำนาจ เย็นสบาย, สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง, และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า, 2559, น. 93)

ความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมนุษย์ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2561, น. 177-178) โดยเฉพาะการสอดแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมไทยให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ดังที่ นวลทิพย์ เพิ่มเกษร (2552, น. 118) กล่าวว่า หากสอดแทรกวัฒนธรรมความเป็นไทยในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติ จะช่วยให้ผู้เรียนสื่อสารได้ถูกต้องในบริบทของสังคม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและช่วยให้ผู้เรียนเรียนภาษาอย่างสนุกสนาน หลักสูตรการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติทุกหลักสูตรจึงมีรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมกำหนดไว้ และเป็นเหตุผลสำคัญที่ช่วยดึงดูดให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเลือกเรียนภาษาไทยเพราะชอบวัฒนธรรมไทย และอยากมาเที่ยวเมืองไทย สอดคล้องกับ (ยีนเพย เฉิน, 2562, น. 70) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนชาวจีนที่เรียนภาษาไทย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดคือ กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เทศกาลไทยต่าง ๆ รวมทั้งการสอดแทรกเนื้อหาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมช่วยให้ปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้ ประกอบกับวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการทำงานในอนาคตมากที่สุดคือ การเรียนจากรายวิชาวัฒนธรรมไทย และวิชาภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว

ความเข้าใจทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวจีนเข้าใจความเป็นไทย สามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมไทยเมื่อมีโอกาสท่องเที่ยวที่ประเทศไทย และช่วยให้เกิดทักษะการทำงานร่วมกับคนไทย โดยอาศัยทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)” ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการเรียนรู้ เน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ การสร้างและนำเสนอความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบอย่างน่าสนใจและหลากหลาย

จากความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในบริบทสังคมและวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกระตุ้นให้ผู้เรียนชาวจีนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และใช้ทักษะทางภาษาไทยในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ สร้างความรู้และถ่ายทอดความรู้อย่างกระตือรือร้น เป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติจริงนอกชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน
2. เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ

ความสำคัญของการวิจัย

การสร้างหลักสูตรภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยเพื่อการท่องเที่ยวจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน มุ่งส่งเสริมความรู้และทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมไทยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยเน้นประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** หมายถึง หลักสูตรระยะสั้นที่กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยใช้องค์ความรู้จากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ระบุดัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
2. **การจัดการเรียนรู้เชิงรุก** หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการคิดขั้นสูง การสร้างความรู้ การลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันจากการทำกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ใช้ทักษะทางภาษาไทยเป็นเครื่องมือ

ในการแสวงหาความรู้และนำเสนองานด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและ
ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

3. ตินจกแม่แจ่ม หมายถึง องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์
ความเชื่อและประเพณี การแต่งกายและเครื่องประดับ บุคคลสำคัญ เครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปกรรม
ภาษา และธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

บทที่ 2

การสร้างหลักสูตร แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจนแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีนในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำ “ตื่นจนแม่แจ่ม” มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนชาวจีน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำความรู้ได้ยาวนาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาไทยที่ดียิ่งขึ้น อันเป็นแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ถือเป็น การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้วิจัยได้ศึกษา 3 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในเขตภาคเหนือตอนบน
2. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
3. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตื่นจนแม่แจ่ม” กับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

1. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในเขตภาคเหนือตอนบน

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน ดำเนินการเป็นระยะเวลากว่า 30 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 โดยศูนย์ไทยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นแห่งแรกที่เปิดสอนวิชาการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (ปรียา หิรัญประดิษฐ์, 2545, น. 2) และในปีเดียวกัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งขณะนั้นคือสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในเขตภาคเหนือตอนบนที่ได้ลงนามในสัญญาความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีน คือ มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (Beijing Foreign Studies University) เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 (สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2537, น. 118) เพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์สอนภาษาไทยและภาษาจีน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ส่งอาจารย์ไปสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย นับตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในเขตภาคเหนือตอนบนขยายตัวต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังที่ (ปรีญา หิรัญประดิษฐ์, 2545, น. 55-57) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศในประเทศไทย พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2544 มหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยแบ่งตามรูปแบบของหลักสูตรได้ดังนี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้น คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยพายัพ หลักสูตรปริญญาตรีที่มีวิชาชีพเลือกหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ คือ มหาวิทยาลัยโยนก ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยเนชั่น หลักสูตรไทยศึกษาหรือภูมิภาคศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือปริญญาโท คือ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยพายัพ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติได้รับความนิยม

สอดคล้องกับที่ นริศา ไพเจริญ (2559, น. 41) ได้สืบค้นรายชื่อและจำนวนหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ พบว่า มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอน 31 แห่ง แบ่งเป็น หลักสูตรเฉพาะด้าน โดยเปิดสอนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกในหลักสูตร จำนวน 8 หลักสูตร หลักสูตรอบรมระยะสั้นหรือโครงการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติจำนวน 9 หลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตรจำนวน 3 หลักสูตร และหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 13 หลักสูตร ซึ่งมีมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนเปิดหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีจำนวน 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในปี พ.ศ. 2562 มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีจำนวน 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการเรียนการสอนและการสร้างหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบหลากหลายซึ่งตอบสนองของความต้องการของผู้เรียนและเป็นไปตามข้อตกลงตามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งด้านการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ดังที่ วรพงศ์ ไชยฤกษ์ และ มหาวิทยาลัยพายัพ (2553, น. 53) กล่าวถึงการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี พบว่าในเขตภาคเหนือตอนบน คือ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง มีการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร ได้แก่ แบบ 4 ปี คือเรียนที่ประเทศไทยตลอด 4 ปี แบบ 1+3 คือ เรียนที่ประเทศของตนในปีที่ 1 และปีที่ 2-4 เรียนที่ประเทศไทย และแบบ 2+2 คือ ปี 1-2 เรียนที่ประเทศของตน และปี 3-4 เรียนที่ประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตรแบบ 3+1 คือ เรียนที่ประเทศของตนเป็นเวลา 3 ปี และเรียนที่ประเทศไทย 1 ปี และแบบ 3.5+0.5 คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เรียนที่ประเทศไทยจำนวน 1 ภาคการศึกษา และกลับไปเรียนต่อที่ประเทศของตน (หลิน ชิวเหมย, 2558, น. 37) เห็นถึงความนิยมของชาวต่างชาติในการเรียนภาษาไทย และแสดงถึงบทบาทและความสำคัญของภาษาไทยในระดับนานาชาติ

ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 7 แห่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือตอนบนเพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา และกิจกรรมของหลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ดังนี้

1.1 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในเขตภาคเหนือตอนบนที่เปิดหลักสูตรภาษาไทยระดับปริญญาตรี 4 ปี ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติโดยเฉพาะ โดยใช้ชื่อหลักสูตร ศิลป ศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ปัจจุบันเป็นหลักสูตรปรับปรุงปี พ.ศ. 2560 (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

กิจกรรมเสริมหลักสูตรแบ่งเป็นกิจกรรมทางภาษาและกิจกรรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมทางภาษา ได้แก่ การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาไทย และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ได้แก่ การทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้และชมการสาธิตการนำเที่ยวจากมัคคุเทศก์มืออาชีพ ศึกษากระบวนการผลิตกาแฟ ชมพุทธอุทยาน ศาลารอยพระบาทของรัชกาลที่ 9 และพิพิธภัณฑ์ทหารบกเชียงราย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมไทย โดยจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิธีไหว้ครูและรับเป็นศิษย์ และร่วมกันประดิษฐ์พานไหว้ครู กิจกรรมวันลอยกระทง ให้ผู้เรียนประดิษฐ์กระทง และกิจกรรมการแสดงมวยไทย (พวงผกา ธรรมธิ, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

จากกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมไทยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรม โดยบูรณาการการใช้ทักษะทางภาษาเข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมทางภาษาและกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมทั้งการใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความคิด และความเชื่อของคนไทย โดยมีภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและเรียนรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีทักษะทางภาษาไทยที่ดีขึ้น หลักสูตรใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้กับมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ ศูนย์จรัญกาแพ เพราะมหาวิทยาลัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแหล่งปลูกกาแพที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย และการนำชมศาลารอยพระบาทของรัชกาลที่ 9 และพิพิธภัณฑสถานหทารบกเชียงราย แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจความจงรักภักดีของคนไทยที่มีต่อสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์

1.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เริ่มจัดโครงการ International Internship Program in TCFL เกี่ยวกับการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในปี พ.ศ. 2549 (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2546)(เอกสารจากเว็บไซต์) จนถึงปัจจุบันเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ชื่อหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย (วรพงศ์ ไชยฤกษ์ และ มหาวิทยาลัยพายัพ, 2553, น. 142-143) ซึ่งอยู่ภายใต้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายกับมหาวิทยาลัยครุยวีชีนอร์มอล (Yuxi Normal University) สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยจัดการศึกษาแบบ 2+2 คือ สองปีแรกศึกษาที่มหาวิทยาลัยครุยวีชีนอร์มอล สาธารณรัฐประชาชนจีน และสองปีหลังศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยรับปริญญาบัตรใบเดียวจากมหาวิทยาลัยครุยวีชีนอร์มอลที่ลงนามร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีไทย ได้แก่ วันลอยกระทง วันสงกรานต์ และพิธีไหว้ครู แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจทางวัฒนธรรมที่สะท้อนความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตผ่านประเพณีและพิธีกรรม เช่น พิธีไหว้ครู ที่ยกย่องว่าครูเป็นบุคคลสำคัญ เป็นผู้ที่มีพระคุณที่ต้องให้ความเคารพ และแสดงความกตัญญูของคนไทยที่มีต่อครูส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีไทย คือ วันลอยกระทง และวันสงกรานต์ ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้ความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมร่วมในภูมิภาคเอเชียที่ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ

1.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ในปี พ.ศ. 2550 หลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ใช้ชื่อหลักสูตรว่า ภาษาไทยและการสื่อสารทางธุรกิจ (ทัตพิชา สกุลสืบ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 กันยายน 2562) ต่อมาปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2557 เปลี่ยนชื่อเป็น ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างชาติ และปัจจุบันคือหลักสูตรปรับปรุงปี พ.ศ. 2560 (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์) มีรูปแบบการจัดการเรียนทั้งแบบ เทียบโอนหน่วยกิต และเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางตลอด 4 ปี ได้รับปริญญาบัตรจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

นอกจากนี้ยังเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและ นอกชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตร 700 ชั่วโมง เป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาไทย ด้านพยางค์ สระ วรรณยุกต์ ในชั้นเรียนจำนวน 610 ชั่วโมง และการไปทัศนศึกษาจำนวน 90 ชั่วโมง และหลักสูตร 400 ชั่วโมงเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นฐานภาษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมหรือ ปรับพื้นฐานในการเรียนต่อในระดับปริญญาตรีในชั้นเรียนจำนวน 360 ชั่วโมง และการไปทัศนศึกษา จำนวน 40 ชั่วโมง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติของ หลักสูตรคือ กิจกรรมทางภาษา “โครงการค่ายภาษาและวัฒนธรรมไทย” (ทัตพิชา สกุลสืบ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 กันยายน 2562) และ “โครงการเตรียมความพร้อมสู่การทำงาน” ในรายวิชา เตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเขียนประวัติย่อ การเตรียมตัว สอบสัมภาษณ์ และการทดลองสัมภาษณ์ในสถานการณ์จริง (หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้ภาษาและ วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมวันไหว้ครู วันลอยกระทง วันสงกรานต์ รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมการกินอาหารไทย และอาหารเหนือ โดยจัดแบบขันโตก ซึ่งเป็นวัฒนธรรม การกินของคนไทยในภาคเหนือ (หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2562)

กิจกรรมทางวัฒนธรรมดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมพร้อมกับการ เรียนรู้ภาษา ที่แตกต่างจากหลักสูตรอื่นคือ กิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมการกินอาหารเหนือแบบ ขันโตก ช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีความรู้ ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมการกินของไทยในท้องถิ่น ภาคเหนือ สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมภาคเหนือของไทย นับเป็นการ

เรียนรู้วัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนภาษา เนื่องจากในขณะเรียนรู้วัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาผ่านชื่ออาหาร คำศัพท์เกี่ยวกับรสชาติอาหาร ชื่อวัตถุดิบในการปรุงอาหาร รวมถึงภาษาถิ่นของไทยในภาคเหนือ เป็นต้น

กิจกรรมทัศนศึกษาใน “โครงการทัศนศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองลำปางผ่านเส้นทางรถรางและมิวเซียมลำปาง” เป็นการบูรณาการการเรียนรู้จากวิชาไทยศึกษาสำหรับชาวต่างประเทศ และวิชาวิธีวิทยาการวิจัย (หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์) ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง คือ กิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงสถานศึกษา และส่งเสริมการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้สำคัญในรายวิชาวิธีวิทยาการวิจัย โดยผู้เรียนใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษาเรียนรู้

1.4 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหลักสูตรนานาชาติเปิดสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 และปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2557 คือ หลักสูตรปรับปรุง ปี พ.ศ. 2562 ชื่อหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (หลักสูตรนานาชาติ) (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

การจัดกิจกรรมทางภาษาเน้นการประเมินความรู้ และความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ เช่น “โครงการทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทย” ของนักศึกษาชั้นปี 4 เพื่อวัดระดับความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ และประมวลผลความรู้ของผู้เรียนตลอดหลักสูตร (สาโรจน์ บัวพันธุ์งาม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 กันยายน 2562) หลักสูตรจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมที่สะท้อนความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตของคนไทยจากประเพณีไทย คือ กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมวันสงกรานต์ และกิจกรรมวันไหว้ครู

กิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับความรู้อาเซียนควบคู่กับการเรียนภาษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงและลงมือทำด้วยตนเอง เช่น การประดิษฐ์กระทง ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความเชื่อของคนไทยในการขอขมาแม่น้ำที่ใช้น้ำชื้ออบและทิ้งสิ่งสกปรก หรือความเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นเหมือนการนำความทุกข์หรือสิ่งไม่ดีให้ลอยไปกับแม่น้ำ และยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ใบตองในการประดิษฐ์กระทงในรูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความพิถีพิถันในการทำสิ่งประดิษฐ์เพื่อใช้ในการบูชา เป็นการเรียนรู้ความคิด

ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนไทยที่ผูกพันกับแม่น้ำ ควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาผ่านคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวันลอยกระทง เพลง การพ้อนรำ และการประดิษฐ์กระทง โดยใช้ทักษะทางภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

1.5 มหาวิทยาลัยพายัพ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 (มหาวิทยาลัยพายัพ, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์) และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ระดับเบื้องต้น (Intensive Thai Program) ซึ่งดำเนินการสอนโดยศูนย์ภาษา

การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ได้แก่ “วันสงกรานต์” โดยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติฝึกตัดตุง และแต่งกายแบบล้านนา ส่วนกิจกรรมทางภาษา จัดโครงการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยให้เรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรมการกิน ฝึกทำอาหารไทย เช่น ส้มตำ ยำหมูยอ และรู้จักขนมไทย และส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่ เป็นต้น (หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

กิจกรรมทัศนศึกษาใน “โครงการวิถีไทยสัญจร” ของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมจากสถานที่สำคัญ และแหล่งชุมชนที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ (หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีความรู้ ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมและการทัศนศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทย และเข้าใจวัฒนธรรมไทย รวมถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของหลักสูตรที่ต่างจากหลักสูตรอื่น คือเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือที่หลากหลาย ทั้งวัฒนธรรมการกิน การแต่งกาย และวัฒนธรรมความเชื่อ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารไทยและอาหารภาคเหนือ การแต่งกายแบบล้านนา การตัดตุงเพื่อใช้บูชาในวันสงกรานต์ของคนภาคเหนือ ผ่านการลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน เป็นประสบการณ์ตรงที่จะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยเพิ่มมากขึ้น

1.6 มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เปิดหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี 4 ปี เป็นหลักสูตรใหม่ปี พ.ศ. 2560 ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก และใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนหรือภาษาอื่น ๆ เป็นภาษารองในการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร และเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยระยะสั้นสำหรับชาวต่างประเทศ ระยะเวลาตลอดหลักสูตร 20 ชั่วโมง หลักสูตรมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทย ได้แก่ กิจกรรมการทำขนมไทย การทำอาหารเหนือ เช่น ขนมจีนน้ำเงี้ยว วันลอยกระทง วันสงกรานต์ และพิธีไหว้ครู กิจกรรมทัศนศึกษาวัดดอยสุเทพ และอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ส่วนกิจกรรมทางภาษาได้แก่ “การฝึกอบรมทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ” (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2562) (เอกสารเว็บไซต์)

กิจกรรมข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรม โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทั้งในห้องเรียนและนอกชั้นเรียน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีไทย คือ วันลอยกระทง และวันสงกรานต์ ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้ถึงความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมร่วมในภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งกิจกรรมการทัศนศึกษา ณ วัดดอยสุเทพ ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในวัด เช่น การแต่งกาย การกราบพระ การทำบุญ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ตนอาศัยอยู่

1.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เริ่มจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีสัญญาความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศจีน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี เป็นต้น มีการส่งอาจารย์ไปสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เรียนวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และการส่งนักศึกษาต่างชาติมาเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้งในรูปแบบ 1 ภาคการศึกษาและแบบ 1 ปีการศึกษา ตามข้อตกลงของหลักสูตร ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (หลักสูตรนานาชาติ) ปริญญาตรี 4 ปี สำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ เป็นหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนเองตลอดหลักสูตร โดยเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ตลอด 4 ปี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2561, น. 11-28)

หลักสูตรจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมโดยมอบหมายให้นักศึกษาในหลักสูตรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะทางภาษาไทยในวันเด็กแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างชาตินำความรู้ไปประยุกต์กับการจัดกิจกรรมทางภาษาให้กับนักเรียน มีโอกาสใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง รวมทั้งการทำงานเป็นหมู่คณะ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันสงกรานต์ วันลอยกระทง รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น การถวายเทียนในวันเข้าพรรษา เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้กับการสื่อสารทางธุรกิจ หรือการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนทั้ง 7 แห่ง ผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยเฉพาะกิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตามที่ ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (2545, น. 35) กล่าวว่ากิจกรรมนอกเวลาเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกความสามารถในการใช้ภาษาและช่วยให้นักศึกษาสนใจภาษาไทยมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2549, น. 179) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และเห็นผลได้ดีแต่ต้องขึ้นอยู่กับการบริหารเวลา และงบประมาณของแต่ละสถาบัน ผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกชั้นเรียนเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะทางภาษาไทยในการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัย 7 แห่ง แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนมีความสำคัญ ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

2. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้วิจัยศึกษาการสร้างหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติเพื่อนำแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยมีผู้สอนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แบ่งประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ การสร้างหลักสูตรภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ และแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

2.1 การสร้างหลักสูตรภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

การสร้างหลักสูตรเป็นกระบวนการพัฒนา เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมหลักสูตรให้มีความเหมาะสม ในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของสถานศึกษา ผู้เรียนและสังคมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยศึกษาความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร ประเภทของหลักสูตร และกระบวนการสร้างหลักสูตร

2.1.1 ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ วัตถุประสงค์ รายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอน หลักสูตรจึงหมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้คิดและทำกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ดังที่ ทาบ (Taba, 1962, p. 8) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่จัดมวลดประสบการณ์ที่มีศักยภาพให้แก่ผู้เรียนโดยมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีวิธีการคิดและการแสดงออก ตลอดจนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ความหมายของหลักสูตรข้างต้นสอดคล้องกับ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537, น. 4) คือ หลักสูตรเป็นมวลดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษาซึ่งเป็นทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม และหลักสูตรอาจหมายถึง รายวิชาที่สอน ซึ่งเป็นความหมายโดยแคบ

สรุปได้ว่า “หลักสูตร” หมายถึง มวลดประสบการณ์ที่กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย รายวิชาหรือเนื้อหาวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอนที่ได้จากการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา

จากความหมายของหลักสูตรแสดงให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ (Beauchamp, 1981, p. 394) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ประการได้แก่ ขอบข่ายของเนื้อหาสาระ การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์เฉพาะ การวางแผนการใช้หลักสูตร และการพิจารณาตัดสิน

สอดคล้องกับที่ สจัด อุทรานันท์ (2532, น. 241) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรโดยเพิ่มองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล เรียงตามลำดับดังนี้ 1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร 2. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตร 3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4. การเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน 5. การเสนอแนะการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาการในชุมชน และ 6. การประเมินผล

องค์ประกอบหลักของหลักสูตรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล บุญเลี้ยง ทุมทอง (2555, น. 12-14) กล่าวว่าหลักสูตรประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และประสบการณ์การเรียนรู้ และการกำหนดวิธีวัดและประเมินผล ซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณารายละเอียดและการจัดสัดส่วนขององค์ประกอบแต่ละประเภทตามความเหมาะสม

องค์ประกอบของหลักสูตรจึงมีส่วนสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ที่มาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน
2. เนื้อหา เป็นการกำหนดรายวิชา จำนวนเวลาที่เรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม สื่อ และใบความรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล โดยต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบ เกณฑ์การวัดและการประเมินผล เป็นต้น

2.1.2 ประเภทของหลักสูตร

การจัดประเภทของหลักสูตรขึ้นอยู่กับกรอบการยึดแนวทางปรัชญาการศึกษา หรือการเน้นความสำคัญในด้านความมุ่งหมาย เกณฑ์การเลือกเนื้อหา การจัดประสบการณ์ วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล หลักสูตรแบ่งออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่ หลักสูตรรายวิชา หลักสูตรสัมพันธ์วิชา หลักสูตรหมวดวิชา หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ หลักสูตรเอกัตภาพ หลักสูตรแกน และหลักสูตรบูรณาการ ดังนี้

2.1.2.1 **หลักสูตรรายวิชา (subject curriculum)** เป็นหลักสูตรดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาวิชาเป็นหลัก โดยจะแยกเป็นรายวิชา ได้แก่ วิชาคณิต ภูมิศาสตร์

ประวัติศาสตร์ พลเมือง สุขศึกษา เขียนไทย คัดไทย เป็นต้น (ชนัท ธาตุทอง, 2550, น. 17) โดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน และมีความเชี่ยวชาญในการสอน มักใช้วิธีบรรยายในการถ่ายทอด ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นน้อย การวัดผลประเมินผลเน้นการวัดความจำเป็นหลัก (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ, และ ระวีวรรณ ศรีศรีวามครัน, 2559, น. 17-18)

2.1.2.2 หลักสูตรสัมพันธ์วิชา (correlated curriculum) พัฒนาจากหลักสูตรรายวิชา เพื่อแก้ข้อจำกัดที่เนื้อหาแยกกันอย่างชัดเจน ลักษณะของหลักสูตรยังเป็นรายวิชาแต่มีการนำเนื้อหาของวิชาใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจัดเข้าไว้ด้วยกัน เช่น วิชาประวัติศาสตร์กับวิชาวรรณคดี เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง การวัดผลมุ่งวัดด้านเนื้อหาและพัฒนาการทางสติปัญญา เป็นหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถวางแผนการสอนร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้รู้เนื้อหาที่สัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ

2.1.2.3 หลักสูตรหมวดวิชา (broad fields curriculum) เป็นการนำวิชาต่าง ๆ ที่เป็นศาสตร์ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกันมาบูรณาการและรวมในหมวดเดียวกัน ได้แก่ หมวดสังคมศึกษา รวมวิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมืองเข้าด้วยกัน หมวดวิทยาศาสตร์ นำวิชาเคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์มารวมกัน หมวดศิลปะการใช้ภาษา ประกอบด้วย วิชาคัดลายมือ สะกดคำ เรียงความ การสอนเน้นการบรรยาย และเน้นการวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชาและพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นหลัก

2.1.2.4 หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (activity or experience curriculum) เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ยึดความสนใจ และประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวปรัชญาการศึกษาแบบพิพัฒนานิยม (Progressivism) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตัวผู้เรียนมากกว่าการวัดผลด้านความจำ โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน การแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด การลงมือปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน เห็นความสำคัญของการเรียนมากขึ้นและสามารถนำประสบการณ์ความรู้ไปปรับใช้นอกชั้นเรียนได้ มักใช้กับผู้เรียนในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา

2.1.2.5 หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (competency-base curriculum) มุ่งพัฒนาสมรรถภาพเฉพาะด้านของผู้เรียน กำหนดความสัมพันธ์ของจุดประสงค์หลักสูตร กิจกรรม และความสามารถของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร โดยใช้ภาระงานเป็นตัวกำหนดหน่วยการเรียนรู้ การเน้นความรู้และทักษะที่จำเป็นจากง่ายไปยากหรือจากความรู้ขั้นพื้นฐานไปสู่ระดับสูง หลักสูตรนี้จึง

เน้นพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถทำได้มากกว่าเนื้อหา โดยมากมักใช้ในการจัดการศึกษาสายอาชีพ (vocational education) ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถเฉพาะด้าน

2.1.2.6 หลักสูตรเอกัตภาพ (individualized curriculum) จัดการเรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล ไม่มีโครงสร้างวิชาที่ตายตัว มีชุดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง และพัฒนาความสามารถของตนตามลำดับ โดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษา เป็นหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัวและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

2.1.2.7 หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (social process and life function curriculum) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หลักสูตรนี้ยึดสังคมและวิถีชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมประเพณีตามบริบทสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการวัดผลด้านความสามารถในการปรับตัวและการสร้างสรรค์สังคมซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีทักษะทางสังคมที่ดี

2.1.2.8 หลักสูตรแกนกลาง (core curriculum) เน้นการบูรณาการความรู้เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ชีวิตและความสนใจของผู้เรียน การจัดเนื้อหาเป็นการผสมผสานเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้สามารถจัดหลักสูตรแกนกลางในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ แบบหมวดวิชาที่ยึดวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนและนำเนื้อหาจากหมวดวิชาอื่นมาเชื่อมโยง แบบหลอมวิชาซึ่งนำ 2 วิชาขึ้นไปมารวมกัน แบบใช้ปัญหาเป็นแกนซึ่งอาจเป็นปัญหาของสถานศึกษา ชุมชน หรือสังคม และแบบที่ใช้ความสนใจของผู้เรียนเป็นแกน

2.1.2.9 หลักสูตรบูรณาการ (integrated curriculum) เน้นเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์จากศาสตร์ในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งร่างกายสติปัญญา สังคม และอารมณ์ เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การบูรณาการสามารถทำได้ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การบูรณาการหมวดวิชา การบูรณาการแบบคู่ขนานโดยมีผู้สอนสองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนรู้ โดยยึดหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งร่วมกันและสอนตามศาสตร์ของตน

ในงานวิจัยนี้ใช้หลักสูตรในความหมาย “หลักสูตรรายวิชา” เนื่องจากให้ความสำคัญกับเนื้อหาเป็นสำคัญ โดยหลักสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติโดยเฉพาะ และผู้สอนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา ออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การปฏิบัติจากประสบการณ์จริงที่ช่วย

กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ โดยกำหนดเวลา สถานที่ แหล่งการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล รวมทั้งอำนวยความสะดวก และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.1.3 กระบวนการสร้างหลักสูตร

การสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบและต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน และสถานศึกษาเป็นสำคัญ ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 3) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร (Tyler Rationale) ว่าต้องตอบคำถามพื้นฐานสำคัญ 4 ข้อ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (Educational Purposes) สถานศึกษาต้องการให้ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experience) สถานศึกษาต้องจัดประสบการณ์อะไรบ้างเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์
3. จะจัดประสบการณ์สอนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ
4. ประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ทาบ (Taba, 1962, pp. 456-459) เสนอแนวคิดในการสร้างหลักสูตรซึ่งส่วนใหญ่สอดคล้องกับไทเลอร์ โดยเชื่อว่าผู้สอนควรออกแบบหลักสูตรมากกว่าองค์กรที่อยู่ในระดับสูง และเพิ่มขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน และประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการ โดยสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม
2. กำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และพัฒนาการของผู้เรียน
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ ต้องคำนึงถึงความยากง่าย ความต่อเนื่อง และความเหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ
6. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ และเจตคติซึ่งต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ

7. กำหนดวิธีวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าประสพการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ รวมทั้งการกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

Saylor และ Marvin (1974, p. 265) เพิ่มขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ไม่ปรากฏตามแนวคิดของไทเลอร์และทาบา และรวมขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการและการกำหนดวัตถุประสงค์ตามแนวคิดของทาบาไว้ในขั้นตอนเดียวกัน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต ต้องคำนึงถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ พื้นฐานความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ และการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้เรียน ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความต้องการของสังคม ข้อบังคับของประเทศ และปรัชญาทางการศึกษา เป็นต้น

2. การออกแบบหลักสูตร คือการวางแผนตัดสินใจเลือกและจัดการเนื้อหาสาระ ประสพการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ความต้องการของผู้เรียน และสังคม

3. การนำหลักสูตรไปใช้ ผู้สอนต้องวางแผน และจัดทำแผนการสอน โดยเลือกวิธีสอน และสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร ควรเน้นการประเมินรายละเอียดของหลักสูตร คุณภาพการสอน และพฤติกรรมของผู้เรียนด้านการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาว่าควรใช้หลักสูตรต่อ หรือต้องปรับปรุง หรือยกเลิก

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ ทาบา (Taba) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ดินจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และวิธีการวัดและประเมินผล

งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศด้านอื่น ดังที่ นิธิอร พรอำไพสกุล และ ผกาศรี เย็นบุตร (2561, น. 109-110) ได้สังเคราะห์งานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2518-2558 จำนวน 156 เรื่อง พบว่าหัวข้อหลักในการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ งานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอน มีจำนวน 97 เรื่อง มีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ การพัฒนา

หลักสูตรถือเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้การสอนเกิดประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะทางภาษาที่สูงขึ้น มีจำนวน 5 เรื่อง โดยนวัตกรรมดังกล่าวเน้นการสื่อสาร การสื่อสารตามบริบทสภาพจริง การใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์ และการใช้กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตร มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

งานวิจัยที่ใช้แนวคิดการสื่อสาร ได้แก่ **การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ** ของสมปอง ศรีวิชัย (2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ และเพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาต่างประเทศ โดยมีเครื่องมือวิจัย 2 ประเภท คือ แผนการจัดประสบการณ์และตำรา จำนวน 20 บท เวลา 30 ชั่วโมง และแบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาไทย จำนวน 3 ตอน ได้แก่ การสนทนา การอธิบายรูป และการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึก กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักศึกษาชาวต่างประเทศที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยพายัพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 5 คน

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2549) เน้นการสร้างหลักสูตรโดยใช้แนวคิดการสื่อสารตามบริบทสภาพจริง และการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศของ American Council for the Teaching of Foreign Languages (ACTFL) โดยมีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง และเพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ การพัฒนาหลักสูตร และการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร กลุ่มเป้าหมายการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 5 คน และกลุ่มผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ใช้ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยเมื่อเรียนจบหลักสูตร 7 คน เครื่องมือการวิจัยมี 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เครื่องมือเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเครื่องมือเกี่ยวกับการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร

การวิจัยดังกล่าวเป็นการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างชาติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน แบ่งเนื้อหา 8 บท ได้แก่ อักษรไทย สวัสดิ์เมืองไทย ครอบครัวไทย กินอย่างไทย สินค้าไทย วิถีไทย ท่องเที่ยวไทย และงานบริการของไทย มีแผนการสอนจำนวน 36 แผน เวลาตลอดหลักสูตร 80 ชั่วโมง

งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรที่ใช้แนวการจัดการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารที่เน้นการพัฒนาทักษะการพูดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ **การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างชาติ** (วนิดา กริพพิท, 2554) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้น เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชาวต่างชาติก่อนและหลังการใช้หลักสูตร และศึกษาความคิดเห็นของชาวต่างชาติที่มีต่อการเรียนรู้หลังจากใช้หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนาหลักสูตร ใช้หลักสูตร และประเมินผลหลักสูตร มีกลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ ชาวต่างชาติที่ทำงานแล้วและมีพื้นฐานภาษาไทยมาบ้างจำนวน 6 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์การใช้ภาษาในการสื่อสาร 10 แผน ได้แก่ อักษรภาษาไทย และการออกเสียง การทักทาย การซื้อของ การสั่งอาหารและเครื่องดื่ม ครอบครัวไทย การบอกวันและเวลา การสนทนาทางโทรศัพท์ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การใช้ลักษณะนาม และการใช้คำคุณศัพท์ โดยใช้เวลากำหนดการจัดการเรียนรู้ 22 ชั่วโมง

งานวิจัยเรื่อง **การพัฒนาหลักสูตรแบบเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสนทนาภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ** (ภาสพงศ์ ผิวพอใช้, 2555) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรโดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการพูดภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ และเพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยทดลองกับกลุ่มผู้เรียนชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 30 คน ในเวลา 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย และเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วย ได้แก่ สวัสดิ์ ของฝากจากเมืองไทย วันนี้มีนัด สุขสันต์วันเกิด แฮปปี้เบิร์ธเดย์ ของหายได้คืน และงานบุญเบิกบานใจ ใช้ระยะเวลาตลอดหลักสูตร 90 ชั่วโมง

การพัฒนาหลักสูตรการอ่านภาษาไทยเชิงธุรกิจตามแนวคิดการศึกษาอิงมาตรฐานสำหรับชาวต่างชาติ (พรวิรัตน์ ธิระนันท์, 2559) เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยนำแนวคิดการศึกษาอิงมาตรฐานมากำหนดมาตรฐานที่จะช่วยให้ผู้เรียนทราบความคาดหวังด้านความรู้ ความสามารถ และการวางแผนการเรียนรู้ภาษาของตนให้ชัดเจนขึ้น มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินผลหลักสูตรการอ่านภาษาไทยเชิงธุรกิจตามแนวคิดการศึกษาอิงมาตรฐานสำหรับชาวต่างชาติ แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความคิดเห็นและความต้องการจำเป็น การพัฒนาหลักสูตรและการประเมิน และการทดลองใช้หลักสูตร นำไปทดลองกับนักธุรกิจชาวต่างชาติจำนวน 20 คน โดยประเมินความสามารถในการ

อ่านจากแบบทดสอบ และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร ทั้งนี้หลักสูตรการอ่านภาษาไทยเชิงธุรกิจตามแนวคิดการศึกษาอิงมาตรฐานสำหรับชาวต่างชาติเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วัตถุประสงค์ กรอบมาตรฐาน รายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมและเวลา และการประเมินผลการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานของหลักสูตรมี 3 มาตรฐาน และ 8 ตัวชี้วัด รายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมและเวลา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย ได้แก่ ไบเสนอราคา จุดหมายธุรกิจ สัญญาธุรกิจ รายงานธุรกิจ และประกาศราชการ โดยใช้เวลาดลอดหลักสูตร 21 ชั่วโมง

ผลการศึกษางานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติข้างต้น แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตร เป็นขั้นตอนในการสร้างหรือการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
3. การใช้หลักสูตร คือการนำหลักสูตรไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง
4. การประเมินหลักสูตร เป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เป็นต้น มีองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร ได้แก่ การตั้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในด้านเนื้อหาพบว่า มีการสอดแทรกข้อมูลทางวัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนภาษาไทย ได้แก่ บทเรียนเรื่องการทักทายที่มีการเสริมข้อมูลทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการไหว้ และการใช้คำขอขอบคุณกับบุคคลต่างระดับ (สมปอง ศรีวิชัย, 2545, น. 54) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ท่องเที่ยวทั่วไทย เสริมข้อมูลวัฒนธรรมไทย ด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย (วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา, 2549, น. 297) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สงกรานต์เบิกบานใจ เสริมเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านภาษาถิ่นและการใช้ภาษากับพระสงฆ์ (ภาสพงศ์ ผิวพอใช้, 2555, น. 111) รวมถึงการเพิ่มเนื้อหาทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณีไทยที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน (วนิดา กริพพิท, 2554, น. 76) พบว่า ผู้เรียนชาวต่างชาติสนใจ

ข้อมูลทางวัฒนธรรมไทย การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติจึงต้องมีเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมไปพร้อมกับการเรียนภาษา สามารถเลือกใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

งานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติข้างต้นส่วนใหญ่ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ หลักสูตรระยะสั้นที่ใช้เวลาตั้งแต่ 20-30 ชั่วโมง จำนวน 3 เรื่อง และหลักสูตรระยะยาวใช้เวลา 80-90 ชั่วโมง ใช้จัดการเรียนการสอนจำนวน 1 ภาคการศึกษา โดยการกำหนดระยะเวลาของหลักสูตรอาจขึ้นอยู่กับเป้าหมายของหลักสูตร และกลุ่มผู้เรียนซึ่งมีทั้งผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มผู้เรียนวัยทำงานที่สนใจเรียนภาษาไทยเพื่อใช้สื่อสารทางธุรกิจโดยเฉพาะ และพำนักอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งจึงมีข้อจำกัดการเรียนและใช้เวลาการจัดการเรียนรู้ต่างกัน รวมทั้งเป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว จากผลการสอบถามความพึงพอใจด้านระยะเวลาของหลักสูตรดังกล่าวทั้ง 5 เรื่องพบว่าผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาของหลักสูตรมีความเหมาะสม และจากงานวิจัยของ (วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา, 2549, น. 265) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติจากผู้สอนของสถาบันการศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ในด้านระยะเวลา พบว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับเบื้องต้นอยู่ระหว่าง 30-60 ชั่วโมง และประเภทของหลักสูตรที่พบมากที่สุด คือ หลักสูตรระยะสั้น โดยการกำหนดเวลาขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางการกำหนดระยะเวลาและรูปแบบของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยกำหนดเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมความรู้และทักษะทางภาษาไทย มีระยะเวลาตลอดหลักสูตร 60 ชั่วโมง เน้นจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งในและนอกห้องเรียนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมในระดับสูง จึงสามารถใช้เวลาเรียนรู้ได้เร็วกว่าผู้เรียนระดับเบื้องต้น และแบ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนคิดเป็นร้อยละ 45:55 ชั่วโมง เนื่องจากหลักสูตรมีเป้าหมายการพัฒนาภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมโดยใช้ทักษะทางภาษาไทยจากประสบการณ์ตรงนอกชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัดส่วนของการเรียนรู้ในชั้นเรียนน้อยกว่านอกชั้นเรียน

2.2 แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติด้วยตนเอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะแห่งการเรียนรู้ เช่น ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนต้องมีผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องของ 3 ประการ ได้แก่ ความหมาย หลักการ ความสำคัญและองค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงรุก วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

2.2.1 ความหมาย หลักการ ความสำคัญและองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการคิด การลงมือทำ และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ทักษะนี้จำเป็นสำหรับประชากรโลก ทุกประเทศทั่วโลกต่างมุ่งพัฒนากำลังคนให้มีทักษะในระดับสูง 11 ทักษะ ได้แก่ 3Rs + 8Cs โดย 3Rs ประกอบด้วย อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) และคิดเลขเป็น (Arithmetic) ส่วน 8Cs ประกอบด้วย ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) การสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) และทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 15-16)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทกล่าวคือ ผู้สอนต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้จากเดิมที่ให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว เป็นการเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ฝึกแก้ปัญหา และสรุปองค์ความรู้เอง โดยผู้สอนจะคอยให้ความสะดวก และช่วยจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียน ดังที่ (วิจารณ์ พาณิช, 2556, น. 59-63) กล่าวว่าผู้สอนยุคใหม่ต้องมีวิธีคิด หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้มากกว่าความรู้เพียงอย่างเดียว สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง (Mastery Learning) จากการลงมือปฏิบัติ (Action Learning) และเน้นการ

ประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) มากกว่าการประเมินเพื่อวัดระดับความรู้ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้ชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยง เพื่ออำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2561, น. 44) กล่าวว่า ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ผู้ชี้แนะ (Coacher) และพี่เลี้ยง (Mentor) เพื่อคอยแนะนำ สอนงานให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถ รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือ

ผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561, น. 125) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีบทบาทในการเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การเลือกและคัดสรรความรู้ การสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นใหม่ การสรุปความรู้ รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ และประเมินความรู้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้จากเดิมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะศึกษาความหมายของแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก หลักการและความสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

2.2.1.1 ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก

“การเรียนรู้เชิงรุก” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ การคิด การลงมือปฏิบัติ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการอภิปรายกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ การจำลองประสบการณ์ การทัศนศึกษา การแสดงละคร เป็นต้น โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ดังที่ บอนเวลล์และไอสัน (C. C. Bonwell และ J. A. Eison, 1991, p. 2)⁴ กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้คิดเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ จากความหมายดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและทำด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1963, pp. 39-40) ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ การคิด และการลงมือทำ หรือเรียกว่า “learning by doing”

⁴C. C. Bonwell, และ J. A. Eison. (1991, p. 2) “active learning be defined as instructional activities involving students in doing things and thinking about what they are doing.”

นอกจากนี้ มายเออร์ และโจนส์ (Meyers และ Jones, 1993)⁵ เพิ่มเติมว่าการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาในการเรียนรู้ผ่านวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียนและสะท้อนความคิด ความรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยการทำแบบฝึกหัด การแก้ปัญหา การอภิปรายกลุ่มย่อย กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า “การเรียนรู้เชิงรุก” เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางความรู้ ความคิด การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก แนะนำ และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้

2.2.1.2 หลักการและความสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวการสอนที่ว่าด้วยปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) โดยมีแนวคิดสำคัญจากนักปรัชญาคือ จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning By Doing) จะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและทำตามสิ่งที่คิด แล้วจึงสร้างเป็นองค์ความรู้ขึ้น ได้รับความรู้จากทฤษฎีการเรียนรู้แบบสรรคินิยม หรือการสร้างความรู้ (Constructivism) โดยเพียเจต์ (Piaget) และไวโกทสกี (Vygotsky) กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการทางความคิด ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลจากการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น (Active Construct Their Knowledge) จากประสบการณ์ตรงที่ได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเป็นผู้รับความรู้ (Passive Receiving Knowledge) (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียวาร์ ยินดีสุข, 2561, น. 32-34)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสรรคินิยมหรือการสร้างความรู้ (Constructivism) เป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเองจากการลงมือทำ สอดคล้องกับที่ Marlowe และ Page (2005, p. 7) กล่าวถึงหลักการของการสร้างความรู้หรือการเรียนรู้หมายถึง การสร้างสรรค์ คิดค้น และพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ได้คำตอบจากการตั้งคำถาม การตีความ และการ

⁵ Meyers, และ Jones. (1993, p. 6) “Active Learning provides opportunities for student to talk and listen read write and reflect as they approach course content through problem-solving exercises, informal small group, simulations, case studies, role playing and other activities all of which require students to apply what they are learning.”

วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งเป็นการสร้างความรู้ที่ได้จากการเชื่อมโยงประสบการณ์ในปัจจุบันและประสบการณ์เดิมของตน

การจัดการเรียนเชิงรุกยังอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบร่วมมือกันและมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน โดยผู้เรียนที่เก่งกว่าจะช่วยเหลือเพื่อนที่มีพัฒนาการช้ากว่าให้บรรลุมาตรฐาน ถือเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เน้นการลงมือปฏิบัติ การคิด และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมที่ดีจากผู้สอนก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ เดล (Dale, 1948, p. 45) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้เชิงรุกว่า หากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำด้วยตนเอง ได้แสดงความคิดเห็น และได้รับการสะท้อนกลับจากผู้สอน จะทำให้ผู้เรียนรู้ถึงคุณค่าในตนเอง และเข้าใจความหมายของการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทำให้ข้อมูลความรู้ใหม่ที่ได้รับมีความคงทนหรือสามารถจดจำได้ยาวนานมากยิ่งขึ้นถึงร้อยละ 90 ของการเรียนรู้ เพราะประสิทธิภาพของการเรียนรู้จากการเรียนเชิงรุก (Active Learning) ที่ผ่านการลงมือปฏิบัติ อภิปรายแลกเปลี่ยน และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) ต่างจากการจัดการเรียนรู้ในอดีตที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนในยุคใหม่สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏในฐานล่างสุดของพีระมิดที่แสดงประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 พีระมิตประสิทธิภาพของการเรียนรู้
 ที่มาปรับจาก Dale, E. (1948). *Audio-visual methods in teaching*. Eight editions.
 New York: Dryden Press; Holt.

ผู้วิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาจากยอดถึงฐานของพีระมิตแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้ที่มีผลต่อความคงทนในการจดจำความรู้จากน้อยไปหามากตามลำดับ ซึ่งแบ่งเป็นวิธีการเชิงรับ (Passive) กับวิธีการเชิงรุก (Active) การเรียนรู้ด้วยวิธีการเชิง

รูกทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ได้มากกว่าวิธีการเชิงรับ โดยวิธีการเชิงรุก (Active) ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการจดจำความรู้ได้มากที่สุดถึงร้อยละ 90 เกิดจากการพูดและการลงมือทำ ผ่านวิธีการเรียนที่ใช้การแสดงละคร การจำลองประสบการณ์ และการลงมือปฏิบัติ วิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการจดจำได้ร้อยละ 70 เกิดจากการพูด ซึ่งใช้วิธีการมีส่วนร่วมในการอภิปราย และการสนทนา ส่วนวิธีการเรียนรู้แบบเชิงรับ (Passive) ที่ทำให้ผู้เรียนจดจำความรู้ได้ร้อยละ 50 เกิดจากการมองเห็นและการได้ยิน โดยเรียนรู้ผ่านการดูภาพยนตร์ การดูนิทรรศการ การดูการสาธิต และการดูสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และการเรียนรู้เชิงรับที่ทำให้ผู้เรียนจดจำความรู้ได้น้อย คือ การเรียนรู้จากสิ่งที่มองเห็นจากการดูรูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 30 การเรียนรู้จากการได้ยิน คิดเป็นร้อยละ 20 และการเรียนรู้ที่ได้จากการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 10 เป็นวิธีการเรียนรู้เชิงรับที่เป็นการเรียนแบบท่องจำจากตำรา และการเรียนรู้จากการฟังบรรยายซึ่งด้านบนสุดของพีระมิด เป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนจดจำความรู้ได้น้อยที่สุด

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ผู้สอนควรนำมาปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพราะนอกจากจะทำให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้จดจำข้อมูลความรู้ได้คงทนและยาวนานมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้สำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.2.2 วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางที่นักการศึกษาให้ความสำคัญและนำไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย นักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศเสนอวิธีการหรือรูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

มายเออร์ และโจนส์ (Meyers และ Jones, 1993, pp. 59-141) เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การอภิปรายกลุ่มเล็กอย่างไม่เป็นทางการ (Informal small Groups) การใช้โครงการเป็นฐาน (Cooperative Student Projects) การจำลองสถานการณ์ (Simulations) โดยเสนอวิธีการที่ใช้การจำลองสถานการณ์จัดการเรียนรู้ผ่าน เกม (Game) การแสดงบทบาทสมมติ การเขียนบท (Role Play and writing) การใช้กรณีศึกษา (Studies Case) การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively) เช่น พาวเวอร์พอยท์ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ ภาพฉาย เป็นต้น การใช้สื่อการอ่านแบบบูรณาการ (Integration Reading Material) และการเชิญวิทยากร (Guest speak) มาให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) สร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) คิดแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Skills) และการถ่ายโยงความรู้ (Transfer of Knowledge) (วิชา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, และ อรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560, น. 74-75) ส่วนรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การถามคำถาม (Question) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การจำลองสถานการณ์ (Simulations) เกม (Games) การระดมสมอง (Brainstorming) การแสดงอย่างสร้างสรรค์ (Creative Dramatics) เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้สากลซึ่งมีวิธีการ และเทคนิคที่หลากหลายสอดคล้องกับที่ (Charles C Bonwell และ James A Eison, 1991, p. 2) (Meyers และ Jones, 1993, pp. 59-119) (ทีศนา แชมมณี, 2561, น. 330-397) และณัฐกร ดวงพระเกษ (2560, น. 54-58) ได้เสนอวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยอย่างแพร่หลาย ได้แก่

1. การทัศนศึกษา (Fieldtrip)

การทัศนศึกษา เป็นวิธีที่ผู้สอนใช้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาแหล่งความรู้ซึ่งอยู่นอกสถานที่ เช่น แหล่งภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์ วัด โครงการพระราชดำริ สถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยว ร้านค้า เป็นต้น โดยศึกษาตามกระบวนการที่วางแผน และอภิปรายสรุปการศึกษา

2. การทำงานกลุ่ม (Small Group Work)

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ วิธีนี้จะสำเร็จได้เมื่อผู้เรียนมีเวลาแสดงความคิดเห็นจากความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับ โดยมีผู้สอนเน้นย้ำความสำคัญของกิจกรรม

3. การอภิปราย (Discussion)

การอภิปรายเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดเห็นระหว่างกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่ในระหว่างการอภิปราย ช่วยพัฒนาเจตคติของผู้เรียนในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินความรู้ ความเข้าใจ และ

การที่ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้อย่างชัดเจน แบ่งออกเป็นกรอภิปรายกลุ่มย่อยและการอภิปรายทั้งชั้นเรียน ดังนี้

3.1 การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นวิธีการสอนที่จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 4-5 คน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ทักษะคิดระหว่างกันในระยะที่กำหนด แล้วสรุปผลการอภิปรายเป็นข้อสรุปของกลุ่ม วิธีการนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

3.2 การอภิปรายทั้งชั้นเรียน (Whole Class Discussion) เป็นการอภิปรายที่มักเริ่มจากการเร้าความสนใจให้ผู้เรียนเริ่มแสดงความคิดเห็นในระยะที่กำหนด และกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด โดยผู้สอนเป็นผู้ควบคุมการอภิปราย กำหนดประเด็น และการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปรายให้อยู่ในขอบเขตของประเด็นการอภิปราย และเวลาอย่างเหมาะสม

4. การเชิญวิทยากร (Guest speak)

การเชิญวิทยากรเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถซักถาม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้โดยตรง เป็นการเร้าความสนใจของผู้เรียนให้อยากเรียนรู้ ซึ่งวิทยากรต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ในเรื่องนั้นในระดับดี สามารถตอบข้อสงสัย และอธิบายประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

5. การสาธิต (Demonstration)

การสาธิต เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนเห็นการลงมือทำได้จริงด้วยตนเอง ทำให้เข้าใจทำในเรื่องนั้นได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น เช่น การสาธิตการพุดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การสาธิตการทำอาหารไทย การร้อยพวงมาลัย การแต่งกายแบบไทย การทำกระทง เป็นต้น

6. การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping)

การเขียนแผนผังความคิดเป็นวิธีการให้ผู้เรียนสรุปความรู้เป็นแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และเชื่อมโยงความคิดโดยใช้เส้นเป็นตัวเชื่อม ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอแผนผังในรูปแบบของตนโดยเฉพาะ

7. การใช้งานพื้นฐาน (Task-Based learning)

การใช้งานพื้นฐานหรือการมอบหมายให้ทำชิ้นงาน ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงผ่านการทำชิ้นงานหรือโครงการ หากนำมาปรับใช้กับการสอนภาษา งานที่มอบหมายต้องบูรณาการทักษะทางภาษาของภาษาเป้าหมายที่ผู้เรียนกำลังศึกษา โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการทำชิ้นงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับกิจกรรมนอกชั้นเรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ชุมชน โดยเรียนรู้จากการอ่าน การฟัง การสัมภาษณ์ และการจัดบันทึก เป็นต้น

8. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively)

การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพเป็นวิธีการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนจากการฟังและการดูผ่านการใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้ยังใช้เครือข่ายสังคมต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ วิแชท เป็นต้น เพื่อเป็นช่องทางในการนำเสนอสาร รวมทั้งเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนที่ไม่จำกัดเฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้น

9. การใช้คำถาม (Question)

การใช้คำถาม เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาบทเรียนได้ พัฒนาความคิดในเชิงสร้างสรรค์และการอภิปราย ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ การใช้คำถามมี 3 ประเภท คือ

9.1 คำถามพื้นฐาน ได้แก่ คำถามที่ถามความจำและการสังเกต เช่น ภาพที่เห็นเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร คำสุภาพของคำว่ากินคืออะไร ในตลาดขายผลไม้อะไรบ้าง เป็นต้น

9.2 คำถามรวบรวมความคิด ได้แก่ คำถามที่ให้ผู้เรียนหาคำตอบจากพื้นฐานความรู้ของตนเองมาแปลความ ตีความ และขยายความ เช่น คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายว่าอย่างไร (คำถามแปลความ) ทำไมจึงเปรียบผู้หญิงกับดอกกุหลาบ (ตีความ) ถ้าเราประมาทจะเกิดผลอย่างไร (คำถามขยายความ)

9.3 คำถามขยายความคิด ได้แก่ คำถามที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นการคาดคะเน การวางแผน การวิจารณ์ และการประเมินค่า เช่น คุณคิดว่าถ้าวันนี้ฝนตก รถจะติดหรือไม่ (คำถามคาดคะเน) ทำอย่างไรเราจึงจะไปถึงสนามบินสุวรรณภูมิได้เร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด (คำถามวางแผน) คุณคิดว่าผู้เข้าประกวดร้องเพลงคนนี้

เหมาะสมที่จะเป็นผู้ชนะเลิศหรือไม่ (คำถามวิจารณ์) คุณชอบอาหารภาคกลาง หรืออาหารภาคใต้ เพราะเหตุใด (คำถามประเมินค่า)

10. การใช้เกม (Game)

การใช้เกมเป็นวิธีสอนที่นำความรู้และวิธีเล่นมาสร้างแรงจูงใจในการเรียน และนำผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปความรู้ความเข้าใจ ช่วยให้ผู้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างเพลิดเพลิน ได้ทดลองความสามารถของตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

11. การระดมสมอง (Brainstorming)

การระดมสมอง เป็นการระดมความคิดเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ มากที่สุด ภายในเวลาที่จำกัด ไม่เน้นว่าผิดหรือถูก แต่เน้นให้ผู้เรียนนำเสนอให้มาก เพราะยังนำเสนอมากย่อมมีโอกาสในการเลือกสิ่งที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการได้มากตามลำดับ

12. การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

การใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มจากสิ่งที่คุณเรียนต้องการจะศึกษาซึ่งเป็นปัญหาจากสถานการณ์ ข่าว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เรียน โดยผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เอง ผ่านขั้นตอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจากการปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเพื่อหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล คิดแก้ปัญหา จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายวิธีการหนึ่งที่สำคัญ (วัชรวิภา เถาเรียนดี และคนอื่น ๆ, 2560, น. 126) โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมให้ดำเนินการอย่างราบรื่น

13. การใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกกระบวนการคิดขั้นสูง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการค้นคว้าจากสิ่งที่คุณเรียนสนใจ และจัดทำเป็นโครงการซึ่งมีการวางแผนขั้นตอนการทำ วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เตรียมสถานการณ์ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามโครงการที่ตั้งไว้

14. การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดและเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน ฝึกการ

ทำงานร่วมกัน มีวินัยและความรับผิดชอบในการทำงานและการทำกิจกรรม โดยมีผู้สอนคอยช่วยเหลือให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมด้วยตนเองและจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน สอดคล้องกับ Awasthi (2014, p. 75) กล่าวว่าการใช้กิจกรรมเป็นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะต่าง ๆ จากการเข้าร่วมและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ เกม การวาดรูป การร้องเพลง การแสดงละคร ซึ่งผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมของตนเองและได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของเพื่อนในกลุ่ม

15. การใช้งานวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่หรือการหาคำตอบด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (ทิตินา เขมมณี, 2561) ช่วยพัฒนาศักยภาพทางการเรียน ช่วยสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การจัดการเวลาและทรัพยากร (Yulhendri และ Afridona, 2018, p. 501)⁶ จึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนทางด้านความรู้ ความคิด และกระบวนการทำงาน

16. การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำด้วยตนเอง สามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ได้เอง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนกว่าการเรียนรู้แบบฟังการบรรยาย

17. การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share)

ให้ผู้เรียนช่วยกันคิดเป็นคู่ หรือเรียกว่า “เพื่อนคู่คิด” ผู้สอนจะตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาในรูปแบบกิจกรรม หรือแบบฝึก โดยผู้เรียนแต่ละคนต้องคิดคำตอบของตนเองแล้วจับคู่อภิปรายคำตอบร่วมกัน จากนั้นจึงนำคำตอบอภิปรายร่วมกับเพื่อนทั้งชั้นอีกครั้ง

18. กิจกรรมวอล์คแรลลี่ (Walk Rally)

เป็นกิจกรรมที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ผ่านกิจกรรมที่กำหนด เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม ฝึกแก้ปัญหา และฝึกการปฏิบัติตามกฎ หรือตามกติกาที่กำหนด

⁶ Yulhendri และ Afridona I (2018, p. 501) “RBL is not only expected to improve students' academic ability, but also improve motivation, active learning, and development of capabilities, such as critical analysis, teamwork, time management and resources.”

19. การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking)

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่อาศัยทักษะการคิดที่ซับซ้อน ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสังเคราะห์ การประเมินค่า การคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการตัดสินใจ และการคิดแก้ปัญหา (Brookhart, 2010)

20. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาท สภาพความเป็นจริงผ่านการแสดงออก ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษา ความคิด และการมีส่วนร่วมจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ผูกกระบวนคิด และการใช้ทักษะทางภาษาในการถ่ายทอด อย่างแท้จริง (Inphoo และ Nomnian, 2019, p. 33)

21. วิธีการเรียนรู้แบบ KWL PLUS

เน้นพัฒนาทักษะทางภาษาและทักษะการอ่าน โดยมีแบบบันทึกการอ่าน ประกอบด้วย K หมายถึง ความรู้เดิมของผู้เรียน (ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง) W หมายถึง สิ่ง que ผู้เรียนต้องการรู้ (ผู้เรียนต้องการรู้อะไรบ้าง) L หมายถึง ความรู้ที่ผู้เรียนได้หลังจากการเรียนรู้ (ผู้เรียนได้รู้อะไรบ้าง) และ PLUS คือ การนำความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ได้มาสรุปเป็นแผนผังความคิด

22. วิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7Es)

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง ผ่านขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2. ขั้นสร้างความสนใจ 3. ขั้นสำรวจและค้นหา 4. ขั้นอธิบาย 5. ขั้นขยายความคิด 6. ขั้นประเมินผล และ 7. ขั้นนำความรู้ไปใช้

23. ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

เน้นให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นการบ้าน โดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เบื้องต้น และให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และนำการบ้านหรืองานมาทำในห้องเรียนพร้อมกับเพื่อนและผู้สอน ช่วยเพิ่มเวลาให้ผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น จึงเป็นการเพิ่มวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียนโดยไม่ต้องใช้เวลากับการบรรยายเนื้อหา และยังคงฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้ และมีเวลาในการเรียนรู้อย่างอิสระมากขึ้น (Zappe, Leicht, Messner, Litzinger, และ Lee, 2009, June, p. 11)

24. แกลลอรี่วอล์ค (Gallery Walk)

เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเรื่องเดียวกัน หลังเรียนจบบทเรียน แล้วให้กลุ่มอื่นมาชมผลงานและการนำเสนอ ผู้เรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงาน แสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน

25. การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Learning)

ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน สามารถทำงานร่วมกันได้ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน คนเก่งช่วยคนที่อ่อนกว่า เพราะเชื่อว่าความสำเร็จของกลุ่มมาจากทุกคน

26. การฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ (One-Minute Paper)

กิจกรรมนี้ใช้ตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน หรือใช้ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนโดยให้เขียนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตอบคำถามสั้น ๆ ในเวลาเพียง 1-3 นาที

27. การเขียนบันทึกประจำวัน (Daily routine)

การมอบหมายให้ผู้เรียนเขียนบันทึกประจำวัน เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจ และประเมินทักษะการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนได้ครบทุกด้านหลังจากทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวัน

28. การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ (jigsaw)

การส่งเสริมให้ผู้เรียนแบ่งหน้าที่การทำงานที่เรียกว่า “จิ๊กซอว์” เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน โดยจะให้สมาชิกในกลุ่มศึกษาความรู้คนละ 1 ส่วน แล้วนำข้อมูลมาถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่ม โดยให้สมาชิกในกลุ่มไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นที่ได้หัวข้อศึกษาเหมือนกัน ร่วมกันทำความเข้าใจ อภิปรายและหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกลับไปกลุ่มของตนแล้วถ่ายทอดความรู้จนครบทุกคน แล้วจึงทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบรายบุคคล นำคะแนนที่ได้หารเฉลี่ย กลุ่มใดคะแนนมากที่สุดจะได้รับรางวัล

29. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี Exit ticket

เป็นวิธีการประเมินและสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนหลังจากเรียนเสร็จ โดยให้ผู้เรียนเขียนข้อความในกระดาษ 2 ประเด็น คือ ได้เรียนรู้อะไร และอยากเรียนรู้อะไรในครั้งต่อไป แล้วนำไปติดบนกระดาน ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้สอนได้ประเมินการจัดการเรียนรู้ และเป็นแนวทางการเตรียมสอนในครั้งต่อไป

30. การพูดรอบวง (round robin)

เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูด ตอบคำถาม เล่าประสบการณ์ ความรู้ อธิบาย แสดงความเห็น โดยผู้เรียนจะผลัดกันพูดตามเวลาที่กำหนดจนครบทุกคน

31. วิธีอุปนัย (inductive)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีอุปนัย เป็นวิธีการสอนจากรายละเอียด การยกตัวอย่าง ไปสู่ข้อสรุปหรือกฎเกณฑ์ หลักการ โดยให้ผู้เรียนสังเกต เปรียบเทียบ แล้วพิจารณา โดยหาส่วนที่มีความเหมือนหรือคล้ายจากรายละเอียดหรือตัวอย่างเพื่อหาข้อสรุป

วิธีการและเทคนิคการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่กล่าวมาข้างต้น จะช่วยสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน ให้มีความรู้ ความคิด รู้จักการสังเกตเปรียบเทียบ และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ประสบด้วยตนเองไปปรับใช้กับสถานการณ์ใหม่ หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียน สอดคล้องกับที่ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2549, น. 77) ได้สรุปแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริงว่า สามารถทำได้โดยการวางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมินผลและปรับปรุงตนเอง แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้และทำงานร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการรู้เชิงรุกนำไปใช้กับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนชาวไทยในรายวิชาต่าง ๆ อย่างแพร่หลายดังปรากฏในงานวิจัยดังต่อไปนี้

การนำแนวทางจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปบูรณาการกับการจัดเรียนการสอนดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง **ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning** (รสิตา รักสกุล, 2557) มีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผล การประเมินคุณภาพ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning และการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งใช้วิธีการสอนเชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การใช้เกม การบรรยาย การระดมสมองและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการบริหารจัดการยุคใหม่และภาวะผู้นำ

ณัฐกร ดวงพระเกษ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการ ศึกษาประสิทธิภาพ และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) ของจอยส์ และวีล (Joyce และ Weil, 1986, pp. 30- 34) และทีศนา แชมมณี (2561, น. 201-204) มี 4 ชั้น ได้แก่ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3. หาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 4. ประเมินและปรับปรุง โดยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยใช้วิธีการเรียนเชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning) เพื่อจัดการเรียนรู้ในรายวิชา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ชั้นเตรียมผู้เรียน โดยสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอนให้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และแนะนำวิธีการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 2. ชั้นสถานการณ์ปัญหา ผู้สอนและผู้เรียนจะช่วยเหลือกันเสนอปัญหาที่เชื่อมโยงจากบทเรียนและสิ่งที่พบในชีวิตประจำวัน 3. ชั้นวิเคราะห์ปัญหา เน้นกระบวนการคิดของผู้เรียน ทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งคำถามและตอบคำถาม ระดมสมองและคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล 4. ชั้นวางแผนงาน เน้นให้ผู้เรียนหากกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น 5. ชั้นดำเนินงาน ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อหาคำตอบด้วยตนเองและร่วมกันหาคำตอบ 6. ชั้นสรุป ให้ผู้เรียนสังเคราะห์ความรู้ ตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด และเตรียมนำเสนอในรูปแบบนิทรรศการ และ 7. ชั้นประเมินผล ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่แสดงให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนได้คำตอบของปัญหา และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้ ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่หลากหลาย เช่น การทำแบบทดสอบหลังเรียน ทั้งนี้เห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด แก้ปัญหา แสวงหาความรู้และหาคำตอบด้วยตนเองอย่างแท้จริง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และทฤษฎีการสร้างความรู้ ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน สิ่งแวดล้อมรอบตัวมาก

ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยมีความเหมาะสมในระดับมาก และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาสมรรถนะทางการเรียนของผู้เรียนได้จริง

การพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ งานวิจัยของ วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2561) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์งานวิจัยเพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการดำเนินการวิจัยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการศึกษาประสิทธิผล โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจากการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าที่แบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบวัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

ผู้วิจัยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นสร้างความสนใจให้คิด เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุดโดยใช้ปัญหา รูปภาพหรือเสียงกระตุ้นให้คิดและแสดงความคิดเห็น 2. ขั้นฝึกปฏิบัติพัฒนาความคิดทางภาษา ให้ผู้เรียนฝึกเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และสรุปสาระความรู้ด้านกฎเกณฑ์ทางภาษาด้วยตนเองโดยผู้สอนจะเสริมความรู้ใหม่ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ การออกเสียง และเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนรู้ไปพร้อมกัน 3. ขั้นรุกให้คิด ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถาม สร้างความคิดใหม่ ๆ ด้วยภาษาอังกฤษให้มากที่สุด ถือเป็นกรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเองทั้งแบบรายบุคคล รายกลุ่มย่อยและร่วมกันทั้งชั้นเรียน 4. ขั้นร่วมกันตกผลึกความคิด ให้ผู้เรียนแสดงความคิดอย่างอิสระ โดยเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้คล่องมากกว่าการเน้นความถูกต้องทางไวยากรณ์ เน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปความคิดโดยนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การอภิปราย การแสดง บทบาทสมมติ การโต้แย้ง การเสนอแผนผังความคิด ผู้สอนจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน

ระหว่างนำเสนองาน แต่จะนำไปสรุปพร้อมกันในขั้นตอนสุดท้าย และขั้นที่ 5. สรุปความคิดร่วมกัน และสะท้อนการเรียนรู้ ผู้เรียนพิจารณาว่าได้พัฒนาความคิด หรือเกิดความคิดใหม่หรือไม่ การใช้ภาษาอังกฤษดีหรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขด้วยตนเอง โดยบันทึกในแบบสะท้อนความคิดหลังเรียนแต่ละครั้ง ผลการประเมินผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนเชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้จริง

สิวจิตต์ เดชอมรชัย (2560) วิจัยเรื่อง **กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับเริ่มต้น** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ชิ้นงานเป็นฐานของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับเบื้องต้น ในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสาร 2 กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยคือ นักศึกษาระดับเบื้องต้นที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสาร 2 จำนวน 36 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสำรวจเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส แบบประเมินตนเอง และแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสในระดับดี และเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสอย่างยิ่ง ทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาฝรั่งเศสได้ดีขึ้นเพราะได้ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะทางภาษาฝรั่งเศสที่หลากหลายในการทำชิ้นงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษา ตลอดจนทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนชาวไทยที่ปรากฏในงานวิจัยข้างต้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทั้งความรู้ และทักษะทางภาษา จากการทำกิจกรรมด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุกได้แก่ การใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน การใช้โครงงานเป็นฐาน เกม การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น โดยมีผู้สอนอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนต้องเลือกวิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีจำนวนน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในรูปแบบของ แบบเรียน ชุดการสอน หนังสืออ่านประสบการณ์ ชุดแบบฝึก เป็นต้น (นิธิอร พรอำไพสกุล และ ผกาศรี เย็นบุตร, 2561, น. 109-151) นิยมใช้วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนรับสารจากผู้สอนและจากการอ่านซึ่งจัดเป็นการเรียนรู้เชิงรับ ส่วนงานวิจัยที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศพบค่อนข้างน้อย ได้แก่ งานวิจัยที่ใช้บทบาทสมมุติ เกม สถานการณ์จำลอง เพลง ดังนี้

งานวิจัยที่ใช้บทบาทสมมุติ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง ดู ฟุด ของนักเรียนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้น” ของ (ยุวดี มากพันธ์, 2555) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง ดู ฟุด ของนักเรียนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นเกรด 8-9 โรงเรียนนานาชาติเปรม ติณสูลานนท์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 12 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แบบประเมินการฟัง ดู ฟุด ระหว่างเรียน และแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสารในบทสนทนา

กิจกรรมเชิงรุกโดยใช้บทบาทสมมุติ ประกอบด้วย 5 สถานการณ์ ได้แก่ การทักทายและสอบถาม การเรียกรถตุ๊กตุ๊กและต่อราคา การสั่งก๋วยเตี๋ยวและเครื่องดื่ม การซื้อผลไม้ และการโทรศัพท์ ทุกแผนการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนฝึกการสนทนาและฟังภาษาไทยผ่านการแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนด จากนั้นให้ผู้เรียนทำใบงานเพื่อทบทวนความรู้โดยเติมคำที่กำหนดในช่องว่าง เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ฝึกแสดงบทบาทสมมุติแล้ว ผู้สอนจะกำหนดสถานการณ์ใหม่ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์เดิมให้ผู้เรียนจับคู่แต่งบทสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมบทบาทสมมุติเพื่อให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ ฝึกแต่งประโยคภาษาไทยและออกแบบการแสดงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และขั้นตอนสุดท้ายให้ผู้เรียนชาวต่างชาติฝึกแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยใช้สัทอักษร เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาโดยไม่เน้นการเขียนสะกดด้วยภาษาไทยแต่ใช้การเขียนสัทอักษรแทน กิจกรรมเชิงรุกโดยใช้บทบาทสมมุติดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาและการแสดงออกทางกายอย่าง

เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้การใช้สถานการณ์ที่อยู่ในชีวิตประจำวันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและกล้าใช้ภาษาไทยมากขึ้น ทำให้มีจำนวนผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟัง ดูและพูดโดยเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ระดับ 3 คือสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว ตลอดจนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ทันทีทุกคำสั่งคิดเป็นร้อยละ 60 และช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสาร ในบทสนทนาหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.34 จึงแสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาทสมมติ ช่วยส่งเสริมความสามารถทางภาษาไทยด้านการฟัง ดูและพูดของผู้เรียนชาวต่างชาติได้จริง

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้เกม ช่วยสร้างความสนใจและสร้างความสนุกสนานให้กับผู้เรียน ช่วยให้เข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้นโดยมีกฎ กติกาที่กำหนดไว้ ได้แก่ งานวิจัยของ (เหวียน ถิ หนือ อี, 2556) เรื่อง “การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์” มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เกมคำศัพท์พัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์ และเพื่อศึกษาความสนใจของนักศึกษาที่มีต่อเกมคำศัพท์ เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อเกมคำศัพท์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาวเวียดนามชั้นปีที่ 1 วิชาเอกภาษาไทย จำนวน 10 คน

งานวิจัยนี้มีเนื้อหาทั้งหมด 8 บท โดยมีเกมคำศัพท์ในการจัดการเรียนรู้ บทละ 1 เกม ได้แก่ บทที่ 1 ห้องเรียน ใช้เกมบิงโก บทที่ 2 ครอบครัว ใช้เกมสร้างคำศัพท์จากตัวอักษรที่กำหนด บทที่ 3 เครื่องแต่งกาย ใช้เกมลูกโซ่ บทที่ 4 สิ่งของเครื่องใช้ ใช้เกมสะกดคำ บทที่ 5 ตลาด ใช้เกมกระซิบบทที่ 6 อวัยวะในร่างกาย ใช้เกมจับคู่ศัพท์กับภาพ บทที่ 7 งานอดิเรก ใช้เกมต่อประโยค และบทที่ 8 นิสัย อารมณ์ ความรู้สึก ใช้เกมคิดเร็ว โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดคำศัพท์โดยใช้เกมเป็นตัวกระตุ้นให้คิด หรือผลิตคำศัพท์ให้ได้มากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า การใช้เกมคำศัพท์ช่วยพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามได้จริงดังค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 93.75/93 แสดงให้เห็นว่าการใช้เกมช่วยให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้จริง ส่วนเกมที่ผู้เรียนชาวเวียดนามชอบมากที่สุด 3 อันดับคือ เกมกระซิบบทที่ 3 เกมคิดเร็ว และเกมแข่งขันการสะกดคำตามลำดับ โดยเกมกระซิบบทที่ 3 เป็นเกมที่ผู้เรียนต้องใช้เวลาแข่งกับเวลา และต้องใช้สมาธิในการฟังมาก เพราะหากไม่ตั้งใจอาจทำให้ฟังผิดและทำให้ความหมายของคำหรือประโยคเปลี่ยน จึงช่วยสร้างความสนใจทำให้ผู้เรียนจดจำกับการเรียนรู้และช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุกสนาน ผู้เรียนจึงพึงพอใจกับการเล่นเกมนี้มากที่สุด และหากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจาก

บทเรียนที่มีค่าประสิทธิภาพการเรียนรู้เฉลี่ยสูงที่สุดคือ บทที่ 7 งานอดิเรก ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาเกิดจากความชอบหรือความสนใจของผู้เรียนโดยเฉพาะ จึงทำให้คิดได้เร็วและสร้างประโยคจากคำศัพท์ได้ง่ายและทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้คำศัพท์จากเพื่อนในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

การใช้สถานการณ์จำลองในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสภาพความจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นบทบาทสมมติหรือเผชิญกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้คิดตัดสินใจและแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาไทยที่ดีขึ้น ได้แก่งานวิจัยเรื่อง “การใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติลานนา” ของ (ปิติอัฏฐ จมูศรี, 2556) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟังและการพูดของนักเรียน และเพื่อศึกษาความเข้าใจวัฒนธรรมไทยโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้น Year 9 จำนวน 10 คน ที่เรียนวิชาภาษาไทยระดับเบื้องต้น โรงเรียนนานาชาติลานนา จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองโดยสร้างฉากให้ใกล้เคียงกับสถานที่จริง และให้ผู้เรียนแต่งกายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังและการพูดภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสังเกตความสามารถในการพูดและการฟังภาษาไทยในกิจกรรมสถานการณ์จำลอง แบบสังเกตความเข้าใจทางวัฒนธรรมไทยขณะเรียนสถานการณ์จำลอง

งานวิจัยดังกล่าวแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 หน่วย และกำหนดสถานการณ์จำลอง 4 สถานการณ์ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 วัฒนธรรมการไหว้ระดับต่าง ๆ การแนะนำตัว ใช้สถานการณ์จำลองนักเรียนใหม่ในโรงเรียน และแนะนำเพื่อนใหม่ให้พ่อแม่รู้จัก หน่วยที่ 2 ครอบครัวและสังคมไทย ให้ผู้เรียนเรียนรู้มารยาทไทยจากการดูคลิปวิดีโอ และใช้สถานการณ์จำลองคือ ไปเที่ยวบ้านเพื่อน และหน่วยที่ 3 ชื่อของฝากจากเชียงใหม่ กำหนดสถานการณ์คือ พาเพื่อนไปซื้อของฝากจากเชียงใหม่ โดยผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาไทยและเข้าใจวัฒนธรรมไทยมากขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์การพัฒนาการฟังและการพูดภาษาไทยผ่านกิจกรรมสถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดีมาก

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมไทย โดยใช้บทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม” ของ (พัชรวรรณ ศรีลาน, 2561) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างชุดการเรียนรู้จากบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรม

ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย สำหรับนักศึกษาเวียดนาม ใช้แนวคิดการฝึกทักษะทางภาษาไทยโดยใช้เพลงเป็นสื่อในการเรียนรู้ เครื่องมือการวิจัย คือ ชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมไทย โดยใช้บทเพลงเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร จำนวน 8 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 พระมหากษัตริย์กับสังคมไทย ชุดที่ 2 ในหลวงในในชาวไทย ชุดที่ 3 ในรูปที่มีทุกบ้าน ชุดที่ 4 ทำไมพระราชทานงานหนัก ชุดที่ 5 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ชุดที่ 6 ธรรมชาติของพระราชทานเพื่อ ปวงชน ชุดที่ 7 ในหลวงของไทยและของโลก และชุดที่ 8 ทำไมคนไทยรักในหลวง

การใช้เพลงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกวิธีการหนึ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกและผ่อนคลายมากขึ้น การสอนภาษาโดยใช้เพลงอาจช่วยสร้างความสนใจต่อการเรียน ภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติได้มากขึ้น ผลการใช้เพลงในการจัดการเรียนรู้ของงานวิจัย ชำรงตัน พบว่า ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยทั้งด้านการฟัง พูด อ่านเขียนของผู้เรียนชาว เวียดนามได้จริง โดยมีค่าเฉลี่ย 13.97 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ทุกชุดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าชุด การเรียนรู้โดยใช้เพลงดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนชาวเวียดนามมีพัฒนาการทางทักษะ ทางภาษาไทยครบทุกทักษะ ตลอดจนได้เรียนรู้อารยธรรมไทยเกี่ยวกับความสำคัญของ พระมหากษัตริย์กับสังคมไทย

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และมีทักษะทางภาษาไทยที่ดี ยิ่งขึ้น วิธีการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากตัวอย่างงานวิจัยข้างต้นโดยมากใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งในการจัดการ เรียนรู้เช่น การใช้เกม เพลง สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้เทคนิคการ อ่านด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงนำวิธีการเรียนรู้เชิงรุกข้างต้นมาเป็นแนวทางในการพัฒนา หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยผู้สอนจะสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ ผ่าน กิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและทำ สามารถสรุปและสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีทักษะทางสังคมที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อันเป็นลักษณะสำคัญของแนวคิดการ เรียนรู้เชิงรุก

จากวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิง รุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและ รวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยพบทั้งหมดจำนวน 31 วิธี โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเป็นไปได้

และเหมาะสมของวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับระดับของผู้เรียนชาวต่างชาติตามที่ปรากฏในงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับเบื้องต้น กลาง และสูง

รูปแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สามารถใช้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ ได้แก่ เกม (Games) การใช้คำถาม (Question) การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การทัศนศึกษา (Field trip) การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นวิธีการที่ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ โดยผู้สอนสามารถปรับขั้นตอน

การสอน แนวทางการตั้งคำถาม รายละเอียดกิจกรรม การกำหนดขอบเขต และความยากง่ายของ เนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับความรู้ และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ภาพประกอบ 3 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย
ในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับกลางและสูง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับระดับความรู้และประสบการณ์ทางภาษาของผู้เรียนในระดับกลางและสูง ตามภาพประกอบ 3 ได้แก่ การอภิปราย (Discussion) วิธีอุปนัย (induction) วิธีแบบจิ๊กซอว์ (jigsaw) การใช้วิธี KWL PLUS เขียนบันทึกประจำวัน

(Daily routine) แผนผังความคิด (Concept Mapping) การสาธิต (Demonstration Method) และห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ทั้งนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้างต้นต้องอาศัยทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การสรุปความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งเป็นทักษะทางภาษาไทยในระดับที่ยากขึ้น หากนำไปใช้กับผู้เรียนในระดับเบื้องต้นอาจทำให้ผู้เรียนเครียดหรือกังวล เนื่องจากไม่สามารถผลิตภาษา หรือถ่ายทอดความคิด ความรู้ได้อย่างที่ต้องการ และอาจทำให้ลายบรรยากาศในการเรียน ผู้เรียนจึงต้องมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ทางภาษาเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเลือกวิธีการหรือเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่มีความสามารถในการเรียนรู้ ระดับความรู้ และลีลาการเรียนรู้ต่างกันเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ภาพประกอบ 4 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง

วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในภาพประกอบ 4 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับสูง ได้แก่ การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7Es) การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning)

Learning) การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบแกลลอรีวอล์ค (Gallery Walk) ซึ่งอาจเหมาะกับผู้เรียนชาวต่างชาติในระดับปริญญาตรีชั้น ปีที่ 3 หรือ ชั้นปีที่ 4 เป็นต้นไป เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวผู้เรียนต้องใช้ความคิดขั้นสูงในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และการสร้างสรรค์ ตลอดจนการมีประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อสามารถตั้งข้อสังเกตในการตั้งปัญหา เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้

จากภาพประกอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความหลากหลาย สามารถพิจารณาตามความเหมาะสมของระดับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง โดยบางวิธีการสามารถใช้ได้กับผู้เรียนเฉพาะระดับใดระดับหนึ่ง ได้แก่ การใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับสูงในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 หรือระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการดังกล่าวผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับสูงจึงจะสามารถตั้งข้อสังเกตเพื่อนำไปสู่คำถามวิจัย มีความสามารถทางทักษะการใช้ภาษาไทยเทียบเท่าหรือใกล้เคียงเจ้าของภาษาเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง รวมถึงการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพูดและการเขียนเชิงวิชาการ ซึ่งหากนำมาจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในระดับเบื้องต้นหรือระดับกลางอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนภาษาไทยและปิดกั้นการเรียนรู้ภาษาตั้งแต่เริ่มต้น

3. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” กับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

วัฒนธรรมท้องถิ่นเชียงใหม่ที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์ ได้แก่ วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร วัฒนธรรมการใช้ภาษาถิ่นเหนือ วัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญที่ควรเผยแพร่แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมเป็นกุญแจสำคัญของ การเรียนรู้ภาษาสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมภาคเหนือของไทย โดยไม่รู้สึกละแวก และสามารถใช้ชีวิตในบริบทสังคมและวัฒนธรรมภาคเหนือได้อย่างปกติสุข การจัดการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมภาคเหนือ โดยนำ “ตีนจกแม่แจ่ม” ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติไทยที่ได้รับการยกย่องจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. 2552 (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559, น. 5) มาใช้เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ผู้วิจัย

ได้ศึกษาแนวทางสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” กับการสอนภาษา 2 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”

3.1 การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หรือการสอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ จำเป็นต้องสอดแทรกวัฒนธรรมในขณะสอนเนื้อหาทางภาษาอย่างเหมาะสม รวมถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจทางวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน เพราะภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างยากที่จะแยกออกจากกันได้ วัฒนธรรมช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ส่งผลให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ความสำคัญของวัฒนธรรม การเลือกเนื้อหาทางวัฒนธรรม และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ดังนี้

3.1.1 ความสำคัญของวัฒนธรรมกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548, น. 1) กล่าวว่า มนุษย์ให้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารกัน โดยทุกสังคมจะมีภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะตน นักมานุษยวิทยาจัดภาษาให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เนื่องจากภาษามีคุณสมบัติเหมือนกับวัฒนธรรม คือ เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากรุ่นอายุหนึ่งไปสู่อีกรุ่นอายุหนึ่ง โดยต้องเกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่จากสัญชาตญาณ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม และเป็นสมบัติของมนุษย์เท่านั้น

Brown (2007, p. 193-194) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาคือการเรียนรู้วัฒนธรรม เพราะการกระบวนกรเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจะทำให้เข้าใจความหมายภาษาเป้าหมาย จึงเป็นกระบวนการสร้างความหมายร่วมกันระหว่างผู้แทนทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องใช้เวลาซึมซับจนสามารถคิดและแสดงพฤติกรรมเหมือนคนในวัฒนธรรมนั้น เรียกว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรม (acculturation) ช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น

จากความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาษาเป็นภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อของคนในสังคม ความรู้ทางวัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจึงจำเป็นต้องสอนความรู้ทางวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการสอนภาษาไทย โดย

อาศัยวิธีการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ นวลทิพย์ เพิ่มเกษร (2547, น. 268-278) กล่าวว่า ผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ควรมีความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการมีความรู้ทางภาษา รวมทั้งรู้ว่าเจ้าของภาษาใช้คำพูดอย่างไรในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้เลือกใช้ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสม และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ (2555, น. 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมกับการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติว่า ผู้เรียนภาษาต่างประเทศควรเรียนรู้ภาษาไปพร้อมกับการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพราะสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึกซึ่งถ่ายทอดในรูปแบบการพูด การเขียน และการแสดงออกทางกาย

3.1.2 เนื้อหาทางวัฒนธรรมกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

การเลือกเนื้อหาทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีขอบข่ายเนื้อหาที่กว้างขวาง สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, น. 34) กำหนดเนื้อหาทางวัฒนธรรมกับการสอนภาษาที่ได้จากการศึกษาหนังสือเรียนภาษาต่างประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย พบว่า มีหัวข้อวัฒนธรรมเดียวกัน แต่มีเนื้อหาซับซ้อนและยากขึ้นในระดับที่สูงขึ้น แบ่งได้ 6 หมวด คือ

1. การสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น การแนะนำตัว การตอบรับและปฏิเสธ คำเชิญ การขอโทษ การโทรศัพท์ เป็นต้น
2. ค่านิยมของครอบครัวและสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันของครอบครัว การทำงาน การนัดและการแต่งงาน เป็นต้น
3. ประเพณีและการเฉลิมฉลองในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันวาเลนไทน์ ฮาโลวีน วันคริสต์มาส บุคคลและสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น
4. อาหารและเครื่องนุ่งห่ม เช่น อาหารมี้อต่าง ๆ มารยาทในการรับประทานอาหาร การใช้เครื่องนุ่งห่มสำหรับฤดูหนาว เป็นต้น
5. การใช้เวลาว่าง เช่น การเล่นกีฬา งานอดิเรก การเดินทาง เป็นต้น
6. การแสดงออกโดยไม่ใช้คำพูด เช่น น้ำเสียง ความรู้สึก ทศนคติ เป็นต้น

การกำหนดเนื้อหาทางวัฒนธรรมตามกรอบมาตรฐานสากลสำหรับการสอนภาษาฝรั่งเศส ของ (ชนยา ด้านสวัสดิ์, 2555, น. 72-74) ตามเกณฑ์การสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศของสหภาพยุโรป ในระดับ A1 และ A2 โดยแบ่งเนื้อหาทางวัฒนธรรมกับการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็น 6 กลุ่ม คือ

1. ลักษณะประเทศฝรั่งเศสในภาพรวม ได้แก่ ลักษณะกายภาพ ประชากร สัญลักษณ์ประจำชาติ เป็นต้น
2. วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ได้แก่ วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ การเมืองระบบเก่า เป็นต้น
3. วัฒนธรรมประเพณีร่วมสมัย ได้แก่ ภาษา เพลงและดนตรี มหรสพ งานฉลองเทศกาลต่าง ๆ วันหยุดและวันหยุดพักผ่อน สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ศิลปะเชิงพหุวัฒนธรรม เป็นต้น
4. วิถีชีวิตชาวฝรั่งเศส ได้แก่ ครอบครัว การดำเนินชีวิต การศึกษา การอุปโภคบริโภค การขนส่งมวลชนและการท่องเที่ยว การเมืองและกฎหมาย เป็นต้น
5. บทบาทของวัฒนธรรมประเทศฝรั่งเศสที่มีต่อประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ความรุ่งเรืองของภาษาและศิลปะฝรั่งเศสที่ปรากฏในประเทศต่าง ๆ เป็นต้น
6. ปัญหาความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ได้แก่ การอพยพ ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ชีวิตนักศึกษาต่างชาติในประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

จากเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ข้างต้น เห็นได้ว่า เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแบบเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร และความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่ นวลทิพย์ เพิ่มเกษร (2547, น. 271-274) กล่าวถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่ควรสอนให้กับผู้เรียน ชาวต่างชาติ ได้แก่ การพบปะผู้อื่น ค่านิยมในเรื่องที่อยู่อาศัย อาหารการกิน มารยาทในการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การสื่อสารและการเดินทาง การท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ฤดูกาล มารยาทในการแสดงออก และมรดกทางวัฒนธรรม เช่น เทศกาลและประเพณีสำคัญต่าง ๆ ดนตรี นาฏศิลป์ เป็นต้น

ในงานวิจัยของ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2549, น. 292-298) กล่าวถึงการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยและเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร ภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงว่า ในการจัดการเรียนรู้ แต่ละคาบจะบูรณาการทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยสอดแทรกหลักการ ใช้ ภาษาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีการแทรกเนื้อหาวัฒนธรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การ ไหว้ การยิ้ม การทักทาย การแสดงความเคารพ การแต่งกาย การใช้คำสุภาพ การช่วยเหลือ การ แบ่งปัน มารยาทในการรับของผู้ใหญ่ มารยาทในการยืน นั่ง หรือเดินผ่านผู้ใหญ่ มารยาทในการ รับประทานอาหาร มารยาทในการพูด งานบวช งานแต่งงาน งานศพ และการทำบุญ เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยไทยสำหรับชาวต่างชาติ พบงานวิจัยที่เป็นสื่อการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (จรรยาพรรณ เทพศรีเมือง, 2554) หนังสืออ่านประกอบบทละครนอกเรื่อง “สังข์ทอง” สำหรับนักศึกษาชาวจีน (ฉือ เหล่ย, 2559) การสร้างชุดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยตนเองสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เรื่อง ขนมนมงคลไทย (หลิว หลงฮั่น, 2559) หนังสืออ่านเพิ่มเติมวรรณคดีไทยเพื่อการท่องเที่ยวเรื่องรามเกียรติ์สำหรับชาวต่างประเทศ (อัจฉริยา วสุนันต์, 2560) หนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว เรื่อง “มารยาททางวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวไทย” สำหรับนักศึกษาชาวจีน (เจียง หยู, 2560) ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยจากนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินสำหรับนักศึกษาชาวจีน (สิริมาศ แก้วกันทา, 2560) และ การพัฒนาชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมไทย โดยใช้บทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม (พัศวรรณ ศรีลาน, 2561) เป็นต้น

งานวิจัยข้างต้น เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ขนบไทย วรรณคดีไทย วิถีชีวิตไทย ความเชื่อ มารยาทไทย และอารยธรรมไทยที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นต้น วัฒนธรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดของคนไทย มากยิ่งขึ้น ผ่านมุมมองนักวิจัยทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังเช่น งานวิจัยของ(หลิว หลงฮั่น, 2559) ในการสร้างชุดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยตนเองสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เรื่อง ขนมนมงคลไทย นอกจากผู้เรียนจะได้ความรู้ทางภาษาไทยและไวยากรณ์ไทยแล้ว ยังส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมการกินของคนไทย ที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ความเชื่อ ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ ผ่านขนมนมงคลไทยชนิดต่าง ๆ เช่น ขนมต้ม สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนไทยในการคิดค้นอาหารหวานจากการนำวัตถุดิบที่มีเพียงข้าวและน้ำตาลให้กลายเป็นอาหารหวานได้หลากหลาย ขนมตระกูลทอง สะท้อนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ที่รับวัฒนธรรมการทำขนมจากชาวโปรตุเกสที่มาติดต่อกับประเทศไทยในยุคนั้น อีกทั้งในบทเรียนยังสะท้อนความคิดของคนไทยในการให้ความสำคัญกับผู้อื่นดังเห็นได้จากการเตรียมขนมสำหรับแขกที่มาร่วมงาน และเชื่อว่าการมอบขนมเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าภาพและผู้มาร่วมงานให้ยืนยาวเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน

3.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมในการสอนภาษาให้น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังที่ Hughes (1986, pp.167-168) ได้สรุปวิธีการที่ควรใช้ในการสอนวัฒนธรรม 8 วิธี ได้แก่

1. การเปรียบเทียบ (Comparison method) วัฒนธรรมของผู้เรียนกับวัฒนธรรมเป้าหมาย
2. การซึมซับวัฒนธรรม (Culture assimilators) โดยยกตัวอย่างสถานการณ์การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่เป็นปัญหา แล้วให้ผู้เรียนหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร
3. การเรียนรู้วัฒนธรรมแบบสรุป (Culture capsule) คล้ายกับวิธีซึมซับวัฒนธรรมแต่มีภาพประกอบให้ผู้เรียนเห็นภาพและเข้าใจยิ่งขึ้น
4. การใช้ละคร (Drama) โดยให้ชี้แจงฉากในละครที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในวัฒนธรรมเป้าหมาย
5. การตอบสนองทางกาย (Total Physical Response) โดยให้ผู้เรียนแสดงท่าทางตามคำบอกที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม
6. การใช้หนังสือพิมพ์ (Newspaper) โดยให้ผู้เรียนค้นหาวัฒนธรรมที่ดีที่ปรากฏในพาดหัวข่าว โฆษณา บทบรรณาธิการ ข่าวกีฬา เป็นต้น
7. การใช้สื่อวีดิทัศน์ (Projected media) เช่น ภาพยนตร์ ภาพยนตร์ขนาดสั้น เป็นต้น
8. พื้นที่ทางวัฒนธรรม (The culture island) โดยการสร้างบรรยากาศในการซึมซับวัฒนธรรม เช่น จัดป้ายนิเทศ รูปภาพ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม และการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

การจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมด้วยวิธีการดังกล่าว สามารถสรุปเป็น 2 รูปแบบหลักสำคัญคือ กิจกรรมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ดังนี้

1. กิจกรรมทางวัฒนธรรมในชั้นเรียน ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมหรือวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรม ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การจัดศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การเชิญเจ้าของภาษามารายความรู้อาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น โดยเฉพาะการสอนภาษาไทยในต่างประเทศ หากผู้สอนมีความรู้ ความสามารถทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การทำอาหารไทย การทำขนมไทย การประดิษฐ์งานฝีมือที่แสดงถึง

วัฒนธรรมไทย ได้แก่ งานใบตอง การร้อยมาลัย เป็นต้น จะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมนอกชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมใกล้ตัว และได้ใช้ภาษาเป้าหมายในการสื่อสารในสถานการณ์จริง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การทัศนศึกษา การเข้าร่วมประเพณีสำคัญทางศาสนาและงานเทศกาลสำคัญของท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์ไทย ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น

การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจคนไทย และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งทำให้เกิดความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น ดังที่ สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2545, น. 173-175) กล่าวว่า กิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นสื่อกลางสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และซาบซึ้งในสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งถือเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน และตั้งใจศึกษามากขึ้น หากผู้สอนมีแนวคิดและการจัดการที่ดี จะยิ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาในสถานการณ์จริงได้มากขึ้น สอดคล้องกับ (เย็นเพย เฉิน, 2562, น. 5) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียนว่า กิจกรรมดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความสนใจและแรงจูงใจแก่ผู้เรียนชาวจีน ให้เกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาภาษาไทย

การจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ดังที่ บุญรอด โชติวิจิรา (2559, น. 303) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ว่า ควรจะมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านวัฒนธรรมไทย ให้นักศึกษามีส่วนร่วม และมีโครงการการศึกษาดูงานหรือทัศนศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มองค์ความรู้ และประสบการณ์ในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

จึงกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะทางภาษาสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติอย่างยิ่ง ดังที่ (จู ชุนผิง, 2561, น. 94) กล่าวถึงปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศจีนประสบความสำเร็จในการเรียน ได้แก่ การมาทัศนศึกษาที่ประเทศไทย เนื่องจากทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้

ภาษาไทยในการสื่อสารกับเจ้าของภาษาจริง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยจากประสบการณ์ตรง ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

3.2 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ดินจกแม่แจ่ม”

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติควรทำให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ ความคิด ภูมิปัญญา และประเพณีของเจ้าของภาษา ผ่านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยศึกษาประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาของดินจกแม่แจ่ม และลวดลายผ้าดินจกแม่แจ่มที่สะท้อนภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้

3.2.1 ความหมายและความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นความเจริญงอกงามของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่คนในสังคมสร้างสรรค์ สืบทอด เรียนรู้ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา “วัฒนธรรม” หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ร่วมสร้างสรรค์ สังสม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ อย่างสันติสุขและยั่งยืน (พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553, 2553, 12 พุทธศักราช, น. 30) เห็นได้ว่าวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญา ประเพณี พิธีกรรม เป็นต้น

ยศ สันตสมบัติ (2556, น. 14) กล่าวถึงความหมาย “วัฒนธรรม” ตามแนวคิดของนักมานุษยวิทยาไว้ว่า นอกจากจะหมายถึง วิถีชีวิต ระบบความเชื่อ และค่านิยมทางสังคมของคนในสังคมที่สอดคล้องกับความหมายข้างต้นแล้ว ยังครอบคลุมถึงกฎระเบียบที่สังคมยอมรับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า “วัฒนธรรม” เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญา ประเพณีของกลุ่มคนที่มีการสืบทอด สร้างสรรค์ และเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สังสม สืบทอด สร้างสรรค์ และเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามได้ หรือกล่าวได้ว่า “วัฒนธรรม” เป็น “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2552, น. 24) อธิบายว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

หมายถึง องค์ความรู้หรือสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มชนสร้างสรรค์ พัฒนา สังสม สืบทอด และประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้แก่ หัตถกรรม จิตรกรรม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ศิลปะพื้นบ้าน งานช่างฝีมือ อาหาร เป็นต้น

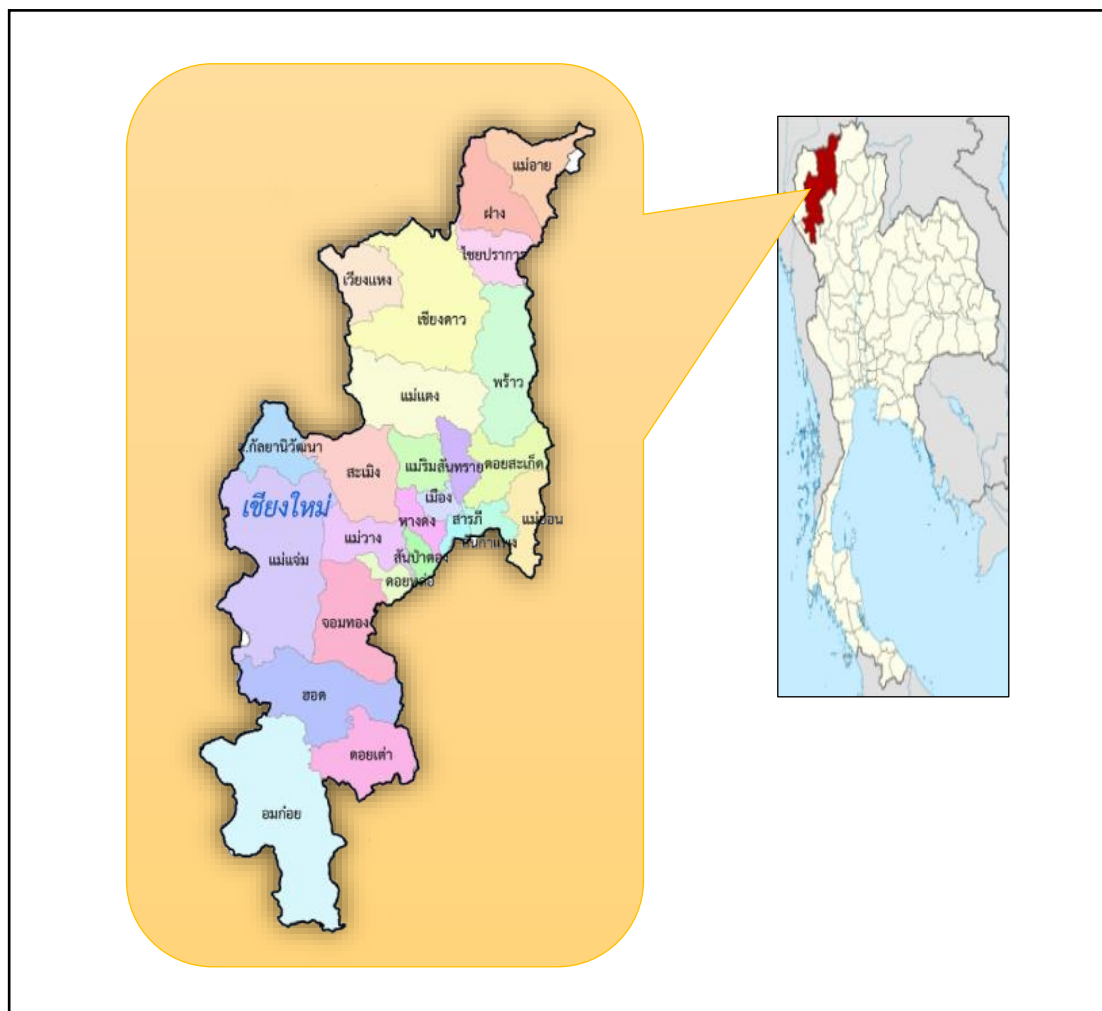
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2558, น. 6-16) จำแนกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม 7 สาขา ได้แก่ สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน สาขาศิลปะการแสดง สาขาแนวปฏิบัติทางสังคมพิธีกรรม และงานเทศกาลต่าง ๆ สาขาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล สาขางานช่างฝีมือ สาขากีฬา และสาขาภาษา

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ความเชื่อของมนุษย์ ในการแก้ปัญหาหรือการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และมีการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ในประเทศไทยมีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีค่าและเป็นเอกลักษณ์ที่ควรค่าแก่การรักษา สืบทอด และเผยแพร่ ได้แก่ โขน การนวดแผนไทย มวยไทย ผ้ามัดหมี่ ชินตีนจก อาหารไทย ได้แก่ ต้มยำกุ้ง ผัดไทย ส้มตำ เป็นต้น (สถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2559, น. 15-36) การเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของคนไทย จากการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษา สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 ประวัติความเป็นมาของดินจกแม่แจ่ม

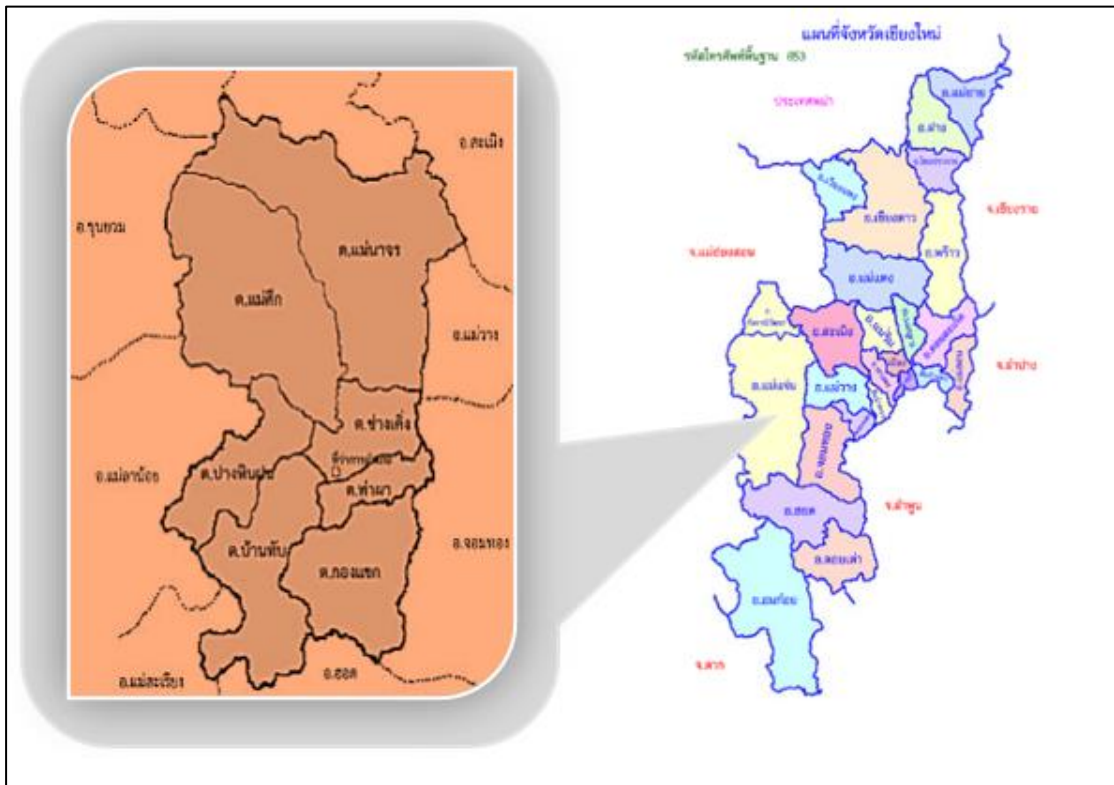
อำเภอแม่แจ่ม เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดอำเภอจอมทอง และอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดอำเภอสะเมิง อำเภอแม่วาง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดอำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังภาพแสดงอาณาเขต ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา แผนที่จังหวัดเชียงใหม่. (2563). สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดเชียงใหม่>
และ <https://official.sompo.co.th/a0064/>

ภาพประกอบ 6 แผนที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา โครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านทรัพยากรทางศิลปะและวัฒนธรรมเมืองแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.(มปป.). สืบค้นจาก http://maechaem.rmutl.ac.th/wpcontent/uploads/2017/08/newmae_chaem_pageredesign01-pic_mao03c.jpg และแผนที่จังหวัดเชียงใหม่ สืบค้นจาก <http://www.kitmaiwatpho.com/datathailand/Province/25CMI.html>

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอแม่แจ่มเป็นแอ่งกระทะและมีภูเขาล้อมรอบ มีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำแม่แจ่ม เป็นแม่น้ำขนาดใหญ่ที่ไหลบรรจบกับแม่น้ำปิงซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของประเทศไทย ใช้สำหรับอุปโภค และบริโภค รวมถึงการทำเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในอำเภอแม่แจ่ม ส่วนอาชีพเสริมคืองานหัตถกรรม ได้แก่ การทอผ้า การจักสาน เป็นต้น

ประชากรที่อาศัยในอำเภอแม่แจ่ม มี 5 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ คนเมือง (ไทยวน) ปกาเกอญอ ลัวะ ม้งและลีซอ จึงเป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง โดยเฉพาะวัฒนธรรมของคนเมือง (ไทยวน) หรือคนพื้นราบ ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมตามแบบดั้งเดิมของชาวล้านนาในอดีตและยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ได้แก่ ความเชื่อ การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน การใช้ภาษา อาหาร ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ (เครือมาศ วุฒิการณ์, 2537, น. 1)

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงของอำเภอแม่แจ่ม คือ “ซิ่นตีนจก” ที่คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิมสืบทอดจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับสตรีชั้นสูงในราชวงศ์ล้านนานิยมนำตีนจกที่ทอด้วยด้ายเงินด้นทองมาเป็นเครื่องแต่งกาย ได้แก่ ในสมัยพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ทรงนิยมนุ่งซิ่นไหมแบบพม่าต่อกับตีนจกยกด้นแบบเชียงใหม่ (ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล, 2533, น. 14) รวมถึงความนิยมของสตรีในล้านนาที่มีฐานะทางสังคมหรือมีบทบาทสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ก็นุ่งตีนจกแม่แจ่มในโอกาสสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งความนิยมของตีนจกแม่แจ่มที่ปรากฏในละครเรื่อง “รอยไหม” และ “กลิ่นกาสะลอง” จึงทำให้ “ตีนจกแม่แจ่ม” มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

“ตีนจกแม่แจ่ม” มีแหล่งกำเนิดบริเวณบ้านอาฮาม หมู่ที่ 4 ตำบลท่าผา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านของเจ้าพญาผู้ปกครองแม่แจ่มในขณะนั้น คือ พญาเชื่อนแก้ว และพญาไย ซึ่งเป็นต้นตระกูลของช่างทอตีนจก และมีการสืบทอดการทอแบบดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน ในอดีตผ้าตีนจกจะทอด้วยด้ายเงินและด้นทอง เพื่อเป็นเครื่องบรรณาการให้กับเจ้าเชียงใหม่ สตรีในตระกูลพญาเชื่อนแก้วและพญาไย รวมทั้งบริวารจะเป็นผู้ทอ โดยใช้ด้ายเงินด้นทองที่คุ้มเจ้าเชียงใหม่ส่งมาให้โดยเฉพาะ และห้ามมิให้ชาวบ้านใช้ด้ายเงินด้นทองดังกล่าวทอตีนจก การส่งเครื่องบรรณาการจะส่งปีละครั้งโดยใช้ช่างบรรทุก นอกจากผ้าตีนจกที่ทอด้วยด้ายเงินด้นทองแล้วยังมี ไผ่ สมนุนไพร หวาย หนังสัตว์ เขาสัตว์ ถั่ว งา เป็นต้น (ผอยทอง สมวธา, อภิลักษณ์ คนใจบุญ, และ เกศริน ต๊ะคำ, 2548, น. 92)

เจ้าเชียงใหม่ผู้มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนผ้าทอตีนจกในขณะนั้น คือ พระราชชายาเจ้าดารารัศมี พระธิดาองค์ที่ 11 ของพระเจ้าอินทวิชายนนท์ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 7 ทรงเห็นความสำคัญของซิ่นตีนจกว่าเป็นเครื่องนุ่งห่มตามประเพณีโบราณของล้านนา เป็นผ้านุ่งต่อชายด้วยผ้าจกที่มีสีสันทันและลวดลายสวยงามเป็นเอกลักษณ์ และเป็นงานหัตถศิลป์ชั้นสูงที่ควรสืบทอด จึงทรงรวบรวมช่างทอซิ่นตีนจกที่มีความชำนาญมาทอในตำหนัก ให้ช่างทอถ่ายทอดการ

ทอดผ้าให้แก่คนรุ่นหลังเพื่อรักษาภูมิปัญญาไม่ให้สูญหาย และทอดสำหรับใช้เป็นการส่วนพระองค์ รวมทั้งประทานให้กับผู้อื่นในโอกาสต่าง ๆ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2542, น. 2175-2182)

ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. 2485-2490 เป็นช่วงที่ทุกคนต้องเผชิญกับความยากลำบาก ขาดแคลนทั้งอาหารและของใช้ที่จำเป็น การดำเนินชีวิตขึ้นอยู่กับการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพเป็นหลัก การหาฝ้ายมาทอตีนจกจึงเป็นเรื่องยาก ประกอบกับภาวะจิตใจที่หดหู่ในช่วงสงคราม ทำให้วิถีชีวิตการทอตีนจกของช่างทอหยุดไป

ในปี พ.ศ. 2517 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรแม่แจ่มเป็นครั้งแรก โปรดเกล้าฯ ให้นางลำดวน สิทธิเดช ช่างทอตีนจกเข้าฝึกการทอลายตีนจกแบบใหม่ที่ดำเนินกภูฝิงค์ราชนิเวศ เรียกว่า “ลายประยุกต์” ซึ่งใช้เวลาทอเร็วกว่าลายโบราณ และใช้ฝ้ายที่เรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” เพื่อให้ตีนจกมีสีสันที่หลากหลายและลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งโครงการส่งเสริมศิลปาชีพได้เข้ามาสนับสนุนการทอตีนจกลายประยุกต์ จึงทำให้ตีนจกแม่แจ่มกลับมาได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงอีกครั้ง

การนุ่งผ้าโบราณของคนไทยในภาคเหนือกลับมานิยมอีกครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2530 ผู้หญิงนิยมนุ่งซิ่น และสนใจการแต่งกายแบบย้อนยุค จึงทำให้ซิ่นตีนจกแม่แจ่มแบบโบราณที่มีลวดลายและสีสันเป็นเอกลักษณ์ได้รับความนิยม

ความต้องการของผู้สวมใส่เป็นส่วนสำคัญในการสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่ให้สูญหาย และยังช่วยสร้างรายได้ให้กับช่างทอ อำเภอแม่แจ่มได้อันุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” โดยจัด “งานเทศกาลผ้าตีนจกแม่แจ่ม” ขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2537 โดยกิจกรรมหลักมีการประกวดผ้าตีนจกลายโบราณ และชบวนแห่ผ้าตีนจก ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปี

ด้วยเอกลักษณ์อันโดดเด่นทั้งลวดลายและวิธีการทอทำให้ตีนจกแม่แจ่มได้รับความนิยมและกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง จึงมีผู้ต้องการคัดลอกลวดลายทั้งหมดแล้วนำไปผลิตโดยเครื่องทอ นางฝอยทอง สมบัติ จึงนำผ้าตีนจกแม่แจ่ม 16 ลาย ขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ต่อกกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เพื่อรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษไว้ให้ลูกหลานคนแม่แจ่มอย่างยั่งยืน และได้รับขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications หรือ GI) เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2550 (ฝอยทอง สมบัติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 กุมภาพันธ์ 2563) ตีนจกแม่แจ่ม จึงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในด้านแหล่งผลิตที่จะต้องผลิตที่แม่แจ่มเท่านั้น

และการพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีมาตรฐาน ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เพิ่มมูลค่าของสินค้าตามมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบคุณภาพและที่มาของสินค้า รวมทั้งช่วยสร้างชื่อเสียง และสร้างอาชีพให้กับชาวแม่แจ่ม

“ตีนจกแม่แจ่ม” จึงเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของภาคเหนือที่มีเอกลักษณ์ เป็นมรดกที่สืบทอดจากบรรพบุรุษแต่ครั้งอดีต และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติประจำปี พ.ศ. 2552 ดังที่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559, น. 5) ได้กล่าวถึง “ตีนจก” ว่ามีแหล่งผลิตที่สำคัญที่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะเฉพาะถิ่นอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอศรีสันดาลย์ จังหวัดสุโขทัย ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ ทออย่างประณีต และแสดงถึงค่านิยมการนุ่งซิ่นตีนจกของผู้หญิงชาวไทย-ลาวในโอกาสต่าง ๆ เช่น การไปวัด การแต่งงาน และความพร้อมที่จะออกเรือน ซึ่งแสดงให้เห็นคุณค่าของตีนจกว่าเป็นสิ่งที่สะท้อน “อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น” มีบทบาทสำคัญด้านเครื่องแต่งกายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่มีการ “สืบทอด” แสดงให้เห็นความผูกพันระหว่าง “ผ้า” กับ “วิถีชีวิต” ของสตรีชาวแม่แจ่มได้อย่างชัดเจนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีบทบาทสำคัญต่อ “แม่หญิง” ชาวแม่แจ่ม โดยนิยมสวมใส่ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ได้แก่ งานบุญตามประเพณีต่าง ๆ งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้น

3.2.3 ลวดลายผ้าตีนจกแม่แจ่มที่สะท้อนภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“ซิ่น” เป็นเครื่องแต่งกายที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสตรีล้านนามาตั้งแต่โบราณ โดยเฉพาะซิ่นตีนจกแม่แจ่ม เป็นเครื่องแต่งกายที่สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ของสตรีในภาคเหนือผ่านวิธีการจกและทออย่างประณีต เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน ทำให้ผ้าตีนจกมีลักษณะแน่น เก็บปมด้ายเรียบร้อย จนเกิดลวดลายคล้ายกันทั้งด้านนอกและด้านใน สามารถสวมใส่ได้ทั้งสองด้าน ซิ่นตีนจกแม่แจ่มมีส่วนประกอบสำคัญ มี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนเอวหรือส่วนหัวซิ่น ส่วนตัวซิ่น และส่วนตีนซิ่น (นุสรุา เตียงเกตุ, 2545, น. 25) ดังภาพต่อไปนี้

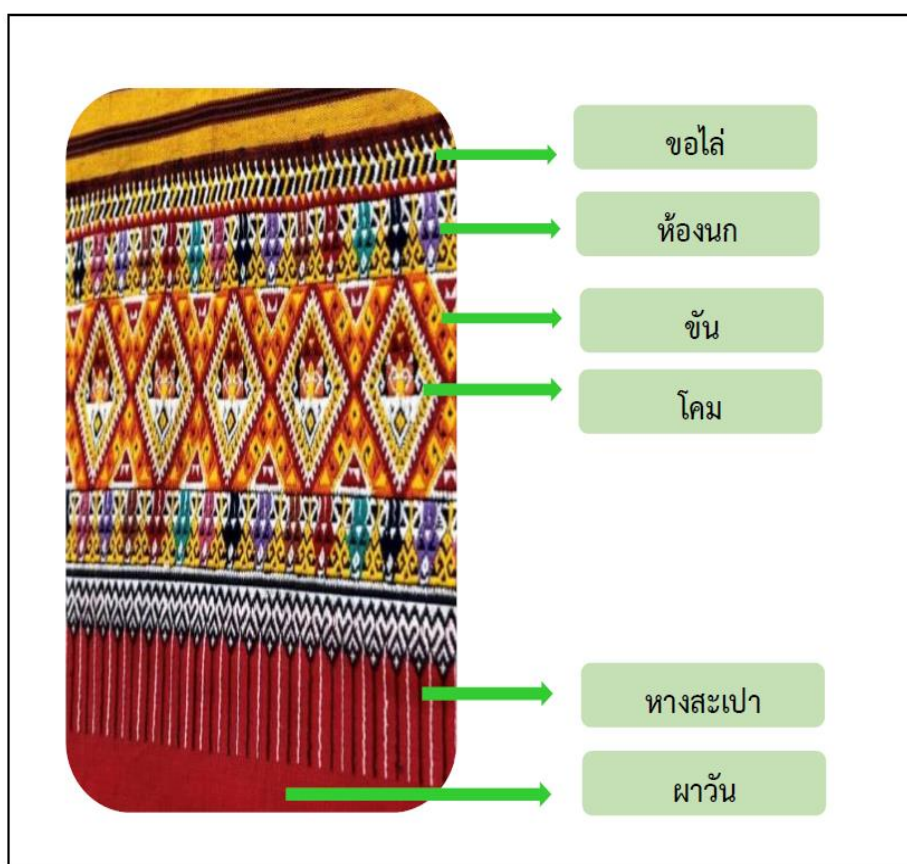
ภาพประกอบ 7 ส่วนประกอบซิ่นตีนจกแม่แจ่ม

ที่มา ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ส่วนเอวหรือส่วนหัวซิ่น คือ ส่วนบนสุดมีความกว้างประมาณ 5 นิ้ว โดยปกติจะใช้ผ้าสีขาวเย็บติดกับส่วนบนสุดของซิ่น และอาจเพิ่มผ้าสีแดงที่มีขนาดครึ่งหนึ่งของผ้าสีขาวเย็บติดจากตัวซิ่นและตามด้วยผ้าสีขาวให้อยู่บนสุด

ส่วนตัวซิ่น คือ ส่วนที่อยู่ตรงกลางระหว่างเอวซิ่นกับตีนซิ่น มีลายขวาง และมีความกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร

ส่วนตีนซิ่น คือ ส่วนที่อยู่ล่างสุดของซิ่นหรือเรียกว่า “เชิงซิ่น” ใช้เทคนิคการ “จก” สร้างลวดลายที่ประณีต ค่อนข้างแน่น และมีวิธีการจกที่เป็นเอกลักษณ์โดยให้ด้านหลังของจกอยู่ด้านบน มีองค์ประกอบ 6 อย่าง ได้แก่ ขอลี้ ห้องนก ชัน โคม หางสะเปา และ ผาวัน ดังนี้

ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบของตีนจกแม่แจ่ม
ที่มา ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ลวดลายผ้าตีนจกแม่แจ่ม “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม มีเอกลักษณ์โดดเด่นที่ “ลวดลาย” ซึ่งเกิดจากการ “ควัก” หรือ “สอด” เส้น “ฝ้าย” สีต่าง ๆ สลับกับฝ้ายเส้นพุ่ง จนเกิดเป็นลวดลายโดยใช้ขนเม่นหรือวัสดุปลายแหลมเป็นเครื่องมือสำคัญในการจก (จิราภรณ์ เชื้อไทย, 2557, น. 166) ตีนจกแม่แจ่มมีลวดลายหลัก 16 ลาย หรือเรียกอีกอย่างว่า “แม่ลาย” ดังนี้

ภาพประกอบ 9 ลายตีนจกแม่แจ่มลายที่ 1-6 ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งปดชี้ทางภูมิศาสตร์

ภาพประกอบ 10 ลายตีนจกแม่แจ่มลายที่ 7-12 ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งปงชี้ทางภูมิศาสตร์

13. ลายนกนอนกุ่ม

14. ลายนกกุ่ม

15. ลายโกมอุปนก

16. ลายโกมหัวหมอน

ภาพประกอบ 11 ลายตีนจกแม่แจ่มลายที่ 13-16 ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
ที่มา ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ชื่อของลวดลายตีนจกแม่แจ่มแสดงที่มาของลวดลาย สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นตามความเชื่อ และการดำรงชีวิตของชาวแม่แจ่ม ได้แก่ ลายที่มาจากสัตว์ เช่น นก นาค หงส์ ลายพืช เช่น “กูด” ในชื่อลาย “กูดขอเบ็ด” ลายที่มาจากสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น “ขัน” ในชื่อลาย “ขันเอวอู, ขันสามแฉว” มีลักษณะคล้ายพาน ดังนี้

ภาพประกอบ 12 องค์ประกอบของตีนจกแม่แจ่ม “ลายชั้น” มีรูปทรงคล้ายกับ
 “พาน” ภาชนะสำหรับใส่สิ่งของบูชา
 ที่มา ลายชั้น และ ชั้นเงิน ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การสะท้อนภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาปรากฏ
 ในชื่อ “ลายนาคนาค” คำว่า “นาค” เป็นสัตว์ที่คนในภาคเหนือศรัทธาเพราะเชื่อว่า “นาค” จะช่วย
 นำพาส่วนบุญส่งให้กับดวงวิญญาณผู้ล่วงลับ อีกทั้งยังปรากฏในพุทธประวัติตอนหนึ่งที่กล่าวถึง
 พญานาคว่าพยายามจะทำร้ายพระพุทธเจ้า พระโมคคัลลานะจึงแปลงกายเป็นครุฑต่อสู้และปราบ
 จนสำเร็จ พญานาคจึงเข้ามานับถือศาสนาพุทธ จึงเห็นได้ว่านาคมีส่วนเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา
 เมื่อคนไทยรับพุทธศาสนา เรื่องราวของพญานาคจึงปรากฏในชาดก วรรณคดี คัมภีร์ (ก้องเกียรติ
 มหาอินทร์, 2559, น. 181)

ตัวนาคที่ปรากฏบริเวณบันไดขึ้นอุโบสถ หรือที่เรียกว่า “บันไดนาค” เป็นลักษณะ
 สถาปัตยกรรมทางศาสนาที่มีรูปร่างคล้ายลวดลายที่ปรากฏในตีนจกแม่แจ่ม มีลักษณะคล้ายตัว
 “S” ในภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของช่างทอที่สามารถนำลักษณะสถาปัตยกรรมทาง
 ศาสนาที่มีรากฐานจากวัฒนธรรมความเชื่อทางพุทธศาสนา มาสร้างสรรค์เป็นลวดลายบนผืนผ้า
 ด้วยวิธีการจกได้อย่างสวยงาม และสะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ดังภาพ

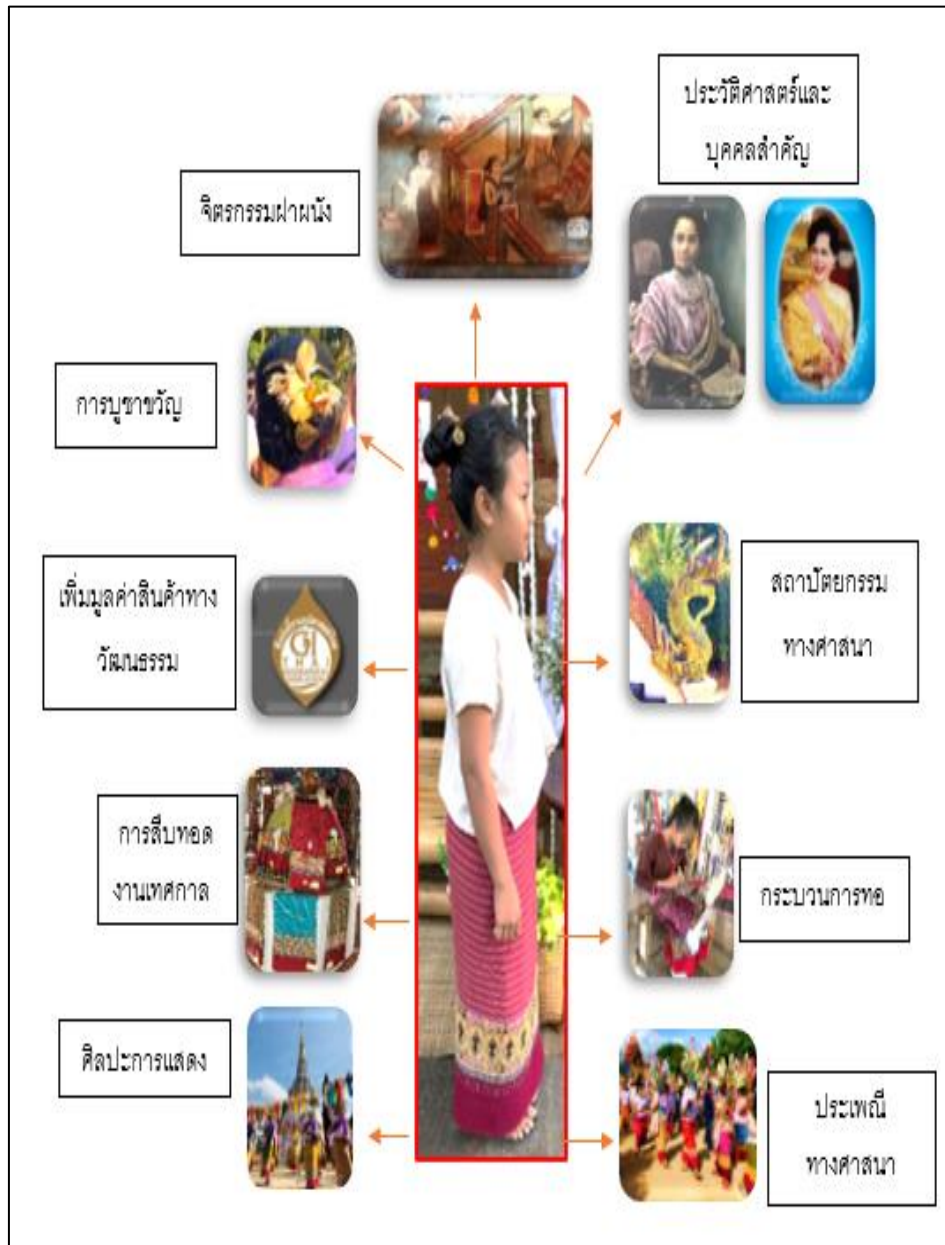
แสดงการเปรียบเทียบลวดลายตีนจกแม่แจ่ม กับตัวนาคที่ปรากฏในสถาปัตยกรรมทางศาสนา
ดังนี้

ภาพประกอบ 13 “ลายนาคกุม” มีรูปทรงคล้าย “ตัวนาค” ที่ปรากฏเชิงบันไดนาค
ที่มา ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

จากชื่อลายตีนจกแม่แจ่มที่สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมข้างต้น
สามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียน
ภาษาไทยในบริบทภาคเหนือของไทย ในจังหวัดเชียงใหม่ได้ โดยการไปทัศนศึกษาสถานที่จริงทำ
ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมจากประสบการณ์ตรง ผูกทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดและการปฏิบัติ
ด้วยตนเอง ทั้งการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้ เปรียบเทียบวัฒนธรรมของตนกับ
วัฒนธรรมใหม่ที่ได้รับ รวมถึงทำความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยใช้ทักษะทาง
ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ภาษาถิ่น
สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา เครื่องประดับของคนภาคเหนือผ่านมรดกภูมิปัญญาทาง
วัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีความรู้ และเข้าใจบริบททางสังคม
และวัฒนธรรมภาคเหนือของไทย สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของ

วัฒนธรรม รวมทั้งมีทัศนคติที่ดี และมีความมุ่งมั่นในการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมากขึ้น ดังแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของตื่นจกแจ่มกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ภาพประกอบ 14 ความสัมพันธ์ของตื่นจกแจ่มกับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ
ที่มา ถ่ายภาพโดยกฤษณา สมบัติ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ผู้วิจัยนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอน ผ่านกิจกรรมและวิธีการสอนวัฒนธรรมด้วยวิธีที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่บูรณาการทั้งความรู้ และการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยใช้ทักษะการคิดและการลงมือทำด้วยตนเองจากบริบทจริงทางสังคมและวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้การเรียนรู้ตามสภาพจริงมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

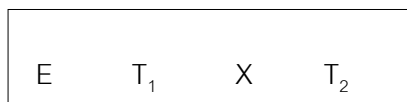
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากองค์ความรู้เรื่อง “ตีนจกแม่แจ่ม” ซึ่งเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่แสดงให้เห็นวิถีชีวิต ประเพณีของชาวไทยถิ่นเหนือมาจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนชาวจีนมีความรู้ ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรม และมีทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดรูปแบบการวิจัย
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. การกำหนดรูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยมีแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design ซึ่งเป็นการทดลองกับกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, น. 248-249) การทดสอบก่อนเรียนเป็นการประเมินความรู้และทักษะทางภาษาไทย เนื่องจากการทดลองครั้งนี้ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร กลุ่มทดลองต้องฝึกการคิดขั้นสูง การผลิตภาษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมระดับสูงในกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบหลังเรียนเพื่อพิจารณาว่าหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้มากขึ้นเพียงใด โดยใช้วิธีการทดลอง ดังนี้

- โดย E หมายถึง กลุ่มทดลอง
T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลองหรือการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
X หมายถึง การจัดการกระทำ (Treatment)
T₂ หมายถึง การทดสอบหลังการทดลองหรือการทดสอบหลังเรียน (Post-test)

2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

2.1 กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรเป็นผู้เรียนชาวจีนที่กำลังศึกษาในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน

2.2 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งยินดีให้ความร่วมมือในการทดลอง โดยกลุ่มเป้าหมายต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้เรียนชาวจีนชั้นปีที่ 4 ที่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับสูง
2. กำลังศึกษาในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ระดับปริญญาตรี 4 ปี ของมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และพำนักอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ตลอดระยะเวลาทดลองเครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อยู่ระหว่างสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนชาวจีนที่พำนักในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนจำกัด จึงมีผู้เรียนที่สนใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 6 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลทางวัฒนธรรมโดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”
- 3.3 การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 3.1.1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ระดับปริญญาตรี 4 ปี ของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน
- 3.1.2 ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศ

3.1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตร

3.1.4 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

3.1.1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ระดับปริญญาตรี 4 ปี ของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน

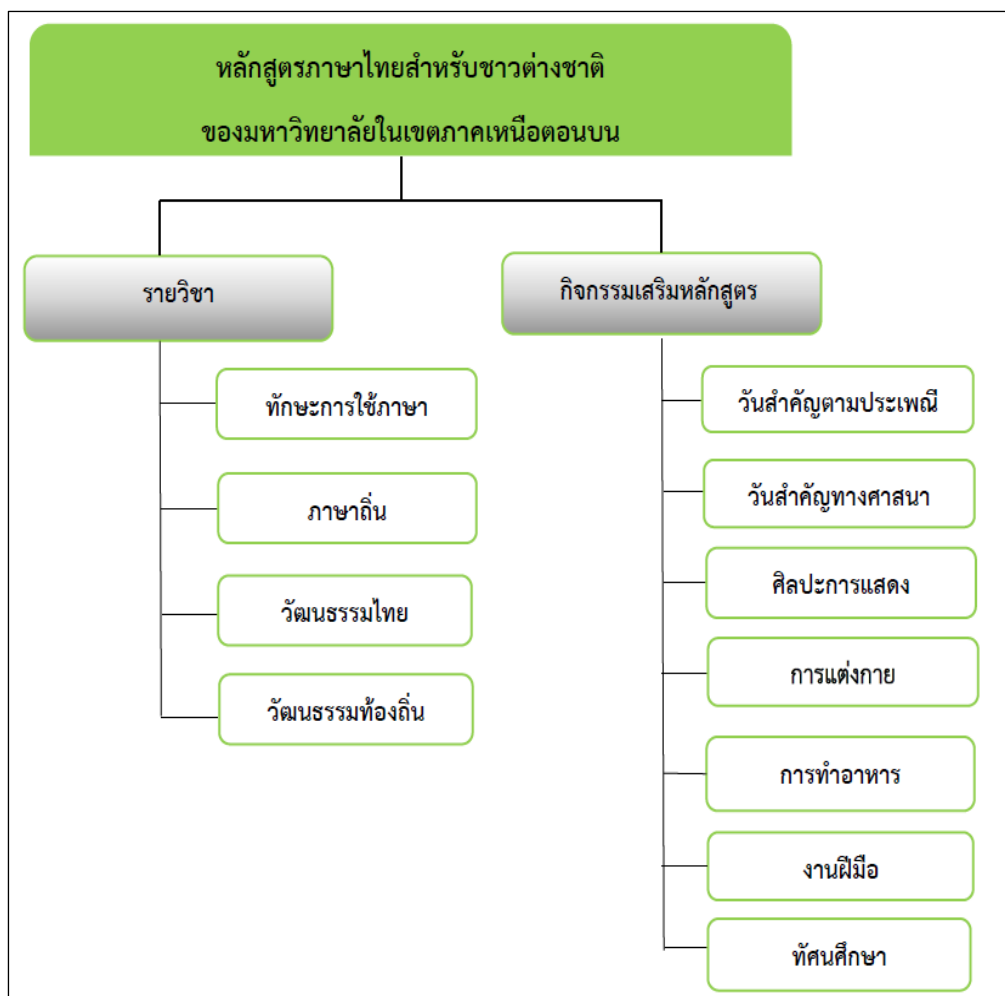
ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ระดับปริญญาตรี 4 ปี ของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ โดยเน้นการศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาและวัฒนธรรมไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้เรียนพบว่า ทุกหลักสูตรมีรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมภาคเหนือและอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ข้อมูลรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนทั้ง 7 แห่ง

หัวข้อ	รายละเอียด
1. รายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการใช้ภาษาไทย	<ul style="list-style-type: none"> - วิชาภาษากับสังคมและวัฒนธรรมไทย - วิชาภูมิปัญญาไทย - วิชาประวัติศาสตร์ล้านนา - วิชาภาษากับวัฒนธรรมเกษตรกรไทย - วิชาภาษาและวัฒนธรรมเปรียบเทียบ
รายวิชาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย และภาษาถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - วิชาภาษาไทยเพื่อการปฏิบัติงาน - วิชาการเจรจาทางธุรกิจ - วิชาการสนทนาภาษาถิ่นเหนือ - วิชาภาษาไทยเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว - วิชาภาษาไทยเพื่อการสอนชาวต่างชาติ
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - การทำกรวยดอกไม้สำหรับกิจกรรมวันไหว้ครู - การทำกระทง
ในชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - การทำอาหารและขนมไทย - การรำไทย - กายแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองในกิจกรรมวันสงกรานต์
นอกชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาเพื่อเรียนรู้สภาพสังคมและวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นภาคเหนือ ได้แก่ - การถวายเทียนวันเข้าพรรษา - การเข้าร่วมประเพณีลอยกระทง

จากการสังเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน ในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีความรู้ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมภาคเหนือ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพประกอบ 15 แสดงรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมภาคเหนือ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน การจัดรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมไทยตลอดจนวัฒนธรรมในบริบทสังคมไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในหลักสูตรมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการใช้ภาษาในการสื่อสาร และเพิ่มความรู้ ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพราะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง รวมทั้งสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนชาวต่างชาติกล้าใช้ภาษาไทยในการสื่อสารมากขึ้น สอดคล้องกับความพึงพอใจผู้เรียนชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในเขตภาคเหนือตอนบนและบัณฑิตที่จบการศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของหลักสูตร ดังนี้

ตาราง 2 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนชาวต่างชาติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในเขตภาคเหนือตอนบน

ผู้สัมภาษณ์ คนที่	คำสัมภาษณ์
1	ในหลักสูตรมีกิจกรรมส่งเสริมการใช้ภาษาและมีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่น่าสนใจมากมาย เวลาเข้าร่วมกิจกรรมบ่อย ๆ ช่วยให้อ่านพูดภาษาไทยเก่งขึ้น ทำให้ฉันกล้าพูดภาษาไทยกับอาจารย์และเพื่อนคนไทย และสนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น
2	กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่ฉันชอบคือวันลอยกระทง เพราะได้ฝึกทำกระทงและได้ใส่ชุดแบบคนเหนือไปลอยกระทงด้วย และยังทำให้ฉันรู้คำศัพท์ภาษาไทย และภาษาเหนือมากขึ้น และชอบมากที่สุดคือการไปทัศนศึกษา เพราะได้ไปเที่ยวสถานที่สำคัญต่าง ๆ ได้ใช้ภาษาไทยมากขึ้น
3	หลักสูตรที่ฉันเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยน่าสนใจหลายอย่าง เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง การทำอาหาร ทำให้รู้คำศัพท์และเข้าใจคนไทย วัฒนธรรมไทยมากขึ้น ได้รู้จักเพื่อนคนไทยและได้ฝึกพูดภาษาไทยบ่อยขึ้น บางที่เพื่อนคนไทยก็ช่วยสอนการบ้าน ส่วนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมภาคเหนือที่เคยเรียน เช่น ประวัติศาสตร์ล้านนา ภาษาเหนือ และได้ฝึกเขียนอักษรล้านนาด้วยค่ะ
4	ดิฉันชอบเวลาที่อาจารย์พาเราไปทัศนศึกษา และทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ฉันรู้สึกที่เราได้เรียนแบบสบาย ๆ ไม่เครียด โดยเฉพาะกิจกรรมทำอาหารไทยและอาหารภาคเหนือฉันและเพื่อน ๆ ได้เรียนรู้คำศัพท์ และทำอาหารไทยที่ชอบด้วยตนเอง และทำให้ฉันสนิทกับอาจารย์ เวลาเรียนในห้องทำให้ฉันกล้าถาม และตอบคำถามมากขึ้น
5	อยากให้หลักสูตรพาไปทัศนศึกษา และทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมมากขึ้น เพราะฉันคิดว่ากิจกรรมนี้ ช่วยให้เราได้ฝึกพูดภาษาไทยมากขึ้น และเข้าใจวัฒนธรรมไทยจริง ๆ เพราะเวลาไปทัศนศึกษาอาจารย์จะสอนคำศัพท์ และให้เราพูดบ่อย ๆ สอนมารยาทไทยเวลาไปวัดหรือสถานที่ราชการ
6	ดิฉันสนใจเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะกิจกรรมวันสงกรานต์ และวันลอยกระทงเพราะได้แต่งตัวสวย ๆ เป็นเอกลักษณ์ ตอนเรียนที่เชียงใหม่เห็นคนเชียงใหม่ใส่ชุดพื้นเมืองสวยดี ดิฉันชอบวัฒนธรรมการแต่งกายของคนเชียงใหม่ ถ้าได้เรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นเชียงใหม่คงจะดี และได้ความรู้มาก
7	หลักสูตรที่เคยเรียนที่เชียงใหม่มีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหลายอย่างได้เข้าร่วมกิจกรรมลอยกระทง รู้สึกว่าสนุก และได้ใส่ชุดพื้นเมือง กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมช่วยพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยของหนูได้มากค่ะ

ผู้วิจัยนำแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มากำหนดโครงร่างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

3.1.2 ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศ ระดับสูง (Advanced) ของสภามอเมริกันเพื่อการสอนภาษาต่างประเทศ (American Council for the Teaching of Foreign Languages: ACTFL) และสภาแห่งสหภาพยุโรปที่กำหนดมาตรฐานการประเมินความสามารถทางภาษาที่เรียกว่า กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) ระดับกลาง (Independent User)-ระดับสูง (Proficient User) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาและกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ดินจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน

การวิเคราะห์แนวทางการแบ่งระดับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับสูงของ ACTFL (American Council on the Teaching of Foreign Languages, 2012, p. 10-22) พบว่า เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางการกำหนดความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร โดยสามารถเข้าใจคำพูดหรือเนื้อหาที่ไม่คุ้นเคย ชับซ้อนหรือบรรยายเป็นเวลานาน รวมทั้งเข้าใจภาษาถิ่นในระดับพื้นฐานจากบุคคลหรือสื่อต่าง ๆ สามารถอ่านบทอ่านขนาดยาวและซับซ้อน รวมทั้งวิเคราะห์หรือจำแนกประเด็นสำคัญจากสิ่งที่อ่านได้ ด้านทักษะการพูดสามารถพูดอย่างคล่องแคล่ว เป็นธรรมชาติ เชื่อมโยงความรู้และอภิปรายข้อมูลเพิ่มเติมได้ ตลอดจนนำเสนอข้อมูลได้ชัดเจนและแม่นยำ สามารถเขียนแสดงความคิดเห็น ส่วนแนวทางของ CEFR (Council of Europe, 2001, p. 24-27) พบว่า การแบ่งระดับความสามารถทางภาษาในระดับ B2 – C1 สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื่องจากการแบ่งระดับความสามารถ B2 ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานการสื่อสารในสถานการณ์ที่หลากหลายทั้งการเรียน การทำงาน การใช้ภาษาในการเดินทาง การท่องเที่ยว เข้าใจภาษาที่มีความซับซ้อน แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ โดยเฉพาะภาษาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและความสนใจของตนเอง และมุ่งให้ผู้เรียนสามารถพูดคุย เล่าเหตุการณ์ อธิบาย แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรมชาติ และพูดคุยกับเจ้าของภาษาได้โดยไม่ทำให้คู่สนทนาเกิดความเครียด ส่วน C1 มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ จากการฟังและการอ่านอย่างคล่องแคล่ว ครบถ้วน สามารถสรุปใจความสำคัญจากการฟังและ

การอ่านจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เข้าใจเนื้อความที่ยาว มีความหมายแฝงหรือมีความซับซ้อน สามารถแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลประกอบอย่างคล่องแคล่ว สามารถพูดคุยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วเป็นธรรมชาติ

จากข้อมูลการวิเคราะห์การแบ่งระดับความสามารถทางภาษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดความสามารถทางภาษาของผู้เรียนในหลักสูตร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาหรือข้อความที่ยาวหรือซับซ้อนจากการฟังและการอ่านได้ สามารถพูดคุยกับเจ้าของภาษา อธิบาย ให้รายละเอียด แสดงความคิดเห็น บรรยายลำดับเหตุการณ์ ตลอดจนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจอย่างชัดเจน เป็นธรรมชาติ และสามารถเขียนบรรยาย อธิบายขนาดยาวและเขียนสรุปความได้ รวมทั้งเลือกใช้คำได้เหมาะสม เข้าใจได้ง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน อีกทั้งผู้วิจัยนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาทักษะทางภาษาไทยทุกด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพราะหลักสูตรมีเป้าหมายสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้เท่าทันเชิงวัฒนธรรม สามารถแนะนำข้อมูล ความรู้ การปฏิบัติตัวเมื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวตามบริบทวัฒนธรรม สามารถเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมไทยถิ่นเหนือ ซึ่งผู้เรียนต้องใช้การฝึกฝนด้านการพูดจำนวนมาก มีรายละเอียดตามที่ระบุในมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ดังนี้

ตาราง 3 แสดงการกำหนดความสามารถในการเรียนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน

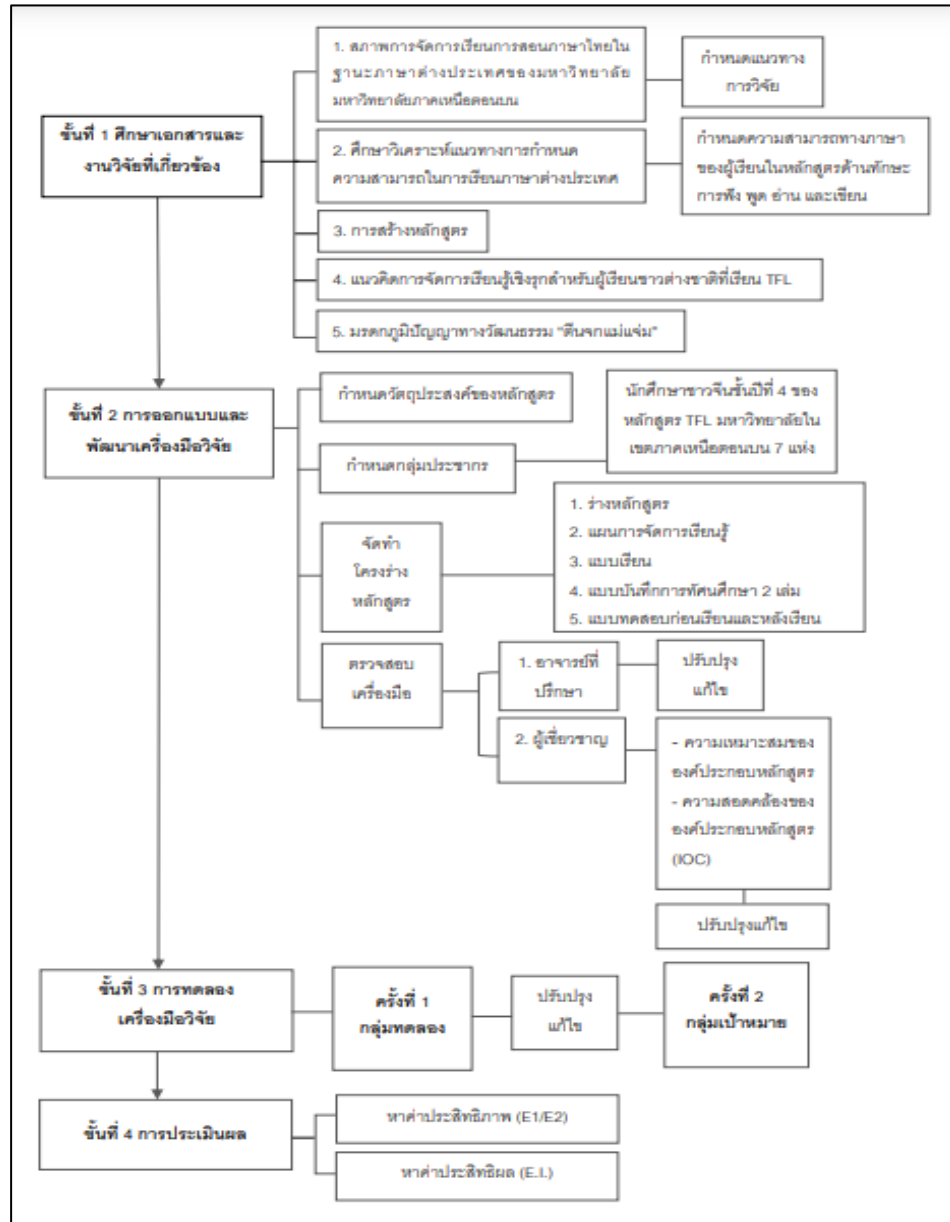
ทักษะการฟัง	ทักษะการพูด	ทักษะการอ่าน	ทักษะการเขียน
1. บอกสาระสำคัญจากการฟัง สื่อวีดิทัศน์ วิทียากร และการสนทนา	1. สอบถามและสัมภาษณ์ ด้วยข้อความสั้น ๆ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ	1. บอกสาระสำคัญจากการอ่านบทอ่าน แผ่นพับ บ้ายนิเทศ	1. เขียนสรุปความจากการฟังและการอ่าน
2. บอกความหมายของคำศัพท์ หรือข้อความสั้น ๆ ในภาษาถิ่นเหนือ	2. สื่อสารด้วยภาษาถิ่นเหนือเป็นคำ หรือข้อความสั้น ๆ	2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าจากการอ่าน	2. เลือกใช้คำสื่อความหมายถูกต้องชัดเจน
3. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าจากการฟังสื่อวีดิทัศน์ และวิทียากร	3. พุดนำเสนอข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในการท่องเที่ยว	3. เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

ทักษะการฟัง	ทักษะการพูด	ทักษะการอ่าน	ทักษะการเขียน
	4. พุดแสดงความรู้สึก		
	5. พุดแสดงความคิดเห็น และอภิปราย		

3.1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตร

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหลายที่กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายรายวิชา เนื้อหาวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอนทั้งในและนอกสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร 4 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของทาบ (Taba, 1962, p. 456-459) เป็นแนวทางการกำหนดขั้นตอนในการสร้างหลักสูตร ดังนี้

ภาพประกอบ 16 แสดงขั้นตอนการดำเนินการสร้างหลักสูตร

3.1.4 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการออกแบบหลักสูตร โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและความสามารถในด้านความรู้ ความคิด และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นจากการลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนอย่างกระตือรือร้น ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้เกม การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน การระดมสมอง การทัศนศึกษา การใช้สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ การใช้คำถาม การเขียนแผนผังความคิด การใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเหมาะสมที่จะใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับผู้เรียนชาวจีนเพื่อให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้และได้พัฒนาทักษะการคิด การทำงานร่วมกัน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น โดยผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกให้เหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีนและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จำนวน 28 วิธี ดังนี้

1. เกม (Games)
2. อภิปราย (Discussion)
3. การใช้คำถาม (Question)
4. การทัศนศึกษา (Field trip)
5. การเรียนรู้แบบ KWL PLUS
6. การใช้วิธีอุปนัย (induction)
7. การพูดรอบวง (round robin)
8. การใช้วิทยากร (Guest speak)
9. การระดมสมอง (Brainstorming)
10. การใส่บทบาทสมมติ (Role Play)
11. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี Exit ticket
12. การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ (jigsaw)
13. การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7Es)
14. การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking)

15. การเขียนบันทึกประจำวัน (Daily routine)
16. การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)
17. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Think-pair-share)
18. การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning)
19. การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping)
20. การฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ (One-Minute Paper)
21. การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
22. การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning)
23. การจัดการเรียนรู้แบบแกลลอรีวอล์ค (Gallery Walk)
24. การเรียนรู้ด้วยการสาธิต (Demonstration Method)
25. การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative learning)
26. วิธีการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
27. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively)
28. การทำงานกลุ่ม (Small Group)

หลังจากคัดเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกจำนวน 28 วิธีมาวิเคราะห์ความเหมาะสมเพื่อกำหนดในแผนการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งแบ่งรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 15 วิธีและนอกชั้นเรียน 13 วิธี ดังนี้

ภาพประกอบ 17 วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ในชั้นเรียนของหลักสูตร

ภาพประกอบ 18 วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้นอกชั้นเรียนของหลักสูตร

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”

การวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย “ตีนจกแม่แจ่ม” จากการเก็บข้อมูลภาคสนามช่วงเดือนพฤศจิกายน 2562 – เดือนกุมภาพันธ์ 2563 ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการมีส่วนร่วม โดยแบ่งตามช่วงเวลาการเก็บข้อมูลออกเป็น 4 ครั้ง ดังนี้

ตาราง 4 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 1

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 4 – 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562	
วิธีการเก็บข้อมูล	การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา กระบวนการผลิตขึ้นตีนจกแม่แจ่ม ได้แก่ การเตรียมเส้นฝ้าย อุปกรณ์ การทอ และการออกแบบผลิตภัณฑ์จากตีนจก โอกาสที่ใช้ขึ้นตีนจก โดยได้สอบถามข้อมูลในลักษณะของนักศึกษาและคนในท้องถิ่นที่สนใจเรื่องตีนจกแม่แจ่ม
ผลจากการเก็บข้อมูล	นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และแนวทางในการออกแบบหลักสูตร และการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาออกชั้นเรียน เนื่องจากกระบวนการผลิตฝ้ายและการทอตีนจกทุกขั้นตอนมีความยากง่ายต่างกัน ผู้วิจัยจึงต้องทดลองด้วยตนเองทุกขั้นตอน และประเมินได้ว่า ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถทำกิจกรรมนี้ได้จริงทุกขั้นตอน และมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายน้อยเนื่องจากขณะปฏิบัติกิจกรรมจะมีวิทยากร ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยช่วยอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยทุกขั้นตอน ประกอบกับการเดินทางเข้าไปอำเภอแม่แจ่มใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง ระหว่างการเดินทางภูมิประเทศเป็นภูเขา จึงต้องคำนึงเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางด้วย

ภาพประกอบ 19 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: อุปกรณ์การทอตีนจกแม่แจ่มเรียกว่า “ชนเม่น”

ภาพประกอบ 20 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1:
กระบวนการเตรียมฝ้ายขั้นตอนแรก คือ การอีดฝ้าย

ภาพประกอบ 21 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: การทอตีนจกแม่แจ่ม

ภาพประกอบ 22 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1: “กึ่งทอผ้าแม่แจ่ม”

ภาพประกอบ 23 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1:
ตัวอย่างการออกแบบผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม “ต่างหูจากลายจกแม่แจ่ม”

ภาพประกอบ 24 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1:
โอกาสการนุ่งขึ้นตีนจกของสตรีชาวแม่แจ่มในงานแต่งงาน

ตาราง 5 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
“ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 2

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 10 – 14 มกราคม พ.ศ. 2563

วิธีการเก็บข้อมูล	การสำรวจสถานที่และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการด้านข้อมูลบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ตีนจกแม่แจ่ม และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับตีนจกแม่แจ่ม ได้แก่ วัดพระสิงห์ พิพิธภัณฑสถานล้านนา พิพิธภัณฑสถานเงินตรา และผ้าไทย พิพิธภัณฑสถานหัตถกรรม เป็นต้น รวมถึงสัมภาษณ์เกี่ยวกับที่มาของลวดลายตีนจกแม่แจ่มจากบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ช่างทอ ประธานกลุ่มทอผ้า นักวิจัยท้องถิ่น เป็นต้น
ผลจากการเก็บข้อมูล	ได้แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเพิ่มเติมจากครั้งที่ 1 คือ <ol style="list-style-type: none"> 1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการเตรียมความรู้ในชั้นเรียนก่อนแล้วจึงออกไปทัศนศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากการฟังวิทยากรสัมภาษณ์ และฝึกปฏิบัติ 2) เรียงลำดับเนื้อหาบทเรียนจากการลำดับความสำคัญก่อนหลังที่ปรากฏในประวัติความเป็นมาของชิ่นตีนจกแม่แจ่ม 3) กำหนดสถานที่สำหรับทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่ 5 สถานที่ ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเนื้อหาแต่ละบทเรียน ได้แก่ บทที่ 1 แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ กำหนดให้ทัศนศึกษาวัดพระธาตุดอยสุเทพ บทที่ 2 ประวัติชิ่นตีนจกแม่แจ่ม ทัศนศึกษาพิพิธภัณฑสถานล้านนาเพื่อให้ผู้เรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีล้านนารวมถึงข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวล้านนา บทที่ 3 กับบุคคลสำคัญที่ส่งเสริมและช่วยสืบทอดภูมิปัญญาตีนจกแม่แจ่ม ทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑสถานหัตถกรรมเพื่อเรียนรู้ประวัติของเจ้าดารารัศมี บทที่ 4 บทบาท โอกาสและวิธีการนุ่งตีนจกแม่แจ่ม ทัศนศึกษาตลาดวโรรสซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ และเป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งไทยจีน อินเดีย ในด้านการแต่งกาย อาหาร และบทที่ 5 กระบวนการทอชิ่นตีนจกแม่แจ่ม และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากตีนจกแม่แจ่ม ทัศนศึกษาที่ชุมชนโหล่งฮิมดาวซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของเชียงใหม่ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 25 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2:
สำรวจสถานที่ทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่ ณ พิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นล้านนา

ภาพประกอบ 26 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2:
สำรวจและสัมภาษณ์ข้อมูลประวัติตีนจกแม่แจ่ม ณ พิพิธภัณฑ์เงินตราและผ้าไทย

ภาพประกอบ 27 เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2: สสำรวจและสัมภาษณ์ข้อมูลประวัติบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตึนจกแม่แจ่ม ณ พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์

ภาพประกอบ 28 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2: ภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับการแต่งของสตรีล้านนา ณ วิหารลายคำ วัดพระสิงห์

ตาราง 6 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
“ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 3

ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 2 – 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563	
วิธีการเก็บข้อมูล	<p>การสัมภาษณ์ การสังเกต และการมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานเทศกาลผ้าตีนจกแม่แจ่ม ประจำปี พ.ศ. 2563 ระหว่างวันที่ 6-10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การถ่ายภาพ และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการผลิตตีนจกแม่แจ่ม เพิ่มเติมจากครั้งที่ 1 และ 2 2) เข้าร่วมทำบุญประเพณีปล่อยหลวงซึ่งเป็นงานบุญสำคัญของชาวแม่แจ่ม ทำให้เห็นถึงบทบาทของตีนจกที่สตรีชาวแม่แจ่มใช้นุ่งไปทำบุญและงานสำคัญได้ชัดเจนมากขึ้น 3) สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและฝึกปฏิบัติในด้านการแต่งกายและเครื่องประดับ 4) สัมภาษณ์ และสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับที่มาของลวดลายของตีนจกที่สัมพันธ์กับความเชื่อสถาปัตยกรรมทางศาสนา และธรรมชาติ
ผลจากการเก็บข้อมูล	<p>เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรได้ชัดเจนขึ้นจากการเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2 ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพิ่มกิจกรรมกระบวนการย่อมฝ้ายจากสี่ธรรมชาติดีขึ้นตอนที่ละเอียดและพิถีพิถัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงคุณค่าและสาเหตุที่ขึ้นตีนจกแม่แจ่มมีราคาแพงกว่าชิ้นทั่วไป รวมถึงข้อควรระวังในการนุ่งและการดูแลรักษา เพื่อนำไปเพิ่มเติมในบทเรียนที่ 4 2) นำข้อมูลด้านบทบาทเพิ่มเติมในบทที่ 2 และ 4 และเพิ่มโอกาสในการกำหนดกิจกรรมการนุ่งขึ้นทำบุญตามประเพณี ให้ตรงกับช่วงเวลาการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มตามกระบวนการทดลองของการวิจัย 3) กำหนดรูปแบบกิจกรรมในระหว่างทัศนศึกษางานเทศกาลผ้าตีนจกแม่แจ่ม โดยมีกิจกรรมสืบเสาะความรู้ (7Es) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ในบทบาท ผู้นำเที่ยว และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่ม 4) ทราบที่มาของลายได้ถูกต้อง ชัดเจนโดยตรวจสอบกับช่างทอที่มีประสบการณ์มากกว่า 30 ปี จำนวนหลายท่าน

ภาพประกอบ 29 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3: ชบวนแห่ในงานเทศกาลตีนจกแม่แจ่ม

ภาพประกอบ 30 ภาคสนามครั้งที่ 3:
การแต่งกายของสตรีชาวแม่แจ่มในงานเทศกาลตีนจกแม่แจ่ม

ภาพประกอบ 31 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3:
ผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม “หมอนหน้าจก”

ภาพประกอบ 32 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3:
ชิ้นตีนจกแม่แจ่มที่ทอจากฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ภาพประกอบ 33 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3:
ลายกุดขอเบ็ด มีลักษณะคล้ายรูปทรง “ขอเบ็ด”

ภาพประกอบ 34 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 3:
การแต่งกายของสตรีชาวแม่แจ่มในงานปอยหลวง

ตาราง 7 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
“ตีนจกแม่แจ่ม” ครั้งที่ 4

ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม – 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563	
วิธีการเก็บข้อมูล	<p>การทดลองเครื่องมือวิจัยกับผู้เรียนชาวจีน และการมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการนุ่งขึ้นตีนจกทำบุญตามประเพณี และการลงมือปฏิบัติ โดยทดลองจัดกิจกรรมที่กำหนดในการทัศนศึกษาที่อำเภอแม่แจ่มเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ทดลองจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนชาวจีน ได้แก่ กิจกรรมการทัศนศึกษาวัดป่าแดด เฮือนสืบสานผญาเมืองแจ่ม นุ่งขึ้นทำบุญงานทอดกฐินพระราชทาน ศึกษาและลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการทอดผ้าที่โรงทอผ้าบ้านไร่ 2) ประสานงานวิทยากร และเจ้าของสถานที่ที่กำหนดในเครื่องมือวิจัย 3) สัมภาษณ์ผู้เรียนชาวจีน และสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
ผลจากการเก็บข้อมูล	<p>คัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ สอดคล้องกับเนื้อหาและความสนใจของผู้เรียนชาวจีนได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ได้แนวทางการเลือกวิทยากร โดยปรับเปลี่ยนวิทยากรในการทัศนศึกษาที่วัดป่าแดดจากเดิมเป็นผู้ใหญ่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติวัด เวลาบรรยายพูดเสียงเบาและอธิบายค่อนข้างนาน ใช้คำศัพท์เฉพาะทางศาสนาจำนวนมาก ผู้เรียนจึงไม่ค่อยเข้าใจ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนเป็นพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ และมีความรู้เกี่ยวกับวัดป่าแดดเป็นอย่างดีในการบรรยายให้กลุ่มทดลอง 2) ตัดกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการทำอาหารพื้นบ้าน แต่ยังคงให้ผู้เรียนได้ชิมอาหารเนื่องจากมีลักษณะคล้ายกับอาหารจีนชนิดหนึ่ง และให้ฝึกทำขนมพื้นบ้านที่ใช้เวลาไม่นาน และเป็นอาหารที่ใช้ใน ประเพณีสำคัญ ซึ่งใกล้เคียงกับขนมพื้นบ้านของจีน จึงเชื่อมโยงวัฒนธรรมอาหารได้ 3) ปรับรูปแบบการทำกิจกรรมในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา ได้แก่ ปรับคำถามให้กระชับชัดเจน และปรับเวลาการทำกิจกรรมบ้านปิ่นโบราณให้มากขึ้น 4) เลือกและเพิ่มเวลาทำกิจกรรมการรับประทานอาหารพื้นเมืองแบบขันโตก เนื่องจากผู้เรียนชาวจีนประทับใจกิจกรรมนี้มาก 5) ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับเวลาและความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมบ้านปิ่นโบราณ เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับความรู้และวัฒนธรรมการใช้ปิ่นโบราณแม่แจ่มกับปิ่นจีน 6) ยืนยันสถานที่การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม และนัดหมายวิทยากร ได้แก่ วัดป่าแดด เฮือนสืบสานผญาเมืองแจ่ม และบ้านปิ่นโบราณ

ภาพประกอบ 35 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4:
กิจกรรมเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของซินตีนจกแม่แจ่ม ณ วัดป่าแดด

ภาพประกอบ 36 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4:
กิจกรรมเรียนรู้ลายตีนจกแม่แจ่มที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
ณ เฮือนสืบสานผญาเมืองแจ่ม

ภาพประกอบ 37 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้ที่มาของลวดลาย ณ โรงทอผ้าบ้านไร่

ภาพประกอบ 38 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4:
เรียนรู้ขั้นตอนการทอตีนจกแม่แจ่ม ณ โรงทอผ้าบ้านไร่

ภาพประกอบ 39 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4: เรียนรู้ขั้นตอนการผลิตผ้าฝ้าย ณ โรงทอผ้าบ้านไร่

ภาพประกอบ 40 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4:
เรียนรู้ขั้นตอนการทำปิ่นโบราณแม่แจ่ม ณ บ้านปิ่นโบราณ

ภาพประกอบ 41 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4:
 เรียนรู้วัฒนธรรมการรับประทานอาหารพื้นบ้านภาคเหนือแบบขันโตก

ภาพประกอบ 42 การเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 4:
 เรียนรู้วัฒนธรรมการนุ่งซิ่นทำบุญตามประเพณี “งานทอดกฐิน” วัดห้วยริน

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม และการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีชาวล้านนา หรือสตรีในภาคเหนือในปัจจุบันที่โดดเด่น และมีเอกลักษณ์ เป็นวัฒนธรรมการแต่งกายที่สืบทอดจากสตรีชั้นสูงในราชวงศ์ล้านนา และเผยแพร่แก่ประชาชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวล้านนาที่ผูกพันกับศาสนา และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่สำคัญคือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงองค์ความรู้หลากหลายมิติ จำแนกได้ 10 ประเด็น ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อและประเพณี การแต่งกายและเครื่องประดับ บุคคลสำคัญ ชชาติพันธุ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปกรรม ภาษา และธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องตามการจำแนกหมวดวัฒนธรรมของสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542, น. 9) ดังนี้

ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์องค์ความรู้จากตีนจกแม่แจ่มที่สอดคล้องกับหมวดวัฒนธรรม

ลำดับที่	หมวดวัฒนธรรม	องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตีนจกแม่แจ่ม
1.	ประวัติศาสตร์	❖ ความเป็นมาและบทบาทของตีนจกแม่แจ่ม
2.	ความเชื่อและประเพณี	❖ การนุ่งขึ้นตีนจกตอนตาย และการถวายขึ้นตีนจกเพื่อเป็นเครื่องนำทางไปสู่ภพหน้า ❖ การบูชาขวัญบนศีรษะ ❖ เทศกาลขึ้นตีนจกแม่แจ่ม
3.	การแต่งกายและเครื่องประดับ	❖ ขึ้นตีนจก และผลิตภัณฑ์จากลายตีนจก ❖ ดอกไม้ และปิ่นโบราณประดับมวยผม
4.	บุคคลสำคัญ	❖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ❖ พระราชชายาเจ้าดารารัศมี
5.	ชาติพันธุ์	❖ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน ปากเกอะญอ ลัวะ ม้งและลีซอ

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่	หมวดวัฒนธรรม	องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตีนจกแม่แจ่ม
6.	สถานที่	❖ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
7.	เครื่องมือเครื่องใช้	❖ อุปกรณ์การผลิตตีนจกแม่แจ่ม ❖ ที่มาของลวดลายประเภทเครื่องใช้
8.	ศิลปกรรม	❖ จิตรกรรมฝาผนัง ❖ ลวดลาย และสีสันทนของตีนจกแม่แจ่ม
9.	ภาษา	❖ คำเมือง (ภาษาไทยวน)
10.	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	❖ การข้อมสีย้อมจากธรรมชาติ ❖ ที่มาของลวดลายประเภทพืชพรรณ สัตว์

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตีนจกแม่แจ่มเป็นชุดองค์ความรู้ที่มีคุณค่าเชื่อมโยงกับหมวดความรู้ทางวัฒนธรรมหลากหลายมิติ ผู้วิจัยจึงได้นำ “ตีนจกแม่แจ่ม” มาเป็นสื่อกลางในการออกแบบการเรียนรู้อาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติในหลักสูตรภาษาไทยของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน โดยนำองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาบูรณาการกับการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เขียนเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบ 43 องค์ความรู้จากตีนจกแม่แจ่มที่เชื่อมโยงกับหมวดความรู้ทางวัฒนธรรม

3.3 การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนาม มาออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเครื่องมือวิจัยมี 5 อย่าง ได้แก่ หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบเรียน แบบบันทึกกิจกรรม และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ดังนี้

3.3.1 หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน

3.3.2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

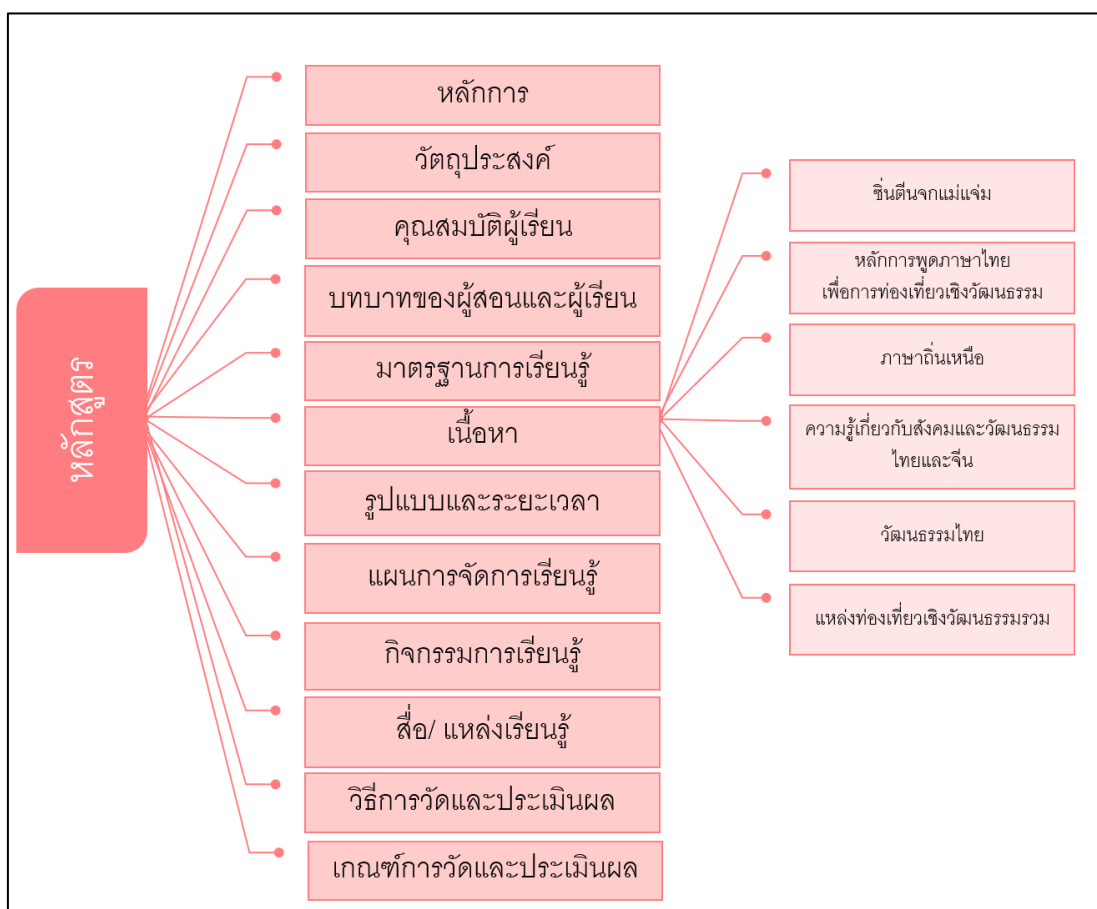
3.3.3 แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม”

3.3.4 แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา

3.3.5 แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

3.3.1 หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน

ผู้วิจัยได้ออกแบบหลักสูตรระยะสั้นให้เหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีนที่มีพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับสูง โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ คุณสมบัติผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหา รูปแบบ และระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และบทบาทของผู้สอนและบทบาทผู้เรียน ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 44 แสดงองค์ประกอบที่ปรากฏในหลักสูตร

3.3.2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดในหลักสูตรเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ประกอบด้วย สาระสำคัญ วัตถุประสงค์ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การประเมินผล และระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้แผนการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรมีจำนวน 17 แผน ระยะเวลารวม 60 ชั่วโมง

แผนที่ 1-6 ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากแบบเรียน **แอ่วเหนือมุ่งชินติจก เรียนรู้มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม** จำนวน 5 บทเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ก่อนออกไปทัศนศึกษาออกชั้นเรียนในตัวเมืองเชียงใหม่ตามแผนที่ 7-11 ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนแผนที่ 1-6 มาต่อยอด และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการฟังวิทยากร อ่านป้ายนิเทศ การสังเกต และการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมเชิงรุกเพื่อทบทวนและประเมินความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีแบบบันทึกกิจกรรมการทัศน

ศึกษาเล่ม 1 แอ่วเมืองเจียงใหม่ ม่วนใจ้ววิถีวัฒนธรรมล้านนา ให้ผู้เรียนใช้บันทึกความรู้และทำกิจกรรมระหว่างทัศนศึกษา จากนั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกแผนที่ 12-14 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสัมผัสประสบการณ์ตรงทางภาษาและวัฒนธรรมจากแหล่งภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ในบริบทสังคมวัฒนธรรมถิ่นเหนืออำเภอแม่แจ่ม โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง โดยมีแบบบันทึกการทำทัศนศึกษาเล่ม 2 แอ่วแม่แจ่มดินแดนแห่งวัฒนธรรม ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บันทึกความรู้ ทำแบบฝึกหัด และฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ และแผนที่ 15-17 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสรุปและประเมินผลความรู้ ความเข้าใจ และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลอดหลักสูตร โดยให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน แล้วย้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” รวมทั้งทำแบบทดสอบหลังเรียน

ผู้วิจัยแบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจำนวน 27 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนจำนวน 33 ชั่วโมง ดังนี้

ตาราง 9 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
1	11 ก.ย. 64	1. ปฐมนิเทศ 2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน	3	- การตั้งคำถาม (Question) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)
2	15 ก.ย. 64	เรียนรู้บทที่ 1 ยินดีต้อนรับสู่ เมืองเชียงใหม่	3	- วิธี KWL PLUS - การใช้คำถาม (Question) - เกม (Games) - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Think-pair share)

ตาราง 9 (ต่อ)

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
				<ul style="list-style-type: none"> - การระดมสมอง (Brainstorming) - การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping) - การใช้บทบาทสมมุติ (Role Play) - วิธี Exit ticket - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
3	19 ก.ย. 64	เรียนรู้บทที่ 2 เล่าขานเรื่องราว ขึ้นต้นจกแม่แจ่ม	3	<ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share) - การใช้คำถาม (Question) - การระดมสมอง (Brainstorming) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
4	22 ก.ย. 64	เรียนรู้บทที่ 3 ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ	3	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้คำถาม (Question) - เกม (Games) - การระดมสมอง (Brainstorming) - การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning) - การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively) - การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping)

ตาราง 9 (ต่อ)

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
				<ul style="list-style-type: none"> - การอภิปราย (Discussion) - การพูดรอบวง (round robin) - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
5	26 ก.ย. 64	เรียนรู้บทที่ 4 นุ่งซิ่นงาม ตามวิถี	3	<ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share) - การทำงานกลุ่ม (Small Group Work) - การระดมสมอง (Brainstorming) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) - การอภิปราย (Discussion) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning) - การฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ (One-Minute Paper) - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
6	29 ก.ย. 64	เรียนรู้บทที่ 5 เส้นฝ้าย ลาย จก มรดกภูมิปัญญา	3	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้คำถาม (Question) - วิธี KWL PLUS - การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping) - การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ

ตาราง 9 (ต่อ)

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
				- การอภิปราย (Discussion) - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) - การใช้บทบาทสมมติ (Role Play)
7	15 ต.ค. 64	ทัศนศึกษาวัดพระธาตุดอยสุเทพ	3	- การใช้วิทยากร (Guest speak) - การสืบเสาะหาความรู้ (7Es) - การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) - การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)
8	16 ต.ค. 64	ทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นล้านนา	3	- การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share) - การใช้วิทยากร (Guest speak) - การใช้คำถาม (Question) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking)
9	16 ต.ค. 64	ห้องนิทรรศการเครื่องแต่งกายแบบ ราชสำนักล้านนา ณ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตสะลวง	3	- การใช้คำถาม (Question) - การใช้วิทยากร (Guest speak) - การระดมสมอง (Brainstorming) - การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning) - การใช้เทคโนโลยีอย่างมี ประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively)

ตาราง 9 (ต่อ)

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
				<ul style="list-style-type: none"> - การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การอภิปราย (Discussion) - การพูดรอบวง (round robin)
10	17 ต.ค.64	ทัศนศึกษาไชน่าทาวน์เชียงใหม่ “ตรอกเล่าใจวี”	3	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้วิทยากร (Guest speak) - การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning) - การแลกเปลี่ยนความคิด (Think-pair-share) - การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively) - การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)
11	17 ต.ค. 64	ทัศนศึกษาโหล่งฮิมคาว อำเภอ สันกำแพง	3	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) - การใช้วิทยากร (Guest speak) - การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7Es) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การอภิปราย (Discussion) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking)

ตาราง 9 (ต่อ)

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
12	5 พ.ย. 64	ทัศนศึกษา 1. วัดป่าแดด 2. เยือนสืบสานผญาเมืองแจ่ม	6	- การใช้วิทยากร (Guest speak) - การเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ (7Es) - การอภิปราย (Discussion) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การใช้เทคโนโลยีอย่างมี ประสิทธิภาพ (Using Technology Effectively) - การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning)
13	6 พ.ย. 64	ทัศนศึกษา 1. โรงทอผ้าบ้านไร่ 2. ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม	6	- การใช้วิทยากร (Guest speak) - การสาธิต (Demonstration Method) - การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) - การเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ (7Es) - การอภิปราย (Discussion) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking)
14	7 พ.ย. 64	ทัศนศึกษา 1. วัดดอยสะกาน 2. ชุมชนการเรียนรู้เหล่าปาก่อ	6	- การใช้วิทยากร (Guest speak) - การพูดรอบวง (round robin) - การเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ (7Es) - การสาธิต (Demonstration Method)

ตาราง 9 (ต่อ)

แผนที่	วันที่	กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	วิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
				- การใช้บทบาทสมมุติ (Role Play) - วิธี Gallery Walk - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Think-pair-share) - การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning)
15	10 พ.ย. 64	สรุปเนื้อหา และเรียบเรียงข้อมูล ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมจากตีนจกแม่แจ่ม	3	- การพูดรอบวง (round robin) - วิธี jigsaw - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Think-pair-share) - การอภิปราย (Discussion) - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
16	21 พ.ย. 64	นำเสนอชิ้นงาน คลิป VDO ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมจากตีนจกแม่แจ่ม	3	- การอภิปราย (Discussion) - การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning) - วิธี Gallery Walk - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Think-pair-share) - การคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking)
17	24 พ.ย. 64	การประเมินผลการเรียนรู้: ทดสอบหลังเรียน - แบบปรนัย 50 ข้อ - การพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	3	- การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)
รวม			60	

การจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกข้างต้น ผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียน จากการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมเชิงรุกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกม การทำชิ้นงาน การแสดงบทบาทสมมุติ การสาธิต เป็นต้น การพูดนำเสนอ ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ประเมินจากการทำใบงาน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดในแบบบันทึกการทัศนศึกษา การพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ การนำเสนอคลิปวิดีโอแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตลอดจนการทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อพิจารณาว่าหลังจากจบหลักสูตรผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีพัฒนาการด้านทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับใด โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินระหว่างเรียนและหลังเรียน ให้ผู้เรียนมีคะแนนการทำแบบฝึก กิจกรรม และแบบทดสอบไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ถือว่าผ่านเกณฑ์

3.3.3 แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับผู้เรียนชาวจีน “แอ่วเหนือน่งซินตินจก เรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

ผู้วิจัยจำแนกเนื้อหาการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง “ตื่นจกแม่แจ่ม” กับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ จากนั้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อกำหนดเนื้อหาในแบบเรียน โดยนำประเด็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับตื่นจกแม่แจ่มตามการแบ่งหมวดวัฒนธรรม ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่

1. ประวัติศาสตร์
2. ความเชื่อและประเพณี
3. การแต่งกายและเครื่องประดับ
4. บุคคลสำคัญ
5. ชาติพันธุ์
6. สถานที่
7. เครื่องมือเครื่องใช้
8. ศิลปกรรม
9. ภาษา
10. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

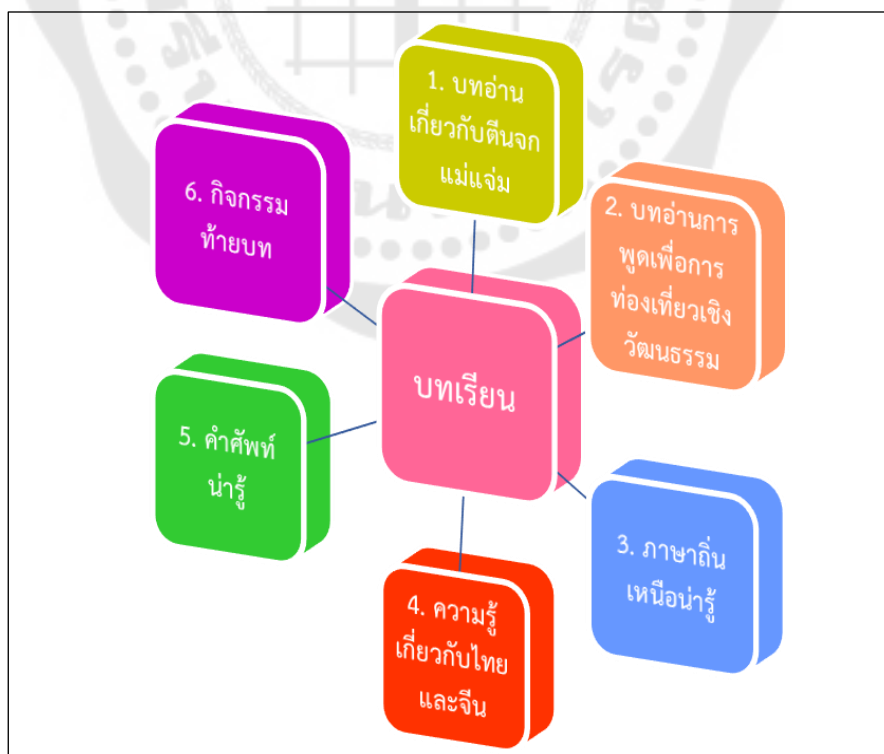
ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบเนื้อหาในบทเรียน ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับผู้เรียนชาวจีน แอ่วเหนือน่งซินตินจก เรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน 5 บท ตามรายละเอียดดังนี้

ตาราง 10 แสดงองค์ความรู้ในบทเรียนที่สอดคล้องกับมิติความรู้ตามการแบ่งหมวดวัฒนธรรม

บทที่	องค์ความรู้ เกี่ยวกับตีนจกแม่แจ่ม	หมวดความรู้ทาง วัฒนธรรม
1. ยินดีต้อนรับสู่เมือง เชียงใหม่	- ความรู้ทั่วไปจังหวัดเชียงใหม่ - สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียง - คำทักทายภาษาถิ่นเหนือ	- สถานที่ - ประวัติศาสตร์ - ภาษา
2. เล่าขานเรื่องราว ขึ้นตีนจกแม่แจ่ม	- ประวัติความเป็นมาของตีนจกแม่แจ่ม - การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(GI) - เอกลักษณ์ลวดลายที่สะท้อนวิถีชีวิต - เทศกาลผ้าตีนจกแม่แจ่มและผลิตภัณฑ์ ชนเผ่าแม่แจ่ม - ชื่อส่วนประกอบขึ้นตีนจกแม่แจ่ม	- ประวัติศาสตร์ - สถานที่ - ชชาติพันธุ์ - ภาษา
3. ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ	- ความรู้ด้านบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมและสนับสนุนการ ทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม - ชชาติพันธุ์ของช่างทอตีนจกแม่แจ่ม	- บุคคลสำคัญ - ชชาติพันธุ์ - ภาษา
4. นุ่งซิ่นงามตามวิถี	- ความรู้เกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญ ความเชื่อ ที่สะท้อนจากลวดลาย - วิธีการนุ่ง โอกาสที่นุ่ง และการดูแลรักษา ขึ้นตีนจกแม่แจ่ม - เครื่องประดับของสตรีชาวแม่แจ่ม - ชื่อลายตีนจกแม่แจ่ม - รูปทรงและที่มาของลวดลาย	- ความเชื่อและประเพณี - ชชาติพันธุ์ - การแต่งกายและเครื่องประดับ - ศิลปกรรม - ภาษา
5. เส้นฝ้าย ลายจก มรดก ภูมิปัญญา	- ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทอขึ้น ตีนจกแม่แจ่ม - การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากลายจก แม่แจ่ม - การย้อมฝ้ายด้วยสีธรรมชาติ - อุปกรณ์การทอ	- เครื่องมือเครื่องใช้ - ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - ภาษา

บทเรียนข้างต้นมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ความรู้เกี่ยวกับชินตินจกแม่แจ่มซึ่งเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก ซึ่งต้องอาศัยความรู้เดิมในการต่อยอดการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเนื้อหาแต่ละบทจะสัมพันธ์กับหมวดความรู้ทางวัฒนธรรม ผู้เรียนจึงได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน และสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ความรู้เดิมตามบริบทสังคมวัฒนธรรมของผู้เรียนกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในบทเรียนได้สอดแทรกความรู้ภาษาถิ่นเบื้องต้นซึ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียนชาวต่างชาติที่อาศัยในบริบทสังคมวัฒนธรรมถิ่นเหนือ การเข้าใจและสามารถสื่อสารภาษาเดียวกันได้ก่อให้เกิดความเป็นมิตรต่อกันช่วยให้ผู้เรียนปรับตัว มีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนในสังคม และดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม ประกอบกับความรู้ดังกล่าวปรากฏในรายวิชาของหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในเขตภาคเหนือตอนบนทุกหลักสูตรจึงแสดงให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือมีความสำคัญต่อผู้เรียนชาวต่างชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม

ผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชินจกแม่แจ่ม สร้างเป็นบทเรียนตามองค์ประกอบที่กำหนด ดังนี้

ภาพประกอบ 45 องค์ประกอบของบทเรียน

จากนั้นนำแบบเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบเรียนฉบับสมบูรณ์ **แฉ่วเหนือน่งซิ่นตั้นจก เรียนรู้มรดกภูมิปัญญา วัฒนธรรม** ซึ่งมีรายละเอียด 6 องค์ประกอบดังนี้

ตาราง 11 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตั้นจก แม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 1

บทที่ 1	ยินดีต้อนรับสู่เมืองเชียงใหม่
บทอ่านเกี่ยวกับซิ่นตั้นจกแม่แจ่ม	- ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดเชียงใหม่
คำศัพท์น่ารู้	ตัวอย่าง เช่น - ดอย 山顶 (ภูเขา) - พระตำหนัก 宫 (ที่อยู่ของพระมหากษัตริย์) - ซิ่น 筒裙 (ผ้าถุง)
การพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- การพูดบรรยาย
ภาษาถิ่นเหนือน่ารู้	- คำทักทาย ขอบคุน ขอโทษ
บทอ่าน ความรู้เพิ่มเติมไทย-จีน	- หมี่แพนด้าสัญลักษณ์แสดงความสัมพันธ์ไทยจีน ประตู่ท่าแพ กำแพงเมืองจีน
กิจกรรมท้ายบท	1. เกมใบ้คำให้ตรงกับภาพสถานที่สำคัญของเชียงใหม่ 2. เขียนแผนผังแสดงความคิดเกี่ยวกับการพูดบรรยายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3. แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการใช้ภาษาถิ่นเหนือ

ตาราง 12 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 2

บทที่ 2	เล่าขานเรื่องราวขิ่นตีนจกแม่แจ่ม
บทอ่านเกี่ยวกับขิ่นตีนจกแม่แจ่ม	ประวัติขิ่นตีนจกแม่แจ่ม
	ตัวอย่าง เช่น
คำศัพท์น่ารู้	- ภูมิปัญญา 智慧 (ความรู้) - บรรพบุรุษ 祖先 (ต้นตระกูลตั้งแต่ปู่ย่า ตายายขึ้นไป) - ผลิตภัณฑ์ 产品 (สินค้า)
การพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- การพูดพรรณนา
ภาษาถิ่นเหนือน่ารู้	- คำขยายที่มีความหมายว่า “มาก”
บทอ่าน ความรู้เพิ่มเติมไทย-จีน	- วัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ จ้วง หลี ในประเทศจีน
กิจกรรมท้ายบท	1. สรุปความตามแนวทาง 5W1H 2. เขียนพรรณนาความงามของขิ่นตีนจกแม่แจ่ม 3. แบ่งกลุ่มสรุปความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือ

ตาราง 13 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 3

บทที่ 3	ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ
บทอ่านเกี่ยวกับขิ่นตีนจกแม่แจ่ม	บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขิ่นตีนจกแม่แจ่ม
	ตัวอย่าง เช่น
คำศัพท์น่ารู้	- พระธิดา 女儿 (ลูกสาว) - เชี่ยวชาญ 精通 (ทำได้เก่งมาก) - ราษฎร 民众 (ประชาชน)

ตาราง 13 (ต่อ)

บทที่ 3	ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ
การพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	- การพูดเล่าเรื่อง
ภาษาถิ่นเหนือนำรู้	- เสียงพยัญชนะและคำศัพท์เฉพาะในภาษาถิ่นเหนือ
บทอ่าน ความรู้เพิ่มเติมไทย-จีน	- พระมเหสีเหลยจู่กับการส่งเสริมการผลิตไหมจีน
กิจกรรมท้ายบท	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งกลุ่มฝึกตั้งคำถาม-หาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน 2. เกมจับคู่บัตรคำราชาศัพท์ 3. เขียนแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่าน 4. ทายคำภาษาถิ่นเหนือ
<p>ตาราง 14 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 4</p>	
บทที่ 4	นุ่งซิ่นงามตามวิถี
บทอ่านเกี่ยวกับซิ่นตื่นจกแม่แจ่ม	<p>บทบาท ความเชื่อ โอกาสในการนุ่งซิ่นตื่นจก และการใช้เครื่องประดับ</p>
คำศัพท์นำรู้	<p>ตัวอย่าง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - งานทอดกฐิน 奉献伽亭 僧衣 (พิธีถวายผ้าที่ใช้เป็นเครื่องแต่งกายแต่พระสงฆ์) - กางเกงสะดอ 大摆裤 (กางเกงผ้าฝ้าย ชายาวและกว้าง มีเชือกผูกเอว) - เกล็ดผมมวย 盘头发 (รวบผมให้เป็นก้อนไว้ตรงท้ายทอย)
การพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	การพูดชี้แจง
ภาษาถิ่นเหนือนำรู้	- ประโยคในภาษาถิ่นเหนือ

ตาราง 14 (ต่อ)

บทที่ 4	นุ่งซิ่นงามตามวิถี
บทอ่าน ความรู้เพิ่มเติมไทย-จีน	- ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์มงคล
กิจกรรมท้ายบท	<ol style="list-style-type: none"> 1. พิจารณาข้อความถูก-ผิด 2. ผูกพุดเรื่องข้อควรปฏิบัติของนักท่องเที่ยวจีนเมื่อเข้าชมวัด 3. เติมคำภาษาถิ่นเหนือในช่องว่าง
<p>ตาราง 15 แสดงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนบทที่ 5</p>	
บทที่ 5	เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา
บทอ่านเกี่ยวกับซิ่นตีนจกแม่แจ่ม	พระบวนการเตรียมฝ้าย การทอ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม
คำศัพท์น่ารู้	<p>ตัวอย่าง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - พิถีพิถัน 细致, 详细 (การทำที่ละเอียดมาก) - กี่ 织机 (เครื่องทอผ้า) - ขนเม่น 头发刺猬 (ขนของตัวเม่น มีปลายแหลมใช้ควักเส้นด้ายเพื่อสร้างลวดลายจก)
การพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- การพูดอธิบาย
ภาษาถิ่นเหนือน่ารู้	- ภาษาถิ่นเหนือเพื่อการท่องเที่ยว
บทอ่าน ความรู้เพิ่มเติมไทย-จีน	- วัฒนธรรมการใช้สีของเครื่องแต่งกาย
กิจกรรมท้ายบท	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรม KWL PLUS จากเรื่องที่อ่าน 2. การเขียนข้อความสั้น ๆ สรุปเกี่ยวกับกระบวนการทอซิ่นตีนจกแม่แจ่ม 3. จับคู่แสดงสถานการณ์จำลองการใช้ภาษาถิ่น

3.3.4 แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา

แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการจดบันทึก และทำกิจกรรมระหว่างทัศนศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยกำหนดกิจกรรมเป็นแบบฝึกหัดหรือชิ้นงานเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาไทย และทบทวนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม โดยระบุข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับ “ตีนจกแม่แจ่ม” และกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา ระดับความรู้ และความสนใจของผู้เรียนชาวจีน แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาในการวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 เล่ม ได้แก่

เล่มที่ 1 แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา **แอ่วเมืองเจียงใหม่ ม่วนใจ๋วิถีวัฒนธรรมล้านนา** จำนวน 5 บทแต่ละบทมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน 1 แห่ง ตามลำดับของเนื้อหาในแบบเรียน ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ พิพิธภัณฑสถานพื้นถิ่นล้านนา พิพิธภัณฑสถานพระตำหนักดาราภิรมย์ ตรอกเล่าใจ๋ และชุมชนโหลงฮิมคาว ผู้วิจัยกำหนดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาไทยในการแสวงหาความรู้ และการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ เกม การอธิบายและสาธิตขั้นตอนการนุ่งขึ้น การพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยกำหนดให้ 1 บทมีค่าคะแนนแบบฝึกหัดหรือชิ้นงาน 30 คะแนน ดังนี้

ตาราง 16 แสดงข้อมูลแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 1

ลำดับที่	สถานที่	กิจกรรม
1.	วัดพระธาตุดอยสุเทพ	1. ฟังให้รู้ ถามให้เข้าใจ จากการฟังวิทยากร (Guest speak) 2. ทำให้รู้ ดูให้เข้าใจ (การสืบเสาะหาความรู้ (7Es) , Activity Based Learning) 3. พูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยววัดดอยสุเทพ (Experiential Learning)
2.	พิพิธภัณฑสถานพื้นถิ่นล้านนา	1. สืบค้นความรู้ ดูนิทรรศการ (Guest speak) 2. ร่วมกันเรียนรู้ มุ่งตอบคำถาม (การสืบเสาะหาความรู้ (7Es), Task Based Learning, Discussion) 3. พูดแนะนำพิพิธภัณฑสถานพื้นถิ่นล้านนา (Experiential Learning)

ตาราง 16 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานที่	กิจกรรม
3.	พิพิธภัณฑ์พระตำหนัก ดารารัถรมย์	<ol style="list-style-type: none"> สืบเสาะหาความรู้ สอบถาม อ่าน ดูจากพิพิธภัณฑ์ เรียบเรียงความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ (Guest speak, การสืบเสาะหาความรู้ (7Es), Task Based Learning, Games, Discussion) พุดแนะนำพิพิธภัณฑ์พระตำหนักดารารัถรมย์ และประวัติบุคคลสำคัญเกี่ยวกับกับการสืบทอดและส่งเสริมการทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม (Experiential Learning)
4.	ตรอกเล่าโจ้ว	<ol style="list-style-type: none"> ฟังให้รู้ ดูให้เข้าใจ นำไปปฏิบัติ (Guest speak, Task Based Learning) แสวงหาความรู้จากการฟังและทำชิ้นงานตามที่กำหนด ชุดล่านาถุกและดีมีดีไหน (Activity Based Learning, Experiential Learning) แบ่งกลุ่มแข่งขันชื้อชุดพื้นเมืองและนำเสนอการแต่งกายแบบล้านนา แนะนำตรอกเล่าโจ้วเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Experiential Learning)
5.	ชุมชนโหล่งฮิมคาว	<ol style="list-style-type: none"> แสวงหาความรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning, Guest speak, การสืบเสาะหาความรู้ (7Es)) ผู้เรียนเลือกสาริตและนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมตามความสนใจ และร่วมกันประเมินผล (Demonstration Method, Higher-Order Thinking, Gallery Walk) แนะนำชุมชนโหล่งฮิมคาวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Experiential Learning)

เล่มที่ 2 แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา **แอ่วแม่แจ่ม ดินแดนแห่งวัฒนธรรม** จัดกิจกรรมทั้งหมด 3 วัน โดยแต่ละวันประกอบด้วยข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วันที่ 1 วัดป่าแดด และเยือนสืบสานผญาเมืองแจ่ม วันที่ 2 โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม และวันที่ 3 วัดดอยสะกาน และชุมชนการเรียนรู้บ้านเหล่าปาก่อ ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมโดยเน้นการลงมือทำ และมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน ได้แก่ การผลิตผ้า การนุ่งขึ้นตีนจกไปทำบุญที่วัดตามประเพณี การออกแบบผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม การแนะนำสินค้าทาง

วัฒนธรรม ทั้งนี้กำหนดให้แต่ละครั้งมีค่าคะแนนรวม 60 คะแนน จากการทำแบบฝึกหัดหรือชิ้นงาน
ดังนี้

ตาราง 17 แสดงข้อมูลแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 2

ลำดับที่	สถานที่	กิจกรรม
1.	วัดป่าแดด	1. ตอบคำถามใบงานจากการฟังวิทยากร (Guest speak, การสืบเสาะหาความรู้ (7Es)) 2. ฝึกกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์และทำกรวยดอกไม้บูชาพระ และ ประเมินผลงานร่วมกัน (Demonstration Method, Higher-Order Thinking,) 3. แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “วัดป่าแดด” รูปแบบคลิปวิดีโอในกลุ่ม we chat (Experiential Learning, Using Technology Effectively)
2.	เขื่อนสิบล้าน พญาเมืองแจ่ม	1. ฟังวิทยากร ตอบคำถามในใบงาน และประเมินผลงานร่วมกัน (Guest speak, การสืบเสาะหาความรู้ (7Es), Task Based Learning, Discussion) 2. ทำกิจกรรมตามฐานที่กำหนด จำนวน 3 ฐาน (Activity Based Learning) ได้แก่ ฐานที่ 1 แต้มีสี เดิมลายขึ้นตีนจกแม่แจ่ม (ระบายสีส่วนประกอบตีนจก) ฐานที่ 2 แต่งตัวชุดงาม ตามวิถีชาวแม่แจ่ม (แต่งกายด้วยขึ้นตีนจก และชุดชนเผ่า) ฐานที่ 3 ปะลองความรู้ (ใบงานจับคู่ 10 ข้อ) 3. แนะนำเขื่อนสิบล้านพญาเมืองแจ่มเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Experiential Learning)
3.	โรงทอผ้าบ้านไร่	1. ฟังวิทยากรแนะนำ และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตเส้นฝ้ายการย้อมสีธรรมชาติ และทำใบงาน (Guest speak, Task Based Learning, Experiential Learning) 2. สาธิตและแนะนำขั้นตอนการผลิตฝ้าย (Demonstration Method)

ตาราง 17 (ต่อ)

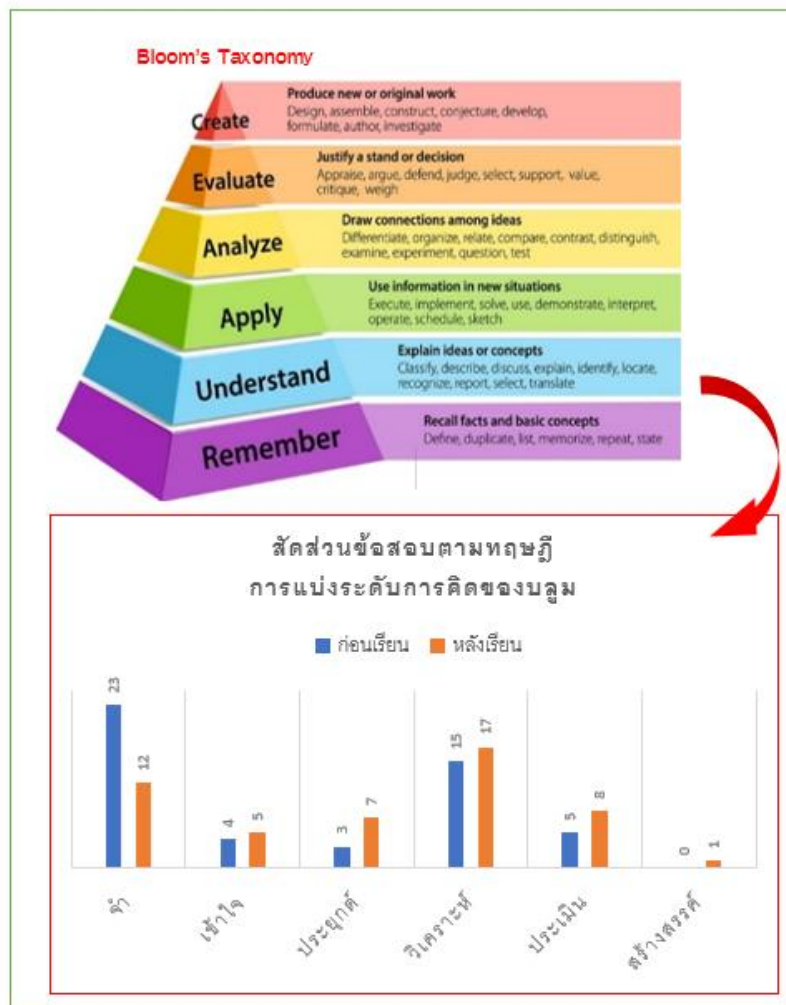
ลำดับที่	สถานที่	กิจกรรม
4.	ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีน จกแม่แจ่ม	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาลักษณะเด่น และส่วนประกอบของปิ่นโบราณแม่แจ่ม แล้วนำเสนอความเหมือนและต่างของปิ่นแม่แจ่มและปิ่นจีน แล้วสรุปความรู้ร่วมกัน (Guest speak, Task Based Learning, Higher-Order Thinking, Discussion, Experiential Learning) ทำพวงกุญแจจากลายจกแม่แจ่มและช่วยกันออกแบบผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่มที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวจีน (Experiential Learning, Task Based Learning, Collaborative learning, Higher-Order Thinking) สวมบทบาทเป็นผู้ขายสินค้า โดยเลือกสินค้าในศูนย์ฯ 1 ชิ้น แนะนำให้เพื่อนในฐานะนักท่องเที่ยว คนละ 1-2 นาที (Role Play)
5.	วัดดอยสะเกษ	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาเรียนรู้ และสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการนุ่งขึ้นตีนจกทำบุญตามประเพณี ฟังวิทยากรแนะนำเกี่ยวกับความสำคัญของการทำบุญในวันสำคัญ และฝึกเตรียมของทำบุญ (ทำกรวยดอกไม้ อาหาร และข้าวเหนียว) พร้อมกับสอบถามและบันทึกข้อมูล (Guest speak, Demonstration Method, Experiential Learning, การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7Es)) พูดแนะนำบรรยากาศและข้อมูลการทำบุญตามประเพณี การแต่งกายของชาวแม่แจ่ม (Experiential Learning)
6.	ชุมชนการเรียนรู้ บ้านเหล่าปาก่อ	<ol style="list-style-type: none"> ฟังวิทยากรแนะนำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ชุมชนเหล่าปาก่อ และบันทึกข้อมูล แบ่งกลุ่มทำขนมพื้นบ้าน “ขนมวง” ตามการสาธิตของวิทยากร และปั้นขนมตามความคิดสร้างสรรค์ (Guest speak, Experiential Learning, Higher-Order Thinking) แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับอาหาร และขนมพื้นบ้านจีนที่คล้ายกับอาหารและขนมพื้นบ้านแม่แจ่ม และสรุปความรู้ร่วมกัน (Higher-Order Thinking, Think-pair-share)

3.3.5 แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

ผู้วิจัยนำเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” มาเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถทางภาษาไทยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน คิดเป็น 100 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

1. การฟัง	ข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก	25 ข้อ	20 คะแนน
2. การอ่าน	ข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก	25 ข้อ	20 คะแนน
3. การพูด	ข้อสอบแบบพูดนำเสนอ	1 ข้อ	40 คะแนน
4. การเขียน	ข้อสอบแบบเขียนบรรยาย	1 ข้อ	20 คะแนน
รวม			100 คะแนน

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม (Bloom's Taxonomy) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) (Bloom, 1956) โดยนำแนวทางการวัดพฤติกรรมด้านสติปัญญาหรือความรู้ ความคิด ของ Bloom ที่ปรับปรุงในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งแบ่งระดับการคิดไว้ 6 ระดับ ได้แก่ การจำ การเข้าใจ การประยุกต์ การวิเคราะห์การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดสัดส่วนของจำนวนข้อสอบก่อนเรียน และหลังเรียน จากนั้นนำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนให้ที่อาจารย์ปรึกษาปริญญาโท ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลอง ดังนี้

ภาพประกอบ 46 การกำหนดสัดส่วนข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามทฤษฎีการคิดของ Bloom จากแผนภาพการกำหนดสัดส่วนข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามทฤษฎีของบลูม (Bloom's Taxonomy) ข้างต้น เมื่อนำข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่จำแนกตามการแบ่งระดับการคิดมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นได้ว่าข้อสอบหลังเรียนวัดความสามารถในการคิดระดับที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละได้ดังนี้

ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่จำแนกตามการวัดระดับ
พฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom

ระดับพฤติกรรม การเรียนรู้ของบลูม	การจำแนกข้อสอบตามสัดส่วนการวัดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของบลูม			
	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	จำนวนข้อ	ร้อยละ	จำนวนข้อ	ร้อยละ
1. การจำ	23	46	12	24
2. การเข้าใจ	4	8	5	10
3. การประยุกต์	3	6	7	14
4. การวิเคราะห์	15	30	17	34
5. การประเมินค่า	5	10	8	16
6. การสร้างสรรค์	0	0	1	2
รวม	50	100	50	100

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมข้างต้นคือ ผู้เรียนต้องมีคะแนนการทำแบบทดสอบไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 หรือมี
คะแนนรวมตั้งแต่ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มทั้งหมดจึงถือว่าผ่านเกณฑ์ และได้กำหนดรายการ
ประเมินด้านทักษะการพูด ได้แก่ เนื้อหา การใช้ภาษา ลีลาการพูด การมีปฏิสัมพันธ์และ
บุคลิกภาพ และเวลา ส่วนรายการประเมินด้านทักษะการเขียน ประเมินจากเนื้อหา การเลือกใช้คำ
และสำนวนภาษา โครงสร้างประโยค และการเขียนสะกดคำ โดยแบ่งระดับการประเมินออกเป็น 5
ระดับ คือ 5 (ดีมาก) 4 (ดี) 3 (ปานกลาง) 2 (พอใช้) และ 1 (ควรปรับปรุง) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 19 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน					ค่าน้ำหนัก	รวม
	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)		
1. เนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 90	เนื้อหาถูกต้อง สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 80	เนื้อหาถูกต้อง สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 70	เนื้อหาถูกต้อง สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 60	เนื้อหาถูกต้อง มี สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 50	2	10
2. การใช้ภาษา	ใช้คำ สำนวนและโครงสร้างประโยค ได้ถูกต้องเหมาะสม ภาษาสุภาพ มีคำลงท้าย และเลือกใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 90	ใช้คำ สำนวนและโครงสร้างประโยค ได้ถูกต้องเหมาะสม ภาษาสุภาพ มีคำลงท้าย และเลือกใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 80	ใช้คำ สำนวนและโครงสร้างประโยค ได้ถูกต้องเหมาะสม ภาษาสุภาพ มีคำลงท้าย และใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 70	ใช้คำ สำนวนและโครงสร้างประโยค ได้ถูกต้องเหมาะสม ภาษาสุภาพ มีคำลงท้าย และใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 60	ใช้คำ สำนวนและโครงสร้างประโยค ได้ถูกต้องเหมาะสม ภาษาสุภาพ มีคำลงท้าย และใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 50	2	10
3. ลีลาการพูด	ใช้วิธีการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เหมาะสม พูดคล่อง เป็นธรรมชาติ ไม่ติดขัดเลย น้ำเสียงน่าฟัง ใช้สีหน้าสนใจและ สอดคล้องกับเรื่องที่พูด คิดเป็นร้อยละ 90	ใช้วิธีการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เหมาะสม พูดคล่อง เป็นธรรมชาติ ไม่ติดขัดเลย น้ำเสียงน่าฟัง ใช้สีหน้าสนใจและ สอดคล้องกับเรื่องที่พูด คิดเป็นร้อยละ 80	ใช้วิธีการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เหมาะสม พูดคล่อง เป็นธรรมชาติ ไม่ติดขัดเลย น้ำเสียงน่าฟัง ใช้สีหน้าสนใจและ สอดคล้องกับเรื่องที่พูด คิดเป็นร้อยละ 70	ใช้วิธีการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เหมาะสมพูด เหมือนอ่าน แต่ไม่ติดขัด น้ำเสียงน่าฟัง ใช้สีหน้าสนใจ และสอดคล้องกับเรื่องที่พูด คิดเป็นร้อยละ 60	ใช้วิธีการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เหมาะสม พูดเหมือนอ่าน ติดขัดบ่อย ๆ น้ำเสียงน่าฟัง ใช้สีหน้าสนใจและ สอดคล้องกับเรื่องที่พูด คิดเป็นร้อยละ 50	2	10
4. การมีปฏิสัมพันธ์และบุคลิกภาพ	ทักทายและสบตาผู้ฟัง มีความมั่นใจในตนเองมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส ตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 90	ทักทายและสบตาผู้ฟัง มีความมั่นใจในตนเองมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส คิดเป็นร้อยละ 80	ทักทายและสบตาผู้ฟัง ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเอง ยิ้มเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 70	ทักทายแต่ไม่สบตาผู้ฟัง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ยิ้มเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60	ไม่ทักทายและไม่สบตาผู้ฟัง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง และไม่ยิ้มเลย คิดเป็นร้อยละ 50	1	5
5 เวลา	พูดในเวลาที่กำหนดหรือพูดจบก่อนเวลาที่กำหนด 15 วินาที	พูดจบก่อนเวลาที่กำหนด 30 วินาที	พูดจบก่อนเวลาที่กำหนด 1 นาที	พูดจบก่อนเวลาที่กำหนด 1 นาที 30 วินาที	พูดจบก่อนเวลาที่กำหนด 2 นาที	1	5
รวม						8	40

ตาราง 20 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเขียนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รายการ ประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน					ค่า น้ำ หนัก	รวม
	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)		
1. เนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง มีรายละเอียดชัดเจน สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับ ก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไป	เนื้อหาถูกต้อง มีรายละเอียดชัดเจน สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับ ก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 80	เนื้อหาถูกต้อง มีรายละเอียดชัดเจน สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับ ก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 70	เนื้อหาถูกต้อง มีรายละเอียดชัดเจน สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับ ก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 60	เนื้อหาถูกต้อง มีรายละเอียดชัดเจน สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับ ก่อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 50	1	5
2. การเลือกใช้คำ สำนวน ภาษา	ใช้คำ สำนวนภาษา ถูกต้องเหมาะสม และเลือกใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไป	ใช้คำ สำนวนภาษา ได้ถูกต้องเหมาะสม และเลือกใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 80	ใช้คำ สำนวน ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม และใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 70	ใช้คำ สำนวน ภาษา และใช้คำที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 60	ใช้คำ สำนวน ภาษา และใช้คำที่เข้าใจง่าย ไม่ถึงร้อยละ 50	1	5
3. โครงสร้าง ประโยค	โครงสร้างประโยค ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ และเลือกใช้คำเชื่อมได้ ถูกต้อง เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไป	โครงสร้างประโยค ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ และเลือกใช้คำเชื่อมได้ ถูกต้อง เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 80	โครงสร้างประโยค ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ และเลือกใช้คำเชื่อม ได้ถูกต้อง เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 70	โครงสร้างประโยค ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ และเลือกใช้คำเชื่อม ได้ถูกต้อง เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 60	โครงสร้างประโยค ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ และเลือกใช้คำเชื่อม ได้ถูกต้อง เหมาะสม ไม่ถึงร้อยละ 50	1	5
4. การเขียน สะกดคำ	เขียนสะกดคำ ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไป	เขียนสะกดคำ ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 80	เขียนสะกดคำ ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 70	เขียนสะกดคำ ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60	เขียนสะกดคำ ถูกต้อง ไม่ถึงร้อยละ 50	1	5
รวม						4	20

4. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

4.1.1 การหาคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน มีขั้นตอนดังนี้

4.1.1.1 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร ฯ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมิน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการของหลักสูตร ด้านวัตถุประสงค์ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังที่ พิสนุ พงศ์ศรี (2557, น. 202) กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อยที่สุด

4.1.1.2 นำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรภาษาไทย ฯ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขตามคำแนะนำ

4.1.1.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรภาษาไทย ฯ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านประเมินได้แก่

ศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี จิรภาส ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และภาษาจีน คณะเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (Beijing Foreign Studies University)

รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรม สนวนสมุทร ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือด้านหลักสูตร และวัฒนธรรม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4.1.4 นำผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรภาษาไทย ฯ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ย โดยเทียบเกณฑ์ระดับคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, น. 19)ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00	หมายความว่า	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50	หมายความว่า	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50	หมายความว่า	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50	หมายความว่า	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50	หมายความว่า	องค์ประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในหลักสูตร

รายการประเมิน	คะแนน			ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
	การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน				
	1	2	3		
หลักการของหลักสูตร					
1. สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน	4	4	5	4.33	มาก
2. สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4	4	5	4.33	มาก
3. มีแนวคิดทฤษฎีรองรับ	5	5	5	5	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย				4.55	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
1. ระบุเป้าหมายที่จะเกิดกับผู้เรียนได้ชัดเจน	4	4	5	4.33	มาก
2. ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร	4	4	5	4.33	มาก
3. มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4	4	5	4.33	มาก
ค่าเฉลี่ย				4.33	มาก

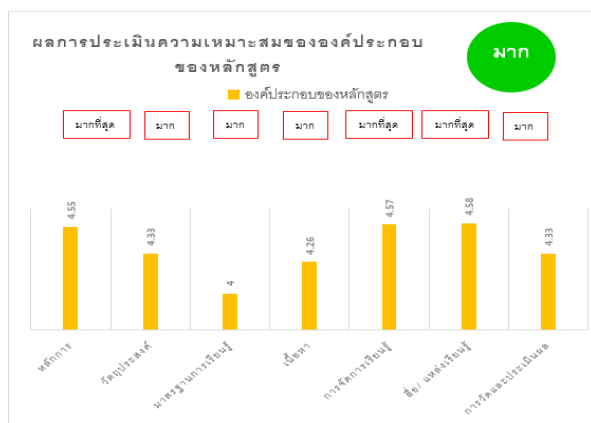
ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนน			ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
	การประเมินจาก				
	ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน				
	1	2	3		
มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร					
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4	4	5	4.33	มาก
2. ครอบคลุมทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4	3	4	3.67	มาก
	ค่าเฉลี่ย			4.00	มาก
เนื้อหาของหลักสูตร					
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4	4	5	4.33	มาก
2. ครอบคลุมตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร	4	4	5	4.33	มาก
3. สัดส่วนของเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาและการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร	5	3	4	4	มาก
4. เรียงลำดับเนื้อหาเหมาะสม และต่อเนื่อง	4	4	4	4	มาก
5. ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	5	4	5	4.67	มากที่สุด
	4	4	4	4	มาก
	ค่าเฉลี่ย			4.26	มาก
การจัดการเรียนรู้					
1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	5	4	5	4.67	มากที่สุด
2. สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร	5	4	5	4.67	มากที่สุด
3. สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	5	4	5	4.67	มากที่สุด
4. หลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	5	มากที่สุด
5. สามารถนำไปใช้ได้จริง	5	4	5	4.67	มากที่สุด
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรมไทยในสถานการณ์จริง	4	4	4	4	มาก
7. เหมาะสมกับระดับความรู้ และวัยของผู้เรียน	5	3	5	4.33	มาก
	ค่าเฉลี่ย			4.57	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนน			ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
	การประเมินจาก				
	1	2	3		
สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้					
1. เหมาะสมกับเนื้อหา	5	4	5	4.67	มากที่สุด
2. เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	5	5	5	5	มากที่สุด
3. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้บรรลุ เป้าหมาย	5	4	5	4.67	มากที่สุด
4. ทันสมัย ใช้งานได้ง่าย และเหมาะสมกับผู้เรียน	5	3	4	4	มาก
ชาวจีน					
ค่าเฉลี่ย				4.78	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล					
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานของหลักสูตร	4	4	5	4.33	มาก
2. เครื่องมือ วิธีการหลากหลาย และมีเกณฑ์เหมาะสม	4	4	5	4.33	มาก
ค่าเฉลี่ย				4.33	มาก
รวมค่าเฉลี่ย				4.5	4
				4.8	4.43
					มาก

จากตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ย 4.43 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ดังผลคะแนนเฉลี่ยรวมของรายการประเมินแต่ละด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 47 แผนภูมิแสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

หลักสูตรแต่ละด้าน

เมื่อพิจารณารายการประเมินแต่ละด้าน พบว่ารายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านสื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.78 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวม 4.57 ด้านหลักการของหลักสูตร ค่าเฉลี่ยรวม 4.55 ด้านวัตถุประสงค์และด้านวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ยรวมระดับเท่ากัน 4.33 ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ค่าเฉลี่ยรวม 4.26 และด้านมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ค่าเฉลี่ยรวม 4.00 ตามลำดับ ดังนี้

ด้านสื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยรวม 4.78 หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 5 คือ ความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากหลักสูตรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในชั้นเรียนและการทัศนศึกษานอกชั้นเรียนทำให้มีแหล่งการเรียนรู้และสื่อที่หลากหลาย ได้แก่ วัดพระธาตุคอกยสุเทพ พิพิธภัณฑสถานล้านนา พิพิธภัณฑสถานพระตำหนักดาราภิรมย์ ตรอกเล่าใจวี หรือไชน่าทาวน์ เชียงใหม่ ชุมชนโหล่งฮิมคาว วัดป่าแดด เขื่อนสิบล้านผญาเมืองแจ่ม โรงทอผ้าบ้านไร่ ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจก แม่แจ่ม ชุมชนการเรียนรู้บ้านเหล่าป่าก่อ และวัดดอยสะเกษร่วมงานจุลกฐิน จึงได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ 4.67 ได้แก่ หัวข้อเหมาะสมกับเนื้อหา และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้บรรลุ เป้าหมาย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรมีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่น่าสนใจและช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4 คือ ความทันสมัย ใช้งานได้ง่าย และเหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีน ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่าอาจเพิ่มสื่อที่ผู้เรียนชาวจีนใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร และนำเสนอข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.57 ซึ่งหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 คือ ความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รองลงมาคือค่าเฉลี่ย 4.67 ได้แก่หัวข้อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรมไทยในสถานการณ์จริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นจุดเด่นของหลักสูตร ลำดับต่อมาคือหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ย 4.33 คือความเหมาะสมกับระดับความรู้ และวัยของผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะระหว่างการจัดการเรียนรู้ว่าผู้วิจัยต้องคอยสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และไม่นำเสนอข้อมูลที่มีความซับซ้อนและมีรายละเอียดเชิงลึกมากเกินไป ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก คือ สามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ควรลดจำนวนกิจกรรมลงให้เหมาะสมกับเวลา เพราะบางกิจกรรมต้องใช้เวลามาก และหากจัดกิจกรรมมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย และปิดกั้นการเรียนรู้

ด้านหลักการของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.55 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หลักการของหลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้ความรู้และทักษะทางภาษาไทยแสวงหาความรู้และถ่ายทอดความรู้ ฝึกกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบันที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การคิด การลงมือทำ และการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจากประสบการณ์จริงทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน รองรับหลักการของหลักสูตรอย่างชัดเจน

ด้านวัตถุประสงค์ มีการระบุเป้าหมายที่จะเกิดกับผู้เรียนได้ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง โดยมีผลประเมินเฉลี่ยรวม 4.33 มีความเหมาะสมระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าวัตถุประสงค์บางประเด็นอาจไม่สามารถบรรลุได้จริง เช่น ความเข้าใจด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย โดยให้ข้อสังเกตว่า การที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์และความสามารถทางทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร เพราะหากผู้เรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนที่ดี ก็จะสามารถเข้าใจ

เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน แต่หากผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาในระดับเบื้องต้นอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวม 4.33 เหมาะสมระดับมาก ทั้งหัวข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานของหลักสูตร และหัวข้อเครื่องมือ วิธีการหลากหลาย และมีเกณฑ์เหมาะสม เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการประเมินจากแบบฝึกหัด ชิ้นงาน แบบทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และประเมินจากการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับสัดส่วนของจำนวนข้อสอบในแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยให้เนื้อหาแต่ละด้านมีจำนวนข้อสอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประเมิน

ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ผลประเมินเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยรวม 4.26 เมื่อพิจารณาหัวข้อการเรียงลำดับเนื้อหาเหมาะสม และต่อเนื่อง มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.67 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครอบคลุมตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.33 มีความเหมาะสมระดับมาก และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สัดส่วนของเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาและการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร และผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4 มีความเหมาะสมระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเนื้อหาบางหัวข้อมีรายละเอียดมากเกินไป อาจไม่สอดคล้องกับเวลาที่กำหนด เช่น เนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทย เกี่ยวกับประเพณีไทย อาจเลือกเฉพาะประเพณีสำคัญหรือเลือกเฉพาะประเพณีที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง 1-2 ประเพณี ส่วนประเพณีอื่น ๆ สามารถให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามความสนใจ

ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ผลการประเมินเฉลี่ยพบว่า มีความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.00 และหากพิจารณาด้านความครอบคลุมทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในการประเมิน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรเพิ่มมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เทคนิคเกี่ยวกับการพูดของมัคคุเทศก์ ในด้านการใช้น้ำเสียง การใช้ระดับภาษา การใช้ท่าทาง และการใช้สายตา เป็นต้น และแนะนำให้ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมในระหว่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ครอบคลุมมากขึ้น

จากผลคะแนนประเมินเห็นได้ว่า รายการประเมินระดับคุณภาพ “มากที่สุด” มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านหลักการของหลักสูตร ทุกด้านล้วนมีรายละเอียดของการประเมินที่มีแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รองรับไว้อย่างชัดเจน

4.4.2 การหาคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร ฯ มีขั้นตอนดังนี้

4.4.2.1 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) (ประสาธน์ เถื่องเฉลิม, 2556, น. 189-190) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.4.2.2 นำแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรภาษาไทย ฯ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขตามคำแนะนำ

4.4.2.3 แก้ไขแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร ฯ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านประเมิน ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี จิรภาส ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และภาษาจีน คณะเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (Beijing Foreign Studies University)

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรม สนวนสมุทร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และวัฒนธรรม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4.2.4 นำผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร ฯ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาพิจารณาคำตอบตามเกณฑ์ ดังนี้

เมื่อคะแนนเป็น + 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์ประกอบ
สอดคล้องกัน

เมื่อคะแนนเป็น 0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบ
สอดคล้องกัน

เมื่อคะแนนเป็น - 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าองค์ประกอบไม่สอดคล้องกัน
หลังจากนั้นพิจารณาค่า IOC หากมีค่าตั้งแต่ 0.5-1.00 คือใช้ได้ แต่หากมีค่า IOC
ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือแก้ไขตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 22 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตร

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน			ค่า IOC
	1	2	3	
1. หลักการของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	+1	+1	+1	1
2. หลักการของหลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
3. หลักการของหลักสูตรสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1
4. หลักการของหลักสูตรสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
5. หลักการของหลักสูตรสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1
8. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
9. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1
10. มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1
11. มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสอดคล้องกับการจัดการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1
12. มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสอดคล้องกับสื่อ/ แหล่ง การเรียนรู้	+1	+1	+1	1
13. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับสื่อ/แหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	1
14. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1
15. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสอดคล้องกับสื่อ/แหล่งการ เรียนรู้	+1	+1	+1	1
16. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสอดคล้องกับการวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	1

จากตาราง 22 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่าดัชนี IOC (Index of Consistency) เท่ากับ 1 ทุกรายการประเมิน แสดงให้เห็นว่ารายละเอียดขององค์ประกอบในหลักสูตรแต่ละด้าน มีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกันทุกด้าน จึงสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้

4.2 การปรับแก้เครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านประเมินโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอโครงร่างที่ปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ดังตัวอย่างการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและการแก้ไขตามประเภทเครื่องมือ ดังนี้

1. หลักสูตร
2. แผนการจัดการเรียนเชิงรุก
3. แบบเรียน
4. แบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 1
5. แบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 2
6. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1. หลักสูตร

ผู้เชี่ยวชาญ ศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี จิรภาส

ตาราง 23 แสดงตัวอย่างการแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
“...เพื่อพัฒนาทักษะการใช้	วัตถุประสงค์ น่าจะเพิ่มคำว่า “วัฒนธรรม”	“...เพื่อพัฒนาทักษะการใช้
ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิง	หลังคำว่า “บริบท” เป็น “...เพื่อพัฒนา	ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่น	ทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิง	วัฒนธรรมในบริบทวัฒนธรรม
เหนือ”	วัฒนธรรมในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ	ท้องถิ่นเหนือ

ผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

ตาราง 24 แสดงตัวอย่างการแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- หลักการของหลักสูตร สอดคล้องกับเนื้อหา	- ให้เปลี่ยนเป็นสอดคล้องกับเนื้อหาและ ทักษะภาษา	- หลักการของหลักสูตรสอดคล้อง กับเนื้อหาและทักษะภาษา
- เนื้อหาสอดคล้องกับการวัด และประเมินผล	- เพิ่มคำว่า “และการพัฒนาทักษะทาง ภาษา”	- เนื้อหาและการพัฒนาทักษะ ทางภาษาสอดคล้องกับการวัด และประเมินผล

2. แผนการจัดการเรียนเชิงรุก

ผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

ตาราง 25 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแผนการเรียนเชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เสีนสืบ สานพะญาเมืองแจ่มกำหนดกิจกรรม จำนวน 4 ฐาน ได้แก่ ฐาน 1 แต้มสี่เดิมลายขึ้นตีนจก แม่แจ่ม ฐาน 2 แต่งตัวชุดงาม ตามวิถีชาว แม่แจ่ม ฐาน 3 สร้างสรรค์ลวดลายขึ้น ตีนจก ฐาน 4 ปลอดภัยความรู้	- ปรับจำนวนกิจกรรมให้ เหมาะสมกับเวลา	- ผู้วิจัยปรับลดจำนวนกิจกรรม เหลือ 3 ฐาน ได้แก่ ฐาน 1 แต้มสี่เดิมลายขึ้นตีน จกแม่แจ่ม ฐาน 2 แต่งตัวชุดงาม ตามวิถี ชาวแม่แจ่ม ฐาน 3 ปลอดภัยความรู้
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วัดป่าแดด ระบุกิจกรรมให้ผู้เรียน สาธิตการกราบพระแบบเบญจาง คประดิษฐ์และการออกแบบกรวย ดอกไม้ตามความคิดสร้างสรรค์	- แผนการจัดการเรียนรู้อ่างแผน กิจกรรมเยอะเกินไป และอาจยาก ไปสำหรับนักศึกษาชาวจีน ได้แก่ การสาธิตการกราบพระ	- ผู้วิจัยปรับแก้แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 6 วัดป่าแดดเปลี่ยนเป็นให้ ผู้เรียนฝึกกราบพระแบบเบญจาง คประดิษฐ์ และทำกรวยดอกไม้ ตามที่วิทยากรสาธิต

ตาราง 25 (ต่อ)

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- แผนที่ 7 เรื่องปิ่นโบราณ ผู้สอนสนทนาและตั้งคำถาม กับผู้เรียน	- ปรับคำอธิบายในขั้นตอนการจัดการเรียน เชิงรุก เรื่องปิ่นโบราณ ให้กระชับ	- ผู้สอนตั้งคำถามกับผู้เรียน
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 ศูนย์การเรียนรู้และจำหน่ายผ้า ทอบ้านป่าแดด จากข้อความ “ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลภายใน ศูนย์การเรียนรู้ และจับคู่ ช่วยกันออกแบบผลิตภัณฑ์ จากลายจกแม่แจ่ม และ นำเสนอผลงานที่ละคู่”	- ควรเน้นการผลิตภาษาควบคู่กับการเรียนรู้ วัฒนธรรม โดยระบุคำอธิบายการเรียนรู้ใน แผนให้ชัดเจนขึ้น ได้แก่ ให้ผู้เรียนอธิบาย และสาธิตการทำพวงกุญแจจากลายจกแม่ แจ่ม	- ผู้วิจัยปรับข้อความเป็น “ให้ ผู้เรียนจับคู่อธิบายและสาธิต การออกแบบผลิตภัณฑ์จาก ลายจกแม่แจ่ม”

ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรม สอนสมุทร

ตาราง 26 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแผนการเรียนรู้เชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ผู้วิจัยระบุกิจกรรมการทัศนศึกษา ศึกษานอกชั้นเรียนคือ วัดพระ ธาตุดอยสุเทพ และพระ ตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์	- บางแผนควรปรับจำนวนกิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลา	- ผู้วิจัยปรับกิจกรรมการทัศนศึกษา โดยตัดกิจกรรมที่พระตำหนักภูพิง คราชนิเวศน์ออก และเปลี่ยนเป็นการ แนะนำสถานที่ดังกล่าวให้ผู้เรียน ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง
- ระบุข้อความในขั้นกระตุ้น การเรียนรู้ว่า “ผู้สอนสนทนา กับผู้เรียนระหว่างเดินทางก่อน ถึงวัด เกี่ยวกับประวัติ ข้อควร ปฏิบัติในการเข้าวัด”	- แผนที่ 1 กิจกรรมไปวัดดอยสุเทพ ควรปรับการอธิบายให้ชัดเจนขึ้น	- ผู้วิจัยปรับข้อความจาก “ผู้สอน สนทนากับผู้เรียน” เป็น “ผู้สอน อภิปรายกับผู้เรียนระหว่างเดินทาง ก่อนถึงวัด เกี่ยวกับประวัติ ข้อควร ปฏิบัติในการเข้าวัด”

ตาราง 26 (ต่อ)

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับข้อควรระวังในการนุ่งขึ้นตีนจกแม่แจ่ม	- แผนที่ 4 กิจกรรมการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรปรับการอธิบายให้ชัดเจน	- พูดอภิปรายกับผู้เรียนเกี่ยวกับข้อควรระวังในการนุ่งขึ้นตีนจกแม่แจ่ม
- แผนที่ 7 เรื่องลวดลายตีนจกแม่แจ่มผู้สอนสนทนาและกับผู้เรียนเรียนเกี่ยวกับลวดลายตีนจกแม่แจ่ม	- แผนที่ 7 ปรับคำอธิบายในขั้นตอนการจัดการเรียนเชิงรุก เรื่องลวดลายตีนจกแม่แจ่ม ให้ชัดเจน	- ผู้สอนอภิปรายกับผู้เรียนเรียนเกี่ยวกับลวดลายตีนจกแม่แจ่ม
- แผนที่ 7 เรื่องลวดลายตีนจกแม่แจ่มมี 3 กิจกรรมได้แก่ 1. ฟังวิทยากรบรรยาย 2. แบ่งกลุ่มเล่นเกมหาตีนจกแม่แจ่มทั้ง 16 ลาย 3. แนะนำสินค้าจากลายจกแม่แจ่ม 1 ชิ้น	- แผนที่ 7 ปรับจำนวนกิจกรรม เรื่องลวดลายตีนจกแม่แจ่ม ให้เหมาะสม	- แผนที่ 7 เรื่องลวดลายตีนจกแม่แจ่มเหลือ 2 กิจกรรม ได้แก่ 1. ฟังวิทยากรบรรยาย 2. แนะนำสินค้าจากลายจกแม่แจ่ม 1 ชิ้น
- รูปแบบการเขียนแผน ในแต่ละหัวข้อแบ่งย่อยตามหัวข้อย่อยของเนื้อหาในบทเรียนเป็นขั้นนำ-ขั้นสอน-ขั้นสรุป ทำให้อ่านยาก ข้ำซ้อน	- ปรับรูปแบบการเขียนแผนให้อ่านง่ายขึ้น	- ผู้วิจัยปรับแก้ โดย 1 แผนมี 3 ขั้นตอนหลักโดยไม่แยกย่อยตามหัวข้อย่อยของเนื้อหาในบทเรียน

3. แบบเรียน

ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรม สอนสมุทร

ตาราง 27 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบเรียนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- บทที่ 1 บทอ่าน ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดเชียงใหม่พิมพ์คำว่า พระกับ ตำนกแยกกัน	- ตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์ เช่น การตัดคำ	- นำคำว่า พระ พิมพ์ในบรรทัดต่อมา โดยไม่ฉีกคำเป็น “พระตำหนัก”
- หัวข้อตัวอย่างการพูด...	- บทเรียนที่ 1-5 หัวข้อ ตัวอย่างการพูด ให้เปลี่ยนคำว่า “การพูด” เป็น “บทพูด”	- ตัวอย่างบทพูด...

4. แบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 1

ผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

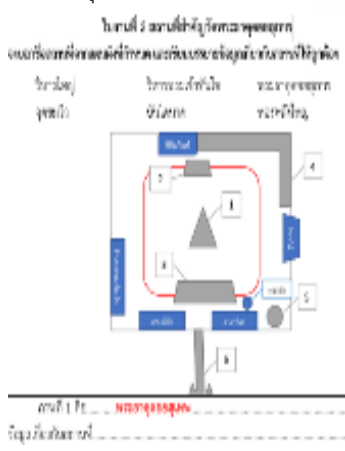
ตาราง 28 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 1 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- ให้ผู้เรียนสอบถามวิทยากร	- กิจกรรมวัดพระธาตุดอยสุเทพ ปรับคำสั่งให้ชัดเจน	- ให้ผู้เรียนตั้งคำถามวิทยากร
- เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ	- กิจกรรมที่โหล่งฮิมคาว ควรระบุคำสั่งให้ชัดเจน	- เรียนรู้จากการทำสายคล้องหน้ากากอนามัยจากผ้าฝ้าย

ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรม สอนสมุทร

ตาราง 29 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 1 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3

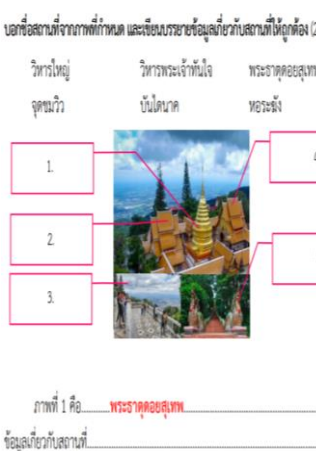
ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- รูปแบบภาพใบงานในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วัดดอยสุเทพ	- ปรับรูปแบบใบงานให้เหมาะกับผู้เรียนชาวต่างชาติ	- ผู้วิจัยปรับเป็นรูปภาพ เพื่อให้ผู้เรียนชาวจีนสามารถสังเกตได้ง่ายขึ้น

ใบงานที่ 3 สถานที่สำคัญวัดพระธาตุดอยสุเทพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วัดดอยสุเทพ

วัดพระธาตุดอยสุเทพ
วัดพระธาตุน้อย
วัดพระธาตุน้อย

ภาพที่ 1 เป็น ... พระธาตุดอยสุเทพ
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

บทคัดย่อที่จัดทำขึ้น และเขียนบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ให้ถูกต้อง (20 คะแนน)

วัดพระธาตุดอยสุเทพ
วัดพระธาตุน้อย
วัดพระธาตุน้อย

ภาพที่ 1 คือ ... พระธาตุดอยสุเทพ
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

ตาราง 29 (ต่อ)

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
- กิจกรรม ท้ายบทที่ 4 กิจกรรมที่ 1 ให่วงกลมหน้าข้อที่ถูกต้อง และแก้ไขข้อผิดให้ถูกต้อง	- กิจกรรมท้ายบททางกิจกรรมควรปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน 5. กิจกรรมท้ายบท	- ผู้วิจัยปรับแก้รูปแบบเป็นแบบ ✓ x
	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #f0f0f0;"> <p>กิจกรรมที่ 1 จงหาข้อความต่อไปนี้ แล้ววงกลมหน้าข้อที่ถูกต้อง และแก้ไขข้อผิดให้ถูกต้อง (10 คะแนน)</p> </div> <ol style="list-style-type: none"> การขอขึ้นต้นจดหมายถึงความพร้อมในการดำเนินงานของเรชิวาแม่แจ่ม ขึ้นต้นคำทักทายกับเรชิวาแม่แจ่มจนเกิดจดหมาย เรชิวาแม่แจ่มแจ้งเรื่องการขึ้นต้นจดหมายของตนจะช่วยให้ได้ต้นฉบับระบุชื่อที่ตั้ง 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #f0f0f0;"> <p>กิจกรรมที่ 1 จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อถูก ทำเครื่องหมาย X หน้าข้อผิดและแก้ไขให้ถูกต้องใช้เวลา 20 นาที (10 คะแนน)</p> </div> <ol style="list-style-type: none"> การขอขึ้นต้นจดหมายถึงความพร้อมในการดำเนินงานของเรชิวาแม่แจ่ม ขึ้นต้นคำทักทายกับเรชิวาแม่แจ่มจนเกิดจดหมาย เรชิวาแม่แจ่มแจ้งเรื่องการขึ้นต้นจดหมายของตนจะช่วยให้ได้ต้นฉบับระบุชื่อที่ตั้ง

5. แบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 2

ผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

ตาราง 30 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 2 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
-กิจกรรมการกราบพระที่วัดป่าแดดให้ผู้เรียนสาธิตการกราบพระ	-ปรับคำสั่งกิจกรรม ที่วัดป่าแดด จากการสาธิต เป็น ผีกราบพระตามที่วิทยากรสาธิต	-ให้ผู้เรียนฝึกการกราบพระตามวิทยากร

6. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้เชี่ยวชาญ ศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี จิรภาส

ตาราง 31 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
<p>- แบบทดสอบก่อนเรียนเรียงลำดับเนื้อหาตามบท บทละ 10 ข้อ ดังนี้</p> <p>- บทที่ 1 10 ข้อ</p> <p>- บทที่ 2 10 ข้อ</p> <p>- บทที่ 3 10 ข้อ</p> <p>- บทที่ 4 10 ข้อ</p> <p>- บทที่ 5 10 ข้อ</p>	<p>- จัดหมวดหมู่ของแบบทดสอบก่อนเรียนตามสาระการเรียนรู้และกระจายน้ำหนักจำนวนข้อสอบให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์</p> <p>- แทนการเรียงลำดับเนื้อหาตามบท</p>	<p>- แบบทดสอบก่อนเรียนเรียงลำดับเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ ดังนี้</p> <p>- ตีแจกแม่แจ่ม 10 ข้อ</p> <p>- การพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 10 ข้อ</p> <p>- ภาษาถิ่น 5 ข้อ</p> <p>- ความรู้ไทย-จีน 5 ข้อ</p> <p>- แหล่งเรียนรู้เชียงใหม่ 10 ข้อ</p> <p>- ความรู้ด้านวัฒนธรรม 10 ข้อ</p>
<p>- เน้นการทดสอบแยกเป็นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในรูปแบบปรนัยโดยมีคำถามเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมแม่ของผู้เรียนเกี่ยวกับการแต่งกาย การรับประทานอาหาร ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์มงคล</p>	<p>- แบบทดสอบหลังเรียนควรเน้นการทดสอบทักษะทางภาษาไทยที่สามารถรวมการทดสอบทักษะหลายด้านของผู้เรียน และการนำไปประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมแม่ของผู้เรียน</p>	<p>- ผู้วิจัยกำหนดชิ้นงานหลังเรียนเพิ่ม 1 ชิ้นโดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปความรู้และเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของวัฒนธรรมไทยถิ่นเหนือกับวัฒนธรรมแม่ของผู้เรียน เพื่อวัดความรู้และทักษะทางภาษาไทยให้ครบทุกทักษะ</p>

ผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

ตาราง 32 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2

ก่อนการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ	สิ่งที่แก้ไข
<p>- ตัวอย่างคำถามข้อที่ยาก</p> <p>45. ข้อใดกล่าวถึงอาหารที่มีชื่อเสียงของ เชียงใหม่ไม่ถูกต้อง</p> <p>ก. ขนมจีนน้ำเงี้ยวคล้ายกับหมี่เซียง (过桥米线) ของจีน</p> <p>ข. ใส่อั่วทำจากหมูผสมกับสมุนไพรรสเปรี้ยวและเผ็ด</p> <p>ค. ชาวล้านนานิยมรับประทาน แคนหมูคู่กับน้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกตาแดง</p> <p>ง. น้ำพริกฮ่องและหงซานใต้ (红三剁) ของชาวจีนยูนนาน มีส่วนประกอบคล้ายกัน</p>	<p>- แบบทดสอบก่อนเรียน ยากเกินไป</p>	<p>- ผู้วิจัยปรับคำถามให้ง่ายขึ้น</p> <p>45. อาหารที่มีชื่อเสียงของ เชียงใหม่ข้อใดคล้ายกับหมี่เซียง (过桥米线) ของจีน</p> <p>ก. ขนมจีนน้ำเงี้ยว</p> <p>ข. ใส่อั่ว</p> <p>ค. น้ำพริกหนุ่ม</p> <p>ง. น้ำพริกฮ่อง</p>
<p>- เดิมไม่มีคำถามเกี่ยวกับการกราบพระ</p>	<p>- แบบทดสอบก่อนเรียน ขาดข้อมูลทางวัฒนธรรม บางประเด็น ได้แก่ การกราบ</p>	<p>- ตั้งคำถามเกี่ยวกับการกราบ</p> <p>13. บุคคลในข้อใดกราบพระแบบไทยถูกต้อง</p> <p>ก. ลูฟิงกราบพระ 2 ครั้ง</p> <p>ข. ถึงอันนั่งขัดสมาธิกราบพระ</p> <p>ค. หลินปิงกราบพระโดยนอนราบกับพื้น</p> <p>ง. ซานข่ายกราบพระโดยให้หน้าผาก แชน และเข่า สัมผัสพื้น</p>

4.3 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ปรับปรุงตามผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (นานาชาติ) จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยทดลองเครื่องมือวิจัยระหว่างวันที่ 5-16 เมษายน 2564 ณ ห้องลายสือไทยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เพื่อตรวจสอบและประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง และหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น

การทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try Out) ครั้งที่ 1 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระยะเวลาที่ 1 เป็นการเตรียมความรู้จากบทอ่านในชั้นเรียนช่วงเช้าจำนวน 3 ชั่วโมง ก่อนนำความรู้ไปต่อยอดการทำกิจกรรมทัศนศึกษาออกชั้นเรียนในช่วงบ่าย 3 ชั่วโมง ซึ่งสามารถดำเนินการจนครบกระบวนการถึงบทที่ 4 เท่านั้น เพราะการจัดการเรียนรู้ในบทที่ 5 เริ่มเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รอบที่ 2 ตั้งแต่เดือนเมษายน - กรกฎาคม 2564 (คณะกรรมการโรคติดต่อเชียงใหม่, 2564) ทำให้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในกระบวนการทดลองเครื่องมือวิจัยต้องปิดชั่วคราว และกลุ่มผู้เรียนชาวจีนต้องเดินทางกลับประเทศจีน ผู้วิจัยจึงต้องยุติการทดลองเครื่องมือวิจัย และไม่สามารถดำเนินการได้ครบกระบวนการ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากเดิมภาคเช้าเป็นการเรียนเนื้อหาในบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ก่อนไปทัศนศึกษาออกชั้นเรียนในภาคบ่าย เปลี่ยนเป็นระยะเวลาที่ 1 คือการเรียนเนื้อหาในชั้นเรียนต่อเนื่องกันจนครบทั้ง 5 เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจก่อน แล้วจึงนำผู้เรียนไปต่อยอดความรู้โดยการทัศนศึกษาออกชั้นเรียนในระยะเวลาที่ 2 ติดต่อกันจำนวน 3 วัน รวม 5 สถานที่ จากนั้นจึงนำกลุ่มทดลองไปเรียนรู้เพิ่มเติมและตรวจสอบความรู้โดยไปทัศนศึกษาที่อำเภอแม่แจ่มในระยะเวลาที่ 3 เน้นการฝึกประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงสรุปความรู้ในชั้นเรียนเพื่อประเมินความรู้และทักษะภาษาไทยในระยะเวลาที่ 4 ในรูปแบบการทดสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยววัฒนธรรมจำนวน 5 ครั้ง และทำชิ้นงานเพื่อแนะนำข้อมูลการท่องเที่ยวจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” เป็นขั้นตอนสุดท้าย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เปลี่ยนกลุ่มทดลองจากผู้เรียนชาวจีนชั้นปีที่ 3 เป็นชั้นปีที่ 4 ที่มีระดับความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมระดับสูงใกล้เคียงกับคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนด โดยผู้วิจัยได้สำรวจกลุ่มผู้เรียนชาวจีนที่ศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนและ

พำนักในจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่า มีผู้เรียนชาวจีนที่คงอยู่น้อยมาก และเริ่มกลับบ้านเนื่องจากเชียงใหม่มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรง ผู้เรียนชาวจีนเกิดความกังวลจึงมีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างจำกัด

การทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try Out) ครั้งที่ 2 เริ่มทดลองเครื่องมือวิจัยใหม่ในระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน 2564 เป็นกลุ่มผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 4 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ทดลองประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการเรียนรู้เชิงรุก แบบเรียน แบบฝึกหัด การฝึกปฏิบัติ และชิ้นงาน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร

ขั้นตอนการทดลองใช้และการหาคุณภาพหลักสูตร มีดังนี้

4.3.1 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ระยะเวลาการทดลอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน

4.3.2 ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อทดสอบความสามารถทางภาษาไทย ทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวม 100 คะแนน ประกอบด้วยดังนี้

ตาราง 33 แสดงรายละเอียดของข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ใช้ทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

ชนิดข้อสอบ	รูปแบบ	รายละเอียด
การฟัง	แบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก	จำนวน 25 ข้อ คิดเป็น 20 คะแนน
การอ่าน	แบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก	จำนวน 25 ข้อ คิดเป็น 20 คะแนน
การพูด	การพูดนำเสนอข้อมูล	จำนวน 1 ข้อ คิดเป็น 40 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2 หัวข้อ และให้ผู้เรียนเลือกพูดเพียง 1 หัวข้อ
การเขียน	แบบอัตนัย	จำนวน 1 ข้อ คิดเป็น 20 คะแนน โดยกำหนดหัวข้อการเขียนเกี่ยวกับการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน 2 หัวข้อ และให้ผู้เรียนเลือกเขียนเพียง 1 หัวข้อ

4.3.3 จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ เวลาตลอดหลักสูตร 60 ชั่วโมง ดังนี้

ตาราง 34 แสดงระยะเวลาการดำเนินการทดลองเครื่องมือวิจัยของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่	รูปแบบการทดลอง	รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง
1	ในชั้นเรียน	- การทดสอบก่อนเรียน การเรียนรู้เนื้อหาจาก บทเรียนจำนวน 5 บท เพื่อเตรียมความพร้อมก่อน ทัศนศึกษา จำนวน 18 ชั่วโมง และการทัศนศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 15 ชั่วโมง	33
2	นอกชั้นเรียน	- การทัศนศึกษานอกชั้นเรียน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	18
3	ในชั้นเรียน	- การสรุปความรู้หลังการทัศนศึกษา การนำเสนอ ชิ้นงานคลิป VDO ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมจากตื่นจกแม่แจ่ม และการทดสอบหลัง เรียน	9
รวม			60

4.3.4 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน

4.3.5 ผู้วิจัยตรวจแบบฝึก ชิ้นงาน และแบบทดสอบ บันทึกคะแนนและประมวลผลข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเครื่องมือวิจัย

1. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร (E_1/E_2) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดประสิทธิภาพเป็น 75/75 เนื่องจากวัตถุประสงค์การวิจัยนี้คือ เพื่อพัฒนาทักษะทาง ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวจีน ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนและพัฒนา ตลอดจนไม่สามารถผ่านเกณฑ์กำหนดในเวลาที่กำหนดในชั้นเรียนหรือขณะเรียน จึงไม่สามารถตั้ง

เกณฑ์สูง 90/90 85/85 80/80 ได้ตั้งเช่นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เน้นวัดความรู้ ความจำ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 10)

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทุกส่วนที่ได้จากการทำแบบฝึกปฏิบัติ กิจกรรม หรืองานที่ทำระหว่างเรียนทั้งที่เป็นกิจกรรมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนของทุกคน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกปฏิบัติ กิจกรรมหรืองานทุกชิ้นรวมกัน

N แทน จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum F$ แทน ผลรวมของคะแนนการประเมินหลังเรียนของทุกคน

B แทน คะแนนเต็มของการประเมินหลังเรียน ประกอบด้วยผลการทดสอบหลังเรียนและจากการประเมินงานสุดท้าย

N แทน จำนวนผู้เรียน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ ตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนร้อยละ 80-100	หมายถึงผลการเรียน	ดีมาก
คะแนนร้อยละ 70-79	หมายถึงผลการเรียน	ดี
คะแนนร้อยละ 60-69	หมายถึงผลการเรียน	พอใช้
คะแนนร้อยละ 50-59	หมายถึงผลการเรียน	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
คะแนนร้อยละ 0-49	หมายถึงผลการเรียน	ต่ำกว่าเกณฑ์

2. การหาประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) (เผชิญ กิจระกา และสมนึก ภัททิยธนี, 2545, น. 34) เพื่อหาว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าจากพื้นฐานความรู้ความสามารถเดิมหลังการจากเรียนจบหลักสูตร ใช้สูตรดังนี้

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{Total - P_1}$$

เมื่อ P_1 แทน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน
 P_2 แทน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน
 Total แทน ผลคูณของจำนวนผู้เรียนกับคะแนนเต็ม

โดยค่าประสิทธิผล (E.I.) ควรมีค่า 0.50 ขึ้นไป และมีค่าเป็นไปได้สูงที่สุดคือ 1 หากติดลบ แสดงว่าผลสอบก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียนหรือนวัตกรรมไม่มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล (มานิตย์ อาชานอก, 2561, น. 18)

ผลการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try Out) ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และประมวลผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนได้ดังตาราง

ตาราง 35 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

คนที่	คะแนนก่อนและ หลังเรียน	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	รวม
		20	40	20	20	100
1	ก่อน	12	26	13	11	62
	หลัง	15	35	18	17	87
2	ก่อน	11	22	14	10	57
	หลัง	14	34	15	15	82
3	ก่อน	13	24	11	7	55
	หลัง	13	32	14	14	78
	P1			174		
	P2			247		
	Total			100		

จากตารางพบว่า ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของผู้เรียนทุกคนคือ 174 และผลรวมของคะแนนหลังเรียนของผู้เรียนทุกคนคือ 247 โดยมีคะแนนเต็มเท่ากับ 100 ดังนั้นค่าประสิทธิผล (E.I.) จึงมีค่าเท่ากับ 0.58 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือวิจัยมีประสิทธิผล สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจนแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นจากพื้นฐานเดิมของผู้เรียนได้จริง และแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาคะแนนของผู้เรียนรายบุคคลพบว่า ผู้เรียนทุกคนมีผลคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนทุกคน ทั้งนี้หลักสูตรเน้นฝึกทักษะการพูดเป็นสำคัญจึงมีสัดส่วนคะแนนการพูดร้อยละ 40 เพราะเมื่อจบหลักสูตรผู้เรียนจะต้องเป็นผู้นำการท่องเที่ยว หรือแนะนำข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ปรับไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป ทั้งนี้หากพิจารณาคะแนนของผู้เรียนคนที่ 2 จะพบว่า มีพัฒนาการด้านการพูดมากที่สุด คือจากคะแนน 22 คะแนนเพิ่มเป็น 34 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30 ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนจะพบว่า เดิมผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก กลัวพูดผิด และพูดเสียงเบา แต่เมื่อผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้คิด ปฏิบัติด้วยตนเองและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนผ่านกิจกรรมเชิงรุกต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับเพื่อนและผู้สอนมากขึ้น จึงกล้าที่จะแสดงออก กล้าซักถามมากยิ่งขึ้น ประกอบกับเมื่อได้รับคำชมหรือกระตุ้นให้ฝึกพูดก็จะยินดี และกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ

การจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียนของผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย มีคะแนนการประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย คะแนนจากการทำแบบฝึกเพื่อทบทวนความรู้ ความเข้าใจหลังเรียนเนื้อหาในบทที่ 1-5 รวม 150 คะแนน จากนั้นผู้เรียนจะนำความรู้ไปปรับใช้กับการทำกิจกรรมทัศนศึกษาจากแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนทั้ง 5 บทซึ่งเป็นสถานที่ภายในตัวเมืองเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจและการใช้ทักษะทางภาษาไทยเพื่อการเป็นผู้นำการท่องเที่ยวจากการปฏิบัติและทำชิ้นงาน คะแนนรวม 150 คะแนน และการประเมินผลครั้งสุดท้าย คือการวัดผลจากการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ตื่นจนแม่แจ่ม จำนวน 3 วัน โดยศึกษาเรียนรู้แหล่งภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมวันละ 2 แห่งเพื่อวัดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ และความจำระยะยาวของผู้เรียนจากการฝึกปฏิบัติเพื่อสรุปและสร้างความรู้ด้วยตัวเอง รวม 180 คะแนน มีผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตาราง 36 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากการทำแบบฝึกในชั้นเรียน

คะแนนระหว่างเรียน					
คนที่ บทที่	1 (30)	2 (30)	3 (30)	ค่าเฉลี่ยรวมรายบท คิดเป็นร้อยละ	ระดับคุณภาพ
แบบฝึกบทที่ 1	20	16	22	64.44	ปานกลาง
แบบฝึกบทที่ 2	24	24	25	81.11	ดีมาก
แบบฝึกบทที่ 3	25	23	24	80	ดีมาก
แบบฝึกบทที่ 4	28	26	25	87.78	ดีมาก
แบบฝึกบทที่ 5	26	25	25	84.44	ดีมาก
คะแนนรวม	123	114	121		
คะแนนเฉลี่ยรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ	82	76	80.67		
ระดับ ผลการเรียน	ดีมาก	ดี	ดีมาก		

การพิจารณาคะแนนระหว่างเรียน ด้านแบบฝึกบทที่ 1-5 มาจากคะแนนการทำแบบฝึกหัด ชิ้นงาน และกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ผู้วิจัยพบว่า ในบทเรียนแรกมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่ ผู้เรียนทำคะแนนได้น้อยเมื่อเทียบกับบทอื่น ๆ คือมีค่าเฉลี่ยรายบทคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 64.44 ระดับคุณภาพปานกลาง และผู้เรียนมีคะแนนสูงสุดคือ 22 20 และ 16 คะแนน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการปรับตัวในคาบเรียนแรก และขาดการศึกษาข้อมูลมาก่อนล่วงหน้า จากการสอบถามพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเชียงใหม่ในด้านภูมิประเทศ และมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเรียนที่เมืองไทย จึงขาดโอกาสที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง แต่เมื่อเข้าร่วมโครงการวิจัยและทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนตลอดช่วงการทดลองทำให้ผู้เรียนเริ่มมีความรู้และสนใจสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น คะแนนระหว่างเรียนแบบฝึกหัดบทที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยรายบทร้อยละ 81.11 ระดับดีมาก ผู้เรียนมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน จำนวน 1 คน และ 24 คะแนน จำนวน 2 คน ระดับผลการเรียนดีมากเนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน สนใจและตื่นตัวในการแสวงหาความรู้

ศึกษาข้อมูลก่อนเข้าเรียน และเริ่มปรับตัวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น จึงมีผลคะแนนเพิ่มขึ้นจากคะแนนแบบฝึกหัดบทที่ 1

ด้านผลการวิเคราะห์คะแนนระหว่างเรียนแบบฝึกหัดบทที่ 3 เป็นบทเรียนที่มีเนื้อหาหายาก มีคำราชาศัพท์ปรากฏในบทอ่านจำนวนมาก และเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับผู้เรียน เพราะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสตรีชั้นสูง และสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงมีคะแนนเฉลี่ยรายบทร้อยละ 80 ระดับดีมาก ผู้เรียนสามารถทำคะแนนได้สูงสุด 25 23 24 ตามลำดับซึ่งเป็นคะแนนในระดับดี เนื่องจากผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนและกล้าที่จะถามเมื่อไม่เข้าใจ

บทที่ 4 มีผู้ได้คะแนนระหว่างเรียนสูงสุด 28 คะแนน รองลงมาคือ 26 คะแนน จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นคะแนนระดับสูงเมื่อเทียบกับบทอื่น และมีค่าเฉลี่ยรายบทคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 87.78 ระดับคุณภาพดีมาก อาจเนื่องด้วยบทเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับการนุ่งขึ้นตีนจกในโอกาสสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยฝึกนุ่งผ้าถุง และมีโอกาสนุ่งผ้าถุงไปทัศนศึกษาและทำกิจกรรมการต่อรองราคา เลือกรื้อเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับแบบล้านนา ถือเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้ พยายามตอบคำถามในใบงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้การทำกิจกรรมราบรื่น สนุกสนาน ผู้เรียนจดจำความรู้ได้ดี ส่งผลให้มีคะแนนระหว่างเรียนในระดับสูง

บทเรียนที่ 5 มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่มให้มีมูลค่าสูงขึ้น คะแนนระหว่างเรียนสูงที่สุดคือ 26 คะแนน รองลงมาคือ 25 คะแนน เห็นได้ว่าผู้เรียนทุกคนมีคะแนนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ยรายบทเป็นร้อยละเท่ากับ 84.44 ระดับคุณภาพดีมาก ทั้งนี้อาจเกิดจากเนื้อหาในบทดังกล่าวเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติมากกว่าการรับสารจากการอ่านและการฟังเพียงอย่างเดียว ประกอบกับผู้เรียนมีความคุ้นชินกับการจัดการเรียนรู้มากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนเปิดใจ และพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างเต็มที่ แม้จะมีเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นแต่ผู้เรียนก็ยังตื่นตัวที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา มุ่งมั่นที่จะทำแบบฝึก ชิ้นงาน และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ทำให้ผลคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดี

หลังจากวัดผลการเรียนรู้จากการทำแบบฝึกในชั้นเรียนแล้ว ผู้เรียนจะนำความรู้ไปใช้ และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากการทัศนศึกษานอกชั้นเรียน ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนระหว่างเรียนด้านการทัศนศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการทัศนศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 วัน วันละ 1 สถานที่ และระยะที่ 2 ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในอำเภอแม่แจ่ม จำนวน 3 วัน ดังนี้

ตาราง 37 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนนอกชั้นเรียนทัศนศึกษาตัวเมืองเชียงใหม่

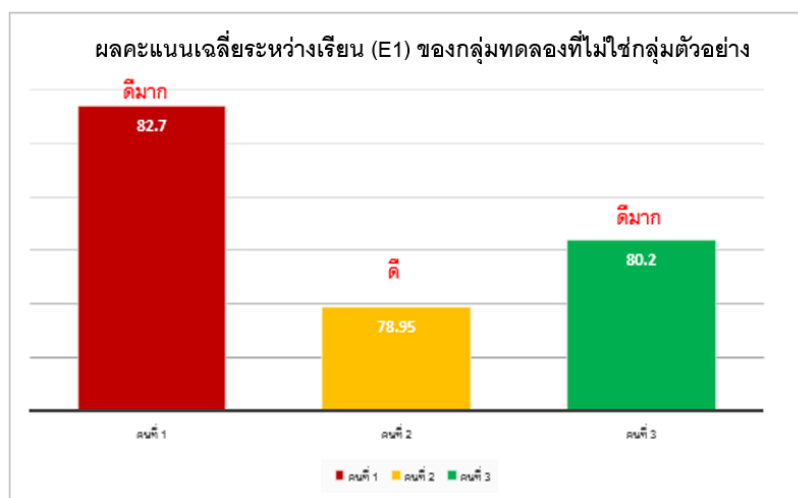
คะแนนระหว่างเรียน						
คนที่ ครั้งที่	1 (30)	2 (30)	3 (30)	ค่าเฉลี่ยรวม คิดเป็นร้อยละ	ระดับคุณภาพ	
ทัศนศึกษา 1	23	22	23	75.56	ดี	
ทัศนศึกษา 2	24	22	22	75.56	ดี	
ทัศนศึกษา 3	24	21	23	75.56	ดี	
ทัศนศึกษา 4	24	23	26	81.12	ดีมาก	
ทัศนศึกษา 5	25	26	23	82.23	ดีมาก	
คะแนนรวม	120	114	117			
คะแนนเฉลี่ยรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ	80	76	78			
ระดับผลการเรียน	ดีมาก	ดี	ดี			

การทัศนศึกษานอกชั้นเรียนในตัวเมืองเชียงใหม่ เน้นให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความรู้พื้นฐานจากบทเรียนที่ 1-5 การทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติด้วยตนเองโดยเฉพาะการทัศนศึกษาที่ 2-5 ซึ่งต้องอาศัยความรู้ประสบการณ์ และการใช้ทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมค่อนข้างมากเนื่องจากเป็นสถานที่ทางวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และมีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ซึ่งมีคำศัพท์เฉพาะเข้าใจยาก ประกอบกับผู้เรียนมีภาระงานจากการเรียนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ค่อนข้างมาก จึงมีเวลาทบทวนเนื้อหา และฝึกพูดน้อยทำให้ผลคะแนนการทัศนศึกษาในระยะแรกน้อยกว่าคะแนนแบบฝึกในชั้นเรียน

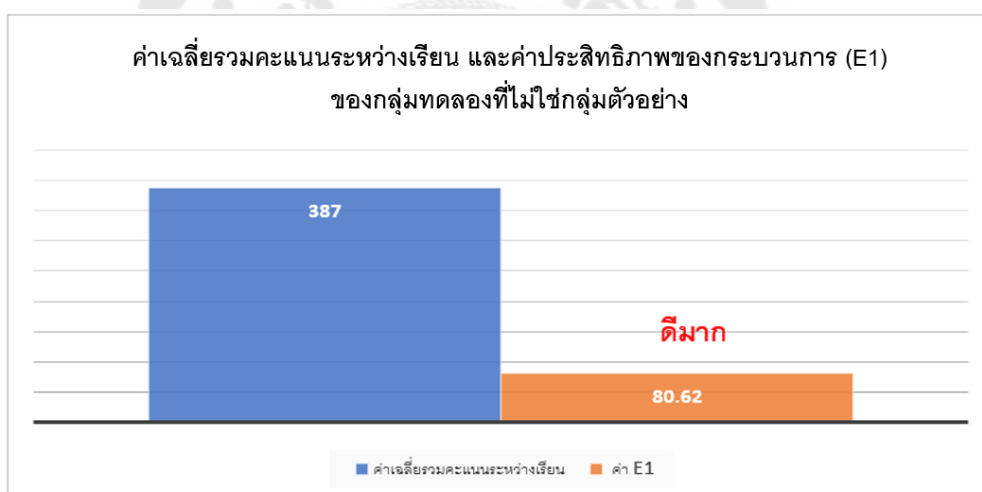
ตาราง 38 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนนอกชั้นเรียนทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม

คะแนนระหว่างเรียน					
คนที่ ครั้งที่	1 (60)	2 (60)	3 (60)	ค่าเฉลี่ยรวม คิดเป็นร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ทัศนศึกษา 6	50	53	51	78.89	ดี
ทัศนศึกษา 7	46	55	50	88.34	ดีมาก
ทัศนศึกษา 8	46	51	49	83.34	ดีมาก
คะแนนรวม	142	159	150		
คะแนนเฉลี่ยรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ	78.89	88.33	84.44		
ระดับผลการเรียน	ดี	ดีมาก	ดีมาก		

คะแนนการทัศนศึกษาระยะที่ 2 เป็นผลคะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 วัน รวม 7 สถานที่ โดยแต่ละสถานที่แบ่งเป็นกิจกรรมจากไปงาน 10 คะแนน และกิจกรรมการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 20 คะแนน รวม 30 คะแนน เมื่อพิจารณาคะแนนการทัศนศึกษา 6-8 พบว่า การทัศนศึกษาในวันแรกผู้เรียนมีคะแนน สูงสุดคือ 50 คะแนน และต่ำสุด 46 คะแนน เนื่องจากสถานที่แรกวิทยากรเป็นพระสงฆ์ ในขณะที่บรรยายมีคำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับพุทธศาสนาจำนวนมาก และเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติพระพุทธรูปเจ้าซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เรียนให้ความสนใจน้อย ทำให้ไม่เข้าใจสิ่งที่วิทยากรบรรยาย แต่เมื่อพิจารณาคะแนนการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาวันที่ 2 และ 3 มีผลคะแนนสูงขึ้นเนื่องจากผู้เรียนสนใจกิจกรรมเกี่ยวกับกระบวนการผลิตดินจกแม่แจ่มค่อนข้างมาก และได้ลงมือทำด้วยตนเองทุกขั้นตอน รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงในการนึ่งขึ้นดินจกทำบุญตามประเพณี ผู้เรียนจึงเข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมไทยถิ่นเหนืออย่างลึกซึ้ง ทำให้จดจำข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และความรู้สึกได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ภาพประกอบ 48 ผลคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายรายบุคคล

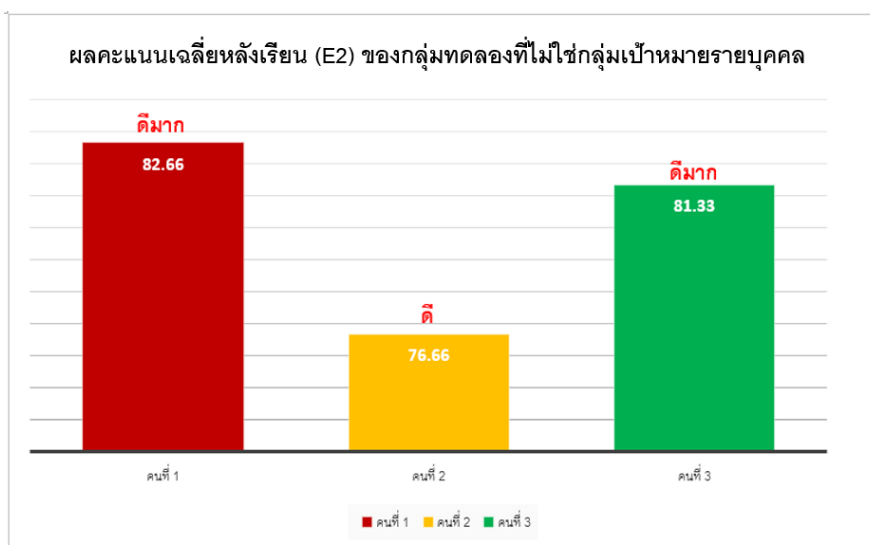

ภาพประกอบ 49 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างเรียน และค่าประสิทธิภาพ E1 ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

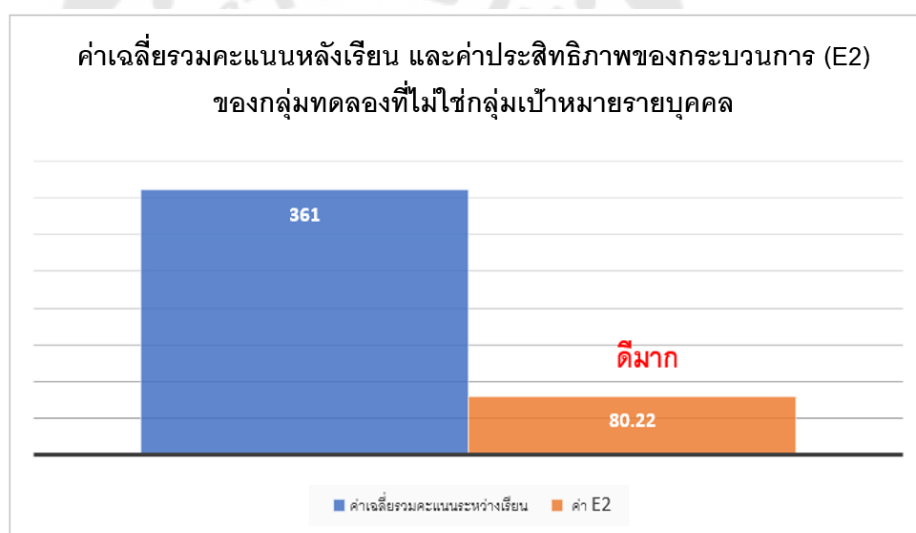
จากตารางแสดงคะแนนระหว่างเรียน สามารถหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) จากผลรวมของคะแนนทุกส่วนที่ได้จากการทำแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรม หรืองานที่ทำระหว่างเรียนทั้งที่เป็นกิจกรรมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนของผู้เรียนทุกคนเท่ากับ 1,161 คะแนน จำนวนผู้เรียนเท่ากับ 3 คนและผลคะแนนรวมของคะแนนเต็มของคะแนนแบบฝึกหัดชิ้นงาน หรือกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ 480 คะแนน จึงได้ค่า E1 เท่ากับ 80.62

ตาราง 39 แสดงคะแนนหลังเรียน (E2) จากการสอบพูด และทำชิ้นงานของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

คะแนนประเมินหลังเรียน										
คนที่	คะแนนทดสอบหลังเรียน						ชิ้นงาน	รวม 150	คะแนน ค่าเฉลี่ย รายบุคคล	ระดับ ผล การ เรียน
	บทที่	บทที่	บทที่	บทที่	บทที่	รวม				
	1	2	3	4	5					
	20	20	20	20	20	100	50			
1.	16	16	15	18	17	82	42	124	82.66	ดีมาก
2.	14	15	15	16	18	78	37	115	76.66	ดี
3.	16	15	16	18	16	81	42	122	81.33	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย รวม									80.22	ดีมาก
ΣF						361				
B						150				
N						3				
E2									80.22	

ภาพประกอบ 50 ผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายรายบุคคล

ภาพประกอบ 51 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างเรียน และค่าประสิทธิภาพ E2 ของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

จากตาราง 39 แสดงคะแนนหลังเรียน สามารถหาค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) จากผลคะแนนรวมของคะแนนหลังเรียนที่ได้จากการเก็บคะแนนการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน 5 ครั้ง และชิ้นงานคลิปวิดีโอการพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากต้นจกแม่แจ่ม เท่ากับ 361 คะแนน จำนวนผู้เรียนเท่ากับ 3 คน และมีคะแนนรวมของคะแนนเต็มของคะแนนแบบฝึกหัด ชิ้นงาน หรือกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ 150 คะแนน จึงได้ค่า E2 เท่ากับ 80.22

ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จากคะแนนระหว่างเรียน E1 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนหลังเรียน E2 มีค่าเท่ากับ 80.62/80.22 ซึ่งสูงกว่าค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E1/ E2 ที่หลักสูตรกำหนดไว้ 75/75 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง แม้ว่าค่า E2 สูงกว่า E1 เล็กน้อย ซึ่งอาจเกิดจากการสอบหลังเรียนเน้นการวัดทักษะการพูดซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน นอกเหนือจากเวลาในชั้นเรียน ผู้เรียนจึงมีเวลาค่อนข้างจำกัดเนื่องจากอยู่ในช่วงเวลาที่ผู้เรียนต้องเตรียมตัวทบทวนบทเรียนเพื่อสอบเก็บคะแนนของรายวิชาในหลักสูตรปริญญาตรีทำให้มีเวลาการฝึกฝนไม่เพียงพอ จึงทำให้มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนระหว่างเรียนเล็กน้อย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนทั้ง 3 คนถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80-89 มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 2 คน และค่าเฉลี่ยร้อยละ 70-79 ซึ่งอยู่ในระดับดี จำนวน 1 คน ทั้งนี้หากพิจารณาคะแนนหลังเรียนจากบทเรียนแรกถึงบทเรียนสุดท้ายแสดงให้เห็นว่าหลังจากที่ผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และทบทวนความรู้จากการทำแบบฝึกหัด ชิ้นงาน การทำกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกระหว่างเรียนและหลังเรียนทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์และมีทักษะทางภาษาไทยที่ดีขึ้นตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยอยู่ในระดับดี แม้ว่าคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนระหว่างเรียนเล็กน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะคะแนนหลังเรียนมาจากการวัดผลจากการพูดซึ่งเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ในการสื่อสาร ประกอบกับระยะเวลาในการฝึกฝนและเตรียมตัวมีจำกัด จากคะแนนที่ปรากฏแสดงพัฒนาการทางการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างชัดเจน ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ข้อมูลครบถ้วน สอดแทรกข้อมูลวัฒนธรรมแม่เชื่อมโยงกับเรื่องที่พูด เลือกใช้ภาษาได้เหมาะสม และพูดเป็นธรรมชาติมากขึ้น สอดคล้องกับคะแนนหลังเรียนในบทที่ 4 และ 5 มีคะแนนมากที่สุด คือ 18 คะแนน รองลงมาคือ 17 คะแนน และ 16 คะแนนตามลำดับ ซึ่งถือเป็นคะแนนระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเมื่อเสร็จกระบวนการทดลองเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อสร้างความรู้และพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน สรุปได้ดังนี้

ตาราง 40 แสดงความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1.	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4.33	มาก
2.	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีรูปแบบน่าสนใจ และหลากหลาย	5	มากที่สุด
3.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน	5	มากที่สุด
4.	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การเรียนสนุก	4.67	มากที่สุด
5.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด	4.67	มากที่สุด
6.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	5	มากที่สุด
7.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำความรู้ได้ยาวนานยิ่งขึ้น	5	มากที่สุด
8.	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนได้จริง	5	มากที่สุด
9.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	5	มากที่สุด
10.	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสม	4.33	มาก
รวม		4.8	มากที่สุด

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.8 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยรายการประเมินสูงสุดมีค่าเฉลี่ย 5 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีจำนวน 6 รายการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีรูปแบบน่าสนใจและหลากหลาย กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำความรู้ได้ยาวนานยิ่งขึ้น

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนได้จริง และกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมาคือรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ย 4.67 จำนวน 2 รายการ ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเช่นกัน ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การเรียนสนุก และกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด ส่วนรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 4.33 ระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ หัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสม สอดคล้องกับตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกดังต่อไปนี้

ตาราง 41 แสดงความคิดเห็นของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความคิดเห็น
1	กิจกรรมสนุก แต่บางครั้งกิจกรรมมีจำนวนมากทำให้เหนื่อยน้อย ชอบวิธีการปฏิบัติด้วยตัวเองที่สุดทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนและจำได้ง่ายขึ้น
2	ชอบการเรียนแบบนี้ การสื่อสารตัวต่อตัว เพราะจดจำความรู้ได้ยาวนานยิ่งขึ้น และชอบลงมือปฏิบัติเพราะสนุกมาก ๆ วิธีสอนแบบนี้ผ่อนคลายมากขึ้นเรียน ชอบบรรยากาศคลาสนี้
3	วิธีเรียนสนุก ได้เรียนรู้มากขึ้น และกล้าพูดภาษาไทย ช่วยกระตุ้นให้คิดมากขึ้น แต่บางวิธียาก เช่น การตั้งคำถาม ยากนิดหน่อย ต้องคิดเยอะ บทบาทสมมติยาก เพราะต้องใช้ภาษาให้ถูกและแสดงท่าทาง เสียงด้วย แต่ก็ชอบเรียนแบบนี้ค่ะ เพราะช่วยพัฒนาการพูดภาษาไทยให้ดีขึ้น
4	วิธีการเรียนดีมาก และเข้าใจ ตื่นเต้นที่จะได้เรียน ช่วยเพิ่มทักษะการพูดเพื่อการท่องเที่ยวได้จริงและอยากให้มีเวลาทัศนศึกษาที่แม่แจ่มมากขึ้น เพราะมีวัฒนธรรมและมีสถานที่น่าสนใจหลายที่แต่เวลาไม่พอ
5	หนูชอบเรียนแบบช่วยกันตอบคือ พูดรอบวง เพราะทุกคนช่วยกันเรียน รู้สึกสนุก ทุกคนต้องช่วยกันคิดแล้วบอกความรู้ที่ละคนจนครบ
6	ตอนนี้ฉันชอบเรียนภาษาไทยขึ้น ฉันจะจำข้อมูลทุกครั้งก่อนเข้าเรียน วิธีเรียนแบบนี้ฉันสามารถเรียนรู้ได้มาก ช่วยให้ฉันพูดภาษาไทยเก่งขึ้น และช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวได้จริง ฉันโชคดีที่พบคุณ และมีความสุขทุกครั้งที่เราเรียน
7	ฉันชอบวิธีการนี้ ผลัดกันถามคำถามทำให้ได้คิดด้วยตนเอง เราชอบเรียนแบบนี้ ในใจฉันสอนพวกเราให้จดเยอะ ๆ ไม่สนุก

เมื่อผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยกับกลุ่มทดลองเสร็จตามกระบวนการ แล้วจึงสรุปผลการทดลองเครื่องมือวิจัย และรายงานผลให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททราบ และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำ ดังรายละเอียดดังนี้

ตาราง 42 แสดงตัวอย่างการแก้ไขแผนการเรียนเชิงรุกหลังจากทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมาย

แผนที่	บท/หัวข้อ	ก่อนแก้ไข	ข้อเสนอแนะ	หลังแก้ไข
1	การพูดบรรยายเพื่อ การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	- ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกัน และฝึกพูดตาม ตัวอย่างในบทเรียน 30 นาที	- เพิ่มเวลาฝึกพูด	- ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกัน และฝึกพูดตาม ตัวอย่างในบทเรียน 50 นาที
2	ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับซินติเนจ แม่แจ่ม	- 4. ผู้สอนให้ ตัวแทนผู้เรียนพูดถึง หมีเขี้ยวของจีนเพื่อ เชื่อมโยงกับเนื้อหา การพูดพรรณนา	- เปลี่ยนตัวอย่าง ข้อมูลเป็นหมวด เครื่องแต่งกาย เพราะเป็นเรื่องที่ ผู้เรียนสนใจและ เชื่อมโยงกับเรื่องที่ สอนได้ง่ายขึ้น	- 4. ผู้สอนให้ ตัวแทนผู้เรียน พูด ถึงก๊ีฟ้าของจีนเพื่อ เชื่อมโยงกับเนื้อหา การพูดพรรณนา
6	ทัศนศึกษาวัด ป่าแดด	- พระสงฆ์เป็น วิทยากร	- เปลี่ยนวิทยากร จากเดิมเป็น พระสงฆ์เปลี่ยนเป็น ผู้วิจัยบรรยายเพื่อให้ ผู้เรียนชาวจีนเข้าใจ ได้ง่ายขึ้น	- ผู้วิจัยเป็นวิทยากร

ตาราง 43 แสดงตัวอย่างการแก้ไข แบบเรียนหลังจากทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

บท/หัวข้อ	ก่อนแก้ไข	ข้อเสนอแนะ	หลังแก้ไข
บทที่ 3 หัวข้อความรู้เพิ่มเติม ไทย-จีน	- พระจักรพรรดิหวงตี้ (皇帝)	- เพิ่มเวลาฝึกพูด	- แก้คำศัพท์ภาษาจีนคำว่า “พระจักรพรรดิหวงตี้”
บทที่ 5 หัวข้อตัวอย่างบทการพูด อธิบายเพื่อการท่องเที่ยว เรื่อง “การเยี่ยมชมสักการะ ธรรมชาติ”	- อย่าลืมใส่ถุงมือ	- เปลี่ยนคำศัพท์เพื่อให้ ผู้เรียนชาวจีนเข้าใจได้ ง่ายและชัดเจนขึ้น	- ห้ามลืมใส่ถุงมือ

ตาราง 44 แสดงตัวอย่างการแก้ไข แบบบันทึกการทัศนศึกษาเล่ม 2 หลังจากทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

บท/หัวข้อ	ก่อนแก้ไข	ข้อเสนอแนะ	หลังแก้ไข
ใบงานเรื่อง วัดป่าแดด		- เปลี่ยนภาพให้ คมชัดขึ้น	
	ก่อนแก้		หลังแก้

ตาราง 44 (ต่อ)

บท/หัวข้อ	ก่อนแก้ไข	ข้อเสนอแนะ	หลังแก้ไข
กิจกรรมชุมชนการ เรียนรู้บ้านเหล่าปาก่อ		<p>- ปรับลดกิจกรรมให้ เหมาะสมกับเวลา โดย ตัดกิจกรรมทำน้ำพริก ออก แต่คงกิจกรรมการ ทำขนมวงไว้</p>	

การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” โดยนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้จัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนชาวจีน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมไทย เราให้ผู้เรียนกล้าที่จะสื่อสารภาษาไทยมากขึ้น รวมทั้งช่วยฝึกการคิดการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และประเมินค่าผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างแม่นยำและจำได้นานยิ่งขึ้น สอดคล้องกับค่าเฉลี่ยระหว่างเรียนและหลังเรียน (E1/E2) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นประสิทธิภาพของหลักสูตรที่สัมพันธ์กับประสิทธิผล ดังเห็นได้จากพัฒนาการของผู้เรียนในด้านทักษะและความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรม

ไทย ที่เห็นได้จากค่าประสิทธิผลของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนสูงขึ้น และมีผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรนี้มีคุณภาพ สามารถนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนชาวจีนได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน และเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

2. การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ

1. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

ผู้วิจัยสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยมีระยะเวลาในการสร้าง 4 ระยะ เรียงลำดับได้ดังนี้ ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (implement) และระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร (evaluation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

เป็นระยะเริ่มต้นการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในระยะแรกนี้ 2 ขั้นตอนคือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตร และการออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวทางการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.1.1.1 ศึกษาวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อได้กรอบแนวคิดการทำวิจัยและเป็นแนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัย และสอบถามผู้สอนและผู้เรียนชาวต่างชาติ

เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือ 7 แห่ง พบว่า ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีชาวจีนเป็นกลุ่มชาวต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุด และการจัดการเรียนการสอนที่ปรากฏเป็นหลักสูตรระยะยาว และหลักสูตรระยะสั้น โดยรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเน้นเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย รวมถึงภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือ รายวิชาและกิจกรรมของหลักสูตรจึงเป็นจุดเด่น และเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ช่วยดึงดูดให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเลือกศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะกิจกรรมการทัศนศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้เรียนชาวต่างชาติสนใจและต้องการให้หลักสูตรจัดอย่างต่อเนื่องและจัดบ่อยครั้ง เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรม ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาไทยมากขึ้น เข้าใจวิถีชีวิตไทยและสามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมไทยได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าว มากำหนดแนวทางการวิจัยและกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.1.1.2 ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการกำหนดความสามารถของการเรียนภาษาต่างประเทศของสภามเมริกันเพื่อการสอนภาษาต่างประเทศ (ACTFL) ในระดับสูง และแนวทางการกำหนดความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับกลาง-สูง ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาระดับสากล เน้นความสามารถในการสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยนำมากำหนดความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนในหลักสูตรตามทักษะต่าง ๆ ดังนี้

ทักษะการฟัง ผู้เรียนสามารถบอกความหมาย สาระสำคัญของวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากสิ่งที่ฟัง และนำสิ่งที่ฟังไปปรับใช้ได้

ทักษะการอ่าน ผู้เรียนสามารถบอกสาระสำคัญของวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากการอ่าน และนำความรู้ไปปรับใช้ได้

ทักษะการพูด ผู้เรียนสามารถสอบถามหรือสัมภาษณ์ นำเสนอข้อมูล แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ชัดเจนเป็นธรรมชาติ ตลอดจนสามารถสื่อสารภาษาถิ่นเหนือด้วยข้อความสั้น ๆ ในชีวิตประจำวันได้

ทักษะการเขียน ผู้เรียนสามารถเขียนสรุปความ เขียนความเรียงหรือย่อหน้าโดยเลือกใช้คำถูกต้อง สื่อความชัดเจน และสะกดคำได้ถูกต้อง

1.1.1.3 ศึกษาวิเคราะห์การสร้างหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ได้แนวทางการสร้างหลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีน โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการสร้างหลักสูตรของ ทาบา (Taba, 1962, p. 456-459) มากำหนดขั้นตอนการสร้างหลักสูตร โดยกำหนดเป็นหลักสูตรระยะสั้น ประกอบกับการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาออกแบบการจัดการเรียนการสอนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และวิธีการสอนที่เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวต่างชาติซึ่งมี 28 วิธี โดยหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การลงมือปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำเสนอความรู้ได้อย่างถูกต้อง สร้างสรรค์

1.1.1.4 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกตการณ์และการมีส่วนร่วมจำนวน 4 ครั้ง เพื่อพิจารณาเนื้อหา วิद्यากร ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมการทดลอง ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับตีนจกแม่แจ่มสามารถเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม 10 ประเด็น ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อและประเพณี บุคคลสำคัญ การแต่งกายและเครื่องประดับ ชาติพันธุ์ เครื่องมือเครื่องใช้ สถานที่ ศิลปกรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาษา ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางการกำหนดเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และผลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางการออกแบบเนื้อหา และกิจกรรมของหลักสูตรดังต่อไปนี้

ตาราง 45 ผลการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”

ครั้งที่	หัวข้อ	วิธีการเก็บข้อมูล	ผลจากการเก็บข้อมูล
1.	- ประวัติความเป็นมา - กระบวนการทอ	- สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ	- แนวทางการออกแบบหลักสูตร - แนวทางการกำหนดเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรม
2.	- ที่มาของลวดลายตีนจกแม่แจ่ม - บุคคลสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม - แหล่งเรียนรู้ในตัวเมืองเชียงใหม่ที่เชื่อมโยงกับตีนจกแม่แจ่ม	- สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ - สัมภาษณ์ - ประสานงานกับวิทยากรและติดต่อสถานที่	- การกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ชัดเจน- การลำดับเนื้อหาก่อนหลัง - ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับการทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่
3.	- การสืบทอดภูมิปัญญาตีนจกแม่แจ่มในงานเทศกาลผ้าตีนจกแม่แจ่ม - ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มา บทบาท และวิธีการนุ่ง และการดูแลรักษาขึ้นตีนจกแม่แจ่ม	- สัมภาษณ์ - สังเกต - มีส่วนร่วม	- การกำหนดเนื้อหาในบทเรียนแต่ละบท - ภาพประกอบแบบเรียน
4.	- การนุ่งขึ้นตีนจกทำบุญตามประเพณีที่อำเภอแม่แจ่ม - ทดลองใช้บทเรียน กิจกรรมบางส่วนในหลักสูตรกับผู้เรียนชาวจีนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการสร้างหลักสูตร	- สังเกตอย่างมีส่วนร่วม - ลงมือปฏิบัติ - สัมภาษณ์	- คัดเลือกและตัดกิจกรรมเชิงรุกที่เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของผู้เรียนชาวจีน - ปรับรูปแบบความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับลีลาและความรู้ของผู้เรียนชาวจีน - แนวทางการคัดเลือกวิทยากรและสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

1.1.2 การออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัย หลังจากศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตร จากเอกสาร งานวิจัย และการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัย ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้ได้ร่างหลักสูตรก่อนจะนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1.2.1 การกำหนดรูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบทดลองกับกลุ่มทดลองเดียว (One Group Pre-test Post-test Design) โดยมีการทดลองก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนหลังจากจบหลักสูตร

1.1.2.2 การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประชากรคือ ผู้เรียนชาวจีนที่กำลังศึกษาในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ระดับชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบน และเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้เรียนชาวจีนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 ในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ และพำนักอยู่ในเมืองเชียงใหม่ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมการทดลอง ทั้งนี้ในระหว่างการทดลองเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ผู้เรียนชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองเชียงใหม่มีข้อจำกัด จึงมีผู้เข้าร่วมการทดลองจำนวน 6 คน

1.1.2.3 การสร้างเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 5 อย่าง ได้แก่ หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1.1.2.3.1 หลักสูตรหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน ประกอบด้วย 11 ส่วน ได้แก่ หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ คุณสมบัติของผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหา รูปแบบและระยะเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ วิธีและเกณฑ์การวัดประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บทบาทผู้เรียนและผู้สอน มีรายละเอียด ดังนี้

หลักการของหลักสูตร หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน เป็นหลักสูตรระยะสั้น ที่ออกแบบจัดการเรียนรู้โดยยึดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้ความรู้และทักษะทางภาษาไทยแสวงหาความรู้และถ่ายทอดความรู้ ฝึก

กระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบันที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนชาวจีนมีทักษะการใช้ภาษาไทย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในระดับสูง และมีความรู้ ความเข้าใจด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการทำงาน รวมถึงการนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะสังคมวัฒนธรรมไทยถิ่นเหนือ

คุณสมบัติของผู้เรียน นักศึกษาชาวจีน ระดับชั้นปีที่ 4 ที่สามารถใช้ภาษาไทยในระดับสูง

มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการทักษะทางภาษาไทยกับเนื้อหาในแบบเรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยในระดับสูง และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้ทักษะทางภาษาไทยด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในการแสวงหาความรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยแบ่งมาตรฐานการเรียนรู้ตามทักษะต่าง ๆ ดังนี้

ทักษะการฟัง

1. บอกสาระสำคัญจากการฟังสื่อวีดิทัศน์ วิทยากร และการสนทนา
2. บอกความหมายของคำศัพท์หรือข้อความสั้น ๆ ในภาษาถิ่นเหนือ
3. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าจากการฟังสื่อวีดิทัศน์ และวิทยากร

ทักษะการพูด

1. สอบถาม และสัมภาษณ์ด้วยข้อความสั้น ๆ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ
2. สื่อสารด้วยภาษาถิ่นเหนือเป็นคำ หรือข้อความสั้น ๆ
3. พุดนำเสนอข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. พุดแสดงความรู้สึก
5. พุดแสดงความคิดเห็น และอภิปราย

ทักษะการอ่าน

1. บอกสาระสำคัญจากการอ่านบทอ่าน แผ่นพับ ป้ายนิเทศ
2. วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน

3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในการท่องเที่ยว
ทักษะการเขียน

1. เขียนสรุปความจากการฟังและการอ่าน
2. เลือกใช้คำสื่อความหมายถูกต้องชัดเจน
3. เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

เนื้อหาของหลักสูตร สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร แบ่งเป็น 6 ส่วน คือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับดินจกแม่แจ่ม วัฒนธรรมไทย ภาษาถิ่นเหนือ ความรู้เกี่ยวกับไทย-จีน แหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ และทักษะทางภาษาไทยโดยเน้นทักษะการพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

เนื้อหาเกี่ยวกับดินจกแม่แจ่ม

1. ความรู้ทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่
2. ประวัติดินจกแม่แจ่ม
3. บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับดินจกแม่แจ่ม
4. บทบาทและคุณค่าของชนดินจกแม่แจ่ม
5. กระบวนการทอดดินจกแม่แจ่ม

เนื้อหาเกี่ยวกับการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. การพูดบรรยายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. การพูดพรรณนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. การพูดเล่าเรื่องเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. การพูดชี้แจงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
5. การพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เนื้อหาเกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือ

1. การทักทาย ขอบคุณ ขอโทษในภาษาถิ่นเหนือ
2. คำที่มีความหมายว่า “มาก” ในภาษาถิ่นเหนือ และคำศัพท์ถิ่นเหนือที่

นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

3. เสียงพยัญชนะในภาษาถิ่นเหนือ
4. ประโยคเพื่อการสื่อสารในภาษาถิ่นเหนือ
5. ภาษาถิ่นเหนือเพื่อการท่องเที่ยว

เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ไทย-จีน

1. สัญลักษณ์แสดงความสัมพันธ์
2. วัฒนธรรมการแต่งกาย
3. บุคคลสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานทอผ้า
4. ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์มงคล
5. วัฒนธรรมการใช้สีของเครื่องแต่งกาย

เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

1. วัฒนธรรมการแต่งกาย
2. มารยาทการเข้าชมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัด พิพิธภัณฑ
3. วัฒนธรรมการไหว้ การทักทาย การกราบพระ
4. วัฒนธรรมการกิน
5. ประเพณีไทย ได้แก่ การทำบุญ งานวันสงกรานต์ งานปอยหลวง

งานทอดกฐิน

เนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ วัด พระตำหนัก พิพิธภัณฑฯ ชุมชน ตลาด

รูปแบบ และระยะเวลาในหลักสูตร หลักสูตรระยะสั้น จำนวน 60

ชั่วโมง แบ่งช่วงเวลาดำเนินการออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 การเตรียมความรู้ในชั้นเรียนใช้เวลา 18 ชั่วโมง แบ่งเป็นการปฐมนิเทศ และการทดสอบก่อนเรียน 3 ชั่วโมง และศึกษาเนื้อหาจากบทเรียนทั้ง 5 บทต่อเนื่องกัน โดยเรียนวันละ 1 บท บทละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง

ช่วงที่ 2 การทัศนศึกษาตัวเมืองเชียงใหม่ ใช้เวลา 15 ชั่วโมง โดยทัศนศึกษาช่วงเช้า 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และช่วงบ่าย 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ต่อเนื่องจนครบ 5 แห่ง

ช่วงที่ 3 ทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มจำนวน 3 วัน รวม 18 ชั่วโมง จำนวน 6 แห่ง โดยทัศนศึกษาช่วงเช้า 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และช่วงบ่าย 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

ช่วงที่ 4 การสรุปและประเมินผล ใช้เวลา 9 ชั่วโมง แบ่งเป็นการสรุปผลหลังจากทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม 3 ชั่วโมง นำเสนอชิ้นงาน 3 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 3 ชั่วโมง

การจัดการเรียนรู้ หลักสูตรนี้ นำ “ตื่นใจแม่แจ่ม” เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 กระตุ้นการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 เพียรแสวงหาความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้

สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร มีความหลากหลายและสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และระดับชั้นของผู้เรียน ดังนี้

1. แบบเรียน
2. แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา จำนวน 2 เล่ม
3. รูปภาพ ป้ายนิเทศ แผ่นพับ
4. บัตรคำ แถบประโยค
5. สื่อของจริง ได้แก่ เครื่องแต่งกาย อาหาร สี ปากกา ดินสอ อุปกรณ์เกี่ยวกับทอผ้า
6. วีดิทัศน์ คลิปเสียง เว็บไซต์
7. แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในตัวเมืองเชียงใหม่และอำเภอแม่แจ่ม

การวัดและการประเมินผล หลักสูตร เน้นการประเมินความสามารถทางทักษะการใช้ภาษาไทยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของผู้เรียน จากการปฏิบัติและการทำใบงานหรือชิ้นงานในแต่ละคาบ ดังนี้

1. การทำกิจกรรมท้ายบทในแบบเรียน
2. การทำกิจกรรมระหว่างการทัศนศึกษานอกชั้นเรียน
3. การทำใบงาน หรือชิ้นงาน

4. การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ได้แก่ การตั้งคำถามและตอบคำถาม การเข้าร่วมกิจกรรม การอภิปราย การนำเสนอข้อมูล การแสดงความคิดเห็น

5. การทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

หมายเหตุ การกำหนดเกณฑ์การผ่านหลักสูตร ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินในทุกด้านร้อยละ 75 ขึ้นไป และมีเวลาเข้าชั้นเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนตลอดหลักสูตร

เกณฑ์การวัดและประเมินผล หลักสูตรมีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยวัดและประเมินผลจากการทำใบงาน และกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน รวมทั้งการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตร เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ผู้เรียนต้องมีคะแนนการทำกิจกรรมระหว่างเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจบหลักสูตรตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป โดยอิงเกณฑ์การหาประสิทธิภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้สูตร $E1/E2 = 75/75$ ซึ่งเกณฑ์การวัดและประเมินผลการทำกิจกรรมระหว่างเรียนในหลักสูตรมีดังนี้

1. การพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. การทำชิ้นงาน
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. การนำเสนองาน
5. การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แผนการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร ระยะเวลา 60 ชั่วโมง จำนวน 17 แผน ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการสร้างความรู้ โดยใช้ทักษะทางภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ฝึกการคิด และการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ที่คงทน

บทบาทของผู้สอน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การคิด การลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกชั้นเรียน ดังนี้

1. คอยกระตุ้น (Motivator) ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เกิดความสงสัยในสิ่งที่เรียน และสนใจที่จะตั้งคำถามและตอบคำถาม

2. เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการจัดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม น่าสนใจ รวมทั้งเป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้สนุก เหมาะกับระดับความรู้ และความสนใจของผู้เรียน

3. เป็นผู้ให้คำปรึกษา (Advisor) ชี้แนะ (Coacher) และเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการเรียนและการประเมินการสอนของผู้สอนได้

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำทลายความคิดและความสามารถให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียน หลักสูตรใช้แนวทางการจัดการเรียนเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาท ดังนี้

1. ตื่นตัวในการเรียนรู้ (Active) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

2. มีความรับผิดชอบ (responsibility) และตั้งใจในการทำงาน และทำกิจกรรม

3. ให้ความร่วมมือในการเรียน ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงร่วมกัน และตามคำแนะนำของผู้สอนเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

4. ช่างสังเกต (observant) และฝึกเปรียบเทียบข้อมูลทางภาษา และวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของผู้เรียน

5. มีความซื่อสัตย์ในการทำใบงาน กิจกรรม และแบบทดสอบ ด้วยตนเอง

1.1.2.3.2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การวิจัยครั้งนี้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 17 แผน โดยแบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน จำนวน 9 แผน เวลา 27 ชั่วโมงและนอกชั้นเรียน จำนวน 8 แผน เวลา 33 ชั่วโมง รวมระยะเวลาตลอดหลักสูตร 60 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นผู้เรียน เป็นการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยผู้สอนใช้วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและตื่นตัวในการเรียนผ่านกิจกรรมเชิงรุกต่าง ๆ ได้แก่ เกม การตั้งคำถาม KWL PLUS การใช้สื่อทางเทคโนโลยี เช่น การชมวีดิทัศน์ แล้วจึงนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 เพียรแสวงหาความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ช่วยกันหาคำตอบจากการอ่านบทเรียน บัณฑิตเทคนิค การฟังวิทยากร ชมคลิปวิดีโอ การสอบถาม สัมภาษณ์วิทยากร ปราชญ์ท้องถิ่น และนำความรู้ไปปรับใช้กับการปฏิบัติทั้งในและนอกชั้นเรียนผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลาย ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การพูดรอบวง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพูดแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทวัฒนธรรมถิ่นเหนือ

ขั้นที่ 3 สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนสรุปความรู้ ความคิด และการประเมินผลการเรียนรู้จากการทำแบบฝึกหัด ชิ้นงาน และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ตาราง 46 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตลอดหลักสูตร จำนวน 17 แผน

แผน ที่	เนื้อหา/กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)
1	การปฐมนิเทศ และการทดสอบก่อนเรียน	3
2	บทที่ 1 ยินดีต้อนรับสู่เชียงใหม่	3
3	บทที่ 2 เล่าขานเรื่องราวขิ้นตีนจกแม่แจ่ม	3
4	บทที่ 3 ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ	3
5	บทที่ 4 นุ่งซิ่นงามตามวิถี	3
6	บทที่ 5 เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา	3
7	กิจกรรมการทัศนศึกษา ครั้งที่ 1 ณ วัดพระธาตุดอยสุเทพ	3
8	กิจกรรมการทัศนศึกษา ครั้งที่ 2 ณ พิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นล้านนา	3
9	กิจกรรมการทัศนศึกษา ครั้งที่ 3 ณ พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์	3
10	กิจกรรมการทัศนศึกษา ครั้งที่ 4 ณ ไร่ชาทาวนเชียงใหม่ “ตรอกเล่าใจ”	3
11	กิจกรรมการทัศนศึกษา ครั้งที่ 5 ณ โหล่งฮิมดาว	3

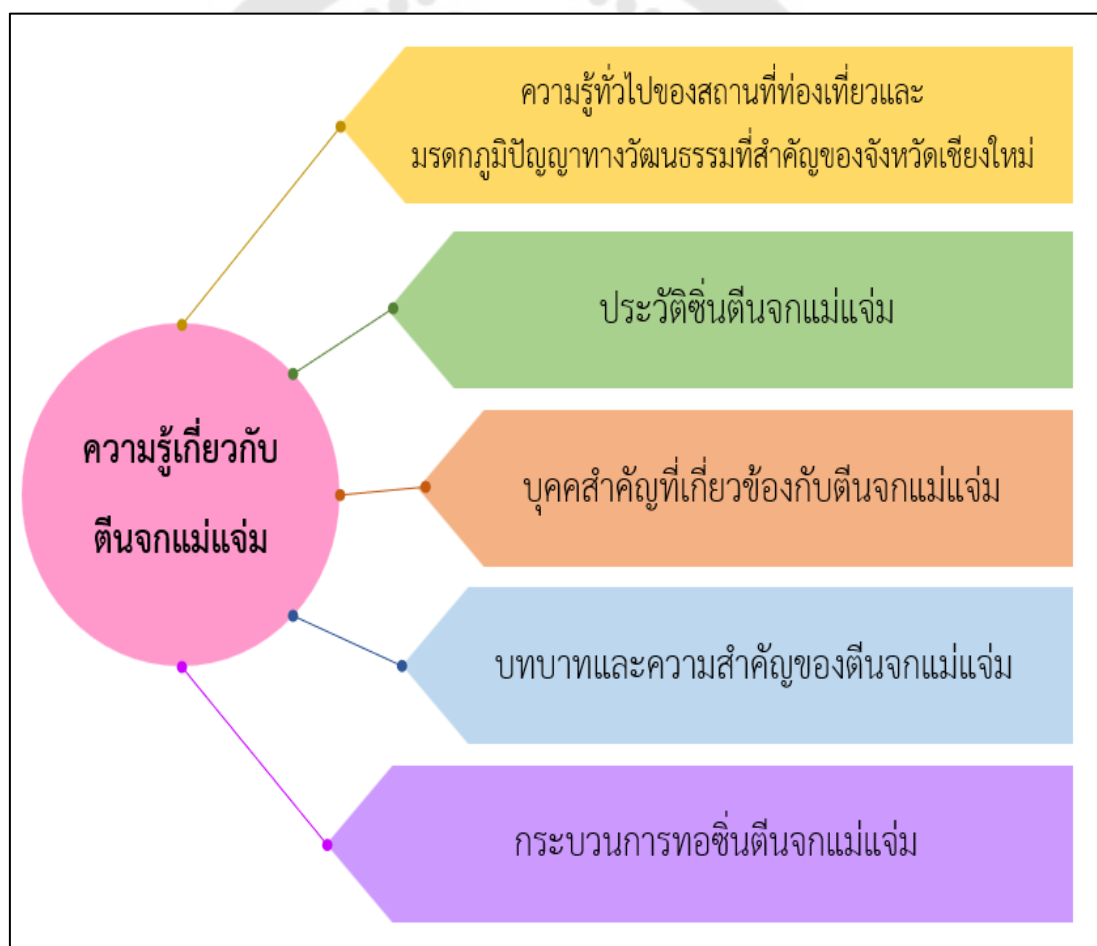
ตาราง 46 (ต่อ)

แผน ที่	เนื้อหา/กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)
12	กิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม วันที่ 1 ณ วัดป่าแดด และเขื่อนสิบบ้านพะเยาเมืองแจ่ม	6
13	กิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม วันที่ 2 ณ โรงทอผ้าบ้านไร่ บ้านปิ่นโบราณ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม	6
14	กิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม วันที่ 3 ณ วัดดอยสะกาน และชุมชนการเรียนรู้บ้านเหล่าป่าก่อก	6
15	กิจกรรมสรุปความรู้หลังการทัศนศึกษา	3
16	นำเสนอชิ้นงาน	3
17	การทดสอบหลังเรียน	3

1.1.2.3.3 แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้วิจัยออกแบบบทเรียนเพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวจีน จำนวน 5 บท แต่ละบทประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ บทอ่านที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ ตีนจกแม่แจ่ม การพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาษาถิ่นเหนือ ความรู้เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมไทยและจีน คำศัพท์น่ารู้ และกิจกรรมทำยบท ดังนี้

บทอ่านที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับตีนจกแม่แจ่ม มี 5 ประเด็น โดยแต่ละบทจะมีความรู้เกี่ยวกับตีนจกแม่แจ่ม 1 ประเด็นเรียงลำดับตามความสำคัญของเนื้อหาจากบทที่ 1 เป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเชื่อมโยงกับตีนจกแม่แจ่ม บทที่ 2 ประวัติของตีนจกแม่แจ่ม บทที่ 3 บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตีนจกแม่แจ่ม บทที่ 4 บทบาทและความสำคัญของตีนจกแม่แจ่ม และบทที่ 5 เป็นความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม ดังภาพประกอบ

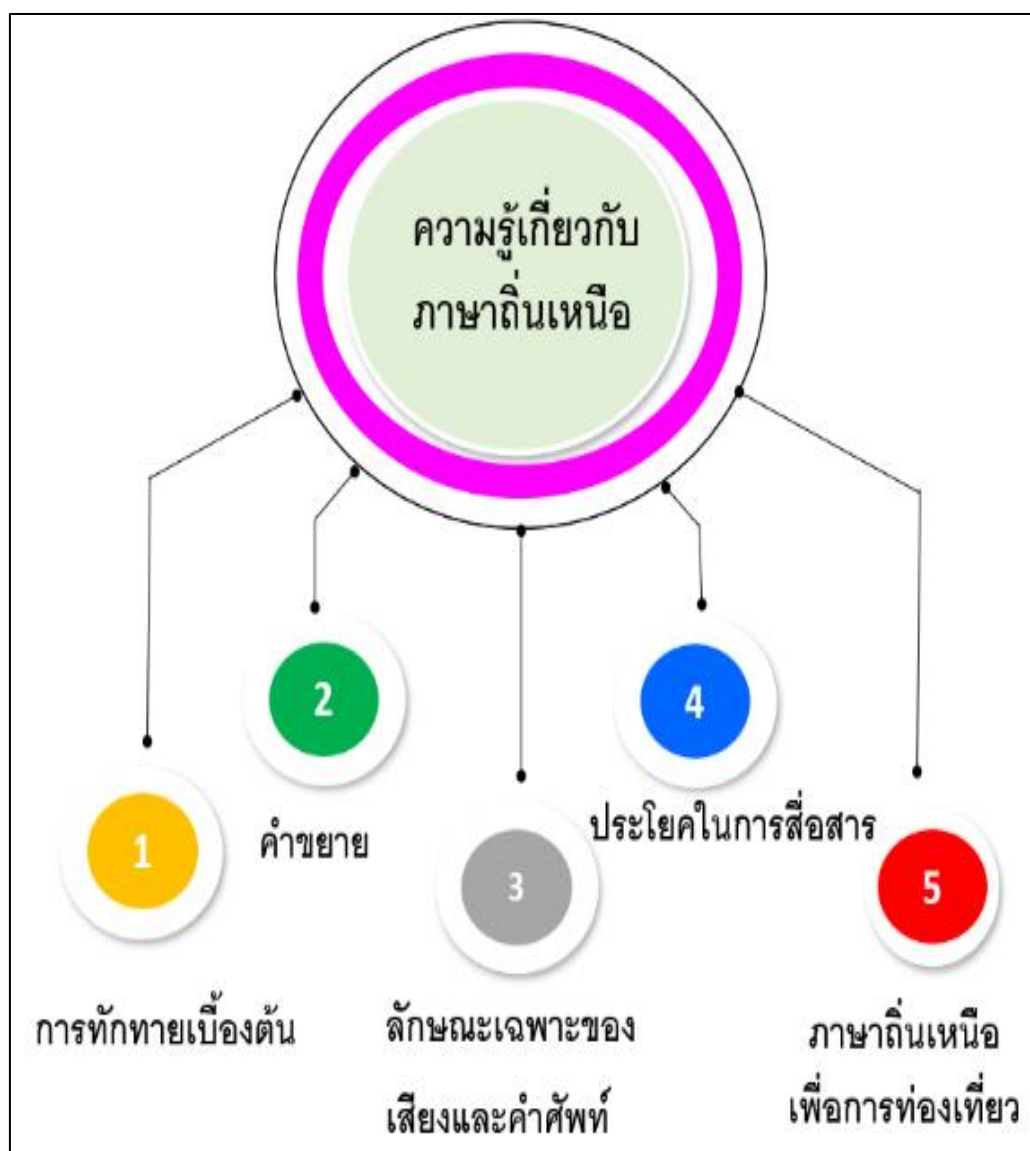
ภาพประกอบ 52 ความรู้เกี่ยวกับขึ้นตีนจกแม่แจ่ม

การพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบเรียนจะประกอบด้วย หลักการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 ประเภท โดยเรียงลำดับตามความยากง่ายและความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับต้นตกแม่แจ่ม ได้แก่ บทที่ 1 การพูดบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ บทที่ 2 การพูดพรรณนาความงามของชินตินิกแม่แจ่ม บทที่ 3 การพูดเล่าเรื่องบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สืบทอดภูมิปัญญาชินตินิก บทที่ 4 การพูดชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวชาวจีนเมื่อไปวัด และ บทที่ 5 การพูดอธิบายขั้นตอนการเตรียมผ้าสำหรับทอผ้า ดังแผนภาพต่อไปนี้

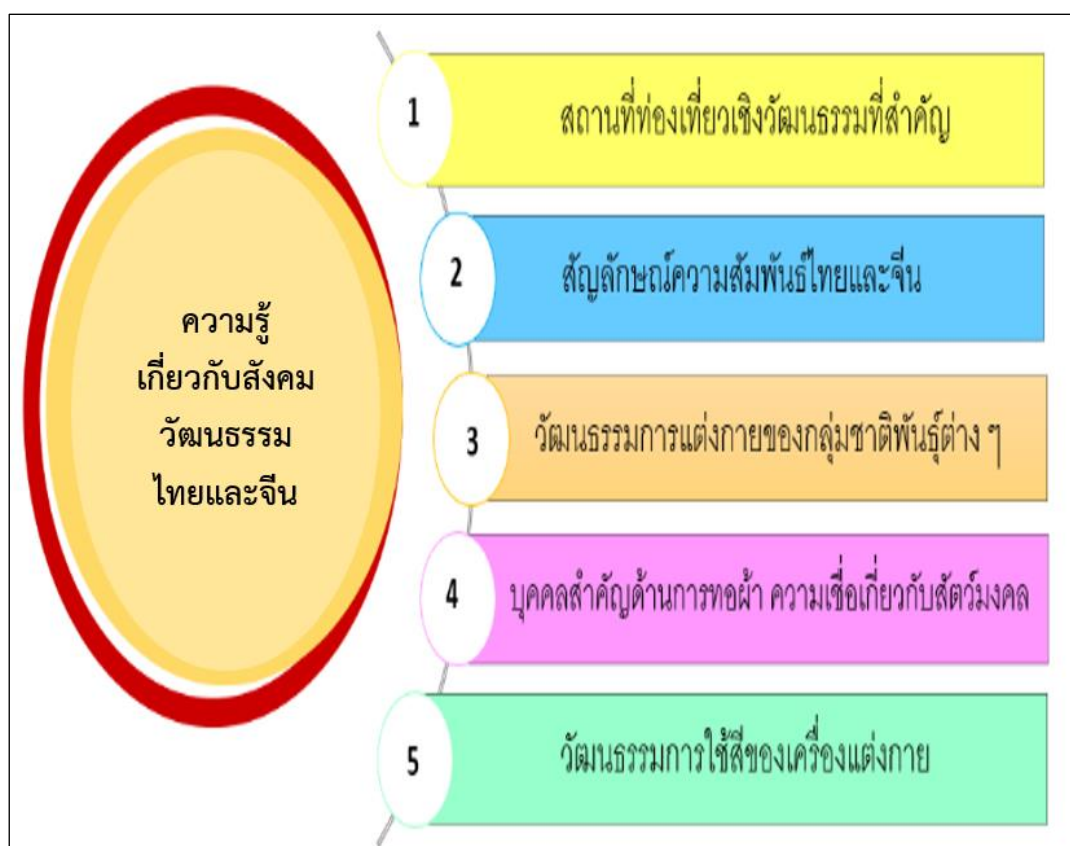
ภาพประกอบ 53 ความรู้เกี่ยวกับหลักการพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ภาษาถิ่นเหนือที่ปรากฏในแบบเรียน มี 5 หัวข้อซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากโอกาสที่ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถนำไปปรับใช้กับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การทักทาย เบื้องต้น คำขยาย ลักษณะเฉพาะของเสียงและคำศัพท์ ประโยคในการสื่อสาร ภาษาถิ่นเหนือเพื่อการท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับบทเรียนได้ดังนี้

ภาพประกอบ 54 ความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือ

ความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมไทยและจีน มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความคิด และความเชื่อ เพื่อหาลักษณะร่วมทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและจีนอย่างชัดเจน ประกอบด้วยข้อมูล 5 ด้าน ดังภาพ

ภาพประกอบ 55 ความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยและจีน

คำศัพท์น่ารู้ เป็นคำศัพท์ยากหรือคำศัพท์เฉพาะที่ปรากฏในบทอ่าน ได้แก่ คำราชาศัพท์ คำเรียกชื่ออุปกรณ์ ชื่อลวดลายตีนจกแม่แจ่ม ชื่อสถานที่เป็นภาษาถิ่น ซึ่งผู้เรียนชาวจีนเข้าใจได้ยาก ผู้วิจัยจึงนำเสนอคำศัพท์น่ารู้ประกอบบทอ่าน โดยระบุภาษาไทยพร้อมแปลความหมายจีน แทรกในบทอ่านอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทอ่านด้วยตนเอง ก่อนเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วยคำศัพท์ จำนวน 90 คำดังนี้

คอย 山顶	การจก 绣花的一种手法	พระธิดา 公主	ชรา 老人	ล้านนา 兰纳(泰北人)
ขนเม่น 勾针	ประวัติศาสตร์ 历史	ภูมิปัญญา 智慧	ทรงเป็น 是	เสียชีวิต 去世
ศาล 法院	เจ้าภาพ 东道主	เอกลักษณ์ 特性	บรรพบุรุษ 祖先	จีนราชสำนัก 筒裙(贵妇)
ภพหน้า 下辈子	เชิดชู 称赞	จงรักภักดี 尊敬	ศูนย์กลาง 中心	ผลิตภัณฑ์ 产品
พิถีพิถัน 细致, 详细	งานปอยหลวง 传统庆祝活动	เทศกาล 节日	ด้ายพุ่ง 纬(竖着的线)	พระธาตุ 佛塔
ภูมิศาสตร์ 地理	งานทอดกฐิน 捐献僧袍仪式	อนุรักษ์ 保护	มรดก 遗产	กี่ 织布机
อุทยาน 公园	กาดหลวง 大型集市	สูญหาย 损失	เกล้าผมมวย 盘头发	ดั้นเงินดั้นทอง 银线金线
ปิ่น 簪	ขวัญ 神明	บรรณาการ 贡品	เชี่ยวชาญ 精通	เจ้าภาพ 东道主
พระองค์ 他(佛)	ทรงเห็น 看见	ทรงกลัว 害怕	ห้องสรง 淋浴房	เสด็จพระราชดำเนิน 去前往

ภาพประกอบ 56 คำศัพท์เพิ่มเติมที่ปรากฏในบทเรียนคำที่ 1-45

เจ้าเชียงใหม่ 清迈王	พระตำหนัก 皇宫	ส่วนพระองค์ 私人	โปรดเกล้าฯ 帮助	ราษฎร 民众
เรือนรับรอง 接待处	พระราชชายา 皇妃	ห้องฉลองพระองค์ 服装间	พระญาติ 亲戚	พระกรณียกิจ 工作
พระราชอาคันตุกะ 贵宾	จงรักภักดี 尊敬	สตรีชั้นสูง 贵妇	ที่ประทับ 行宫(皇帝)	ทรวงาน 工作
เยี่ยม 拜访	ฟ้อน 泰舞蹈	ห้องบรรทม 卧室	ประทาน 给	ลายประยุกต์ 筒裙的一种花纹
ไม้แกะสลัก 木雕	ภาพจิตรกรรม 壁画	งานหัตถกรรม 工艺	พิจารณา 分析	ผ้ายกดอก 绣花
จีน 筒裙	วิถีชีวิต 生活方式	พุทธศาสนา 佛教	รูปร่าง 体型	การเกษตร 农业
ครูบา 北部对受人尊敬的 僧人的称谓	สืบทอด 继承	ศิลปหัตถกรรม 工艺	อนุสาวรีย์ 纪念碑	มุสลิม 穆斯林
เทศกาล 节日	น้ำพริก 辣椒酱	กาดหลวง 大市场	ม้ง 苗族	ชาติพันธุ์ 种族的
ไหม 丝	ผ้าแพรว 绸缎	ลายก่าน 横条纹	หม่อน 桑树	กางเกงสะตอ 大摆裤

ภาพประกอบ 57 คำศัพท์เพิ่มเติมที่ปรากฏในบทเรียนคำที่ 46-90

กิจกรรมท้ายบท ใช้ทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 วัดความรู้ ความจำ จากบทอ่านเกี่ยวกับตีนจกแม่แจ่ม และสังคมวัฒนธรรมไทยและจีน โดยใช้รูปแบบการเติมคำ โยงเส้นจับคู่ พิจารณาถูก-ผิด เขียนตอบสั้น ๆ เขียนแผนผังความคิด และการสาริต

กิจกรรมที่ 2 วัดความเข้าใจ และการนำไปใช้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือ โดยให้ผู้เรียนฝึกสนทนาภาษาถิ่นเหนือโดยแสดงบทบาทสมมุติ เติมคำ เขียนบัตรคำ และเขียนแผนผังความคิด

กิจกรรมที่ 3 วัดความรู้ ความเข้าใจและการนำไปใช้โดยให้ผู้เรียนฝึกพูดแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ

1.1.2.3.4 แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา

ผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา 2 เล่ม โดยเน้นกิจกรรมเชิงรุกซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ โดยใช้ทักษะทางภาษาไทยทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการจดบันทึกข้อมูล ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ

แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่มที่ 1 “แอ่วเมืองเจียงใหม่ ม่วนใจ๋วิถีวัฒนธรรมล้านนา” ใช้สำหรับการทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่ ด้วยข้อมูลและรูปภาพของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน 5 แห่งที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในแบบเรียนแต่ละบท

แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่มที่ 2 “แอ่วแม่แจ่ม ดินแดนแห่งวัฒนธรรม” ใช้สำหรับการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยภาพประกอบและข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอแม่แจ่มจำนวน 6 แห่งที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาหมวดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม”

ผู้เรียนชาวจีนจะบันทึกความรู้ และนำมาถ่ายทอดในรูปแบบผู้นำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาทั้ง 2 เล่มประกอบด้วยกิจกรรม 3 ตอน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

ตาราง 47 วัตถุประสงค์ของการออกแบบกิจกรรมที่ปรากฏในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา

กิจกรรมที่	วัตถุประสงค์การทำกิจกรรม
1.	เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากการทำกิจกรรมจากการฟังวิทยากร และการอ่านป้ายนิเทศ แผ่นพับ
2.	เน้นการแสวงหาคำตอบจากการลงมือปฏิบัติโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning)
3.	เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง (Experiential Learning) ในรูปแบบการพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นภาคเหนือ

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับความรู้เกี่ยวกับ “ตีนจกแม่แจ่ม” ในเมืองเชียงใหม่ไว้ในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 1 “แควเมืองเจียงใหม่ ม่วนใจ๋วิถีวัฒนธรรมล้านนา” มีดังนี้

ภาพประกอบ 58 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตัวเมืองเชียงใหม่

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับความรู้เกี่ยวกับ “ตีนจกแม่แจ่ม” ในอำเภอแม่แจ่มไว้ในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 2 “แ่วแม่แจ่ม ดินแดนแห่งวัฒนธรรม” มีดังนี้

ภาพประกอบ 59 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอแม่แจ่ม

1.1.2.3.5 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy) ในการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากบริบทถิ่นเหนือ ได้แก่ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนรวม 100 คะแนน ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 เลือกเพื่อวัดทักษะการฟังและการอ่าน อย่างละ 25 ข้อ ข้อสอบการพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 1 และข้อสอบการเขียนบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 1 ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบทดสอบก่อนเรียน	
คำชี้แจง	จงกากบาท (X) ตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด จำนวน 50 ข้อ (เวลา 60 นาที)
2.	ข้อใดกล่าวถึงอาหารที่มีชื่อเสียงของเชียงใหม่ไม่ถูกต้อง <ul style="list-style-type: none"> ก. ขนมจีนน้ำเงี้ยวคล้ายกับหมี่เขียน (过桥米线) ของจีน ข. ใส่อั่วทำจากหมูผสมกับสมุนไพรสเปร์ียวและเผ็ด ค. ชาวล้านนานิยมรับประทานแคบหมูคู่กับน้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกตาแดง ง. น้ำพริกอ่องและหงซานใต้ (红三剁) ของชาวจีนยูนนานมีส่วนประกอบคล้ายกัน <p style="text-align: center;">ฟังข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 3</p>
3.	บุคคลในข้อใดกราบพระแบบไทยถูกต้อง <ul style="list-style-type: none"> ก. ลูมิงกราบพระ 2 ครั้ง ข. ถึงอ้นนั่งขัดสมาธิกราบพระ ค. หลินปิงกราบพระโดยนอนราบกับพื้น ง. ซานช่ายกราบพระโดยให้หน้าผาก แชน และเข่าสัมผัสพื้น <p style="text-align: center;">ฟังข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 4-6</p>
4.	ข้อใดยืนยันว่าตึนจกแม่แจ่มมีตั้งแต่ร้อยกว่าปีที่ผ่านมา <ul style="list-style-type: none"> ก. ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดป่าแคต ข. ไร่ฝ้ายในชุมชนการท่องเที่ยวตึนจกแม่แจ่ม ค. เครื่องปั้นดินเผาโบราณที่ขุดพบในบริเวณวัดป่าแคตมีเส้นฝ้ายติดอยู่ ง. ผู้หญิงชาวแม่แจ่ม 1,000 คนนุ่งซิ่นตึนจกในงานเทศกาลซิ่นตึนจกแม่แจ่ม

ภาพประกอบ 60 ตัวอย่างแบบทดสอบก่อนเรียน (1)

34. บุคคลในข้อใดเลือกใช้คำอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับชาวจีนไม่เหมาะสม
- ก. นุ่นเลือกใช้คำว่า “ตากในที่ร่ม” แทนคำว่า “ตากในที่ไม่มีแดด”
 - ข. ป่านเลือกใช้คำว่า “ทำสุดฝีมือ” แทนคำว่า “ทำด้วยความประณีต”
 - ค. ฝ่ายเลือกใช้คำว่า “ตากผ้าให้เกือบแห้ง” แทนคำว่า “ตากผ้าพอหมาด”
 - ง. ไหมเลือกใช้คำว่า “ทำอย่างละเอียด และตั้งใจมาก” แทนคำว่า “ทำอย่างพิถีพิถัน”
35. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตามหลักการพูดชี้แจงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ถูกต้อง
- ก. แพร่ตั้งจุดมุ่งหมายในการชี้แจงทุกครั้งว่าต้องพูดเพื่ออะไร
 - ข. ปูพูดย้ำให้นักท่องเที่ยวสวมหน้ากากอนามัยก่อนลงจากรถ
 - ค. ก้อยพูดเตือนนักท่องเที่ยวเรื่องการพูดเสียงดังในที่สาธารณะบ่อยครั้งในระหว่างเดินทาง
 - ง. ดาวใช้ถ้อยคำสุภาพ และชัดเจน เช่น “ห้ามทุกท่านใส่เสื้อแขนกุดเข้าวัดนะคะ” แทนคำว่า “ขอความร่วมมือทุกท่านแต่งกายให้สุภาพเมื่อเข้าวัดนะคะ”
38. บุคคลในข้อใดปฏิบัติไม่ถูกต้อง
- ก. เสี่ยวผิงห้ามเพื่อนจับขึ้นตึนจกในนิทรรศการ
 - ข. ซานซานแอบนำขึ้นตึนจกยุคก่อนสงครามโลกมานั่ง
 - ค. ฉิงฉิงคอยเตือนเพื่อนไม่ให้พูดเสียงดังขณะชมนิทรรศการ
 - ง. หลี่ตั้งห้ามเพื่อนถ่ายรูปเพราะมีป้าย “ห้ามถ่ายภาพ” ติดไว้

ภาพประกอบ 61 ตัวอย่างแบบทดสอบก่อนเรียน (2)

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง จงกากบาท (X) ตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด จำนวน 50 ข้อ (เวลา 60 นาที)

ฟังข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-2

2. หากคุณชอบกินหมีเชียน เมื่อมาเที่ยวที่เชียงใหม่อาหารเหนือที่คล้ายกับหมีเชียนที่ต้องลองทานคืออาหารในข้อใด
 - ก. ไส้อั่ว
 - ข. ข้าวซอย
 - ค. น้ำพริกหนุ่ม
 - ง. ขนมจีนน้ำเงี้ยว
3. วัดป่าแดดเกี่ยวข้องกับต้นจกแม่แจ่มอย่างไร
 - ก. เป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอแม่แจ่ม
 - ข. เป็นแหล่งทอดต้นจกแห่งแรกของอำเภอแม่แจ่ม
 - ค. เป็นที่เก็บรวบรวมต้นจกแม่แจ่มโบราณที่มากที่สุดของภาคเหนือ
 - ง. มีหลักฐานยืนยันว่าต้นจกแม่แจ่มมีตั้งแต่เมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมา
5. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติต้นจกแม่แจ่ม
 - ก. ต้นจกแม่แจ่มได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
 - ข. ในอดีตต้นจกแม่แจ่มที่ทอดด้วยฝ้ายใช้ส่งเป็นเครื่องบรรณาการ
 - ค. เทศกาลขึ้นต้นจกแม่แจ่มช่วยให้ต้นจกแม่แจ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น
 - ง. ในอดีตต้นจกแม่แจ่มมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองการปกครอง
27. บุคคลใดบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเชียงใหม่ไม่ถูกต้อง
 - ก. พลอยบรรยายว่าสวนสัตว์เชียงใหม่อยู่ติดกับพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์
 - ข. พร้อมบรรยายว่าหน้าหนาวเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชียงใหม่มากที่สุด
 - ค. พราวบรรยายว่าพระธาตุประจำปีเกิดของผู้ที่เกิดปีมะแมตั้งอยู่ที่วัดพระธาตุดอยสุเทพ
 - ง. เพลินบรรยายว่านักท่องเที่ยวที่ชอบถ่ายรูปดอกไม้ต้องไปเที่ยวที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์

ภาพประกอบ 62 ตัวอย่างแบบทดสอบหลังเรียน (1)

การพูด (40 คะแนน)

ให้ท่านพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่อไปนี้อย่างน้อย 1 เรื่อง

1. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ที่อยากแนะนำให้คนจีนรู้จัก
2. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอแม่แจ่มที่อยากแนะนำให้คนจีนรู้จัก

ภาพประกอบ 63 อย่างแบบทดสอบหลังเรียน (2)

การเขียน (20 คะแนน)

ให้ท่านเขียนแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวหรือผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมต่อไปนี้ โดยเลือกเพียง 1 เรื่อง

1. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ที่คล้ายกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจีน
2. ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากสายจากแม่แจ่มที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพประกอบ 64 ตัวอย่างแบบทดสอบหลังเรียน (3)

1.2 ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

เมื่อผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีนเสร็จแล้วจึง ดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมี 2 ขั้นตอน ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยการ นำไปทดลองใช้ (try out)

การดำเนินการวิจัยในระยะนี้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็น กระบวนการตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข ให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพในเชิงทฤษฎี เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบของร่างหลักสูตร ส่วน การตรวจสอบคุณภาพร่างหลักสูตรกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย (try out) ซึ่งมีคุณสมบัติ ใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ใช้จริงเป็นการตรวจสอบคุณภาพร่างหลักสูตรในทางปฏิบัติ เพื่อประเมินว่าร่าง หลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้จริงได้หรือไม่ เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเพียงใด และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้หรือไม่

1.2.1 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำร่างหลักสูตรที่ สร้างแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวัฒนธรรม และด้านการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบ ของหลักสูตร สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัด และประเมินผล พบว่า ร่างหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ซึ่ง อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าร่างหลักสูตรฯ มีคุณภาพสามารถนำไปทดลองใช้กับผู้เรียน ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้

2. การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร พบว่า ร่าง หลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 จึง เหมาะสมที่จะนำร่างหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

3. การปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 1 หลังจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำผล การประเมินไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ร่างหลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถสรุปรายละเอียด การปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 48 สรุปประเด็นการปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรครั้งที่ 1 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ประเด็นการแก้ไข	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
1.	วัตถุประสงค์ของร่างหลักสูตร	- เพิ่มคำว่า “วัฒนธรรม” ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อให้วัตถุประสงค์ชัดเจนยิ่งขึ้น
2.	หลักการของหลักสูตร	- เพิ่มคำว่า “ทักษะภาษา” เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาและทักษะทางภาษาไทย
3.	แผนการจัดการเรียนรู้	- ควรปรับลดจำนวนกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา เนื่องจากบางแผนมีกิจกรรมมากเกินไป และอาจยากเกินไปสำหรับผู้เรียนชาวจีน - ปรับคำอธิบายในขั้นตอนการเรียนรู้เชิงรุกให้กระชับและชัดเจนขึ้น - ปรับรูปแบบการเขียนแผนให้อ่านง่ายขึ้น
4.	แบบเรียน	- ตรวจสอบการใช้คำ และรูปแบบการพิมพ์ เช่น การตัดคำ
5.	แบบบันทึกการทัศนศึกษา	- ระบุคำสั่งให้ชัดเจน - ปรับรูปแบบใบงานให้เหมาะสมกับผู้เรียนชาวต่างชาติ
6.	แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	- เรียงลำดับเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้แทนการเรียงลำดับเนื้อหาตามบท - ปรับแบบทดสอบก่อนเรียนบางข้อให้ง่ายขึ้น และตรวจสอบเนื้อหาให้ครบถ้วนตามที่ปรากฏในหลักสูตร - แบบทดสอบหลังเรียนควรเน้นการทดสอบที่รวมทักษะหลายด้านในครั้งเดียว และประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมของผู้เรียนชาวจีน

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยการนำไปทดลองใช้ (try out)

หลังจากที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย (try out) จำนวน 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.2.1 การหาค่าประสิทธิผล (E.I.)

การทดลองร่างหลักสูตรเพื่อดูว่าผู้เรียนกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านความรู้และทักษะหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนทุกคน ค่าประสิทธิผลเท่ากับ 0.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าร่างหลักสูตรมีคุณภาพ สามารถพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียนได้จริง จึงสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้

1.2.2.2 การหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2)

การทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของร่างหลักสูตร พบว่า ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 80.62/80.22 มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 แม้ว่าค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนทดสอบและทำชิ้นงาน (E2) จะสูงกว่าค่าประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จากคะแนนระหว่างเรียน (E1) เล็กน้อย แต่ไม่ถึง 0.5 ถือว่าผ่านเกณฑ์ และแสดงให้เห็นว่าร่างหลักสูตรมีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะนำไปจัดการเรียนรู้อีก

1.2.2.3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ผู้เรียนพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ย 4.8 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด จึงแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนชาวต่างชาติยอมรับและสนใจวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่างหลักสูตรนี้จึงเหมาะจะนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

1.2.2.4 การปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2

หลังจากทดลองใช้ร่างหลักสูตรกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย (try out) ผู้วิจัยนำสรุปผลการทดลอง และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มทดลองรายงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเป็นการตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรอีกครั้งเพื่อยืนยันว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นการปรับปรุงแก้ไขดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 49 สรุปประเด็นการปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรครั้งที่ 2 หลังจากทดลองใช้หลักสูตร (try out)

ลำดับที่	ประเด็นการแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
1.	การพูดบรรยายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- เพิ่มเวลาในการฝึกพูด
2.	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดินจกแม่แจ่ม	- เปลี่ยนตัวอย่างที่ใช้เชื่อมโยงความรู้ด้านวัฒนธรรม การแต่งกายของจีนตามความสนใจของผู้เรียน
3.	กิจกรรมการทัศนศึกษา	- เปลี่ยนวิทยากรบางท่านเพื่อให้ผู้เรียนฟังได้ง่ายและเข้าใจเนื้อหามากขึ้น
4.	จำนวนกิจกรรม	- ตัดบางกิจกรรมออกให้เหมาะสมกับเวลา
5.	คำศัพท์ภาษาจีน	- เปลี่ยนคำศัพท์ภาษาจีนบางคำที่ใช้ไม่ถูกต้อง
6.	คำศัพท์ภาษาไทย	- เปลี่ยนคำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น
7.	ภาพประกอบใบงาน	- ปรับภาพให้คมชัดขึ้น

1.3 ระยะเวลาที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (implement)

ข้อจำกัดในการทดลองครั้งนี้เป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ระยะเวลาที่ 2 ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา กล่าวคือ จำนวนผู้เรียนชาวต่างชาติ มีอัตราการคงอยู่น้อยมาก จากการสำรวจจำนวนผู้เรียนชาวจีนชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีผู้เรียนชาวจีนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 และพำนักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน และสนใจเข้าร่วมการทดลองทุกคน แต่ระหว่างการทดลองมีนักศึกษา 2 คนติดภาระกิจสำคัญ และนักศึกษา 3 คนต้องเดินทางกลับประเทศจีนอย่างเร่งด่วนก่อนที่จะมีประกาศปิดประเทศเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด จึงมีจำนวนกลุ่มทดลองคงอยู่ 5 คน และต้องยุติการทดลองหลังจากดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 10 เพราะผู้วิจัยไม่สามารถนำผู้เรียนทัศนศึกษานอกชั้นเรียนชุมชนโหล่งฮิมคาวได้ เพราะผู้เรียนเกิดความเครียดและกลัวเสี่ยงติดเชื้อโควิด ประกอบกับแหล่งเรียนรู้ในกระบวนการทดลองปิดชั่วคราว จึงทำให้การทดลองต้องสิ้นสุดลง

เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มคลี่คลาย ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 จากการทดลองในครั้งแรก ผู้วิจัยจึงปรับแนวทางการดำเนินการทดลองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

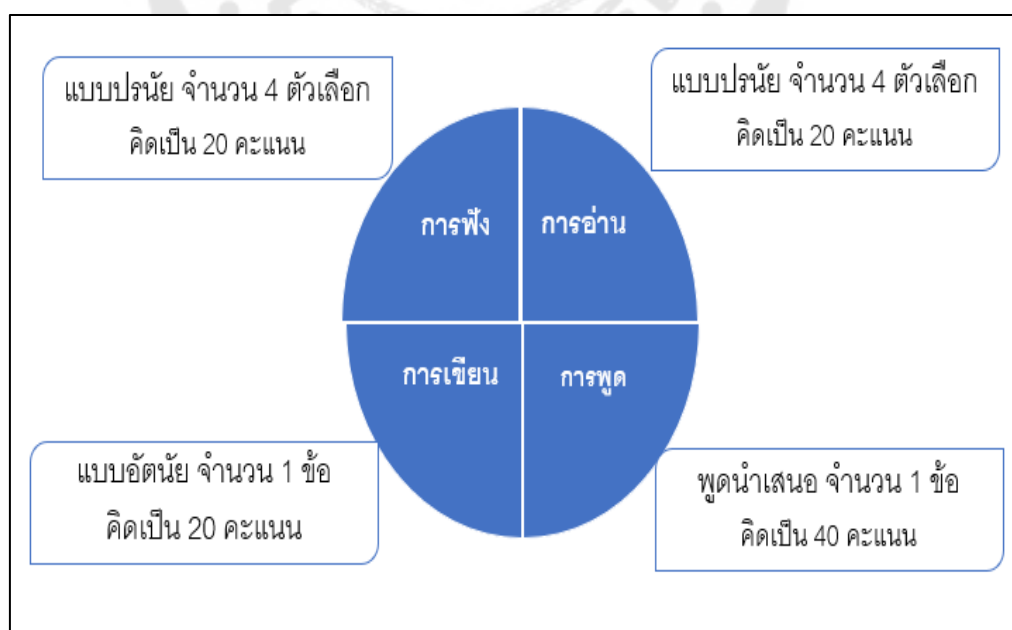
ตาราง 50 การปรับแนวทางการทดลองเครื่องมือการวิจัยเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

แผนการทดลองเดิม	แผนทางการทดลองใหม่
ดำเนินการ 3 ช่วง	ดำเนินการ 4 ช่วง
ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้จำนวน 5 วัน รวม 30 ชั่วโมง โดยแต่ละวัน ช่วงเช้าเรียน 3 ชั่วโมง ช่วงบ่ายทัศนศึกษา 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้จำนวน 6 วัน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง แบ่งเป็น 1. ปฐมนิเทศ และการทดสอบก่อนเรียน 3 ชั่วโมง 2. ศึกษาเนื้อหาจากบทเรียนทั้ง 5 บทต่อเนื่องกัน โดยเรียนวันละ 1 บท บทละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง
ช่วงที่ 2 ทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จำนวน 4 วัน รวม 24 ชั่วโมง โดยแต่ละวัน ช่วงเช้าทัศนศึกษา 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และช่วงบ่ายทัศนศึกษา 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้จำนวน 3 วัน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง โดยแต่ละวัน ทัศนศึกษาช่วงเช้า 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และช่วงบ่าย 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ต่อเนื่องจนครบ 5 แห่ง
ช่วงที่ 3 สรุปความรู้ จำนวน 1 วัน รวม 6 ชั่วโมง โดยช่วงเช้าประเมินผลการเรียนรู้ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และช่วงบ่ายสรุปผลการเรียนรู้ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	ช่วงที่ 3 ทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มจำนวน 3 วัน รวม 18 ชั่วโมง จำนวน 6 แห่ง โดยแต่ละวัน ทัศนศึกษาช่วงเช้า 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และช่วงบ่าย 1 แห่ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง
-	ช่วงที่ 4 จัดการเรียนรู้จำนวน 2 วัน ใช้เวลา 9 ชั่วโมง แบ่งเป็น 1. การสรุปผลหลังจากทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม 2. นำเสนอชิ้นงาน 3. ทดสอบหลังเรียน

ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปใช้ (Implement) กับกลุ่มผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งสนใจและยินดีเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 6 คน ดำเนินการทดลองระหว่างวันที่ 13 กันยายน – 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 จำนวน 60 ชั่วโมง ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

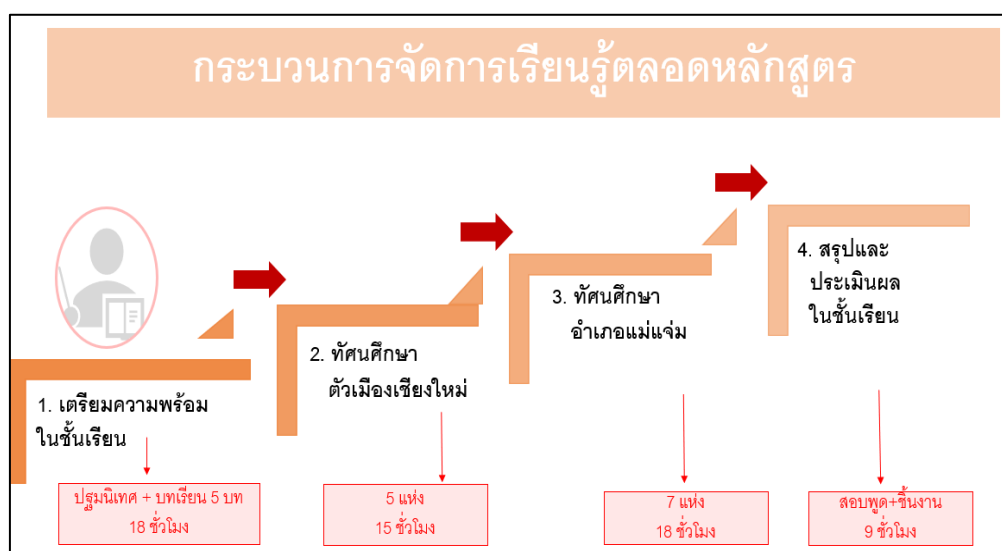
1.3.1 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ระยะเวลาการทดลอง และข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทราบแนวปฏิบัติ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามแนวทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2565)

1.3.2 กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อทดสอบความสามารถทางภาษาไทยทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวม 100 คะแนน โดยกำหนดการทำแบบทดสอบการฟังและการอ่านก่อน ในเวลา 1 ชั่วโมง จากนั้นจึงทำแบบทดสอบทักษะการเขียน กำหนดเวลา 45 นาที แล้วจึงสอบพูดเพื่อแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นลำดับสุดท้าย ดังรายละเอียด

ภาพประกอบ 65 แสดงรายละเอียดแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1.3.3 ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของหลักสูตร ฯ ที่สร้างขึ้นซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และการทดลอง (try out) เพื่อนำไปใช้จริงโดยแบ่งการทดลองออกเป็น 4 ช่วง รวม 60 ชั่วโมง ดังนี้

ภาพประกอบ 66 แสดงกระบวนการดำเนินการทดลองเครื่องมือวิจัยของกลุ่มเป้าหมาย

1.3.4 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนจำนวน 5 ครั้งตามแผนการเรียนรู้เชิงรุกที่ 2-6 ใช้เวลาจัดการเรียนรู้แต่ละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 15 ชั่วโมง โดยใช้แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นหลัก ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้วันละ 1 บท จนครบ 5 บท

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนผู้วิจัยใช้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เน้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองซึ่งมีผู้สอนแนะนำบทอ่านและแหล่งความรู้เพิ่มเติมก่อนเข้าชั้นเรียน เมื่อเข้าชั้นเรียนผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเพื่อทบทวนและช่วยประเมินความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น “ตีนจกแม่แจ่ม” การพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาษาถิ่น และความรู้ด้านสังคมวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมถิ่นเหนือที่สัมพันธ์กับข้อมูลทางสังคม และวัฒนธรรมจีน ก่อนนำความรู้ไปปรับใช้กับการค้นคว้าข้อมูล เพิ่มพูนความรู้ผ่านกิจกรรมทัศนศึกษา (Field trip)

1.3.5 หลังจากผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากตีนจกแม่แจ่มแล้ว ผู้วิจัยพาผู้เรียนทำกิจกรรมทัศนศึกษาออกชั้นเรียนตาม

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตัวเมืองเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาทาง วัฒนธรรมตื่นจกแม่แจ่มในแบบเรียนทั้ง 5 บท มีเป้าหมายเพื่อทบทวนและเพิ่มพูนความรู้ ความ เข้าใจจากสิ่งที่เรียนในชั้นเรียน แล้วนำไปปรับใช้กับการทำกิจกรรมเชิงรุกในรูปแบบต่าง ๆ ที่ กำหนดไว้ในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่มที่ 1 “แอ่วเมืองเจียงใหม่ ม่วนใจู่วิถีวัฒนธรรม” ทั้งนี้การจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 7-11

1.3.6 การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากการปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากตื่นจกแม่แจ่ม ดำเนินการตามแผนการเรียนรู้ที่ 12-14 ระยะเวลา 3 วัน โดยแต่ละวันแบ่งเป็นการทัศนศึกษาช่วงเช้า 1 แห่ง และช่วงบ่าย 1 แห่ง ผู้เรียนบันทึกความรู้ในแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาเล่ม 2 “แอ่วแม่แจ่ม ดินแห่งวัฒนธรรม” เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้กับการนำเสนอในงานในรูปแบบผู้นำเที่ยว

การทัศนศึกษาครั้งนี้อยู่ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ผู้วิจัยจึงปรับแนวทางการจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จากเดิมกำหนดกิจกรรมการ เรียนรู้ 4 วัน จำนวน 9 แหล่งเรียนรู้ แต่เพราะสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และเพื่อลดความเสี่ยง เนื่องจากชุมชนแหล่งเรียนรู้ปิดพื้นที่ งดการเข้าออกภายในชุมชน และจำกัดจำนวนการรวมกลุ่ม จัดกิจกรรม (คณะกรรมการโรคติดต่อเชียงใหม่, 2564) ผู้วิจัยจึงลดระยะเวลาการทัศนศึกษาที่ อำเภอแม่แจ่มเหลือ 3 วัน โดยเลือกแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการ เรียนรู้มากที่สุดจำนวน 6 แห่ง และดำเนินการขออนุญาตเข้าพื้นที่ โดยผู้วิจัยรวบรวมหลักฐานการ คิดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 อย่างน้อย 2 เข็ม เอกสารการรับรองการเดินทางเข้าประเทศของ ผู้เรียนชาวจีน และเอกสารยืนยันการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ของคณะวิจัย เสนอต่อสาธารณสุขอำเภอเพื่อขออนุเคราะห์เข้าพื้นที่เพื่อดำเนินการทดลองเครื่องมือวิจัย และ ได้รับการลงนาม “อนุญาต” โดยนายอำเภอแม่แจ่ม รวมทั้งติดต่อประสานงานวิทยากร เจ้าของ หรือผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้เพื่อเข้าเยี่ยมชมสถานที่ และมีมาตรการการป้องกันการแพร่ ระบาดของโรคโควิด โดยการเว้นระยะห่างการทำกิจกรรม และจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมตาม คำสั่งคณะกรรมการโรคติดต่อเชียงใหม่อย่างเข้มงวด

1.3.7 ผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนและการทัศนศึกษา เพื่อนำไปเรียบเรียงแล้วนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 15

1.3.8 ผู้เรียนนำเสนอชิ้นงานในรูปแบบคลิปวิดีโอแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากตื่นจกแม่แจ่ม กำหนดเวลาไม่เกินคนละ 3 นาที จากนั้นประเมินผลร่วมกัน

1.3.9 ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จากนั้นผู้เรียนและผู้สอนเฉลยแบบทดสอบร่วมกัน

1.3.10 หลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการทัศนศึกษาแล้ว ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการประเมินความรู้ ความจำและความเข้าใจ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนจากการทดสอบการพูดแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 5 ครั้ง และการทำชิ้นงาน 1 ชิ้น เป็นการประเมินความคงทนในการเรียนรู้ (retention in learning) ตามแนวคิดของเดล (Dale) เพื่อประเมินความสามารถในการจดจำความรู้หลังจากเรียนในชั้นเรียน และทัศนศึกษาในตัวเมืองเชียงใหม่ และอำเภอแม่แจ่ม ดังรายละเอียดคะแนน ดังนี้

ภาพประกอบ 67 แสดงรายละเอียดคะแนนการสอบการพูดและทำชิ้นงานของกลุ่มเป้าหมาย

1.3.11 ผู้วิจัยนำผลคะแนนไปวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล เพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตร

1.4 ระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตร

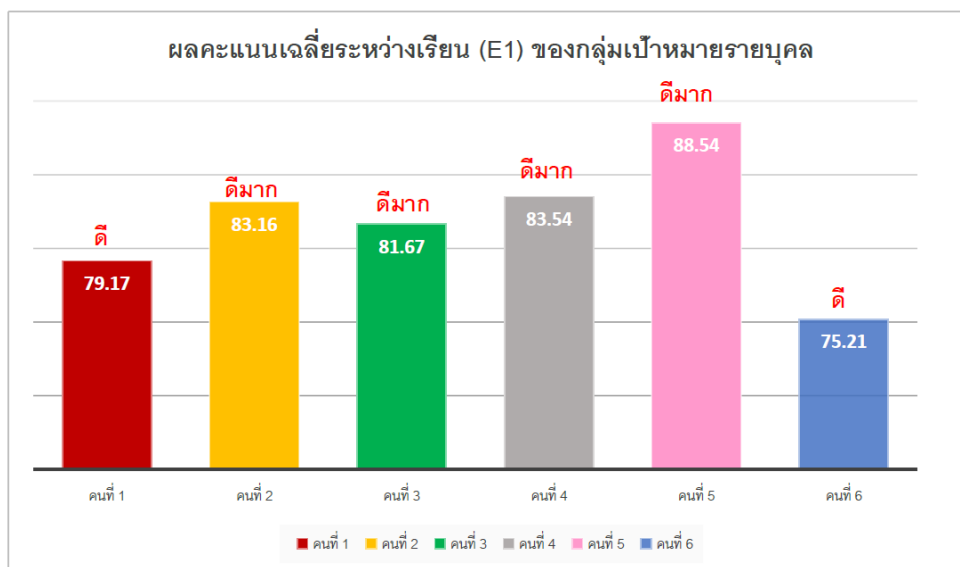
หลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกและกิจกรรมในชั้นเรียนและการทัศนศึกษานอกชั้นเรียน ซึ่งดำเนินการในระยะที่ 3 ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คุณภาพหลักสูตรตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (E1/E2) การหาค่าประสิทธิผลของหลักสูตร (E.I.) และการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของหลักสูตร ดังนี้

1.4.1 การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (E1/E2)

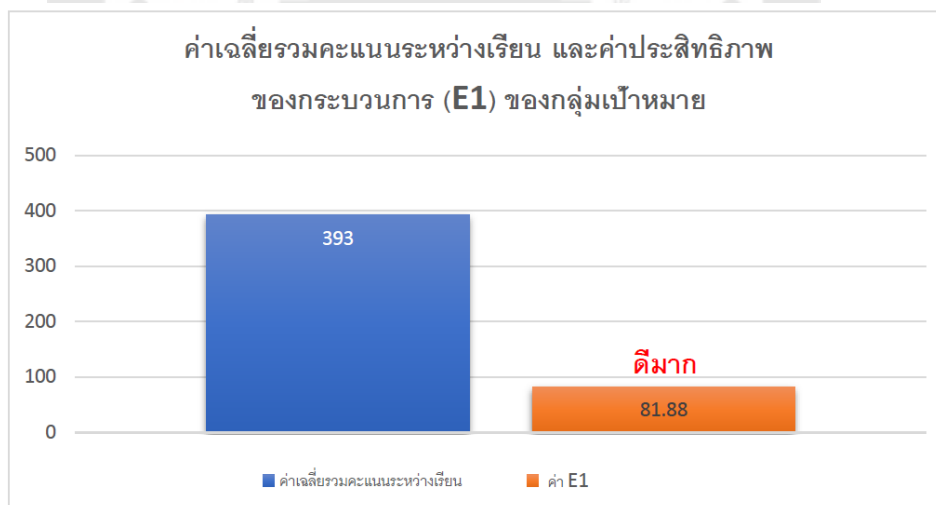
การหาค่าประสิทธิภาพหลักสูตรเป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่ได้จากผลรวมของคะแนนระหว่างเรียน (E1) และผลรวมของคะแนนหลังเรียนจากการทดสอบและคะแนนจากการทำงานชิ้นสุดท้าย (E2) โดยผลการสรุปคะแนนเก็บระหว่างเรียน (E1) ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด การทำชิ้นงานและการทำกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและการทัศนศึกษานอกชั้นเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 51 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มเป้าหมาย จากการทำแบบฝึก ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนทั้งในและนอชั้นเรียน

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน			รวม	ค่าเฉลี่ยรายบุคคล	ระดับผล การเรียน
	แบบฝึกหัด 1-5	ทัศนศึกษาใน เมืองเชียงใหม่	ทัศนศึกษา อำเภอแม่แจ่ม			
1.	116	119	145	380	79.17	ดี
2.	123	125	151	399	83.16	ดีมาก
3.	118	120	154	392	81.67	ดีมาก
4.	120	124	157	401	83.54	ดีมาก
5.	130	132	163	425	88.54	ดีมาก
6.	111	113	137	361	75.21	ดี
ค่าเฉลี่ย รวม				393	81.88	ดีมาก
$\sum X$			2358			
A			480			
N			6			
E1			81.88			

ภาพประกอบ 68 ผลคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนของกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล

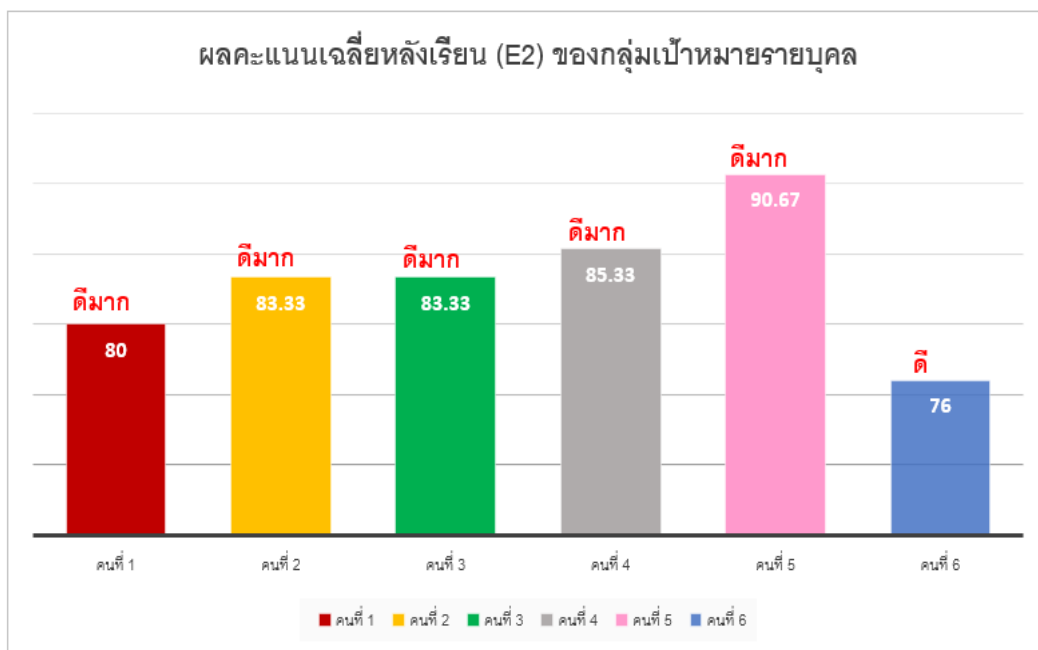
ภาพประกอบ 69 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมระหว่างเรียน และค่าประสิทธิภาพ E1 ของกลุ่มเป้าหมาย

จากตาราง 51 แสดงคะแนนระหว่างเรียน (E1) ของกลุ่มเป้าหมาย จากการทำแบบฝึก ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียนของหลักสูตรมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

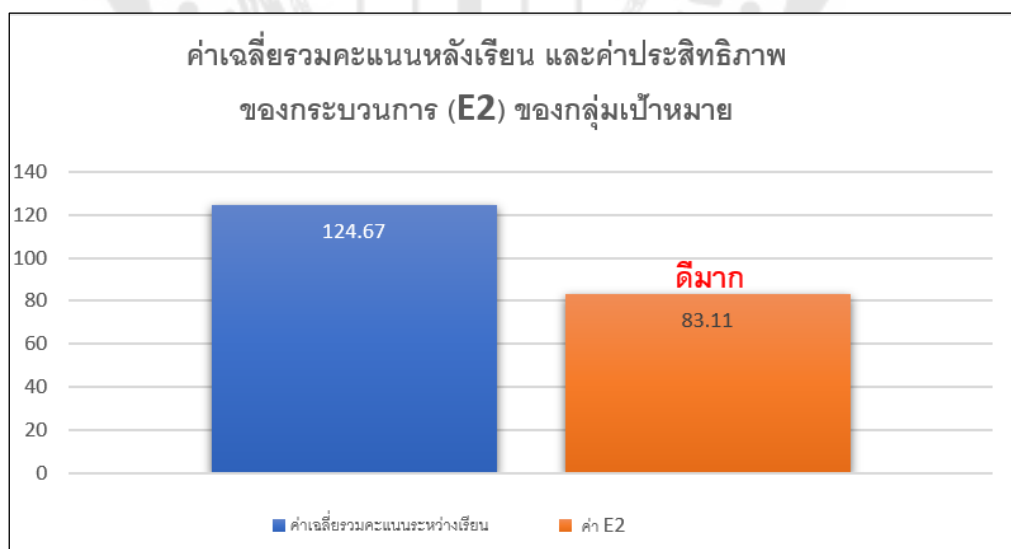
ผลคะแนนรวมจากการสอบพูดและการทำชิ้นงาน ของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสรุปคะแนนได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 52 แสดงคะแนนหลังเรียน (E2) จากการสอบพูดและการทำชิ้นงานของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

คนที่	คะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงาน			คะแนนค่าเฉลี่ยรายบุคคล	ระดับผล การเรียน
	การสอบพูด 5 ครั้ง (100)	ชิ้นงาน (50)	รวม 150		
1.	79	41	120	80	ดีมาก
2.	82	43	125	83.33	ดีมาก
3.	84	41	125	83.33	ดีมาก
4.	86	42	128	85.33	ดีมาก
5.	90	46	136	90.67	ดีมาก
6.	76	38	114	76	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม			124.67	83.11	ดีมาก
ΣF			748		
B			150		
N			6		
E2			83.11		

ภาพประกอบ 70 ผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล

ภาพประกอบ 71 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมหลังเรียน และค่าประสิทธิภาพ E2 ของกลุ่มเป้าหมาย

จากตาราง 52 แสดงคะแนนหลังเรียน (E2) จากการสอบพูดและการทำชิ้นงานของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยมีคะแนนหลังเรียนที่ได้จากการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน 5 ครั้ง และชิ้นงานคลิปวิดีโอการพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากตีนจกแม่แจ่ม รวมทั้งหมด 748 คะแนน จำนวนผู้เรียน 6 คน คะแนนรวมของคะแนนเต็มทั้ง 2 ส่วน คือ คะแนนสอบพูด 100 คะแนน ชิ้นงาน 50 รวมเป็น 150 คะแนน จึงได้ค่า E2 เท่ากับ 83.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($E2 = 75$) แสดงให้เห็นว่า หลังจากทีผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีความรู้ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สามารถนำความรู้ ประสบการณ์มาเรียบเรียงและถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสม ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

จากภาพประกอบ 78 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมายรายบุคคลพบว่า ผู้เรียนทุกคนมีผลการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อยู่ในระดับดี และดีมาก คะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ 80-100 มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 5 คน และค่าเฉลี่ยระหว่างร้อยละ 70-79 ซึ่งอยู่ในระดับดี จำนวน 1 คน หากพิจารณาคะแนนหลังเรียนจากการทดสอบพูดทั้ง 5 หัวข้อและคะแนนจากชิ้นงานสุดท้ายแสดงให้เห็นว่าหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้ และทบทวนความรู้จากการทำแบบฝึกหัด ชิ้นงาน การทำกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุก ระหว่างเรียนและหลังเรียนทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ประสบการณ์และทักษะทางภาษาไทยที่สูงขึ้นตามลำดับ

ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จากคะแนนระหว่างเรียน E1 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนหลังเรียน E2 มีค่าเท่ากับ 81.88/83.11 ซึ่งสูงกว่าค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E1/ E2 ที่กำหนดไว้ 75/75 สอดคล้องกับการตีความหมายผลการคำนวณความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 11) กล่าวว่า “หากคะแนน E1หรือ E2 ห่างกันเกินร้อยละ 5 แสดงว่ากิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำกับการสอบหลังเรียนไม่สมดุลกัน” ซึ่งค่า E1 และ E2 ของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีนมีค่าห่างกันไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรม และทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนชาวจีน จึงสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง

1.4.2 การหาค่าประสิทธิผลของหลักสูตร (E.I.)

การหาค่าประสิทธิผลของหลักสูตรเป็นขั้นตอนการประเมินคุณภาพหลักสูตรที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งซึ่งได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มุ่งวัดทักษะทางภาษาไทย 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยแบบทดสอบการฟังและการอ่านเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ การพูดเพื่อนำเสนอสาร 1 ข้อ และการเขียนบรรยาย 1 ข้อ รวม 100 คะแนน สรุปคะแนนได้ดังนี้

ตาราง 53 แสดงคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อหาค่าประสิทธิผลของหลักสูตร

คนที่	คะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน	คะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
1	41	79
2	57	85
3	53	80
4	59	85
5	64	90
6	36	76
รวม	310	495

จากตารางพบว่า ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนคือ 310 และผลรวมของคะแนนหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนคือ 495 โดยมีคะแนนเต็มเท่ากับ 100 ดังนั้นค่าประสิทธิผล (E.I.) จึงมีค่าเท่ากับ 0.64 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ สามารถช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” เพิ่มขึ้นจากพื้นฐานเดิมได้จริงหลังจากเรียนจบหลักสูตร

1.4.3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของหลักสูตร

การหาคุณภาพหลักสูตรที่ได้จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน จะช่วยยืนยันคุณภาพของหลักสูตร และแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ และมีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนชาวจีนได้จริง

ตาราง 54 แสดงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นแจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1.	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5.00	มากที่สุด
2.	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีรูปแบบน่าสนใจ และหลากหลาย	4.67	มากที่สุด
3.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน	5.00	มากที่สุด
4.	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การเรียนสนุก	5.00	มากที่สุด
5.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด	4.83	มากที่สุด
6.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	5.00	มากที่สุด
7.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำความรู้ได้ยาวนานยิ่งขึ้น	5.00	มากที่สุด
8.	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนได้จริง	5.00	มากที่สุด
9.	กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	5.00	มากที่สุด
10.	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสม	4.67	มากที่สุด
	รวม	4.92	มากที่สุด

จากตารางข้างต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.92 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยรายการประเมินสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 5 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีจำนวน 7 รายการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจจดจำความรู้ได้ยาวนานยิ่งขึ้น กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนได้จริง และกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมาคือ รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ย 4.83 จำนวน 1 รายการ ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเช่นกันคือ กิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด ส่วนรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 4.67 ระดับความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ หัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีรูปแบบน่าสนใจและหลากหลาย และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสม

จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนมีค่าเฉลี่ย 4.92 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าวิธีการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนชาวจีนสนใจและสามารถเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมได้มากขึ้น ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและรู้สึกผ่อนคลายในการเรียน ทำให้กล้าพูดกล้าแสดงออกทางภาษามากขึ้น และช่วยพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวจีนได้

ผู้วิจัยได้สอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จำนวน 28 รูปแบบที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมาก แบ่งเป็นระดับดีมาก และระดับดี ดังนี้

ตาราง 55 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนที่มีต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ที่	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	เฉลี่ย	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	การสาธิต	5.00	0.00	ดีมาก
2	การเล่นเกม	4.83	0.41	ดีมาก
3	การอภิปราย	4.83	0.41	ดีมาก
4	การพูดรอบวง	5.00	0.00	ดีมาก
5	การตั้งคำถาม	4.67	0.52	ดีมาก
6	การทำงานกลุ่ม	5.00	0.00	ดีมาก
7	การระดมสมอง	5.00	0.00	ดีมาก
8	การลงมือปฏิบัติ	5.00	0.00	ดีมาก
9	การใช้เทคโนโลยี	4.83	0.41	ดีมาก
10	การใช้บทบาทสมมุติ	4.83	0.41	ดีมาก
11	การเขียนแผนผังความคิด	4.33	0.52	ดี
12	การฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ	4.83	0.41	ดีมาก
13	การเรียนรู้แบบ KWL PLUS	4.33	0.82	ดี
14	การเรียนรู้ด้วยวิธี Exit ticket	5.00	0.00	ดีมาก
15	การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน	5.00	0.00	ดีมาก
16	แกลลอรี่วอล์ค	5.00	0.00	ดีมาก
17	การคิดขั้นสูง	5.00	0.00	ดีมาก
18	การทัศนศึกษา	5.00	0.00	ดีมาก
19	การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ	5.00	0.00	ดีมาก
20	การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7Es)	4.67	0.52	ดีมาก
21	การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน	4.67	0.52	ดีมาก
22	การใช้วิทยากร	4.33	0.52	ดี
23	การใช้วีดิทัศน์	4.67	0.52	ดีมาก

ตาราง 55 (ต่อ)

ที่	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	เฉลี่ย	S.D.	ระดับคุณภาพ
24	การใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.33	0.52	ดี
25	การใช้กิจกรรมเป็นฐาน	5.00	0.00	ดีมาก
26	การเขียนบันทึกประจำวัน	4.83	0.41	ดีมาก
27	การแลกเปลี่ยนความคิด	5.00	0.00	ดีมาก
28	การใช้วิธีแบบจิ๊กซอว์	5.00	0.00	ดีมาก
	ผลรวม	135.00	6.92	
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.82	0.25	ดีมาก

จากตารางจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับดีมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 เมื่อพิจารณาวิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ปรากฏดังตารางพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5 จำนวน 14 วิธี ได้แก่ การสาธิต การพูดรอบวง การทำงานกลุ่ม การระดมสมอง การลงมือปฏิบัติ การคิดขั้นสูง การทัศนศึกษา การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ การใช้กิจกรรมเป็นฐาน การแลกเปลี่ยนความคิด การใช้ Exit ticket การเรียนรู้แบบ Flipped Classroom การเรียนรู้แบบ Gallery Walk และการเรียนรู้แบบ jigsaw ระดับดีมากมีค่าเฉลี่ย 4.83 จำนวน 6 วิธี ได้แก่ เกม การอภิปราย บทบาทสมมุติ การใช้เทคโนโลยี การเขียนบันทึกประจำวัน และการฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ และระดับดีมากมีค่าเฉลี่ย 4.67 จำนวน 4 วิธี ได้แก่ การตั้งคำถาม การใช้วิธีอุปนัย การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน และการสืบเสาะหาความรู้ (7Es) รองลงมาคือความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 จำนวน 4 วิธี ได้แก่ แผนผังความคิด การใช้วิทยากร การใช้ปัญหาเป็นฐาน และการใช้วิธี KWL PLUS ดังแผนภาพแสดงการจำแนกระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก 4 ระดับ ดังนี้

ภาพประกอบ 72 การจำแนกระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อ
วิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

จากภาพจะเห็นได้ว่าวิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนทุกคนพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 5 ล้วนเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสื่อสารด้านการพูดและการปฏิบัติ เพื่อสรุปและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนในการช่วยกันคิด ช่วยทำ ช่วยตอบคำถาม ทำให้ผู้เรียนคลายกังวล ลดความตื่นเต้น และลดความกลัวในการแสดงความคิดเห็น หรือการทำกิจกรรม ได้แก่ การพูดรอบวง (round robin) การทำงานเป็นกลุ่ม (small group) การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจกัน (Collaborative learning) วิธีการเรียนการสอนแบบ jigsaw การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การทัศนศึกษา (Field trip) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นของจริง มีโอกาสสื่อสารกับคนในชุมชนและสังคม ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุกสอดคล้องกับทักษะสำคัญที่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมี คือ ทักษะการคิดขั้นสูง และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น วิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนพึงพอใจมีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา คือ 4.83 และ 4.67 อาจมีความซับซ้อนของกระบวนการคิด และการเชื่อมโยงความคิดที่ยากขึ้น ได้แก่ การตั้งคำถาม (Question) การอภิปราย (Discussion) ซึ่งผู้เรียนบางคนอาจไม่ถนัด และต้องใช้ทักษะการแสดงออกหลายด้านทั้งภาษาและท่าทาง เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (role play) ที่ต้องใช้น้ำเสียง และการแสดงออกทางสีหน้าเพื่อสื่อสาร จึงอาจทำให้ผู้เรียนประหม่า และไม่มั่นใจ จนอาจปิดกั้นการเรียนรู้ และวิธีการเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.33 ระดับดี จะเห็นได้ว่า เป็นวิธีที่ต้องใช้ทักษะทางภาษา ความรู้ และกระบวนการคิดระดับสูง ซึ่งผู้เรียนชาวจีนอาจไม่คุ้นชิน และไม่เคยเรียนด้วยวิธีการเชิงรุกมาก่อน ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping) การใช้วิทยากร (Guest speak) ท่องถิ่น ซึ่งบางครั้งอาจใช้ภาษาถิ่นเหนือปนกับภาษามาตรฐานบางครั้ง และใช้คำศัพท์เฉพาะทำให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ยาก ส่วนการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นวิธีที่ต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมในระดับสูง และทักษะการคิดที่สูงขึ้นเพื่อเชื่อมโยงเป็นระบบซึ่งอาจเหมาะสมกับผู้เรียนชาวต่างชาติในระดับบัณฑิตศึกษา มากกว่า และวิธี KWL Plus อาจยากสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติเพราะต้องประมวลความรู้และสรุปเป็นแผนผังความคิดในขั้นตอนสุดท้ายซึ่งต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงเป็นสำคัญ และอาจเกิดจากปัจจัยด้านลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวจีนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรับ (passive) เรียนรู้จากการฟังและการอ่านแบบท่องจำ และมีลักษณะเก็บตัว ไม่ค่อยยกมือแสดงออก ชอบทำงานคนเดียว ดังงานวิจัยของ (สิระ สมนาม, จุมพิต ศรีวัฒนพงศ์, แสดงชัย เจียรสัมพิมล, และ Nuola Yan, 2552, น. 84) จึงมีคะแนนพึงพอใจน้อยกว่าวิธีการอื่น

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แสดงให้เห็นว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตรมีความหลากหลาย และน่าสนใจ สอดคล้องกับผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับดีมาก และระดับดี เมื่อพิจารณาวิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลความพึงพอใจระดับดี พบว่า เป็นวิธีที่ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้แก่ การเขียนแผนผังความคิด การใช้ปัญหาเป็นฐาน และวิธี KWL PLUS เป็นวิธีที่ผู้เรียนไม่มีประสบการณ์ และมักคุ้นเคยกับวิธีการเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้รับสารจากการฟังและการอ่านดังที่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายกล่าวว่า “ปกติวิชาอื่น ๆ อาจารย์จะบรรยายแล้วให้เราจดบันทึก” “หนูรู้สึกว่าการเขียนแผนผังความคิดยาก แต่ถ้าได้ฝึกหลาย ๆ ครั้งจะเขียนดีขึ้น” สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

ตาราง 56 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ปรากฏในหลักสูตร

ผู้ให้ สัมภาษณ์	ความพึงพอใจ
คนที่ 1	ฉันได้เรียนความรู้มากมายและจะทบทวนความรู้ทันทีจากการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมในห้องเรียน ฉันเขียนบันทึกประจำวันและจดบันทึกมากมายระหว่างเรียน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ฉันเข้าใจเนื้อหามากขึ้นและไม่ลืมความรู้ค่ะ วิธีสอนเหมาะสม และที่ฉันชอบที่สุดคือการพูดรอบวงและการลงมือทำด้วยตนเองค่ะ เราช่วยกันพูดและอธิบายความรู้ ทำให้ไม่เครียด และทำด้วยตนเองทำให้จำได้ดีค่ะ
คนที่ 2	การเรียนครั้งนี้เป็นการเรียนที่ช่วยกระตุ้นให้คิด และพัฒนาทักษะภาษาไทย เป็นหลักสูตรที่น่าสนใจมาก มีวิธีอธิบายความรู้อย่างระมัดระวัง และอดทนกับนักศึกษามาก เราได้ทำกิจกรรมมากมาย เวลาเรียนไม่กังวล ไม่ง่วงเลยแต่บางกิจกรรมยากนิดหน่อย เช่น ฝึกพูดเพราะต้องจำเนื้อหาให้ได้ หนูชอบการฝึกปฏิบัติทำให้เราสนใจเรียนมากขึ้น เข้าใจและจำเนื้อหาได้มากกว่าอ่านเอง
คนที่ 3	การสาธิตทำให้หนูได้แสดงต่อหน้าเพื่อนและฝึกพูดอธิบาย ยากนิดหน่อยแต่สนุก และต้องฝึกบ่อย ๆ วิธีสอนแบบนี้ทำให้เรียนไม่น่าเบื่อ การเฉลยคำตอบด้วยกันทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น การตั้งคำถาม พูดรอบวง และเขียนแผนผังช่วยให้เราฝึกคิดได้มาก และการฝึกพูดบ่อย ๆ ช่วยให้ฉันสามารถพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เก่งขึ้นค่ะ
คนที่ 4	วิธีสอนหลากหลาย น่าสนใจ แต่บางครั้งทำไม่เต็มที่เพราะเหนื่อยนิดหน่อยค่ะ การพูดรอบวงช่วยให้ฝึกคิดและเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น มีเพื่อนช่วยกันตอบ เมื่อก่อนหนูไม่ค่อยสนิทกับเพื่อนและไม่ค่อยชอบทำกิจกรรมแต่ได้เรียนแบบนี้สนุก ไม่เครียด ทำให้หนูสนิทกับอาจารย์และเพื่อนมากขึ้น และกระตุ้นให้อยากเรียนภาษาไทยมากขึ้นค่ะ
คนที่ 5	หนูชอบการเรียนแบบนี้ค่ะ น่าสนใจและไม่ยากเกินไป ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน ได้ฝึกคิดบ่อย ๆ เล่นเกมและทำกิจกรรมทำให้ผ่อนคลาย การลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองทำให้เราเข้าใจเนื้อหาและจำได้ง่ายมากขึ้น
คนที่ 6	วิธีสอนของครูเหมาะสม ช่วยทบทวนความรู้และทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น การตั้งคำถามช่วยพัฒนาการคิด วิธีสอนโดยรวมสนุกและน่าสนใจ ทำให้เราตื่นตัวในการเรียน ได้ฝึกพูดทุกครั้งที่ยื่น รู้สึกว่ายากนิดหน่อยแต่ช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้จริงค่ะ

จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อวิธีการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า วิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนชอบมากที่สุดคือ การปฏิบัติ (Experiential Learning) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบมากที่สุด กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้หลังจากเรียนไปปฏิบัติได้ทันที เช่น หลังจากที่ถูกสอนสถิติวิธีการนุ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพราะได้เห็นของจริง ทำด้วยตัวเอง ทั้งยังสามารถช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งเป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจจากสิ่งที่เรียนรู้อย่างแท้จริง รองลงมาคือกิจกรรมการพูดรอบวง (Round robin) ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้ อธิบายข้อมูล หรือเล่าเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่านหรือการฟัง โดยให้ผู้เรียนสลับกันพูดทีละคน คนละประเด็นจนได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทุกคนต้องตั้งใจฟังเพื่อนพูด และตื่นตัวตลอดเวลา เพราะต้องนำเสนอข้อมูลที่ไม่ว่างกับเพื่อน ดังนั้นสมาชิกทุกคนจึงมีความสำคัญต่อการให้ข้อมูล และหากให้ข้อมูลผิดสมาชิกก็จะช่วยกันเพิ่มเติมข้อมูลให้ครบสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เรียนเห็นว่าวิธีการนี้ช่วยลดความกังวลในการเรียนและการตอบคำถาม ทำให้ผ่อนคลายและเรียนสนุกมากขึ้น

วิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ยากที่สุดคือ การเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping) เป็นการถ่ายทอดความรู้ความคิดโดยนำเสนอประเด็นหลักกับประเด็นรองหรือการระบุประเด็นย่อยให้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วยถ้อยคำที่สั้น กระชับและความหมายชัดเจน จึงเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล จากตารางข้างต้นผู้เรียนชาวจีนเห็นว่าวิธีการนี้ใช้ความคิดค่อนข้างมาก ผู้เรียนขาดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวจึงทำได้ยากในการเขียนครั้งแรก แต่เมื่อทำกิจกรรมบ่อยครั้งจึงคุ้นชิน สามารถเรียนรู้และเขียนแผนผังความคิดได้ถูกต้อง ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนในรายวิชาอื่น ทั้งนี้ผู้เรียนเห็นว่าวิธีการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าวช่วยพัฒนาการคิด และทักษะการเขียนของผู้เรียนชาวต่างชาติได้ หากได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ

ผู้เรียนชาวจีนทุกคนสนใจและชื่นชอบกิจกรรมการทำศนศึกษาออกชั้นเรียนอย่างยิ่ง ได้แก่ การทำศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ ช่วยสร้างความสนใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือทำกิจกรรมที่หลากหลายด้วยตนเอง ได้แก่ เกม (Games) แข่งขันซื้อชุดพื้นเมืองล้านนา “ชุดล้านนาถูกและดีมีดีไหน” เป็นกิจกรรมทำศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ที่ผู้เรียนชอบมากที่สุด ทำศนศึกษา ณ “ตรอกเล่าโจ้ว” ซึ่งอยู่ในบริเวณตลาดวโรรสหรือกาดหลวง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นสองกลุ่มแข่งขันกันหาซื้อชุดล้านนาภายในเวลาและงบประมาณที่จำกัดให้กลุ่มละ 500 บาท และให้สอบถามข้อมูลเครื่องแต่งกายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ ลักษณะเฉพาะ ซื้อมาจากผู้ขาย กลุ่มใดใช้เวลาและ

งบประมาณน้อยที่สุดคือเป็นผู้ชนะ หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มแนะนำเครื่องแต่งกายของตนเอง ถือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเองโดยนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับชุดพื้นเมืองของชาวล้านนา การใช้ภาษาถิ่นเหนือในการต่อรองราคาไปใช้ในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียน สนใจที่จะเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

การสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอำเภอแม่แจ่มพบว่า ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายสนุกกับการเรียนรู้ มีความสุข และประทับใจ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้มาก ผู้เรียนสังเกตและมีส่วนร่วมในวิถีวัฒนธรรมของชาวล้านนา เนื่องจากประสบการณ์ตรง กิจกรรมที่ผู้เรียนชาวจีนชอบมากที่สุดคือ การลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการผลิตขึ้นดินจกแม่แจ่ม ได้แก่ การเตรียมฝ้าย การทอ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากลายจกแม่แจ่ม และการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดินจกแม่แจ่ม ตลอดจนการแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองร่วมทำบุญในงานจุลกฐิน ผู้หญิงนั่งขึ้นดินจก เก้าอี้และประดับปิ่นโบราณ ส่วนผู้ชายสวมเสื้อพื้นเมืองสีขาวแขนยาว นุ่งกางเกงสะดอตามวัฒนธรรมของชาวมแม่แจ่ม

การใช้แนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นฐานคิดสำคัญออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จริง และยังช่วยเสริมสร้างศักยภาพทางการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้แบบ “เรียนปนเล่น” (Play and Learn) เพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน และรู้สึกผ่อนคลายต้องการที่จะเรียนมากขึ้น เมื่อผู้เรียนสนุกกับการเรียนก็จะทำให้รับความรู้ได้อย่างเต็มที่ และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ได้คงทนกว่าการเรียนที่เน้นการบรรยายและให้ผู้เรียนจดบันทึกเพียงอย่างเดียว ตลอดจนช่วยกระตุ้นการฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยง และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาไทยทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน ทำให้เกิดความสนิทสนมกับเพื่อนและผู้สอนมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าใช้ภาษาไทย ทำให้การออกเสียงภาษาไทยถูกต้องและชัดเจนขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจนแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีน พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.92 ตรงกับระดับความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับผลการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E1/E2) เท่ากับ 81.88/83.11 และประสิทธิผล (E.I.) จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 0.64 จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจนแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเพราะเป็นการตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ และสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้จริง ผู้วิจัยนำตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบเรียนซึ่งประกอบด้วยบทอ่านและกิจกรรมทำียบทแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา และภาพประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดหลักสูตร แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
2. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่
3. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ที่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมในชั้นเรียนมากที่สุดคือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 6 ใช้ประกอบการเรียนการสอนแบบเรียนบทที่ 5 เส้นฝ่ายลายจก มรดกภูมิปัญญา และการทำกิจกรรมทำยบท ประกอบด้วยส่วนที่เป็นแบบฝึกหัด และกิจกรรมทบทวนความรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 6	
หลักสูตร ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	สำหรับ ผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 4
บทที่ 5 เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา	เวลา 6 ชั่วโมง
1. สาระสำคัญ	
<p>ซิ่นตีนจกแม่แจ่มมีลวดลาย และวิธีการทอที่เป็นเอกลักษณ์ เรียกว่า “การจก” เป็นการควักเส้นฝ้ายเพื่อสร้างลวดลาย โดยทอจากด้านหลัง ทำให้ลวดลายเรียบแน่น ซิ่นตีนจกแม่แจ่มจึงมีลวดลายทั้งสองด้านคล้ายกันสามารถนุ่งได้ทั้งสองด้าน</p> <p>การพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการให้ข้อมูลความรู้อย่างชัดเจน ตามลำดับขั้นตอน และความสำคัญก่อนหลังเกี่ยวกับสถานที่ ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์</p>	
2. สาระการเรียนรู้	
การเรียนรู้ในชั้นเรียน	
<ol style="list-style-type: none"> 2.1 ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทอซิ่นตีนจกแม่แจ่ม 2.2 การพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2.3 การถามทาง การซื้อของ และการต่อรองราคาในภาษาถิ่นเหนือ 2.4 ความรู้เกี่ยวกับไทย – จีน: วัฒนธรรมการใช้สีของเครื่องแต่งกาย 	
3. จุดประสงค์การเรียนรู้	
การเรียนรู้ในชั้นเรียน	
<ol style="list-style-type: none"> 3.1 ผู้เรียนชาวจีนบอกหลักการพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ 3.2 ผู้เรียนชาวจีนพูดอธิบายขั้นตอนการทอ และลักษณะเด่นของซิ่นตีนจกแม่แจ่มได้ 3.3 ผู้เรียนชาวจีนเลือกใช้คำภาษาถิ่นเหนือเกี่ยวกับการถามทาง การซื้อของ และการต่อรองราคาได้ถูกต้อง 	

ภาพประกอบ 73 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 1)

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
4.1 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เวลา 3 ชั่วโมง						
สาระการเรียนรู้	ขั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการทอขึ้นดินจกแม่แจ่ม	1. กระตุ้นผู้เรียน	1. ผู้เรียนตั้งคำถามจากภาพช่างทอกำลังทอขึ้นดินจกแม่แจ่ม และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้	5	- Question	- ภาพ - คำถาม	- สังเกตจากการตอบคำถาม และการทำกิจกรรมในชั้นเรียน
	2. ทบทวนความรู้ผู้เรียนเกี่ยวกับ	1. ผู้เรียนบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกการอ่าน ข้อ 1.1 KWL PLUS ดังนี้ - ช่อง K ความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องทออ่าน - ช่อง W ต้องการรู้อะไรเพิ่มจากเรื่องที่งอ่าน 2. ผู้เรียนศึกษาบทอ่านเรื่อง กระบวนการทอขึ้นดินจกแม่แจ่ม แล้วบันทึกการอ่าน - ช่อง L สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากอ่าน 3. ผู้เรียนเขียนแผนผังความคิด ในช่อง PLUS 4. ผู้เรียนทำกิจกรรมทಾಯบท ข้อ 1.2 และ 1.3 จากนั้นเฉลยและสรุปความรู้ร่วมกัน 5. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านเรื่อง การทออธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	5 15 10 15 10	- KWL PLUS - Concept Mapping - Discussion - Think-pair-share	- บทอ่าน - รูปภาพ - แบบบันทึกการอ่าน KWL PLUS - บทอ่าน - ตัวอย่างการทอ	- สังเกตจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียน - ประเมินจากการเขียนแผนผัง - สังเกตพฤติกรรม - การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. การทออธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม						

ภาพประกอบ 74 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 2)

สาระการเรียนรู้	ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
3. การถามทาง การซื้อของ และการต่อรองราคาในภาษาถิ่นเหนือ		6. ผู้เรียนฝึกพูดจากตัวอย่างในบทเรียน ตามที่ผู้สอนมอบหมายให้อ่านเป็นการบ้านก่อนเข้าชั้นเรียน	30	- Flipped Classroom - Experiential Learning		
		7. ผู้เรียนสรุปความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเตรียมเส้นฝ้ายโดยเขียนเป็นข้อความสั้น ๆ และเฉลยคำตอบร่วมกัน	15	- One-Minute Paper - Discussion	- แบบบันทึกกิจกรรมท้ายบท	- ประเมินจากการเขียน
		8. ผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน หลังจากผู้สอนมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาเป็นการบ้าน	5	- Flipped Classroom - Question	- บทอ่าน - คลิปเสียง - คำถาม	- สังเกตพฤติกรรม - การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
		9. ผู้เรียนจับคู่แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่จับสลากได้	15	- Role Play	- สถานการณ์	
		10. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันประเมินการแสดงบทบาทสมมติ และสรุปความรู้	10	- Discussion - Higher-Order Thinking (ประเมิน)	- แบบประเมินการแสดงบทบาทสมมติ	- ประเมินจากการแสดงบทบาทสมมติ - สังเกตพฤติกรรม - การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ภาพประกอบ 75 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 3)

สาระการเรียนรู้	ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
4. ความรู้เกี่ยวกับไทย – จีน: วัฒนธรรมการใช้สื่ของเครื่องแต่งกาย		<p>11. ผู้เรียนช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมการใช้สื่ของเครื่องแต่งกายระหว่างไทย-จีน” หลังจากศึกษาบทอ่านด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน</p> <p>12. ผู้เรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับวัฒนธรรมการใช้สื่ในเครื่องแต่งกายของไทย-จีน และข้อควรปฏิบัติในการเลือกใช้สื่เครื่องแต่งกายให้เหมาะสมตามโอกาสสำคัญของไทย</p>	15 10	- Think-pair-share - Flipped Classroom - Higher-Order Thinking (สังเคราะห์และประยุกต์)	- ภาพ - บทอ่าน	- สังเกตพฤติกรรม - การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
	3. สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้	<p>1. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปความรู้บทที่ 5</p> <p>2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ สำหรับการทัศนศึกษาที่อำเภอแม่แจ่มเป็นการบ้าน พร้อมนำเว็บไซต์เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม</p> <p>3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเดินทางทัศนศึกษา และชี้แจงกำหนดการ แนวทางการเรียนรู้ นัดหมายเวลา และข้อตกลงร่วมกัน</p>	20	- Discussion - Flipped Classroom	- แบบเรียน - เว็บไซต์	- สังเกตพฤติกรรม - การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ภาพประกอบ 76 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 4)

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
1. บอกหลักการพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้	1. ประเมินจากการฝึกพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
2. พูดอธิบายขั้นตอนการท่องเที่ยว และลักษณะเด่นของสินค้าจกแม่แจ่มได้	1. ประเมินจากการทำกิจกรรมท้ายบท 2. ประเมินจากการทำแบบบันทึกการอ่าน KWL PLUS 3. ประเมินจากการตอบคำถามและอธิบายเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน	- ประเมินจากคะแนนในแบบบันทึกกิจกรรม - แบบบันทึกการอ่าน KWL PLUS - แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ตอบคำถามในแบบบันทึกการอ่าน KWL PLUS ครบถ้วน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
3. เลือกใช้คำภาษาถิ่นเหนือเกี่ยวกับการถามทางการซื้อของ และการต่อรองราคาได้ถูกต้อง	1. ประเมินจากการแสดงบทบาทสมมุติ	- แบบประเมินการแสดงบทบาทสมมุติ	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
4. พูดอธิบายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้	1. การทำกิจกรรมการสืบเสาะความรู้ 2. การประเมินการพูด 3. สังเกตจากพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- แบบบันทึกกิจกรรม - แบบประเมินการพูด - แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- จัดบันทึกครบตามหัวข้อที่กำหนดถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
5. จับใจความสำคัญจากการอ่านและการฟังบรรยายโดยวิทยากรได้	1. ประเมินจากการจัดบันทึก 2. การอธิบายเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	- แบบบันทึกความรู้ - แบบประเมินการพูด	- จัดบันทึกครบตามหัวข้อที่กำหนดถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน

6. สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้

- 6.1 แบบเรียน
- 6.2 ใบงาน
- 6.3 ภาพ
- 6.4 บัตรคำ
- 6.5 แบบบันทึกกิจกรรมท้ายบท
- 6.6 คำถาม
- 6.7 คลิปเสียง
- 6.8 เว็บไซต์
- 6.9 แบบบันทึกการอ่าน KWL PLUS
- 6.10 สถานการณ์
- 6.11 รางวัล
- 6.12 ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 77 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แผนที่ 6 (หน้า 5-6)

ภาพประกอบ 78 ตัวอย่างภาพประกอบการทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
แผนที่ 6 เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา: เขียนสรุปข้อความสั้น ๆ (one-minute paper)

การทอตีนจก

ช่างทอซิ่นตีนจกแม่แจ่ม จะใช้เครื่องทอที่มีลักษณะโครง
สี่เส้า เรียกว่า “กี่” และมี “ขนเม่น” หรือวัสดุปลายแหลม
เป็นอุปกรณ์สำคัญในการควักเส้นด้ายเพื่อสร้างลวดลาย

ด้ายเส้นยืน คือ ด้ายแนวตั้ง
สีแดง และสีดำ

ด้ายเส้นพุ่งพิเศษ คือ ด้าย
แนวอนสีต่าง ๆ ใช้สร้าง
ลวดลาย

ซิ่นตีนจกแม่แจ่ม มีลักษณะเด่น คือ มีลวดลาย
ชัดเจน สีสันสดใส ฝ้ายเรียบแน่น จึงนุ่งได้ทั้งสองด้าน

คำศัพท์น่ารู้

กี่ 织布机

- เครื่องทอผ้า

ขนเม่น 勾针

- ขนของตัวเม่น มีปลาย
แหลมใช้ควักเส้นด้ายเพื่อ
สร้างลวดลายซิ่นจก

ภาพประกอบ 79 ตัวอย่างบทเรียนที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 4)

2. ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม¹ คือ การพูดให้นักท่องเที่ยวเข้าใจข้อมูล ความรู้อย่างชัดเจน เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงขั้นตอนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสำคัญของสถานที่และผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ผู้พูดต้องอธิบายตามลำดับขั้นตอน หรือตามลำดับความสำคัญ ใช้วิธีการให้เหตุผล และการยกตัวอย่างประกอบ ได้แก่ การพูดอธิบายเรื่องขั้นตอนการผลิตผ้าเพื่อทอผ้า การพูดอธิบายเรื่องการย้อมสีผ้า เป็นต้น

หลักการพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. ผู้พูดต้องมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะพูด โดยต้องศึกษาข้อมูลให้ถูกต้อง และชัดเจน
2. ผู้พูดต้องใช้ภาษาสุภาพ และเข้าใจง่าย โดยเฉพาะเมื่อพูดกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ คำว่า “ประณีต” ควรใช้ “ละเอียด, ทำอย่างสุดฝีมือ” เป็นต้น
3. อธิบายข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยอธิบายตามลำดับก่อน-หลัง หรือจากง่ายไปยาก เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ไม่สับสน
4. เลือกใช้สื่อประกอบการอธิบายให้เหมาะสม ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

¹ เรียบเรียงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). การอธิบาย ใน *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาชนะที่พัฒนาการคิด อันมีชัยศึกษาปีที่ ๕*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. สาทรราวี. หน้า 187-199. และ บิษิต ปรอ่ำโงสกุล. (2559). *ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างประเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สันติวีการพิมพ์

ตัวอย่างบทพูดอธิบายเพื่อการท่องเที่ยว เรื่อง “การย้อมสีจากธรรมชาติ”

สวัสดีครับ วันนี้ผมจะพาทุกคนไปเที่ยวศูนย์การเรียนรู้
ผ้าทอแม่แจ่ม และฝึกย้อมผ้าจากสีธรรมชาติครับ

การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดมา
ตั้งแต่โบราณ โดยนำส่วนของต้นไม้ในท้องถิ่นมาสกัดเป็นสีต่าง ๆ
ได้แก่ ขมิ้น จะให้สีเหลือง นี่คือน้ำมันครับ ทุกคนจับดูได้ครับ ใช้ส่วนหัวที่อยู่ใต้ดิน เวลา
ใช้ต้องปอกเปลือกมีละอุนั้นมือจะเป็นสีเหลืองจากขมิ้นครับ ต่อไปเป็น ต้นคราม ให้สี
ครามหรือสีน้ำเงิน ต้นครามจะมีลักษณะตามรูปนี้ครับ จะมีใบเล็กๆ และบาง ต้องเอาไป
หมักก่อน จึงจะนำมาย้อมสีได้ครับ สีเขียวได้จากใบหูกวาง ลองจับดูนะครับ ผิวใบจะมัน
วาวเวลาจับจะลื่น ๆ ครับ ที่สำคัญต้องเลือกใบสีเขียวที่ไม่แก่และไม่อ่อนจนเกินไปแบบ
นี้ครับ ส่วนสีแดงจะได้จากไม้ฝาง นี่คือรูปของไม้ฝางครับ เป็นเนื้อไม้แข็งสีออกแดง ๆ
ครับ เมื่อย้อมแล้วจะได้สีส้มสวยทุกสีครับ

ทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับสีธรรมชาติแล้วนะครับ ต่อไปเราจะฝึกการย้อมสี
ธรรมชาติกันครับ วันที่เราจะย้อมสีเหลืองที่ได้จากขมิ้น มี 4 ขั้นตอนดังนี้ ครับ

ขั้นตอนแรก นำผ้าไปต้มในน้ำเดือด เพื่อให้ผ้าอ่อนตัว และเอาไขมันออกจากผ้า
โดยต้มประมาณ 1 ชั่วโมง จับเวลาด้วยนะครับ จากนั้นนำไปล้างให้สะอาด แล้วผึ่งจน
เกือบแห้ง

ขั้นตอนที่ 2 ตำขมิ้นให้ละเอียดแล้วกรองเอาแต่น้ำ อย่าลืมใส่ถุงมือและระวังน้ำจาก
ขมิ้นจะกระเด็นเข้าตา และระวังอย่าให้โดนเสื้อผ้านะครับ เพราะล้างออกยากมากครับ

ขั้นตอนที่ 3 นำผ้าในขั้นตอนที่ 1 มาขยำแรง ๆ กับน้ำขมิ้นที่กรองมาแล้ว เติมน้ำ
สารส้มผสมลงไปเพื่อให้สีติดแน่น ใช้เวลาประมาณ 30 นาที หรือ 1 ชั่วโมง เพื่อให้สีซึม
ทั่วเส้นผ้า ถ้าสีซึมเข้าเส้นผ้าดีแล้วนำไปผึ่งให้เกือบแห้ง คือ ไม้ให้แห้งสนิท

ขั้นตอนสุดท้าย นำไปซักด้วยน้ำเปล่าเพื่อล้างให้สะอาดอีกครั้ง และผึ่งจนให้แห้ง ถือว่า
เสร็จเรียบร้อยพร้อมนำไปทอได้ครับ

3. ภาษาถิ่นเหนือนำรู้

ภาษาถิ่นเหนือเพื่อการท่องเที่ยว

การถามทาง

.....สถานที่..... + **ไปทางใด** เจ้า/ คับ (...ไปทางไหน)

เช่น ห้องน้ำ ไปทางใด เจ้า/ คับ
สถานีตำรวจ ไปทางใด เจ้า/ คับ

การซื้อของ และต่อรองราคา

.....สิ่งของ..... + **ราคาเท่าใด** เจ้า/ คับ (...ราคาเท่าไร)

ขอลดแหม่น้อย ได้ก้อ เจ้า/ คับ (ขอลดอีกหน่อย ได้ไหม)

.....ราคาที่ต้องการ.....**ได้ก้อ** เจ้า/ คับ (...ได้ไหม)

เช่น ขึ้นดินจกแม่แจ่ม ราคาเท่าใด เจ้า/ คับ
500 ได้ก้อ เจ้า/ คับ

4. ความรู้เพิ่มเติมไทย-จีน: วัฒนธรรมการใช้สีของเครื่องแต่งกาย²

วัฒนธรรมการใช้สีของเครื่องแต่งกาย ถือเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่สะท้อนวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อของคนในสังคมที่อาจเหมือนหรือต่างกัน ได้แก่ ในงานแต่งงาน คนไทยจะแต่งกายด้วยชุดสีสดใส ไม่แต่งกายด้วยสีดำ เพราะเชื่อว่าสีดำเป็นสีแห่งความโชคร้าย ไม่เป็นสิริมงคล แต่ในวัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมตะวันตกแต่งกายด้วยชุดสีดำได้เพราะถือเป็นสีสุภาพ และเป็นการให้เกียรติ**เจ้าภาพ** วัฒนธรรมไทยจะแต่งกายด้วยชุดสีดำในงานศพ แต่วัฒนธรรมจีนจะต้องแต่งกายด้วยชุดสีขาว เป็นต้น

คำศัพท์น่ารู้

เจ้าภาพ 东道主

- เจ้าของงาน

จงรักภักดี 尊敬

- เคารพ หรือสำนึกในบุญคุณอย่างสูง

การใส่เสื้อเหลืองของคนไทย

ชุดจักรพรรดิจีน

วัฒนธรรมการใช้สีของเครื่องแต่งกายที่คล้ายกันระหว่างไทยและจีน คือ “สีเหลือง” ซึ่งเป็นสิริมงคล การใส่เสื้อเหลืองของคนไทยในปัจจุบัน เป็นการแสดงความ**จงรักภักดี**ต่อพระมหากษัตริย์ เช่นเดียวกับสังคมจีนโบราณที่ถือว่าสีเหลือง (黄) เป็นสีของเทพ แสดงถึงอำนาจ และเป็นสีของพระมหากษัตริย์ ดังจะเห็นได้จากชุดของจักรพรรดิจีน เป็นต้น

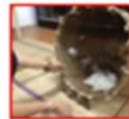
²จุน อี้ และคณะ. (2555). *100 ประโยค รอบรู้วัฒนธรรมจีน* (อุไรรัตน์ จงโรจน์บวร, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ทฤษฎี. และ

วิไล ลิ้มถาวรพันธุ์. (2540, มกราคม-มิถุนายน). คำบอก “สี” กับวัฒนธรรมจีน. *บูรพาสาร*, 2(1), 17-21.

1.2 เลือกคำที่กำหนด เติมในช่องว่างให้ถูกต้อง (6 คะแนน)

หูลหลี	ใจฝ้าย	เครื่องปั่นฝ้าย
เปียฝ้าย	ดอกฝ้าย	ผัดฝ้าย
ก๊อผ้า	การจก	ยี่งฝ้าย

ตัวอย่าง

.....ยี่งฝ้าย.....

1.3 ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (4 คะแนน)

- 1) ลักษณะเด่นของด้ายจกแม่แจ่มคืออะไร.....
- 2) สิ้นค้าเงินมาจากพืชชนิดใด.....
- 3) เพราะเหตุใดจึงต้องต้มฝ้ายก่อนนำไปย้อมสี.....
- 4) การย้อมฝ้ายให้สีติดแน่นต้องทำอะไร.....

กิจกรรมที่ 3 จงจับคู่และฝึกพูดภาษาถิ่นเหนือตามสถานการณ์ที่จับสลากได้
โดยสื่อสารเป็นภาษาถิ่นเหนือ ใช้เวลา 20 นาที ให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

1. เมื่อต้องการถามทางไปร้านขายยา
2. เมื่อต้องการขึ้นรถประจำทางไปสวนสัตว์เชียงใหม่
3. เมื่อต้องการขึ้นรถประจำทางไปวัดพระสิงห์
4. เมื่อต้องการต่อราคาขึ้นปีกम्म จากราคาอันละ 500 บาท
5. เมื่อต้องการต่อราคาผ้าถุง จากราคามันละ 650 บาท

ภาพประกอบ 85 ตัวอย่างกิจกรรมท้ายบทที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (หน้า 12)

2. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทำศนศึกษาในเมือง
เชียงใหม่ที่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายชอบมากที่สุด คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 10 “ตรอกเล่า
โจ้ว”

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 10

หลักสูตร ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สำหรับ ผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 3

บทที่ 4 นุ่งซิ่นงามตามวิถี

เวลา 3 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ซิ่นตีนจกแม่แจ่มเป็นงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าและมีบทบาทสำคัญต่อสตรีชาวแม่แจ่มตั้งแต่เกิดถึงเสียชีวิต สตรีแม่แจ่มต้องมีซิ่นตีนจกอย่างน้อย 1 ผืนเพื่อนุ่งสำหรับทำบุญที่วัดในโอกาสสำคัญ ได้แก่ วันสงกรานต์ ประเพณีปอยหลวง ประเพณีทอดกฐิน สตรีชาวแม่แจ่มนิยมนุ่งซิ่นตีนจก มวยผมและประดับด้วยดอกไม้หรือปิ่นโบราณ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิมของสตรีในภาคเหนือ

การพูดชี้แจงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการบอกหรือแนะนำเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติ ข้อควรระวัง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและปฏิบัติตนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่ การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ สถานที่สำคัญทางศาสนา การแต่งกาย การดูแลรักษาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

2. สาระการเรียนรู้

การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

ตรอกเล่าใจ้ว หรือ ไซนาทาวนเชียงใหม่

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

3.1 พูดชี้แจงข้อควรปฏิบัติในการแต่งกายแบบล้านนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

3.2 จับใจความสำคัญจากการอ่านและการฟังบรรยายโดยวิทยากรได้

ภาพประกอบ 86 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมือง
เชียงใหม่ “ตรอกเล่าใจ้ว” แผนที่ 10 (หน้า 1)

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
การจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน เวลา 3 ชั่วโมง ณ ตรอกเล่าโจ้ว หรือไชน่าทาวน์เชียงใหม่					
ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
1. กระตุ้นผู้เรียน	1. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียน เรื่อง ตรอกเล่าโจ้ว หรือไชน่าทาวน์ เชียงใหม่ ส่งลิงค์แผนที่ในกลุ่มไลน์ แนะนำคำถามในใบงาน และขั้นตอนการทำกิจกรรม	ระหว่างเดินทาง	- Think-pair-share - Using Technology Effectively	- แผนที่ - ใบงาน - กลุ่มไลน์	- สังเกตจากพฤติกรรม - การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. เพียรแสวงหาความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ	<i>กิจกรรมที่ 1 ฟังให้รู้ ดูให้เข้าใจ นำไปปฏิบัติ</i>				
	1. ผู้เรียนฟังวิทยากรแนะนำประวัติสถานที่ และให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในตรอกเล่าโจ้ว	15	- Guest speak - Task Based Learning	- ตรอกเล่าโจ้ว - ป้ายนิเทศ - ชิ้นงาน - แผนที่	- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - การตอบคำถามในชิ้นงาน
	2. ผู้เรียนแสวงหาความรู้และทำชิ้นงานตามที่กำหนด	30			
	3. สรุปความรู้ร่วมกัน	15			
	<i>กิจกรรมที่ 2 “ชุดล้านนาถูกและดีมีดีไหน”</i>				
	1. แบ่งผู้เรียนเป็น 2 กลุ่ม แข่งกันหาชื่อเครื่องแต่งกายแบบล้านนา โดยใช้เงินไม่เกิน 500 บาท	60	- Activity Based Learning	- เครื่องแต่งกายแบบล้านนา	- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
	2. แต่ละกลุ่มนำเสนอการแต่งกายแบบล้านนา และสรุปความรู้ร่วมกัน	30	- Experiential Learning		
ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
3. สรุปผลลัพท์การเรียนรู้	1. ผู้เรียนแนะนำตรอกเล่าโจ้วเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และร่วมกันประเมินการพูด 2. ให้ผู้เรียนพูดชี้แจงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการแต่งกายแบบล้านนา	30	- Experiential Learning	- แบบประเมินการพูด	- การประเมินการพูด - สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ภาพประกอบ 87 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรुकนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมือง เชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว” แผนที่ 10 (หน้า 2-3)

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
1. บอกหลักการทุดซีแจ้งเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้	- ประเมินจากการเขียนทุดซีแจ้ง เรื่อง ข้อควรปฏิบัติของนักท่องเที่ยวชาวจีนในภาคอีสานภาคใต้	- แบบเฉลยใบงาน - แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
2. เล่าถึงบทบาท วิธีการนุ่งและการดูแลรักษา ซิ่นตีนจกแม่แจ่มได้	- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน - การตอบคำถามในกิจกรรม ท้ายบท - การทุดซาธิตวิธีการนุ่งซิ่นตีนจก	- แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - ประเมินจากคะแนน - แบบประเมินการทุด	- ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
3. เลือกใช้คำในประโยคภาษาถิ่นเหนือได้	- ตอบคำถามใบงาน	- แบบเฉลยใบงาน	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
4. ทุดซีแจ้งข้อควรปฏิบัติในการแต่งกายแบบล้านนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้	- การทุดซีแจ้งเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการแต่งกายแบบล้านนา	- แบบประเมินการทุด	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
5. จับใจความสำคัญจากการอ่านและการฟังบรรยาย โดยวิทยากรได้	- การตอบคำถาม - การสาธิต	- แบบเฉลยใบงาน - แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน

6. สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้

- 6.1 แบบเรียน
- 6.2 ใบงาน
- 6.3 ภาพ
- 6.4 แผนที่
- 6.5 แบบบันทึกกิจกรรมท้ายบท
- 6.6 คำถาม
- 6.7 ป้ายนิเทศ
- 6.8 กลุ่มไลน์
- 6.9 เครื่องแต่งกายล้านนา

ภาพประกอบ 88 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมือง เชียงใหม่ “ตรอกเล่าใจวี” แผนที่ 10 (หน้า 4-5)

ภาพประกอบ 89 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ ตระกเกล้าใจ
ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 10: การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative learning)

ตรอกเล่าใจ

คนจีนเมื่อไปอยู่ในสถานที่ใหม่จะตั้งชุมชนของตนเอง และสืบทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ได้แก่ การตั้งศาลเจ้า การแต่งกาย การกิน เป็นต้น ชุมชนชาวจีน หรือไข่น้ำทาวนมีอยู่ทั่วโลก ในจังหวัดเชียงใหม่ชุมชนชาวจีนที่สำคัญและมีชื่อเสียงคือ ชุมชนชาวจีนตรอกเล่าใจ

ตรอกเล่าใจ หรือเรียกอีกชื่อว่า “ไข่น้ำทาวนเชียงใหม่” เป็นถนนสายเล็กๆ มีอายุเก่าแก่กว่า 100 ปี เป็นชุมชนชาวจีนที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นศูนย์กลางการค้าขายของกลุ่มคนไทยเชื้อสายต่าง ๆ ได้แก่ คนเมือง คนจีน คนมุสลิม คนม้ง เป็นต้น

หอยทอด

ชุดแบบล้านนา

ชุดม้ง

ตรอกเล่าใจตั้งอยู่ในบริเวณ**กาดหลวง**หรือตลาดวโรรส ปัจจุบันถนนสายนี้เป็นแหล่งขายสินค้าหลากหลายชนิด ได้แก่ อาหารพื้นเมือง อาหารจีน เสื้อผ้า โดยเฉพาะเสื้อผ้าพื้นเมืองของภาคเหนือ เครื่องครัว เครื่องประดับ เครื่องสำอาง อุปกรณ์เกี่ยวกับงานฝีมือ จึงเป็นแหล่งการค้าที่ชาวเชียงใหม่และนักท่องเที่ยวนิยมมาซื้อของใช้และของฝากที่มีคุณภาพและราคาไม่แพง

คำศัพท์น่ารู้

มุสลิม 穆斯林
- กลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีแหล่งกำเนิดจากประเทศอินเดีย

ม้ง 苗族
- กลุ่มคนไทยที่มีต้นกำเนิดจากประเทศจีน

กาด 市场
- ภาษาถิ่นเหนือ หมายถึง ตลาด

หลวง 大
- ภาษาถิ่นเหนือ หมายถึง ใหญ่

มาเชียงใหม่อย่าลืมมาเที่ยวไข่น้ำทาวนเชียงใหม่หรือตรอกเล่าใจที่ “กาดหลวง” นะครับ

ภาพประกอบ 90 ตัวอย่างแบบบันทึกกิจกรรมทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ “ตรอกเล่าใจ”

(หน้า 2)

กิจกรรมที่ 2 จงแบ่งกลุ่มและทำตามกิจกรรมที่กำหนด ใช้เวลา 90 นาที (20 คะแนน)

การดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งผู้เรียนเป็น 2 กลุ่ม เพื่อแข่งขันกันหาซื้อเครื่องแต่งกายของสตรีล้านนา ประกอบด้วย เสื้อ จีน และของประดับผม โดยใช้งบไม่เกิน 500 บาท
2. แต่ละกลุ่มต้องทำกิจกรรมให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด 60 นาที กลุ่มใดใช้เวลาเกินจะถูกตัดคะแนน 10 คะแนน
3. แต่ละกลุ่มต้องสอบถาม และค้นหาร้านค้าด้วยตนเอง หากทำผิดกติกาจะถูกตัดคะแนน 10 คะแนน
4. กลุ่มใดทำกิจกรรมสำเร็จโดยใช้เวลาน้อยและใช้เงินน้อยที่สุดถือเป็นผู้ชนะ
5. สรุปและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน โดยให้นำเสนอการแต่งกายแบบล้านนากลุ่มละ 30 นาที

กิจกรรมที่ 3 จงพุดชี้แจงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติ ในการแต่งกายแบบล้านนา กลุ่มละ 3 นาที ใช้เวลา 30 นาที (20 คะแนน)

ความประทับใจหรือความรู้สึกในการทัศนศึกษาครั้งนี้...

เอกสารอ้างอิง

จักรพงษ์ คำบุญเรือง. (2562, 10 กรกฎาคม). ย้อนไปอดีต “ตรอกเล่าโจ้ว” ใจนาทาวนเชียงใหม่. เชียงใหม่ นิวส์. สืบค้นจาก <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/category/100lannga/>

เฉลิมศรี สิงคราช และรัตนา พรหมพิชัย. (2542). ดารารัตน์, กาดวโรรส. ใน *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 1* (242). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย.

อคม รุ่งเรืองศรี. (2542). ดารารัตน์, บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีน (พ.ศ. 2427-2464). ใน *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 3* (1543-1546). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย.

ภาพประกอบ 91 ตัวอย่างแบบบันทึกกิจกรรมทัศนศึกษาตัวเมืองเชียงใหม่ “ตรอกเล่าโจ้ว”

(หน้า 6)

3. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มที่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยและชอบกิจกรรมการทัศนศึกษามากที่สุด คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 13

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 13	
หลักสูตร ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	สำหรับ ผู้เรียนชาวจีน ชั้นปีที่ 3
วันที่ 2 ทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม)	เวลา 6 ชั่วโมง
1. สาระสำคัญ	
<p>การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยวิธีทัศนศึกษาในชุมชนท้องถิ่น ตีนจกแม่แจ่ม และสถานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัด พิพิธภัณฑสถาน ศูนย์เรียนรู้และจำหน่ายผ้าทอ ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นของจริง มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติผ่านประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาไทยในสถานการณ์จริง ทำให้จดจำความรู้ได้ยาวนาน และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับการนำเสนอข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากอินตึนจกแม่แจ่มซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้ผู้เรียนเพลิดเพลิน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย</p> <p>แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโรงทอผ้าบ้านไร่ เป็นแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมสี การทอตีนจกแม่แจ่ม และการผลิตของใช้จากผ้าทอลายตีนจกแม่แจ่ม ส่วนบ้านปั้นโบราณเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแห่งเดียวในอำเภอแม่แจ่มที่ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาการทำปิ่น ซึ่งเป็นเครื่องประดับที่แสดงเอกลักษณ์การแต่งกายของสตรีชาวแม่แจ่มที่ปรากฏร่วมกับการนุ่งซิ่นตีนจก นอกจากนี้ยังมีศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม เป็นแหล่งเรียนรู้และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่ม</p>	
2. สาระการเรียนรู้	
<ol style="list-style-type: none"> 2.1 กระบวนการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมสี และการทอตีนจกแม่แจ่ม 2.2 การผลิตของใช้จากผ้าทอลายตีนจกแม่แจ่ม 2.3 ปิ่นโบราณแม่แจ่ม 2.4 ลวดลายและส่วนประกอบหลักของตีนจกแม่แจ่ม 	
3. จุดประสงค์การเรียนรู้	
ทัศนศึกษาภาคเช้า โรงทอผ้าบ้านไร่	
<ol style="list-style-type: none"> 3.1 บอกกระบวนการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมสี และการทอตีนจกแม่แจ่มได้ 3.2 ผลิตของใช้จากผ้าทอลายตีนจกแม่แจ่มได้ 	
ทัศนศึกษาภาคบ่าย 1. บ้านปั้นโบราณ	
<ol style="list-style-type: none"> 3.3 บอกลักษณะเด่นและส่วนประกอบของปิ่นโบราณแม่แจ่มได้ 3.4 บอกความสำคัญและเปรียบเทียบปิ่นโบราณแม่แจ่มกับปิ่นโบราณจีนได้ 	
ทัศนศึกษาภาคบ่าย 2. ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม	
<ol style="list-style-type: none"> 3.5 บอกชื่อลายและส่วนประกอบหลักของตีนจกแม่แจ่มได้ 3.6 แนะนำผลิตภัณฑ์จากตีนจกแม่แจ่มได้ 	
1	

ภาพประกอบ 92 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 1)

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
4.1 ทัศนศึกษาภาคเช้า เวลา 3 ชั่วโมง ณ โรงทอผ้าบ้านไร่						
สาระการเรียนรู้	ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
1. กระบวนการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมสี และการทอตีนจกแม่แจ่ม	1. กระตุ้นผู้เรียน	1. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการทอตีนจกแม่แจ่ม หลังจากให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลด้วยตนเองเป็นการบ้าน และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าแบบไทยและจีน	ระหว่างการเดินทาง	- Flipped Classroom - Think-pair-share	- คำถาม - ภาพ	- สังเกตจากการตอบคำถาม และพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
	2. ทैออร์แสวงหาความรู้มุ่งสู่การปฏิบัติ	1. ผู้เรียนฟังวิทยากรแนะนำ และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตเส้นฝ้าย และทำใบงาน 2. ผู้เรียนฟังวิทยากรแนะนำ และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการย้อมสีธรรมชาติ และทำใบงาน 3. ผู้เรียนฟังวิทยากรแนะนำ และแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการทอตีนจกแม่แจ่ม จากการสังเกต สอบถาม และลงมือปฏิบัติ และทำใบงาน 4. ผู้เรียนและผู้สอนเฉลยคำตอบและสรุปความรู้ร่วมกัน 5. ผู้เรียนฝึกทำที่คั่นหนังสือจากลายจกแม่แจ่ม 6. ผู้เรียนแต่ละคู่นำเสนอผลงาน	50 30 30 20	- Guest speak - Demonstration Method - Experiential Learning - การสืบเสาะความรู้ (7Es) (ขั้นสำรวจและค้นห) - Discussion	- ใบงาน - โรงทอผ้า - อุปกรณ์การผลิตเส้นฝ้าย - อุปกรณ์การย้อมสีฝ้าย - อุปกรณ์การทอตีนจกแม่แจ่ม - ใบงาน	- คะแนนการตอบคำถามในใบงาน - สังเกตจากพฤติกรรมในการทำกิจกรรม
2. การผลิตของใช้จากผ้า			30 10	- Experiential Learning	- วิทยากร	- สังเกตจากพฤติกรรมในการทำกิจกรรม
สาระการเรียนรู้	ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา (นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
ทอลายตีนจกแม่แจ่ม					- อุปกรณ์การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายจกแม่แจ่ม	
	3. สรุปผลสัทธิ์การเรียนรู้	1. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันประเมินผลงานและสรุปความรู้ร่วมกัน	10	- Higher-Order Thinking (ประเมิน) - Discussion	- ที่คั่นหนังสือ	- สังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ภาพประกอบ 93 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 2-3)

4.2 ทัศนศึกษานอกห้องเรียน เวลา 3 ชั่วโมง บ้านปิ่นโบราณ และศูนย์ทัศนกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม						
สาระการเรียนรู้	ชั้นการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เวลา(นาที)	วิธีการเรียนรู้เชิงรุก	สื่อ	วิธีการวัดและประเมินผล
3. ปิ่นโบราณแม่แจ่ม	1. กระตุ้นผู้เรียน	1. ผู้เรียนและผู้สอนตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับปิ่นโบราณแม่แจ่ม กับการแต่งกายของผู้หญิงแม่แจ่มที่ผู้เรียนได้อ่านมาล่วงหน้า	ระหว่างเดินทาง	- Flipped Classroom - Question	- บทอ่าน	- สังเกตจากพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. ลวดลายและส่วนประกอบหลักของตีนจกแม่แจ่ม	2. เฝียรแสวงหาความรู้มุ่งสู่การปฏิบัติ	1. ผู้เรียนศึกษาลักษณะเด่น และส่วนประกอบของปิ่นโบราณแม่แจ่ม แล้วตอบคำถามในแบบบันทึกความรู้	40	- Guest speak - Experiential Learning	- ปิ่นโบราณแม่แจ่ม - แบบบันทึกความรู้	- สังเกตพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - การตอบคำถามในแบบบันทึก
		2. ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและต่างของปิ่นแม่แจ่มและปิ่นจีน และสรุปความรู้ร่วมกัน	30	- Question - Higher-Order Thinking (วิเคราะห์)		
		3. ผู้สอนอภิปรายกับผู้เรียนเกี่ยวกับลวดลายตีนจกแม่แจ่ม และแนะนำวิทยากร	10	- Discussion	- ชินตีนจกแม่แจ่ม	- สังเกตพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
		4. ผู้เรียนฟังวิทยากรแนะนำความรู้เกี่ยวกับลวดลายตีนจกที่ขึ้นทะเบียน (GI) และข้อมูลผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์ทัศนกรรมฯ	30	- Guest speak	- ภาพ - แผ่นพับ	- การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - แบบประเมินกิจกรรม(การแสดงบทบาทสมมติ)
		5. ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นผู้ขายสินค้า โดยเลือกสินค้าในศูนย์ฯ 1 ชิ้น แนะนำให้เพื่อนเป็นผู้ซื้อคนละ 1-2 นาที	30	- Role Play	- ศูนย์ทัศนกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม - ผลิตภัณฑ์จากตีนจกแม่แจ่ม	
		6. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินการแสดงบทบาทสมมติ และมอบรางวัลให้แก่ผู้แสดงบทบาทได้ดีที่สุด	20	- Higher-Order Thinking (ประเมิน)	- รางวัล	
3. สรุปผลองค์ความรู้	3. สรุปผลองค์ความรู้	1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้จากการทัศนศึกษาวันที่ 2 2. ผู้สอนแนะนำข้อมูลเบื้องต้นและมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทัศนศึกษาในวันที่ 3 เป็นที่บ้าน	20	- Discussion		

ภาพประกอบ 94 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม “โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์ทัศนกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 4-6)

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
1. บอกกระบวนการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมสี และการทอตีนจกแม่แจ่มได้	- ประเมินจากการทำกิจกรรม - ประเมินจากการบันทึกข้อมูล	- แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - แบบบันทึกข้อมูล	- ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - จัดบันทึกครบตามหัวข้อที่กำหนดถือว่า ผ่าน
2. ผลิตของใช้จากผ้าทอลายตีนจกแม่แจ่มได้	- ประเมินจากนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - แบบประเมินการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
3. บอกลักษณะเด่นและส่วนประกอบของปั่นโบราณแม่แจ่มได้	- ประเมินจากการบันทึกข้อมูล - ประเมินจากการทำกิจกรรม	- แบบบันทึกข้อมูล - แบบประเมินการทำกิจกรรม	- จัดบันทึกครบตามหัวข้อที่กำหนดถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
4. บอกความสำคัญและเปรียบเทียบปั่นโบราณแม่แจ่มกับปั่นโบราณจีนได้	- ประเมินจากการทำกิจกรรม	- แบบประเมินการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
5. บอกชื่อลายและส่วนประกอบหลักของตีนจกแม่แจ่มได้	- ประเมินจากการทำกิจกรรม (เกม)	- แบบประเมินการทำกิจกรรม - แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน
6. ให้นำผลิตภัณฑ์จากตีนจกแม่แจ่มได้	- ประเมินจากการทำกิจกรรม (การแสดงบทบาทสมมติ)	- แบบประเมินการทำกิจกรรม - แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	- ได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่า ผ่าน - ได้คะแนนประเมินระดับ ดี ขึ้นไปถือว่า ผ่าน

6. สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้

- 6.1 แบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษา เล่ม 2
- 6.2 ใบงาน
- 6.3 คำถาม
- 6.4 ป้ายนิเทศ
- 6.5 ภาพ
- 6.6 แผ่นพับ
- 6.7 ใบงานชิ้นตีนจกแม่แจ่ม
- 6.8 ผลิตภัณฑ์จากตีนจกแม่แจ่ม
- 6.9 อุปกรณ์การผลิตฝ้าย
- 6.10 อุปกรณ์การย้อมสีฝ้าย
- 6.11 อุปกรณ์การทอชิ้นตีนจก
- 6.12 ปั่นโบราณแม่แจ่ม
- 6.13 โรงทอผ้าบ้านไร่
- 6.14 บ้านปั่นโบราณ
- 6.15 ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม

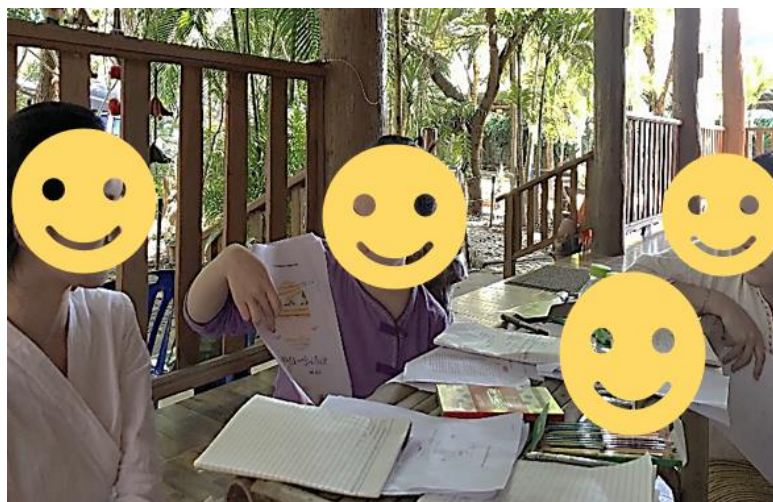
ภาพประกอบ 95 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม
“โรงทอผ้าบ้านไร่ และศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม” แผนที่ 13 (หน้า 7-8)

ภาพประกอบ 96 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกที่ 13 กระบวนการผลิตผ้าฝ้ายทอขึ้นดินจากแม่แจ่ม: การใช้กิจกรรมเป็นฐาน
(Activity Based Learning)

ภาพประกอบ 97 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ที่ 13 การทำผลิตภัณฑ์จากลายจากแม่แจ่ม:
การใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (Task Based Learning)

ภาพประกอบ 98 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกที่ 13 ออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่มสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน
และชาวต่างประเทศ: การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

ภาพประกอบ 99 ตัวอย่างภาพกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ที่ 13 ฝึกพูดแนะนำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่ม:
การลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning)

โรงทอผ้าบ้านไร่¹

โรงทอผ้าบ้านไร่ เกิดจากกลุ่มลูกค้าชาวกรุงเทพฯที่ชื่นชอบชิ้นดินจกแม่แจ่มร่วมกันบริจาคเงินสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ผลิตและจำหน่ายชิ้นดินจกแม่แจ่มให้ผู้สนใจโดยตรง สามารถสั่งทอลายดินจกตามที่ต้องการ และซื้อในราคาที่เหมาะสม เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาเยี่ยมชมและศึกษาตลอดทั้งปี นอกจากนี้การทอชิ้นดินจกยังมีการทอหน้าหมอน เย็บหมอน ทอถุงย่าม และเย็บว่อมหรือหมวกโบราณเพื่อจำหน่าย และฝึกสอนให้ผู้สนใจ

การทอหน้าหมอน

หมอนหน้าจก

¹ ฝอยทอง สมบัติ. (2557). *ผ้าดินจกแม่แจ่ม*. เชียงใหม่: เขื่อนสิรินธรสานผะภูตเมืองแจ่ม. หน้า. 99.

ภาพประกอบ 100 ตัวอย่างแบบบันทึกกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม วันที่ 2 (หน้า 2)

2. การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่น เหนือ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ พัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ โดยผู้วิจัยพิจารณาจากคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วัดทักษะการใช้ภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน ตลอดจนคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนและการทัศนศึกษาออกชั้นเรียน จากนั้นผู้วิจัยนำผลคะแนนมาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจริงหลังจากจบหลักสูตร ผู้วิจัยนำเสนอ 5 ประเด็น ได้แก่ คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน คะแนนในชั้นเรียน คะแนนจากการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ คะแนนจากการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม และการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงาน โดยวิเคราะห์รายละเอียดของคะแนนส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

การทำแบบทดสอบก่อนเรียนเป็นการวัดความสามารถทางทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยของผู้เรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบหลังเรียน เพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยเพิ่มขึ้นเมื่อจบหลักสูตร โดยผู้วิจัยนำคะแนนมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตาราง 57 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

คนที่	คะแนนก่อน และหลังเรียน	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	คะแนน รวม	อัตรา
							คะแนนที่ เพิ่มขึ้น ร้อยละ
1	ก่อน	12	10	13	6	41	38.00
	หลัง	16	31	17	15	79	
2	ก่อน	10	22	14	11	57	28.00
	หลัง	17	34	18	16	85	
3	ก่อน	9	20	14	10	53	27.00
	หลัง	14	34	16	16	80	

ตาราง 57 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อน และหลังเรียน	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	คะแนน รวม	อัตรา คะแนนที่ เพิ่มขึ้น ร้อยละ
		20	40	20	20	100	
4	ก่อน	11	23	15	10	59	26.00
	หลัง	16	35	17	17	85	
5	ก่อน	14	25	16	9	64	26.00
	หลัง	17	38	18	17	90	
6	ก่อน	10	10	12	4	36	40.00
	หลัง	15	30	16	15	76	
	P1			310			
	P2			495			
	Total			100			

จากตารางพบว่า ผู้เรียนทุกคนมีคะแนนรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 75 ผู้เรียนที่ได้คะแนนรวมสูงสุด ระหว่าง 80-100 มี 4 คน ส่วนอีก 2 คนมีคะแนนรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ 76 คะแนน และ 79 ซึ่งเป็นคะแนนระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ และทักษะที่ผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือทักษะการพูด ส่วนทักษะที่มีพัฒนาการน้อยที่สุดคือทักษะการอ่าน เมื่อพิจารณาคะแนนรวมหลังเรียนเทียบกับก่อนเรียน พบว่าผู้เรียนที่มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40 คือ ผู้เรียนคนที่ 6 และผู้เรียนที่มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26 คือ ผู้เรียนคนที่ 4 และ 5

การพิจารณาคะแนนของผู้เรียนรายบุคคล พบว่า ผู้เรียนคนที่ 1 มีคะแนนรวมหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนเป็นอันดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 38 และมีพัฒนาการทางทักษะการพูด การอ่าน และการเขียนสูงที่สุดในกลุ่ม คือ มีคะแนนหลังเรียนของทักษะการพูดเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 21 คะแนน ทักษะการอ่าน เพิ่มขึ้น 4 คะแนนและทักษะการเขียนเพิ่มขึ้น 11 คะแนน จึงแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางการพูด การอ่าน และการเขียนมากที่สุดในกลุ่ม

ผู้เรียนคนที่ 2 มีคะแนนรวมหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนเป็นอันดับที่ 3 และมีพัฒนาการทางทักษะการฟัง และการอ่านสูงที่สุดในกลุ่ม คือ มีคะแนนหลังเรียนของทักษะการฟังเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 7 คะแนน และทักษะการอ่าน เพิ่มขึ้น 4 คะแนน

ผู้เรียนคนที่ 3 มีคะแนนรวมหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนเป็นอันดับที่ 4 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยจากคะแนนที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนแต่ละทักษะพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการพูดมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการเขียน การฟัง และการอ่าน

ผู้เรียนคนที่ 4 มีคะแนนรวมหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนเป็นอันดับที่ 5 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยจากคะแนนที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนแต่ละทักษะพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะการพูดมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการเขียน การฟัง และการอ่าน

ผู้เรียนคนที่ 5 มีคะแนนรวมหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนเป็นอันดับที่ 6 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยจากคะแนนที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนแต่ละทักษะพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการพูดมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการเขียน การฟัง และการอ่าน สอดคล้องกับผู้เรียนคนที่ 3 และ 4

ผู้เรียนคนที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนมากที่สุดในกลุ่ม และพบว่า มีพัฒนาการทางทักษะการพูด และการเขียนสูงที่สุดในกลุ่ม คือ มีคะแนนหลังเรียนของทักษะการพูดเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 20 คะแนน และทักษะการเขียน เพิ่มขึ้น 11 คะแนน

ทั้งนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนคนที่ 6 และคนที่ 1 พบว่า เดิมผู้เรียนไม่ชอบพูด พูดเบาเพราะกลัวพูดผิด มีความประหม่าและอายขณะพูด แต่เมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่กระตุ้นให้คิด ทำกิจกรรมด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้กับเพื่อนตลอดระยะเวลาการเรียนในหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจต่อเพื่อนและผู้สอนมากขึ้น มีความมั่นใจในการพูด กล้าถามและตอบคำถามมากกว่าเดิม เมื่อได้รับการเสริมแรงทางบวกจากผู้สอนทั้งคำชมหรือการกระตุ้นให้ฝึกพูดก็ยินดีปฏิบัติ กระตือรือร้นที่จะฝึกฝนและขอคำแนะนำอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมากที่สุดและแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยที่สูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับก่อนเรียน

ผู้เรียนคนที่ 4 และ 5 มีอัตราคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนน้อยที่สุดในกลุ่ม แต่เมื่อพิจารณาคะแนนรวมหลังเรียนพบว่า มีคะแนนมากสุดในกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนอาจมีพื้นฐานทางทักษะภาษาไทยที่ดีก่อนเรียนในหลักสูตร และเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรยิ่งส่งเสริมให้มีพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยที่สูงขึ้น

ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพผลสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีทักษะทางภาษาไทยสูงขึ้นจริงหลังจากเรียน จบหลักสูตร และสามารถนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนได้

หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวจีนที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น เน้นการพัฒนาความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนมีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาไทยด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเพื่อแสวงหา ความรู้ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาได้จาก คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึก และกิจกรรมในชั้นเรียนและการทำกิจกรรมการทัศนศึกษา ดัง รายละเอียดต่อไปนี้

2.2 คะแนนในชั้นเรียน

คะแนนในชั้นเรียน เป็นคะแนนที่ผู้เรียนได้จากการทำแบบฝึก และกิจกรรมทำย าท ได้แก่ บทที่ 1 ยินดีต้อนรับสู่เชียงใหม่ บทที่ 2 เล่าขานเรื่องราวขึ้นตีนจกแม่แจ่ม บทที่ 3 ด้วย พระมหากรุณาธิคุณ บทที่ 4 นุ่งซิ่นงามตามวิถี และบทที่ 5 เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา โดย แบ่งเป็นคะแนนจากการทบทวนเนื้อหาในบทเรียน 10 คะแนน และการฝึกทักษะทางภาษาไทย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 20 คะแนน รวม 30 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทบทวนความรู้และ พัฒนาความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนให้ครบทุกทักษะ ดังผลคะแนนจากการทำแบบฝึก และกิจกรรมในชั้นเรียน ต่อไปนี้

ตาราง 58 คะแนนในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

คะแนนแบบฝึกและกิจกรรมในชั้นเรียน								
คนที่	1	2	3	4	5	6	ค่าเฉลี่ยรวม	ระดับ
บทที่	(30)	(30)	(30)	(30)	(30)	(30)	คิดเป็นร้อยละ	คุณภาพ
1	21	22	20	20	24	19	70	ดี
2	22	25	26	25	26	24	82.22	ดีมาก
3	21	23	21	24	25	19	73.89	ดี
4	25	26	25	26	27	24	85	ดีมาก
5	27	27	26	25	28	25	87.78	ดีมาก
คะแนนรวม	116	123	118	120	130	111	79.78	ดี
คะแนน ร้อยละ	77.33	82	78.67	80	86.67	74		
ระดับผลการเรียน เฉลี่ยรายบุคคล	ดี	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดีมาก	ดี		

จากคะแนนการเรียนรู้ในชั้นเรียนรายบุคคลข้างต้นพบว่า ผู้เรียนที่มีคะแนนรวมมากที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 86.67 อยู่ในระดับดีมาก และผู้เรียนที่มีคะแนนร่วมน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 74 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาคะแนนโดยรวมของกลุ่มเป้าหมายเท่ากับระดับดี คิดเป็นร้อยละ 79.78 ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และเมื่อพิจารณาคะแนนของผู้เรียนทุกคนในแต่ละบทพบว่า ทุกคนมีพัฒนาการทางการเรียนจากบทแรกถึงบทสุดท้ายมากขึ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการทางความรู้และทักษะทางภาษาไทยเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์คะแนนในชั้นเรียนพิจารณาจากการทำกิจกรรมท้ายบทที่ 1-5 พบว่า บทเรียนที่ผู้เรียนทำคะแนนสูงที่สุดคือ บทที่ 5 มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมมากที่สุด ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าอาจเกิดจากผู้เรียนคุ้นชินกับวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งสามารถต่อยอดความรู้ และจดจำเนื้อหาจากบทเรียนแรกจนถึงบทสุดท้าย จึงช่วยให้เข้าใจคำศัพท์ และเชื่อมโยงความรู้ได้ดี รวมทั้งการเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองทั้งรายบุคคลและเป็นคู่ จึงทำให้คะแนนในบทเรียนนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

บทเรียนที่ยากสำหรับผู้เรียนคือ บทที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับสตรีชั้นสูงและสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงมีคำราชาศัพท์จำนวนมาก บทนี้เป็นเรื่องไกลตัวสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนพบว่า ผู้เรียนทำคะแนนได้มากกว่าร้อยละ 75 คือ 25 24 และ 23 จำนวน 3 คน ถือว่าเป็นคะแนนระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ ความพยายามในการเรียนรู้ การทำแบบฝึกและกิจกรรมฝึกทักษะการพูดเล่าเรื่องที่ช่วยทบทวนความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้น

บทเรียนที่มีคะแนนรวมน้อยที่สุดคือ บทที่ 1 เป็นบทแรก ผู้เรียนอาจไม่คุ้นชินกับการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนตื่นตัว และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลาย จึงมีคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด บางกิจกรรมเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่ถนัดและไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การเขียนแผนผังความคิด ซึ่งต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ค่อนข้างมาก จึงยากสำหรับผู้เรียน

2.3 คะแนนจากการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่

หลังจากที่ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับดินแดนแม่แจ่มในชั้นเรียนแล้วการจัดการเรียนรู้ในระยะต่อไปคือ การนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ และสืบค้นความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการทัศนศึกษาในระยะที่ 1 ท่องเที่ยวจากแหล่งเรียนรู้ตัวเมืองเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ พิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นล้านนา พระตำหนักदारาริรมย์ ชุมชนคนจีน “ตรอกเล่าโจ้ว” และชุมชนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม “โหล่งฮิมคาว” กิจกรรมการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ ทั้ง 5 ครั้ง มุ่งพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ 7-11 มีผลคะแนนจากการทำใบงาน และฝึกปฏิบัติทั้งการพูดและการทำชิ้นงาน ดังนี้

ตาราง 59 แสดงคะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ของกลุ่มเป้าหมาย

คะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่								
คนที่ ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	ค่าเฉลี่ยรวม คิดเป็นร้อยละ	ระดับ คุณภาพ
ทัศนศึกษา 1	21	24	24	25	24	22	77.78	ดี
ทัศนศึกษา 2	23	25	24	24	27	21	80	ดีมาก
ทัศนศึกษา 3	23	22	23	23	26	20	76.11	ดี
ทัศนศึกษา 4	26	26	24	25	28	26	86.11	ดีมาก
ทัศนศึกษา 5	26	28	25	27	27	24	87.22	ดีมาก
คะแนนรวม	119	125	120	124	132	113	81.44	ดีมาก
คะแนนร้อยละ	79.33	83.33	80	82.67	88	75.33		
ระดับ ผลการเรียน	ดี	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดีมาก	ดี		

คะแนนการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่รายบุคคลข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้เรียนที่มีคะแนนรวมมากที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 5 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 88 ผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก และผู้เรียนที่มีคะแนนรวมน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 6 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 75.33 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาคะแนนโดยรวมของกลุ่มเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 81.44 ระดับดีมาก ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และเมื่อพิจารณาคะแนนของผู้เรียนทุกคนในการทัศนศึกษาแต่ละครั้งพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาเพิ่มขึ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการทางความรู้ และทักษะภาษาไทยสูงขึ้น

ผู้วิจัยพบว่า การทัศนศึกษาครั้งที่ 5 ชุมชนโหล่งฮิมคาว มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.22 อันดับที่ 2 คือ การทัศนศึกษาครั้งที่ 4 ตรอกเล่าใจัว มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวม คิดเป็นร้อยละ 86.11 อันดับที่ 3 คือ การทัศนศึกษาครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑสถานพื้นถิ่นล้านนา มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวม คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือ การทัศนศึกษาครั้งที่ 1 วัดพระธาตุดอยสุเทพ

และ 3 ห้อง นิทรรศการเครื่องแต่งกายราชสำนักล้านนา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวม คิดเป็นร้อยละ 77.78 และ 76.11 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาคะแนนจากการทัศนศึกษาครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 5 พบว่าผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาทางความรู้และทักษะทางภาษาไทยเพิ่มขึ้นจากเดิม

การศึกษาวិเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมการทัศนศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า การทัศนศึกษาที่กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนรวมสูงที่สุดคือ การทัศนศึกษาครั้งที่ 5 ชุมชนโหล่งฮิมคาว มีคะแนนการทัศนศึกษาเฉลี่ยสูงสุด โดยผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนสูงสุด 28 คะแนน จำนวน 1 คน 27 คะแนนจำนวน 2 คน และคะแนน 26 25 24 อย่างละ 1 คน ซึ่งอยู่ในระดับผลการเรียนระดับดีมาก

กิจกรรมการทัศนศึกษาที่มีคะแนนรวมน้อยที่สุดคือ การทัศนศึกษาครั้งที่ 3 เป็นกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งสุดท้าย มีคะแนนเฉลี่ยรวม 76.11 คะแนนสูงสุดที่ผู้เรียนทำได้คือ 26 คะแนน และน้อยที่สุดคือ 20 คะแนน ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาค่อนข้างยาก ไกลตัวผู้เรียน และต้องปรับเปลี่ยนสถานที่ทัศนศึกษาและกิจกรรม จากเดิมคือ พิพิธภัณฑสถานพระตำหนักดารารัถยัมย์ เป็นห้องนิทรรศการเครื่องแต่งกายแบบราชสำนักล้านนา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตสะลวง เนื่องจากการทัศนศึกษาอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้พิพิธภัณฑสถานปิดชั่วคราว ผู้วิจัยจึงปรับเปลี่ยนสถานที่ตามความเหมาะสมและใกล้เคียงกับที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้มากที่สุด

การทัศนศึกษาที่ผู้เรียนชอบมากที่สุด คือ การทัศนศึกษาครั้งที่ 4 ตรอกเล่าใจวี และเป็นการทัศนศึกษาที่ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับที่ 2 เนื่องจากมีกิจกรรมที่ผู้เรียนชื่นชอบมากที่สุดคือ เกม “ชุดพื้นเมืองถูกและดีมีดีไหน” โดยแบ่งกลุ่มให้คันทหาร้านชุดพื้นเมืองภาคเหนือที่ถูกและสวยที่สุด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจและได้นำความรู้ในบทที่ 4 นุ่งซิ่นงามตามวิถี ที่เรียนในชั้นเรียนมาใช้ในสถานการณ์จริง จึงทำให้คะแนนการทัศนศึกษาครั้งนี้อยู่ในระดับสูง

2.4 คะแนนจากการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม

การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มเป็นการทัศนศึกษาครั้งที่ 6-8 ซึ่งเป็นรอบสุดท้าย เพื่อตรวจสอบความคงทนของความรู้ว่าผู้เรียนจดจำความรู้ได้เพียงใด ผู้เรียนตรวจสอบข้อมูลที่เคยเรียนในชั้นเรียนและทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เห็นของจริง จากแหล่งกำเนิดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” เกี่ยวกับร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่มาและเอกลักษณ์ของ

ลดความที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ที่ได้รับการรับรองจากยูเนสโก รวมทั้งขั้นตอนการผลิต ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเห็นคุณค่า เข้าใจกระบวนการที่ซับซ้อนในการผลิตได้ง่ายขึ้น และเข้าใจบทบาทของต้นจกด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปกครอง การแสดงฐานะทางสังคม การแสดงความพร้อมในการออกเรือน การสร้างรายได้ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

คะแนนการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มาจากคะแนนการทำกิจกรรมการทัศนศึกษา จำนวน 3 วัน วันละ 2 สถานที่ โดยแต่ละสถานที่แบ่งเป็นกิจกรรมจากใบงาน 10 คะแนน และกิจกรรมการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 20 คะแนน รวม 30 คะแนน มีรายละเอียดคะแนนดังนี้

ตาราง 60 คะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มของกลุ่มเป้าหมาย

คะแนนจากการทำกิจกรรมการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม								
คนที่	1	2	3	4	5	6	ค่าเฉลี่ยรวม	ระดับ
บทที่	(60)	(60)	(60)	(60)	(60)	(60)	คิดเป็นร้อยละ	คุณภาพ
ทัศนศึกษา 6	48	50	50	51	53	44	82.22	ดีมาก
ทัศนศึกษา 7	50	52	52	55	55	46	86.11	ดีมาก
ทัศนศึกษา 8	47	49	52	51	55	47	83.61	ดีมาก
คะแนนรวม	145	151	154	157	163	137	83.98	ดีมาก
คะแนนร้อยละ	80.56	83.89	85.56	87.22	90.56	76.11		
ระดับ	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดี		
ผลการเรียน								

คะแนนการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มรายบุคคลจากตารางข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้เรียนที่มีคะแนนรวมมากที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 5 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 90.56 ผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก และผู้เรียนที่มีคะแนนร่น้อยที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 6 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 76.11 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาคะแนนโดยรวมของกลุ่มเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 83.98 ระดับดีมาก ผ่านเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และเมื่อพิจารณาคะแนนของผู้เรียนทุกคนในการทัศน

ศึกษาอำเภอแม่แจ่มแต่ละครั้งพบว่า ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยรวมจากการทำกิจกรรม การทัศนศึกษาระดับดีมากทุกครั้ง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการทางความรู้ และทักษะ ภาษาไทยที่ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาคะแนนจากการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวม ของการทัศนศึกษาครั้งที่ 7 โรงทอผ้าบ้านไร่ ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม มีคะแนนสูงสุด คิด เป็นร้อยละ 86.11 ผู้เรียนมีคะแนนสูงสุดคือ 55 คะแนน จำนวน 2 คน และคะแนนน้อยที่สุดคือ 46 คะแนน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมที่ได้ลงมือทำด้วยตนเอง ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับ กระบวนการผลิตผ้า การทอขึ้นตีนจกแม่แจ่ม การทำปิ่นโบราณ การทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจาก ปลายจกแม่แจ่ม และการออกแบบ (Create) ของที่ระลึกจากปลายจกแม่แจ่มที่ตรงกับความต้องการ ของนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งผู้เรียนฝึกทำด้วยตนเองทุกขั้นตอน มีความรู้ความจำยาวนานขึ้น และ สามารถนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากความเข้าใจได้ดี จึงทำให้ผลคะแนนเฉลี่ย กิจกรรมการทัศนศึกษาครั้งนี้อยู่ในระดับสูงสุด

การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด คือการทัศนศึกษา ครั้งที่ 6 วัดป่าแดด และเขื่อนสิบล้านผญาเมืองแจ่ม มีคะแนนเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 82.22 อยู่ใน ระดับดีมาก ผู้เรียนมีคะแนนสูงสุดคือ 53 คะแนน และคะแนนน้อยที่สุดคือ 44 คะแนน เนื่องจากเป็นวันแรกของการทัศนศึกษาที่อำเภอแม่แจ่ม ผู้เรียนอาจเหนื่อยล้าจากการเดินทาง รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติตีนจกแม่แจ่มที่วัดป่าแดดมีคำศัพท์เกี่ยวกับพุทธศาสนาจำนวนมาก ทำให้เข้าใจยาก จึงมีคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดแต่เมื่อผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม และกระตุ้นให้ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้เดิมในชั้นเรียน ให้ผู้เรียนเห็นของจริง จึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น

ทุกกิจกรรมการทัศนศึกษามีแนวทางการเรียนเชิงรุกรองรับ เน้นให้ผู้เรียน ชาวต่างชาติสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) จากประสบการณ์ตรง และต่อยอดความรู้ เดิมแล้วนำไปถ่ายทอดในฐานะผู้นำการท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอข้อมูลได้ถูกต้องชัดเจน น่าสนใจ เป็นธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าการรับประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพราะการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by doing) ตามฐานคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) และรูปแบบกรวยประสบการณ์ของเดล Cone of Learning ของเอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์การเข้าร่วม อภิปรายและการพูดคุยกัน (participating in a discussion, giving a talk) และการนำความรู้ไป ใช้ในขั้นสุดท้ายคือการถ่ายทอดหรือสอนให้ผู้อื่น (Teaching) ทั้งหมดนี้ช่วยให้จดจำความรู้ได้ คงทนมากกว่าการเรียนรู้จากการอ่าน และการฟังซึ่งจำความรู้ได้เพียงร้อยละ 20 การทัศนศึกษาที่

อำเภอแม่แจ่มจึงส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น (Active Construct Their Knowledge) ผ่านประสบการณ์ตรงที่ได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และการทดลองทำด้วยตัวเองมากกว่าการเป็นผู้รับความรู้ (Passive Receiving Knowledge) อย่างเดียว (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2561, น. 32-34)

2.5 คะแนนจากการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงาน

การสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงาน เป็นการประเมินความสามารถทางทักษะภาษาไทยของผู้เรียนหลังจากเรียนในชั้นเรียน และทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ และทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่มสิ้นสุดลง เพื่อวัดความสามารถทางทักษะภาษาไทย ด้านการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากบริบทท้องถิ่นเหนือ มาจากคะแนน 2 ส่วน ได้แก่ การสอบพูด จำนวน 5 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ 2 เล่าประวัติและบทบาทสำคัญของขึ้นต้นจกแม่แจ่ม ครั้งที่ 3 แนะนำการนั่งและข้อควรระวังการดูแลรักษาขึ้นต้นจกแม่แจ่ม ครั้งที่ 4 เชิญชวนนักท่องเที่ยวขึ้นต้นจกแม่แจ่มทำบุญตามประเพณี และครั้งที่ 5 แนะนำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่ม ส่วนการทำชิ้นงาน 1 ชิ้น โดยนำเสนอรูปแบบคลิปวิดีโอแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากขึ้นต้นจกแม่แจ่ม มีรายละเอียดคะแนนดังนี้

ตาราง 61 แสดงคะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงานของกลุ่มเป้าหมาย

คนที่	คะแนนทดสอบ					รวม	คะแนนค่าเฉลี่ยรายบุคคล	ระดับผล การเรียน		
	การสอบพูด								ชิ้นงาน	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5					รวม
	20	20	20	20	20	100				
1.	15	15	16	17	16	79	41	120	80	ดีมาก
2.	16	16	16	17	17	82	43	125	83.33	ดีมาก
3.	17	15	17	18	17	84	41	125	83.33	ดีมาก

ตาราง 61 (ต่อ)

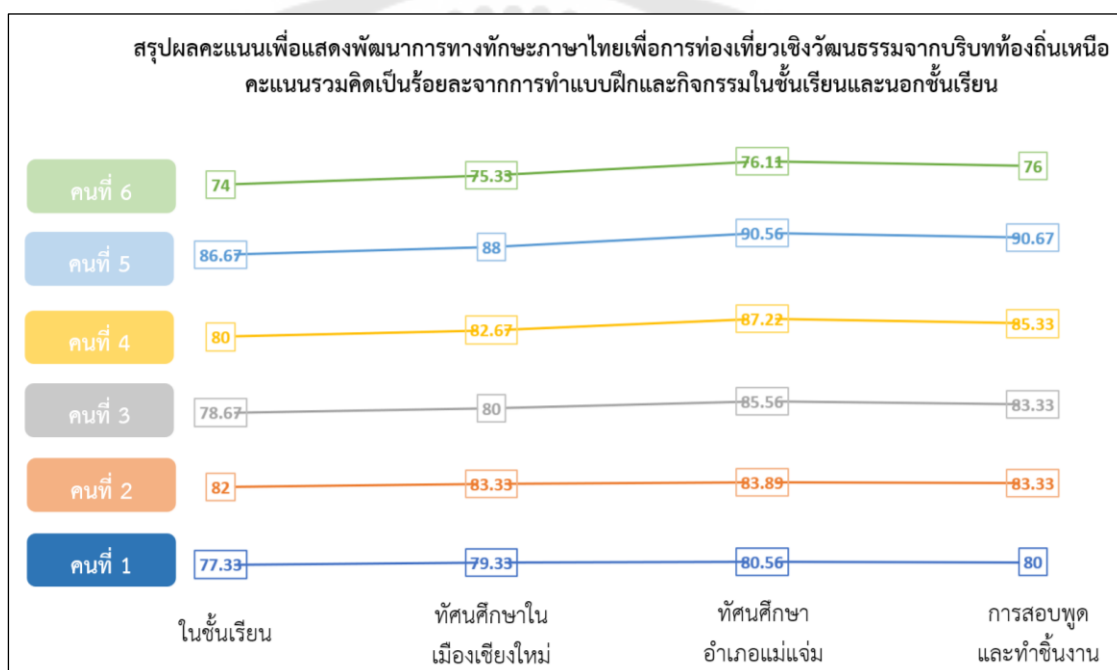
คนที่	คะแนนทดสอบ						ชิ้นงาน 50	รวม 150	คะแนน ค่าเฉลี่ย รายบุคคล	ระดับผล การเรียน
	การสอบพูด									
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	รวม				
	20	20	20	20	20	100				
4.	16	17	18	17	18	86	42	128	85.33	ดีมาก
5.	18	17	18	18	19	90	46	136	90.67	ดีมาก
6.	15	14	16	15	16	76	38	114	76	ดี
ค่าเฉลี่ย รวม	16.17	15.67	16.83	17	17.17	82.84	41.84	124.67	83.11	ดีมาก

คะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงานรายบุคคล จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนที่มีคะแนนรวมมากที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 5 มีคะแนนรวม คิดเป็นร้อยละ 90.67 ผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก และผู้เรียนที่มีคะแนนรวมน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนคนที่ 6 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 76 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาคะแนนโดยรวมของกลุ่มเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 83.11 ระดับดีมาก ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และเมื่อพิจารณาคะแนนของผู้เรียนทุกคนในการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำ ชิ้นงานข้างต้นพบว่า ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 คนมีคะแนนเฉลี่ยรวมระดับดีมาก และมีเพียง คนเดียวที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมระดับดี และเห็นได้ว่าคะแนนการสอบพูดของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายแต่ ละครั้งเพิ่มขึ้นตามลำดับแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการทางทักษะทางภาษาไทยที่สูงขึ้น อย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาคะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การสอบ พูดครั้งที่ 5 ให้นำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากลายจกแม่แจ่ม มีคะแนนเฉลี่ยรวมมากที่สุด คิด เป็นร้อยละ 85.85 อาจเกิดจากปัจจัยที่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีความสนใจเกี่ยวกับงานฝีมือของ จังหวัดเชียงใหม่ และเคยลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากกิจกรรมทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม ซึ่งเป็น กิจกรรมที่ผู้เรียนชอบมากที่สุด จึงทำให้เข้าใจและจดจำวิธีการทำได้อย่างแม่นยำ มั่นใจในการพูด รวมถึงการฝึกพูดอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้คะแนนการพูดในครั้งนี้น่าสูงที่สุด ส่วนครั้งที่ 2 เล่าประวัติ

และบทบาทสำคัญของขึ้นต้นจกแม่แจ่ม มีคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.35 อาจเพราะข้อมูลในการนำเสนอประกอบด้วยประเด็นสำคัญหลายส่วน และเนื้อหาบางประเด็นต้องกล่าวถึงบุคคลสำคัญของประเทศไทย จึงต้องใช้คำราชาศัพท์ รวมทั้งมีชื่อเฉพาะที่ผู้เรียนออกเสียงได้ยาก จึงทำให้คะแนนการพูดครั้งนี้ต่ำที่สุด

คะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมในชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม และการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงานข้างต้น สามารถสรุปให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากบริบทท้องถิ่นเหนือของผู้เรียนชาวจีน ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 101 แสดงพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากบริบทท้องถิ่นเหนือ จากคะแนนการทำแบบฝึกและกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน

ผลคะแนนจากการทำแบบฝึก และการทำกิจกรรมในชั้นเรียน การทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม คะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการทำชิ้นงานข้างต้น ตลอดจนคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนทดสอบหลังเรียนด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนทุกคน รวมทั้งคะแนนเฉลี่ยรวมที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 79.78 อยู่ในระดับดี การทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ 81.44 ระดับดีมาก และการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม 83.98 ระดับดีมาก รวมทั้งคะแนนจากการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 83.11 ระดับดีมาก แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม และมีพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทถิ่นเหนือสูงขึ้น จึงยืนยันได้ว่าเป็นหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้ ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 2 คือ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ปริญญานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 2 ข้อคือ เพื่อสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน และเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยเป็นหลักสูตรระยะสั้นสำหรับสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียนชาวจีน โดยมุ่งพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวจากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” เป็นสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวคิดสำคัญในการสร้างเครื่องมือวิจัย จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ฐานคิดทางการศึกษาตามกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ของเดล (Dale, 1948, น. 45) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดจากการทดลองปฏิบัติ (Practice doing) ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด พัฒนา และสร้างความรู้ผ่านการทำกิจกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นจากประสบการณ์ตรงในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในบริบทสังคมและวัฒนธรรมรอบตัว แล้วนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่อาศัยกระบวนการทางสติปัญญาและสังคมควบคู่กัน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีความคงทนในการเรียนรู้ (Retention in Learning) ได้ยาวนาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย 2 ข้อ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรตามระยะการวิจัยที่กำหนดไว้ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ และระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร ซึ่งมีผลวิจัยตามระยะการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อกำหนดแนวทางการวิจัย เป็นขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตร แบ่งการดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ ศึกษาวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยในการสร้างหลักสูตร ศึกษาวิเคราะห์การกำหนดความสามารถทางภาษาในการเรียนภาษาต่างประเทศ ตามแนวทางของ ACTFR และ CEFR เพื่อนำมากำหนดความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนในหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ศึกษาวิเคราะห์การสร้างหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางการสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีน และศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “ตีนจกแม่แจ่ม” ทำให้ได้แนวทางการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

หลังจากศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการสร้างหลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัยซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 2 โดยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองกับกลุ่มทดลองเดี่ยว (One Group Pre-test Post-test Design) และกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง คือ ผู้เรียนชาวจีนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยเขตภาคเหนือตอนบน และกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เรียนชาวจีนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 ในหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และพำนักอยู่ในเมืองเชียงใหม่ตลอดระยะเวลาของการทดลองหลักสูตร จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือวิจัย ซึ่งมี 5 อย่าง ได้แก่

หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน มีองค์ประกอบ 10 ส่วน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ คุณสมบัติผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหา รูปแบบการเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ วิธีการวัดผลและประเมินผล และเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร จำนวน 17 แผน แบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 การเตรียมความรู้ในชั้นเรียน ช่วงที่ 2 ทักษะศึกษานอกชั้นเรียนเมืองเชียงใหม่ ช่วงที่ 3 ทักษะศึกษานอกชั้นเรียนอำเภอแม่แจ่ม และช่วงที่ 4 สรุปความรู้ในชั้นเรียน รวมระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรจำนวน 60 ชั่วโมง โดยแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แต่ละแผน มี 3 ชั้น ดังนี้

ภาพประกอบ 102 แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในหลักสูตร

ขั้นพื้นฐานการเรียนรู้ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้อยากเรียนรู้ โดยผู้สอนตั้งคำถาม นำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธี KWL PLUS โดยให้ผู้เรียนบอกความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน (K) เนื้อหาที่ต้องการทราบ (W) ส่วน L และ PLUS สอบถามผู้เรียนในขั้นสรุปผลลัพธ์เกี่ยวกับความรู้เพิ่มที่ได้จากหลังเรียน และสรุปความรู้ในรูปแบบแผนผังความคิด

ขั้นเพียรแสวงหาความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ เป็นการศึกษาและสืบค้นความรู้ ทำกิจกรรมเชิงรุกในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะทางภาษาไทยจากการทำแบบฝึก และการฝึกปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนสะสมความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ขั้นสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นการวัดผลด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในรูปแบบการทำแบบฝึก กิจกรรม และการพูดแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนฝึกให้ผู้เรียนร่วมกันประเมินการพูดแบบมีส่วนร่วมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน

แบบเรียน “แฉ่วเหนือทุ่งหินตึนจก เรียนรู้มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม” จำนวน 5 บท เป็นเอกสารประกอบการเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตึนจกแม่แจ่ม” ตามลำดับความสำคัญของเนื้อหาก่อนการทัศนศึกษา ได้แก่ บทที่ 1 ยินดีต้อนรับสู่เชียงใหม่ บทที่ 2 เล่าขานเรื่องราวขึ้นตึนจกแม่แจ่ม บทที่ 3 ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ บทที่ 4 ทุ่งหินงามตามวิถี และบทที่ 5 เส้นฝ้าย ลายจก มรดกภูมิปัญญา

แบบบันทึกการทัศนศึกษา จำนวน 2 เล่ม ประกอบด้วยเล่มที่ 1 **แคว้นเมืองเจียงใหม่ ม่วนใจ้ววิถีวัฒนธรรมล้านนา** ประกอบการทัศนศึกษาเมืองเจียงใหม่ และเล่มที่ 2 **แคว้นแม่แจ่ม ดินแดนแห่งวัฒนธรรม** ประกอบการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม โดยแบบบันทึกกิจกรรมการทัศนศึกษาทั้ง 2 เล่มนี้ผู้เรียนใช้จดบันทึกความรู้ ทำแบบฝึก และกิจกรรมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ สนใจ และเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้มากขึ้น

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดความสามารถทางทักษะภาษาไทยด้านการฟังและการอ่าน แบบปรนัย จำนวน 50 ข้อ การพูดแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน 1 ข้อ และการเขียนแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 1 ข้อ รวม 100 คะแนน

2. ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร หลังจากผู้วิจัยเสนอเครื่องมือวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และนำกลับมาแก้ไขตามคำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพร่างหลักสูตรโดยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ **การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ** พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย 4.43 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ผลการประเมินคุณภาพพบว่าค่า IOC ขององค์ประกอบของหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 1 ทุกรายการถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และ**การนำร่างหลักสูตรทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย (try out)** ผลการทดลองพบว่าคะแนนวัดความสามารถก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าประสิทธิผล (E.I.) มากกว่า 0.5 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 มีค่าเท่ากับ 80.62/ 80.22 และคะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ดินจกแม่แจ่ม” สำหรับผู้เรียนชาวจีนมีค่าเฉลี่ย 4.8 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพ สามารถนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายได้

3. ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นขั้นตอนสำคัญที่ขาดไม่ได้ ผู้วิจัยนำผลการทดลองร่างหลักสูตรที่ทดลองกับกลุ่มผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย (Try Out) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง (Implement) กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวจีน ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น 4 ช่วง ได้แก่

การเรียนรู้ในชั้นเรียน 18 ชั่วโมง การทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ 15 ชั่วโมง การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม 18 ชั่วโมง และการสรุปผลและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน 9 ชั่วโมง

4. ระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อยืนยันว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ได้ โดยประเมินจากการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1/E2) ค่าประสิทธิผลของผลลัพธ์ (E.I.) และศึกษาจากความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า **ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E1/E2** มีค่าเท่ากับ 81.81/83.11 **ค่าประสิทธิผล (E.I.)** เท่ากับ 0.64 ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และการประเมินหลักสูตรจาก **ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของหลักสูตร** พบว่า ผู้เรียนชาวจีนพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” มีค่าเฉลี่ย 4.92 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของทุกรายการประเมินอยู่ระหว่างร้อยละ 4.67-5 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า กลุ่มเป้าหมายพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งมีความหลากหลาย น่าสนใจ ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุก ผ่อนคลาย ระยะเวลาจัดกิจกรรมเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน กระตุ้นการคิด ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และจดจำความรู้ได้คงทน จึงเห็นได้ว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวจีนได้จริง

การดำเนินการวิจัย 4 ระยะข้างต้น ได้แก่ การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งช่วยยืนยันว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้จริง ตลอดจนแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยบรรลุตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อสร้างหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยผู้วิจัยสรุปการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรได้ดังนี้

ภาพประกอบ 103 กระบวนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ซึ่งถูกต้องสำหรับผู้เรียนชาวจีน

2. การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือสำหรับผู้เรียนชาวจีน โดยพิจารณาจากคะแนน 5 ส่วน ได้แก่ คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกและกิจกรรมในชั้นเรียน คะแนนการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ คะแนนการทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม และคะแนนการสอบพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและทำชิ้นงาน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวัดความรู้ความสามารถทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจกแม่แจ่ม” ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายรายบุคคลเมื่อจบหลักสูตร พบว่าผู้เรียนทุกคนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเมื่อจบหลักสูตรสูงขึ้นทุกคน โดยมีคะแนนสูงสุดร้อยละ 90 และต่ำสุดร้อยละ 76 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาไทยเฉลี่ยเกินร้อยละ 75 ตามที่หลักสูตรกำหนด และผลรวมคะแนนจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน พบว่า ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือเพิ่มขึ้นในระดับดีและดีมาก คือ ในชั้นเรียนการ

พัฒนาความรู้และทักษะอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 79.78 ส่วนการทัศนศึกษาในเมืองเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 81.44 การทัศนศึกษาอำเภอแม่แจ่ม คิดเป็นร้อยละ 83.98 และการพูดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการทำชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 83.11 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทยในระดับดีมาก

จากผลการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือข้างต้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะภาษาไทยครบทุกทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นการประเมินว่า หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพส่งเสริมความรู้ และการใช้ทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียนได้จริงหลังจากจบหลักสูตร รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าผู้วิจัยดำเนินการวิจัยบรรลุตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือ

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทท้องถิ่นเหนือให้กับผู้เรียนได้จริง และสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียนชาวจีนได้

อภิปรายผลการวิจัย

ประเทศจีนมีผู้สนใจเรียนภาษาไทยมากที่สุด ดังเห็นได้จากจำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศจีน ผู้เรียนชาวจีนสนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ ได้แก่ ความต้องการทำงานที่ประเทศไทย ต้องการเรียนรู้ภาษาและศิลปวัฒนธรรมของไทย รวมถึงการย้ายถิ่นฐานตามครอบครัวที่ต้องทำงานที่ประเทศไทยหรือแต่งงานกับคนไทย จึงจำเป็นต้องเรียนภาษาไทยเพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน (รัชดา ลาภใหญ่, 2559, น. 38)

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนบนของไทยพบหลักสูตรที่เปิดสอนภาษาไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนชาวจีนอย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบหลักสูตรภาษาไทยระดับปริญญาตรี 4 ปี หลักสูตรแบบ 3 + 1 หลักสูตรแบบ 2+2 และหลักสูตรระยะสั้น โดยแต่ละหลักสูตรได้จัดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางไวยากรณ์ ทักษะการใช้ภาษา และวัฒนธรรมไทยและท้องถิ่นภาคเหนือ รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมไทยถิ่นเหนือ ช่วยให้ผู้เรียนชาวจีนมีความรู้เกี่ยวกับภาษา

และวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของตนเอง และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันทั้งการสื่อสารทางการพูดและการปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมของสังคมที่อาศัย ได้แก่ การสื่อสารภาษาถิ่นเหนือชื่อของ ติดต่อกองที่ราชการ การเดินทาง การปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมในการท่องเที่ยวสถานที่สำคัญทางศาสนาและสถานที่ราชการ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรทางภาษาและวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเขตภาคเหนือตอนบนของไทย

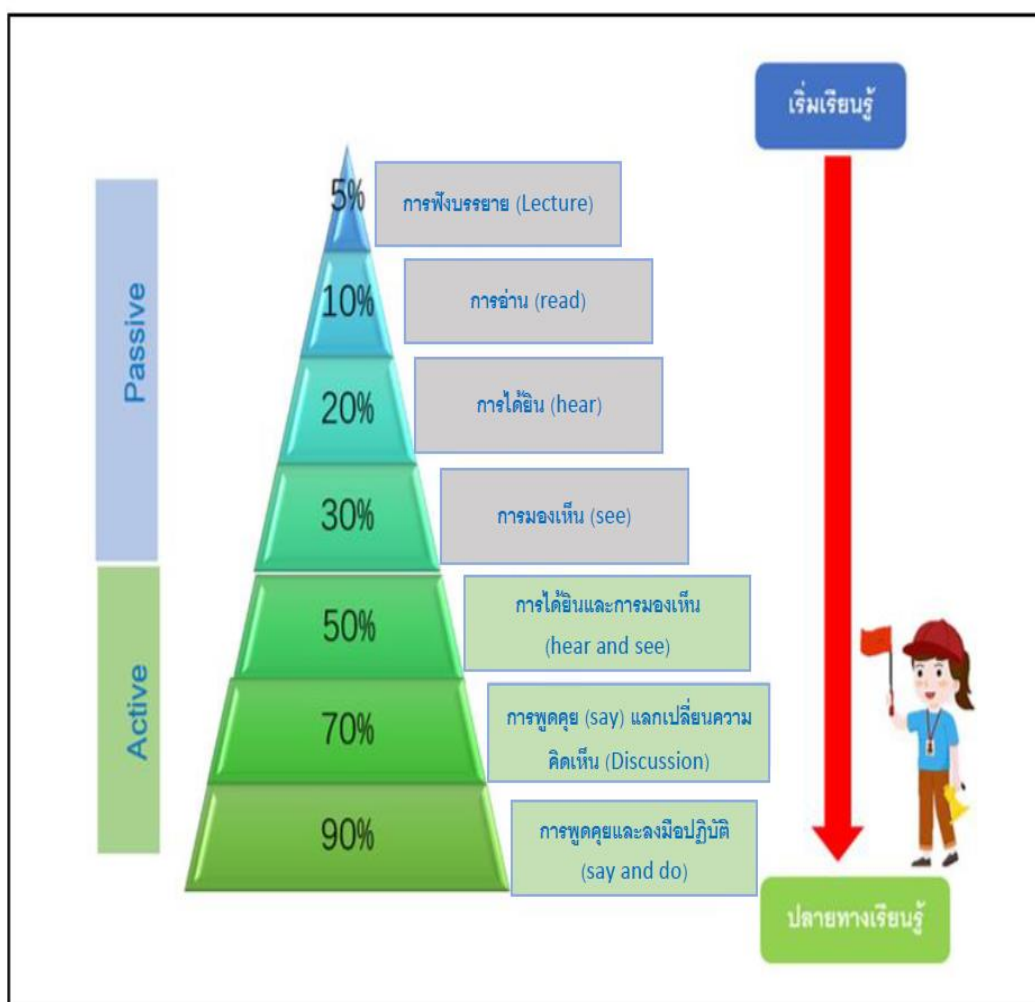
ผู้วิจัยนำ “คืนใจแม่แจ่ม” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงและมีคุณค่ามาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนชาวจีน เน้นการบูรณาการองค์ความรู้ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสื่อการเรียนการสอน และใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมตลอดหลักสูตร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกที่ปรากฏในหลักสูตร เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active Learning) เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม สร้างความเข้าใจผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ใช้การติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในการแลกเปลี่ยนความคิด การตรวจสอบข้อมูล เพื่อสรุปและสร้างความรู้เองได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่มีรากฐานสำคัญจากทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และ ไวโกทสกี (Vygotsky) เน้นการเรียนรู้ที่ได้จากการคิด การปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการผสมผสานประสบการณ์ความรู้ใหม่กับประสบการณ์ความรู้เดิมเพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและมีความสามารถในการจดจำได้คงทนกว่าการเรียนรู้จากการเป็นผู้รับสารจากการฟังและการอ่าน

แนวทางการจัดการเรียนเชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับฐานแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ของเดล (Dale) ซึ่งเป็นแนวคิดสากลที่สามารถปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ได้ทุกยุคสมัย โดยกล่าวถึงประสิทธิภาพของการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลองทำด้วยตนเองและการถ่ายทอดหรือสอนให้ผู้อื่นได้ มีความจำคงทนได้มากถึงร้อยละ 90 เมื่อเทียบกับการเรียนรู้ที่ได้จากการอ่านซึ่งจดจำได้เพียงร้อยละ 5 เท่านั้น สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ยึดแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และแนวคิดทฤษฎีข้างต้นในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ แสวงหาความรู้จากการใช้ทักษะทางภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน แล้วนำความรู้และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเดิมเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ทาง

วัฒนธรรมปัจจุบันที่ได้รับ สร้างเป็นความรู้ใหม่ในรูปแบบการแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนชาวจีนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย จดจำความรู้ได้คงทน สร้างความรู้และพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนได้จริง โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เริ่มจากการรับรู้จากการอ่านและการฟัง ไปสู่การปฏิบัติและถ่ายทอดความรู้ด้วยตนเองตามฐานคิดที่ปรับมาจากทฤษฎีประสบการณ์ (Cone of Experient) ของเดล (Dale, 1948) ที่แสดงอัตราการจดจำเนื้อหาความรู้จากพฤติกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 104 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้นแรกถึงชั้นสุดท้าย

ผลจากการทดลองหลักสูตรที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยการทัศนศึกษา (Field trip) เป็นกิจกรรมมุ่งการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สามารถเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบ (Model) การจัดการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในระดับสูงได้ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับการจัดการกิจกรรมการทัศนศึกษา ในลักษณะโครงการระยะสั้นของภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เน้นให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทยที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าใจคนไทย วิถีชีวิตไทย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ได้แก่ โครงการอบรมภาษาไทยระยะสั้นแบบเข้มให้แก่ นักศึกษาเวียดนาม โครงการฝึกอบรมภาษาไทยระยะสั้นแบบเข้มให้แก่เจ้าหน้าที่สำนักอัยการสูงสุดและเจ้าหน้าที่ตำรวจสาธารณรัฐมัลดีฟส์ (Republic of Maldives) ภายใต้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (TICA) (สุภัค มหาวรรกร และคนอื่น ๆ, 2559, น. 42) ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมความรู้และทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างรอบด้าน

การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวการเรียนการสอนที่เป็นสากล สามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้านเพศ วัย ระดับความรู้ ถิ่นที่อยู่ ภาษา วัฒนธรรม โดยผู้สอนต้องพิจารณารูปแบบหรือวิธีการสอน และบูรณาการอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับความแตกต่างและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากการสอนที่ดีและสอนให้ประสบความสำเร็จได้ไม่สามารถใช้วิธีการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเกิดจากการผสมผสานศาสตร์และวิธีการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน ตลอดจนผู้สอนต้องคัดเลือกเนื้อหาที่ใช้สอนและคำนึงถึงระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจ พื้นฐานความรู้ ความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้ และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. หลักสูตรภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ อาจมีแนวโน้มการพัฒนาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะ ได้แก่ หลักสูตรสมรรถนะที่เน้นการฝึกทักษะทางภาษา และการปฏิบัติงาน ได้แก่ การเป็นพิธีกร ผู้จัดรายการทางวิทยุ ผู้นำเที่ยว ผู้ช่วยแปลในหน่วยงานราชการ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล เป็นต้น ควรเลือกรูปแบบการ

จัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และกำหนดสัดส่วนของเวลาในชั้นเรียนให้น้อยกว่า นอกชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ที่เรียนในชั้นเรียนในสถานการณ์จริง และฝึกแก้ปัญหาในการทำงาน การจัดการเรียนรู้แบบข้างต้นจะช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้น เห็นความสำคัญของการเรียน และตั้งใจเรียนรู่มากยิ่งขึ้นเพราะได้ลองฝึกด้วยตนเอง ทำให้ทราบข้อจำกัดและความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นทางเลือกในการพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยสร้างหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะ (Specific Competency) เกี่ยวกับการพูดภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะการพูดจนสามารถใช้งานและประยุกต์ใช้ในการเรียนและการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ที่ยึดความสามารถของผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น. 13) เน้นเป้าหมายด้านทักษะ (skill) ที่ผู้เรียนต้องทำได้หลังจากเรียนจบหลักสูตรเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาไทยด้านอื่นด้วย ทั้งการฟัง การอ่าน และการเขียน

3. การจัดการเรียนรู้ในยุค New Normal ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรม โดยนำรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งไม่จำกัดสถานที่ และเวลาในการเรียนรู้เป็นวิธีการสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยให้ผู้เรียนศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน โดยมีผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา เพื่อนำความรู้มาทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งปัจจุบันใช้รูปแบบการเรียนออนไลน์ ผ่านระบบเครือข่ายสังคม ได้แก่ Zoom, Ding Talk, Google Classroom เป็นต้น ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนสลับพูดหรือนำเสนอความคิดอย่างมีส่วนร่วมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดรอบวง (round robin) เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนคิด ช่วยกันตอบซึ่งเป็นการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative learning) ตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกที่สำคัญรูปแบบหนึ่ง

ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องปรับตัวอย่างยิ่ง ผู้สอนสามารถปรับแผนการสอนได้ตามความเหมาะสม ซึ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันท่วงทีเพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน ตลอดจนการ

คัดเลือกเนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการวัดประเมินผลที่เหมาะสมกับข้อจำกัดทางการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ (online) นอกจากการเตรียมเนื้อหาการสอนแล้ว ผู้สอนต้องเรียนรู้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคนิค วิธีการเรียนเชิงรุก (Active Learning) ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนให้กระตือรือร้นในการเรียนตลอดเวลา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว แสดงออกทางการพูด การคิด และการกระทำผ่านระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างน่าสนใจ

ผลจากการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิดพบว่า ผู้เรียนมีประสิทธิภาพการเรียนลดลง ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบตัวต่อตัว จึงส่งผลให้เกิดภาวะเครียด หรือภาวะซึมเศร้า เสี่ยงต่อการเป็นโรคอ้วน สมาธิสั้น เฉื่อยชา (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564) (เอกสารจากเว็บไซต์) เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์เป็นการเรียนที่ไม่จำกัดสถานที่ ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระ ว่างเรียนจึงไม่มีสมาธิในการเรียน มักทำกิจกรรมอื่นควบคู่กับการเรียน ได้แก่ เล่นเกม ดูละคร รับประทานอาหาร นอน ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียนชาวจีนที่กล่าวถึงการเรียนออนไลน์ว่า “เวลาเรียนออนไลน์จะปิดหน้าจอไว้ และเล่นเกม เพื่อนก็ทำแบบนี้เพราะครูเรียกตอบเป็นบางครั้งและไม่บังคับให้เปิดกล้อง” บางครั้งผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนออนไลน์มีภาระงานที่รับมอบหมายมากกว่าการเรียนในห้องเรียน (onside) “รู้สึกว่าการเรียนออนไลน์มีงานเยอะมาก แต่ละวิชามีงานหลายอย่าง เรียนในห้องเรียนแบบตัวต่อตัวดีกว่า ได้เจอเพื่อนและเรียนสนุกกว่า” ทั้งนี้สังเกตได้ว่าการสอนภาษาไทยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติแบบออนไลน์ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกฝน และการทำกิจกรรมในชั้นเรียนโดยมีผู้สอนให้คำแนะนำและแก้ปัญหาการออกเสียง ทำให้ผู้เรียนพูดไม่ชัดและไม่คล่องเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับการเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนขาดทักษะทางสังคมเพราะเรียนรู้ผ่านหน้าจอเพียงอย่างเดียว การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงทำได้ค่อนข้างยาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564, น. 39) ดังนั้นการจัดการเรียนออนไลน์จึงอาจไม่เหมาะกับผู้เรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้เรียนวัยเด็ก และผู้เรียนชาวต่างชาติที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษา และต้องได้รับการฝึกฝนแบบตัวต่อตัวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนที่สูงขึ้น

ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้เสริมให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติ ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 เพื่อให้ความรู้ และคำแนะนำนอกเวลาเรียน โดยเฉพาะการเรียนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้เรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลทางวัฒนธรรม และการฝึกทักษะทางภาษาไทยทุกทักษะโดยเฉพาะทักษะการพูดที่ต้องอาศัยเวลา

ฝึกฝนทั้งในชั้นเรียนและนอกเวลาเรียนเพื่อให้เกิดความชำนาญและความถูกต้อง ผู้สอนจึงต้องใช้ช่องทางการสื่อสารแบบออนไลน์ในการให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษากับผู้เรียนรายบุคคล และรายกลุ่มผ่านระบบการสื่อสารออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ we chat และ Dink talk เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ซึ่งจากการทดลองพบว่าการเรียนรู้เสริมนอกเวลาเรียนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนมากขึ้น ได้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการนำเสนอข้อมูลหรือแนะนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น มีทักษะการใช้ภาษาไทยที่ดี ออกเสียงได้ชัดเจนและเป็นธรรมชาติ มากขึ้น

4. ปัจจัยที่ทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับชาวต่างชาติประสบความสำเร็จ

จากการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ปัจจัยสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ผู้สอน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเตรียมการสอน ได้แก่ การเลือกเนื้อหา สื่อ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวต่างชาติ ดังนั้น ผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญ การรับรู้ กระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน และให้ความสนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง เป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุก ไม่เครียด มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และคอยให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้สอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ที่ช่วยเสริมแรงและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการในด้านผู้สอนของผู้เรียนชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้สอนควรสอนสนุก บรรยากาศไม่เครียด ให้ความเป็นกันเอง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน (สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์, 2554, น. 137)

ผู้เรียน เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้สำเร็จได้สมบูรณ์ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้อของผู้เรียนชาวต่างชาติ ได้แก่ ผู้เรียนชาวจีน มีลีลาการเรียนรู้อในลักษณะเก็บตัว ถนัดการรับรู้จากการดูและการอ่าน การฟัง รวมทั้งชอบทำงานตามลำพัง (สิระ สมนาม และคนอื่น ๆ, 2552, น. 83-85) ทั้งนี้จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนชาวจีนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเน้นการปฏิบัติ การแสดงออกทางภาษา และการมีปฏิสัมพันธ์ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนชาวจีนในปัจจุบันมีลีลาการเรียนรู้อที่ต่างไปจากเดิม อาจเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมบรรยากาศในการเรียน เนื้อหาซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ รูปแบบการเรียนเชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจากการทัศนศึกษา เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนชาวต่างชาติยินดีเข้า

ร่วมการทดลองโดยสมัครใจ ซึ่งปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดี กล่าวที่จะเรียนรู้ และกล้าแสดงออกทางภาษามากขึ้น

ปัจจัยด้านงบประมาณและบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการเตรียมการอย่างรอบคอบทั้งด้านแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ความปลอดภัยในการเดินทาง จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม อาหาร และค่าตอบแทนวิทยากรภายนอก ตลอดจนบุคลากรผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการที่มีส่วนสำคัญในการดูแล และอำนวยความสะดวกระหว่างทำกิจกรรม จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และทีมบุคลากร ตลอดจนผู้ประสานงานให้เหมาะสม และเพียงพออย่างยิ่งเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนอย่างสูงสุด

5. ภาษาและวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ

ผู้เรียนชาวต่างชาติให้ความสนใจกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเห็นว่าประสบการณ์ทางวัฒนธรรมช่วยให้เข้าใจคนไทย เข้าใจวัฒนธรรมไทยมากขึ้น หากได้แต่งกายตามวัฒนธรรมไทยหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นจะทำให้รู้สึกเหมือนเป็นคนไทย และเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสม และถูกต้อง เช่น การไปวัดหากไม่มีความรู้ทางวัฒนธรรม ไม่ทราบจะไปวัดเพื่ออะไร เมื่อไปทัศนศึกษาจะกังวล วางตัวไม่ถูก และมองว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจ แต่หากมีความรู้ทางวัฒนธรรมมาก่อนก็จะสนใจ และสนุกกับการไปวัดไทยมากขึ้น แม้ว่าคนจีนจะไม่นับถือศาสนาพุทธแบบคนไทย แต่ก็มีความรู้เรื่องบุญกรรม และเคารพสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลเช่นเดียวกับคนไทย ซึ่งหากสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวจีนสนใจเมื่อมาเมืองไทย ก็จะช่วยให้การทัศนศึกษาสถานที่สำคัญทางศาสนาน่าสนใจสำหรับผู้เรียนชาวจีนยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติตื่นตัว ตื่นใจ และสนุกกับการเรียนรู้ โดยเฉพาะการแต่งกายตามแบบวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมถิ่น เช่น การนุ่งซิ่นตีนจกแม่แจ่มร่วมประเพณีจุลกฐิน แม้จะเป็นการแต่งกายที่ต้องระมัดระวังมากเป็นพิเศษ มีวิธีการนุ่งค่อนข้างยากสำหรับชาวต่างชาติ แต่ผู้เรียนชาวจีนต่างต้องการนุ่งซิ่นตีนจกแม่แจ่มเพราะมีชื่อเสียง ราคาแพง หาโอกาสสวมใส่ได้ยาก ใส่แล้วสวยเหมือนกับคนในวัฒนธรรม

และเหมือนเป็นนักแสดงที่อยู่ในสภาพสังคมวัฒนธรรมในสมัยโบราณตามที่เห็นในละครไทย ทั้งนี้ เพราะการมีโอกาสใช้ชีวิตแบบคนไทยเป็นเป้าหมายหนึ่งของการเรียนที่เมืองไทยของชาวต่างชาติ กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ตรงทางวัฒนธรรมของ หลักสูตรจึงเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ และเป็นโอกาสพิเศษที่ได้ไปใน สถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนใคร

การแทรกเนื้อหาภาษาถิ่นสำหรับการสอนภาษาไทยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ อาจไม่เหมาะที่จะนำภาษาถิ่นมาสอนเชิงลึก แต่ควรสอดแทรกไว้ในบทอ่านที่เกี่ยวข้องกับสังคมและ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน คำศัพท์ที่สามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้แก่ คำทักทายเบื้องต้น ประโยคคำถามในการซื้อของ ต่อรองราคา เพื่อให้ผู้เรียน สามารถสื่อสารในสังคมท้องถิ่นที่อาศัยและใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข เพราะการสื่อสารภาษา เดียวกันก่อให้เกิดความรู้สึกการเป็นสมาชิกในสังคมเดียวกัน มีความไว้วางใจและสร้าง สัมพันธภาพที่ดีต่อกันได้ง่าย ภาษาถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ควรศึกษา สอดคล้องกับ (Brown, 2007, p.177-178) ที่กล่าวว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่ง ของกันและกัน การเรียนรู้ภาษาที่สองจึงหมายถึงรวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมที่สองด้วย จึงเห็นได้ว่า การรู้ภาษาถิ่นจะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียน ชาวต่างชาติที่น่าสนใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การกำหนดเนื้อหาด้านวัฒนธรรมในรายวิชาของหลักสูตรควบคู่กับการเรียนการสอน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยพิจารณาเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ จำเป็นสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติได้แก่ วัฒนธรรมการทักทาย การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การกล่าวคำปฏิเสธอย่างสุภาพ มารยาทและการปฏิบัติตัวในขณะเยี่ยมชมสถานที่ราชการ และ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมไทยถิ่นต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดสัดส่วน เนื้อหาวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมส่วนกลาง และวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ความจำเป็น โอกาส และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งอาจกำหนดเนื้อหาวัฒนธรรม ส่วนกลาง (ภาคกลาง) ในสัดส่วนที่มากกว่าวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะผู้เรียนชาวต่างชาติอาจรับรู้ และมีโอกาสเข้าถึงวัฒนธรรมส่วนกลางได้ง่ายกว่าวัฒนธรรมถิ่นอื่น ๆ ซึ่งอาจกำหนดสัดส่วนของ เนื้อหาเป็นร้อยละ 80:20 หรือ 70:30 ตามความเหมาะสมของบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้เรียน อาศัยอยู่ และโอกาสที่ผู้เรียนจะนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือการทำงานในอนาคต ได้จริง

6. นวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น จัดเป็นนวัตกรรมทางการเรียนการสอน (Instruction Innovation) สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติได้ เนื่องจากเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่เคยใช้มาก่อน เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนรู้อ หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2555, น. 60) โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและเป็นระบบ ทั้งนี้การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติต้องคำนึงถึงเป้าหมายในการเรียน บนพื้นฐานที่ต้องการให้ผู้เรียนทำเป็นหลังจากใช้ นวัตกรรม การคัดเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยแนวคิดการเรียนเชิงรุกบูรณาการกับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละชาติ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการใช้นวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้

1.1 ข้อเสนอแนะผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ทางภาษาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตื่นจนแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนให้เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ของตนเอง

1.2 ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทถิ่นเหนือที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการใช้ชีวิต และการทำงานในอนาคต

1.3 ผู้สอนสามารถใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับรายวิชาอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยนำภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเภทอื่นในบริบทสังคมที่สถานศึกษาตั้งอยู่มาบูรณาการการเรียนรู้อภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจทางภาษาเพื่อการทำงานในด้านอื่นของผู้เรียนชาวต่างชาติ

2.2 ควรศึกษาและกำหนดรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยในแต่ละด้านทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยใน
ฐานะภาษาต่างประเทศในศาสตร์ภาษาไทยด้านอื่น ๆ เช่น วรรณคดีไทย ไวยากรณ์ไทย การล่่าม
และการแปล

บรรณานุกรม

- American Council on the Teaching of Foreign Languages. (2012). *ACTFL PROFICIENCY GUIDELINES* 2012. Alexandria, VA: ACTFL Professional Programs.
- Awasthi, D. (2014, August). Activity-based Learning Methodology can bring improvement in quality of education in India *Research paper of GLRA – Global Journal for Research Analysis*, 3(8), 75-76.
- Beauchamp, G. A. (1981). *Curriculum theory* (4th ed.): Itasca, Ill. : F. E. Peacock.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook: The Cognitive Domain* New York: David McKay.
- Blount, N. S., และ Klausmeir, H. J. (1968). *Teaching in the secondary school* (3rd ed.): New York : Harper & Row.
- Bonwell, C. C., และ Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. Washington DC: ERIC Clearinghouse on Higher Education, George Washington University.
- Bonwell, C. C., และ Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse on Higher Education, George Washington University.
- Brookhart, S. M. (2010). *How to Assess Higher-Order Thinking Skills in your classroom*. Alexandria: ASCD.
- Brown, H. D. (2007). *Principles of language learning and teaching* (5th ed.): White Plains, NY : Pearson Longman.
- Council of Europe. (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. สืบค้นจาก [http:// www.coe.int/ language-CEFR](http://www.coe.int/language-CEFR)
- Dale, E. (1948). *Audio-visual methods in teaching* (6th ed.): New York, : Dryden Press.
- Dewey, J. (1963). *Experience and education*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Hughes, G. H. (1986). "An argument for Culture Analysis in the Second Language Classroom". ใน J. M. Vales *Culture Bound: Bridging the Culture Gap in Language Teaching* (pp. 162-169). Cambridge: Cambridge University Press.

- Inphoo, P., และ Nomnian, S. (2019, January-June). Dramatizing a Northeastern Thai Folklore to Lessen High School Students, Communication Anxiety. *PASAA.*, 57, 33-66.
- Joyce, B., และ Weil, M. (1986). *Models of teaching* (Fifth). London: Prentice Hall.
- Marlowe, B. A., และ Page, M. L. (2005). *Creating and sustaining the constructivist classroom* (2 nd). Thousand Oaks California: Corwin Press Inc.
- Meyers, C., และ Jones, T. B. (1993). *Promotion Action Learning: strategies for the college classroom*. San Francisco: Jossey-Bass Inc.
- Prince, M. (2004, July). Does Active Learning Work? A Review of the Research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Rowntree, D. (1981). *A dictionary of education*. London: Harper & Row.
- Saylor, J. G., และ Marvin, A. W. (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago.
- Yulhendri, S. E., และ Afridona, S. (2018, May). THE DEVELOPMENT OF RESEARCH-BASED LEARNING MODEL AND JORNAL AS FOR GRADUATE STUDENTS' SCIENTIFIC PUBLICATION OF M.Pd.E ON ECONOMIC. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8(5), 501-505.
- Zappe, S., Leicht, R., Messner, J., Litzinger, T., และ Lee, H. W. (2009, June). "Flipping" the classroom to explore active learning in a large undergraduate course. Paper presented at the The 2009 American Society for Engineering Education Annual Conference and Exhibition, Austin, Texas.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2546). พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 สืบค้นจาก <http://www.ipthailand.go.th/th/dip-law-2/item/พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์%20พ.ศ.%202546.html>
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2550). ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้

ทางภูมิศาสตร์ ผ้าตีนจกแม่แจ่ม. สืบค้นจาก <http://www.ipthailand.go.th/th/gi-011/item/15%E0%B8%AA%E0%B8%8501000%E0%B8%9C%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B9%81%E0%B8%88%E0%B9%88%E0%B8%A1-2.html>

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2558). คู่มือการขอขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ.

กรุงเทพฯ ฯ สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2559). งานช่างฝีมือดั้งเดิม: มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ.

กรุงเทพฯ ฯ สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ ฯ สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ก้องเกียรติ มหาอินทร์. (2559). ผ้าตีนจกแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่: สถานภาพในการดำรงอยู่.

(ปริญญาานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

คณะกรรมการโรคติดต่อเชียงใหม่. (2564). คำสั่งคณะกรรมการโรคติดต่อเชียงใหม่ เรื่อง มาตรการจำกัดกิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก (ที่ 31/2564). เชียงใหม่: คณะกรรมการโรคติดต่อเชียงใหม่.

เครือมาศ วุฒิกุลารณ์. (2537). ชีวิต ศรัทธา และฝันผ้า: การสืบทอดความรู้เรื่องผ้าทอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2537).

ชนันท์ ธาตุทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

จรรยาวรรณ เทพศรีเมือง. (2554). ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

จิราภรณ์ เชื้อไทย. (2557). ตีนจก: ผ้าทอเมืองแจ่ม วิถี ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม ของกำนัลแต่ครั้งอดีต. วารสาร *Advanced Thailand Geographic*, 19(14), 162-179.

จุ ชุนผิง. (2561). รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.

เจียง หยู. (2560). หนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว เรื่อง “มารยาททางวัฒนธรรมใน

- การท่องเที่ยวไทย” สำหรับนักศึกษาชาวจีน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ฉือ เหล่ย. (2559). หนังสืออ่านประกอบบทละครนอกเรื่อง “สังข์ทอง” สำหรับนักศึกษาชาวจีน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2561). การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นฐาน: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46 (1), 171-184.
- ชนยา ด้านสวัสดิ์. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). การสอนวัฒนธรรมในบริบทโลกปัจจุบัน. วารสารสมาคมครุศาสตร์แห่งประทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์(124), 72-74.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ณัฐกร ดวงพระเกษ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล. (2533). ผ้าล้านนา ยวน ลื้อ ลาว (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ปจำกัด.
- ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล. (2542). ผ้าแม่แจ่ม. ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 8. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล, และ แพทรีเซีย แน่นหนา. (2533). ผ้าโบราณแห่งนครเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทิตนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศา ไพเจริญ. (2559). การวิเคราะห์บทสนทนาในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2547, พฤษภาคม). การสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่ชาวต่างชาติ. วรณวิทัศน์, 4, 268-278.
- นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2552, พฤศจิกายน). การจัดหลักสูตรการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. วรณวิทัศน์, 107-120.
- นิตยา กาญจนะวรรณ. (2558). นโยบายภาษาแห่งชาติกับการสอนภาษาไทย. ใน สุภัค มหาวรรณ, ภาษา วรรณคดีไทย และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ: การเรียนรู้และ

- สร้างสรรค์จากสังคมไทยสู่สังคมโลก ครั้งที่ 2 (47-59). กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- นิธิอร พรอ่ำไพสกุล, และ ผกาศรี เย็นบุตร. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 109-151.
- นุสรุา เตียงเกตุ. (2545). ลายจกแม่แจ่ม. เชียงใหม่: โองเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาและกองทุนเพื่อสังคม.
- บุญรอด โชติวชิรา. (2559). รูปแบบการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2555). ระเบียบวิจัยทางหลักสูตร และการสอน. นครราชสีมา: โรงพิมพ์แหลมทอง.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ ภัคดีณรงค์. (2548). การเมืองสุนทรียภาพผ้าขึ้นตีนจกแม่แจ่ม ใน เพลง ดนตรี ปรีศนา ผ้าทอ: ภูมิปัญญาด้านการละเล่นและการช่าง. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2545). สถานภาพการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ปิติอัฒ จมูศรี. (2556). การใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติลานนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เผธิญู กิจระกา, และ สมนึก ภัททิยธนี. (2545, กรกฎาคม). ดัชนีประสิทธิผล. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม, 8, 31.
- ฝอยทอง สมวธา, อภิลักษณ์ คนใจบุญ, และ เกศริน ต๊ะคำ. (2548). โครงการประวัติศาสตร์ผ้าตีนจก-ผ้าทอแม่แจ่ม (รายงานวิจัย, RDG47N0020 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย).
- พรรัตน์ ธิระนันท์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรการอ่านภาษาไทยเชิงธุรกิจตามแนวคิดการศึกษาอิงมาตรฐานสำหรับชาวต่างชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553. (2553, 12 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. (เล่มที่ 127 ตอนที่ 69 ก, น. 30).

พวงผกา ธรรมธิ. (2562). สืบค้นจาก https://www.facebook.com/phuangphaka.lackmuang?_th_

พัศวรรณ ศรีลาน. (2561). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมไทย โดยใช้บทเพลง เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และ เพียวร์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิศณุ พงศ์ศรี. (2557). เทคนิควิธีการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธนาการพิมพ์.

ไพฑูรย์ สีนลารันต์. (2561). หลักคิด การจัดการหลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฟู เจิงไห่. (2544). กิจกรรมนอกเวลาเรียนกับการเรียนการสอนภาษาไทย. ใน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย การสัมมนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการเรียนการสอนภาษาไทยในบริบทไทยศึกษา (113-117). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาสพงศ์ ผิวพอใช้. (2555). การพัฒนาหลักสูตรแบบเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสนทนาภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2562). หลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (หลักสูตรนานาชาติ). สืบค้นจาก https://www.cmu.ac.th/th/Faculty/course_detail/67d4d931-d9b0-4500-b1df-3b8d6b315457

มหาวิทยาลัยพายัพ. (2562). หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ. สืบค้นจาก <https://programs.payap.ac.th/site/?p=1>

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2562). หลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2560). สืบค้นจาก <http://www.libarts.mju.ac.th/LibDocument/LibCourse/>

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2562). หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย. สืบค้นจาก <https://www.mfu.ac.th/education/program/program-bachelor/bachelor-art/bachelor-arts-program-language/ba-thai-language-culture.html>

- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2546). การจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาชาวต่างประเทศ. สืบค้นจาก <http://crruinter.crru.ac.th/Presentation.pdf>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2561). หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (หลักสูตรนานาชาติ) (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561). เชียงใหม่: คณะศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2562). หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ. สืบค้นจาก http://www.ctlf.lpru.ac.th/index_main_html.php?name=course_th&file=course_th
- มานิตย์ อาษานอก. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพนวัตกรรม สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 1(2), 18.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 1. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ยศ สันตสมบัติ. (2556). มนุษย์กับวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เย็นเพย ฉิน. (2562). สภาพการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ยุวดี มากพันธ์. (2555). ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง ดู พูด ของนักเรียนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รลิตา รักสกุล. (2557). สัมฤทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ *Active Learning*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- รัชดา ลาภใหญ่. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). แนวทางและข้อควรปฏิบัติในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ให้แก่นักศึกษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต, 12(21), 38.
- ล้วน สายยศ, และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา กริพพิท. (2554). การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างชาติ. (วิทยานิพนธ์

- ปริญญาามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- วรวงศ์ ไชยฤกษ์, และ มหาวิทยาลัยพายัพ. (2553). บริบทการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (รายงานวิจัย).
- วรวงษ์ แสงประเสริฐ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจรรย์ญาณของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ, กรุงเทพฯ.
- วัชรา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, และ อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 12).
นครปฐม: บริษัทเพชรเกษม พรินติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- วิจารณ์ พาณิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน : ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา. (2549). การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้น
การเรียนรู้ตามสภาพจริง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
ขอนแก่น.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ, และ ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน. (2559). หลักสูตรและการจัดการ
เรียนรู้ = *Curriculum and learning management* (พิมพ์ครั้งที่ 4..). กรุงเทพฯ: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริมาลย์ วัฒนา, อำนาจ เย็นสบาย, สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง, และ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2559,
มกราคม-มิถุนายน). ศักยภาพของชุมชนกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
อำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
8(1), 83-96.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 3): กรุงเทพฯ : ภาควิชา
บริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. (2537). รายงานประจำปี ปีการศึกษา 2537. เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏ
เชียงใหม่.
- สถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2559). พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิ
ปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 และอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่

- จับต้องไม่ได้ ค.ศ. 2003. กรุงเทพฯ: กลุ่มสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- สมปอง ศรีวิชัย. (2545). การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. (2549). การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. (2545). คู่มือการสอนภาษาไทยเบื้องต้นในบริบทไทยศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ: กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). แนววิถีลดเครียด เด็กนั่งเรียนออนไลน์ ช่วงโควิด-19. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/54818-19.html>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). รายงานประจำปี 2551 (1 ตุลาคม -30 กันยายน 2551). กรุงเทพฯ: สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). บทวิเคราะห์การพัฒนาศึกษา อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19. กรุงเทพฯ: ทริปเฟล็กส์.
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับเริ่มต้น. วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 40(134), 16-27.
- สิระ สมนาม, จุมพิต ศรีวัฒนพงศ์, แสดงชัย เจียรสัมพิมล, และ Nuola Yan. (2552, ธันวาคม 51- พฤษภาคม 52). ลักษณะการเรียนรู้และกลวิธีการเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาชาวจีนที่เรียน

- ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ณ สถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น, 2(2), 80-87.
- สิริมาศ แก้วกันทา. (2560). ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยจากนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินสำหรับ
นักศึกษาชาวจีน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- สุภักดิ์ มหาวรรการ, Nasir, M., และ Zeng, Y. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้
ชาวต่างชาติในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3
การเรียนการสอนภาษาไทยในเอเชีย วันที่ 30-31 พฤษภาคม 2559 ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัล
กรุงเทพฯ (น. 37-55). กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภัทธา อักษรานุกเคราะห์. (2532). การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์. (2554, มกราคม-มิถุนายน). การสอนภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาชาวจีน
สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข. วารสารมนุษยศาสตร์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์),
18(1), 127-140.
- หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ. (2562). สืบค้นจาก
<https://www.facebook.com/ThaiPYU/>
- หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2562).
สืบค้นจาก [https://www.facebook.com/ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ-
ราชภัฏลำปาง-186110588079455/](https://www.facebook.com/ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ-ราชภัฏลำปาง-186110588079455/)
- หลิน ชิวเหมย. (2558). การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน :
อดีต ปัจจุบัน อนาคต. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “ภาษา วรรณคดี และการสอน
ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ: การเรียนรู้และสร้างสรรค์จากสังคมไทยสู่สังคมโลก”
ครั้งที่ 2 วันที่ 25-26 มิถุนายน 2558 ณ โรงแรม Swissôtel le Concorde Bangkok (น. 28-
43). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประเทศไทย.
- หลิว หลงฮั่น. (2559). การสร้างชุดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยตนเองสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เรื่อง
ขนมมงคลไทย. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- เหวียน ถิ หนือ อี. (2556). การใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของนักศึกษา

ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโยจินท์ (สารนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. (2563). โครงการจัดงานมหกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม และ
ผลิตภัณฑ์ชนเผ่า ประจำปี 2563.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงและการ
พัฒนา = *Language in Thai society : diversity, change, and development* (พิมพ์ครั้งที่
ที่ 4). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัชฌริยา วสุนันต์. (2560). หนังสืออ่านเพิ่มเติมวรรณคดีไทยเพื่อการท่องเที่ยวเรื่องรามเกียรติ์ สำหรับ
ชาวต่างประเทศ. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

[http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha\(M.A.\)/Achariya_W.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha(M.A.)/Achariya_W.pdf)

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000416554&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_RECORDS&service_type=MEDIA

อุดม รุ่งเรืองศรี. (2542). ดารารัศมี, พระราชชายาเจ้า. ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม
5. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด.

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ อว 8718/425

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.จรัสศรี จิรภาส

เนื่องด้วย นางสาวกฤษณา สมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก "ดินจกแม่แจ่ม" ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจหลักสูตร ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบขออนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกฤษณา สมบัติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088 261 3963

ที่ อว 8718/425

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

เนื่องด้วย นางสาวกฤษณา สมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก "คินจกแม่แจ่ม" ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภักดิ์ มหาวรากร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจหลักสูตร ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกฤษณา สมบัติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088 261 3963

ที่ อว 8718/425

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรม สอนสมุทร

เนื่องด้วย นางสาวกฤษณา สมบัติ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ตีนจกแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนชาวจีน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจหลักสูตร ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกฤษณา สมบัติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088 261 3963

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตและหลักฐานประกอบการเข้าพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม
เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัย

113/1 หมู่ 1 ตำบลป่าแดด
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
50100

14 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขออนุญาตเข้าพื้นที่เพื่อทัศนศึกษา

เรียน สาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการทัศนศึกษาและประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19

ด้วยข้าพเจ้านางสาวกฤษณา สมบัติ ตำแหน่งอาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอยู่ในขั้นตอนการทดลองเครื่องมือวิจัย ปริญญาโท เรื่องการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจาก “ดินจอมแม่แจ่ม” ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนชาวจีน

ในการนี้ข้าพเจ้ามีแผนการทดลองเครื่องมือการวิจัยในรูปแบบการทัศนศึกษา โดยนำกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชาวจีนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 9 คน ทัศนศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วัดป่าแดด วัดยางหลวง เขื่อนสืบสานมะหญาเมืองแจ่ม ชุมชนบ้านฝ้ายทัพไร่ ชุมชนการเรียนรู้บ้านเหล่าป่าก่อ โดยแบ่งการทัศนศึกษาออกเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันศุกร์ที่ 29 ถึงวันอาทิตย์ที่ 31 ตุลาคม 2564	จำนวน 3 คน
ครั้งที่ 2 ระหว่างวันศุกร์ที่ 12 ถึงวันอาทิตย์ที่ 14 พฤศจิกายน 2564	จำนวน 6 คน

เนื่องในสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ในจังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ข้าพเจ้าและคณะนักศึกษาจึงขออนุญาตเข้าพื้นที่ โดยจะปฏิบัติตามประกาศการควบคุมป้องกันโรคระบาดในท้องที่อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้แนบรายชื่อ และประวัติการรับวัคซีนตามเอกสารดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

กฤษณา ดัมมัติ

(นางสาวกฤษณา สมบัติ)

หมายเหตุ สถานที่ทัศนศึกษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

กฤษณา ดัมมัติ 0882613963

สำเนาฉบับ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๗๐
 ที่ ชม. ๐๓๓๒/๑๖๑๑ วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
 เรื่อง ขออนุญาตเข้าพื้นที่เพื่อทัศนศึกษา

เรียน นายอำเภอแม่แจ่ม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารรายละเอียดของนักศึกษาที่ขออนุญาตเข้าพื้นที่เพื่อทัศนศึกษา จำนวน ๙ คน

เรื่องเดิม ตามที่ คุณกฤษณา สมบัติ ตำแหน่งอาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีหนังสือขออนุญาตให้นักศึกษาชาวจีน จำนวน ๙ คน เข้าทัศนศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม นั้น

ข้อเท็จจริง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม ได้รับหนังสือขออนุญาตให้นักศึกษาชาวจีน จำนวน ๙ คน เข้าทัศนศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันศุกร์ ที่ ๒๙ ถึงวันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๓ คน ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันศุกร์ ที่ ๑๒ ถึงวันอาทิตย์ ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ จำนวน ๖ คน

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม ในฐานะเลขานุการศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอแม่แจ่ม จึงขอความเห็นหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอแม่แจ่ม โปรดพิจารณาเรื่องการอนุญาตเข้าพื้นที่ของกลุ่มนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายอภิชาติ ตันอุต)
 สาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม

นางนงนุช อธิปัตย์

(นายบุญลือ ธรรมธรรณรักษ์)
 นายอำเภอแม่แจ่ม

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการทัศนศึกษาและประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันศุกร์ที่ 29 ถึงวันอาทิตย์ที่ 31 ตุลาคม 2564

รายชื่อ	ประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19	
	เข็มที่ 1	เข็มที่ 2
1. นางสาวกฤษณา สมบัติ	AstraZeneca 14 กรกฎาคม 2564	AstraZeneca 6 ตุลาคม 2564
2. MISS WANG SHIQI	SINOPHARM 16 มีนาคม 2564	SINOPHARM 25 เมษายน 2564
3. MISS ZHOU QINMEI	SINOPHARM 23 มีนาคม 2564	SINOPHARM 27 เมษายน 2564
4. MISS WEI YING	SINOPHARM 16 มีนาคม 2564	SINOPHARM 20 เมษายน 2564

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันศุกร์ที่ 12 ถึงวันอาทิตย์ที่ 14 พฤศจิกายน 2564

รายชื่อ	ประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19	
	เข็มที่ 1	เข็มที่ 2
1. นางสาวกฤษณา สมบัติ	AstraZeneca 14 กรกฎาคม 2564	AstraZeneca 6 ตุลาคม 2564
2. MISS WAN LIQIN	SINOPHARM 16 มีนาคม 2564	SINOPHARM 20 เมษายน 2564
3. MISS WU JIAXUE	SINOPHARM 16 มีนาคม 2564	SINOPHARM 20 เมษายน 2564
4. MISS TAN CHUNMEI	SINOPHARM 16 มีนาคม 2564	SINOPHARM 20 เมษายน 2564
5. MISS HE JIAXIN	SINOPHARM 19 มีนาคม 2564	SINOPHARM 26 เมษายน 2564
6. MISS DONG FUJIA	SINOPHARM 18 มีนาคม 2564	SINOPHARM 9 เมษายน 2564
7. MR. QIAN PENGXU	SINOVAC 6 กันยายน 2564	SINOVAC 27 กันยายน 2564

中核中同蓝博（成都）医学检验实验室
CNNC CIRC Clinical Laboratory(Chengdu)

新型冠状病毒2019-nCoV核酸检测报告

Certificate of Testing for 2019-nCoV

送检单位 Clientele: 个人体检

仪器型号 Device: SLAN-96P

送检人 Consignor:

样本编号 Sample ID: 00995588

姓名 Name	性别 Sex	女 Female	年龄 Age	21岁 21years	出生日期 Date of Birth	14 MAR 2000
国籍 Nationality	中国 Chinese		证件号 ID	EH9459668		
样本类型 Sample Type	咽拭子 Throat Swab		样本状态 Sample State	外观正常 Normal Appearance		
采样时间 Date of Sample	2021-05-10 11:59:09		收样时间 Date of Received	2021-05-10 13:00:10		
检测项目 Test Items	检测方法 Test Method	检测结果 Test Result	检测下限 Test Limit			
2019-nCoV-ORF1ab	RT-PCR	阴性 Negative	500 copies/mL			
2019-nCoV-N	RT-PCR	阴性 Negative	500 copies/mL			
检测靶点: 新型冠状病毒ORF1ab基因、N基因 Test Target:2019-nCoV ORF1ab gene、N gene						
检测依据: 新型冠状病毒诊疗方案（第七版） Test Standard:Chinese Clinical Guidance for COVID-2019 Pneumonia Diagnosis and Treatment(7th edition)						
解释: 1. 检出: 两个靶点同时检出; 2. 未检出: 不能完全排除感染, 可能受到采样时机、采集部位以及方法学局限的影响; 3. 可疑: 仅一个靶点阳性或检测结果低于检测下限但有扩增反应, 可能是其他近源冠状病毒或病毒载量低。 Explain: 1.Positive:Two targets were detected simultaneously. 2.Negative:Infection cannot be completely excluded and may be affected by sampling time,sampling site and methodological limitations. 3.Suspicious:Only one target was positive or the test result was lower than the detection limit but there was an amplification reaction,which may be other proximal coronavirus or low viral load.						
检测人: Examiner	审核人: Reviewer	报告日期: ReportDate	2021-05-10 17:09:24			

说明:

1. 本报告未经审核人签名和未加盖公章无效, 本报告不得涂改、增删, 否则无效;
2. 本报告仅反映样本接受检测时的状态, 检测的结果只对收到样本负责;
3. 对本检测结果如有异议, 可在收到报告之日起七日内申请复检。

Notice:

- 1.The report is invalid without the signature of reviewer and official seal,This report will be invalid if it be altered,added or deleted.
- 2.This report only reflects the state of the sample when it was tested,and the test results are only responsible for the samples received.
- 3.If there is any objection to the test result,the applicant may apply for reinspection within 7 days from the date of receiving the report.

地址: 四川省成都市高新区科园南路1号4号楼

电话: 028-69762602

Address:NO.1 South Keyuan RD,Chengdu,Sichuan,P.R.C

Hotline: 028-69762602

บันทึกอาการไม่พึงประสงค์
ของวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019
(AstraZeneca)

3271179 14-07-2021 10:59
(546757468 537)

น.ส.กฤษณา สมบัติ

ที่นั่งหลังฉีดวัคซีน

โซน A

เข็มที่ ① วันที่ 14 ก.ค. 64 เวลาฉีด 11.10
เวลากลับ 11.39

เข็มที่ ② วันที่ 6 ต.ค. 64

บันทึกอาการไม่พึงประสงค์
ของวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019

3271179 06-10-2021 10:14
(546757468 537)

น.ส.กฤษณา สมบัติ

โซน **A** (AstraZeneca) เข็มที่ ② เวลาฉีด 10.36 น. เวลากลับ 11.06 น.

อาการรุนแรงที่ควรพบแพทย์ทันที

ไอสูง

เหนื่อย
แน่นหน้าอก
หรือ
หายใจไม่ออก

มีจุดเลือดออก
จำนวนมาก

ปากเปื่อย
หรือกลืนเนื้ออ่อนแรง

ปวดศีรษะรุนแรง

ผื่นขึ้นทั้งตัว

อาเจียน
> 5 ครั้ง

ชัก หรือ
หมดสติ

อาการป่วยรุนแรงอื่น
ที่กังวลมากระบุ ...

อาการไม่รุนแรง

คลื่นไส้
อาเจียน
< 5 ครั้ง

อาการอื่นๆ
เช่น ท้องเสีย
ผื่นแดงเล็กน้อย

ใช้ค่าฯ
ปวดศีรษะ

อ่อนเพลีย
ไม่มีแรง

ปวดบวมแดง
บริเวณที่
ฉีดวัคซีน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

กฤษณา สมบัติ

วัน เดือน ปี เกิด

22 สิงหาคม 2526

สถานที่เกิด

เชียงใหม่

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2548

ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ 1)

จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2553

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

